

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

MEDDELELSER OM
RIGSARKIVET

for årene 1921-55

UDGIVET AF
RIGSARKIVET

KØBENHAVN
EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG
1958

RIGSARKIVETS PUBLIKATIONER

- Udsigt over de danske rigsarkivers historie.* Af A. D. Jørgensen 1884. 4 kr. (udsolgt).
- Meddelelser fra det kongelige Gehejmearkiv og det dermed forenede Kongerigets Arkiv for 1883–85.* (Heri: *Vejledende Arkivregistraturer. I. Danske Kancelli 1513–1848.* 1. udg.) 1886. 4 kr. (udsolgt).
- *for 1886–88.* (Heri: *Den civile Centraladministrations Embedsetat 1660–1848.*) 1889. 5 kr. (udsolgt).
- Meddelelser om Rigsarkivet for 1889–91.* 1892. 1 kr. (udsolgt). – *1892–94.* 1895. 0,50 kr. (udsolgt). – *1895–97.* 1898. 0,35 kr. – *1898–1900.* 1901. 0,50 kr.
- Meddelelser fra det danske Rigsarkiv.* 1. bd. 1906–18. 3,50 kr. (udsolgt).
- Meddelelser om Rigsarkivet med Landsarkiverne for 1906–15.* 1920. 1,50 kr. – *1916–20.* 1922. 1 kr.
- Meddelelser om rigsarkivet 1921–55.* 1958. 25 kr.
- Centraladministrationens afleveringer til rigsarkivet 1921–45.* Ved C. Rise Hansen. 1956. 3 kr.
- De danske Provinsarkivers Bygninger.* 1893. 1 kr. (udsolgt).
- Rigsarkivets Tjenestemænd 1889–1953.* Ved Harald Jørgensen. 1954. 3 kr.
- Rigsarkivet og Hjælpebidlerne til dets Benyttelse.* En Oversigt. Af Kr. Erslev. 1923. 1 kr. (udsolgt).
- Vejledende Arkivregistraturer. I. Danske Kancelli og de dermed beslægtede Institutioner.* (1 udg. se *Meddelelser fra det kgl. Gehejmearkiv 1883–85*). 2. udg. Ved Bjørn Kornerup. 1943. 7 kr.
- *VII. Tyske Kancelli I og de dermed beslægtede Institutioner.* Ved Johanne Skovgaard. 1946. 7 kr. – *II. Rentekammeret, Generaltoldkammeret og Kommercekollegiet. 1660–1848.* Ved J. Bloch. 1892. 5 kr. (udsolgt). – *III. Finansarkiverne 1660–1848. Generalpostdirektionens Arkiv 1711–1848.* Ved J. Bloch. 1900. 3,25 kr. (udsolgt). – *VIII. Privatarkiver før 1660 i Rigsarkivet.* Ved Erik Kroman. 1948. 7 kr. – *IX. Privatarkiver 1660–1800 i Rigsarkivet.* Ved Henny Glarbo. 1952. 10 kr. – *IV. Privatarkiver fra det 19. Aarh. i Rigsarkivet.* Ved Kr. Erslev. 1923. 1 kr. – *V. Danmarks Kirkebøger.* En Oversigt over deres væsentligste Indhold indtil 1891. Ved S. Nygård. 1933. 3 kr. – *VI. Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele.* Ved Frode Gribsvad og Johan Hvidtfeldt. 1944. 5 kr.
- Katalog over Karen Brahes Bibliothek i Landsarkivet for Fyn. Håndskriftsamlingen.* Ved Anne Riising. 1956. 15 kr.
-
- Den civile Centraladministration 1660–1848.* 1889. (Se også *Meddelelser fra det kgl. Gehejmearkiv 1886–88*). (udsolgt).
- *1848–1893.* Af G. N. Kringelbach. 1894. 3,50 kr.
- *1894–1913.* Af L. Laursen. 1921. 2 kr. (udsolgt).
- *1914–35.* Af Harald Jørgensen. 1936. 4 kr.
- Civile Direktioner og Kommissioner samt andre overordnede Myndigheder under Enevælden.* Af G. N. Kringelbach. 1899. 2 kr. (udsolgt).
- Stiftamtmand og Amtmand i Kongeriget Danmark og Island.* Af J. Bloch. 1895. 2,25 kr. (udsolgt).
- Appellinstansernes Embedsetat. 1660–1919.* 1928. 2 kr.
- Danske Gesandter og Gesandtskabspersonale indtil 1914.* Ved Emil Marquard. 1952. 20 kr.

MEDDELELSER OM RIGSARKIVET

1921-55

MEDDELELSER OM
RIGSARKIVET

for årene 1921-55

UDGIVET AF
RIGSARKIVET

KØBENHAVN
EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG
1958

FORORD

Siden rigsarkivar Kr. Erslev i 1922 udsendte »Meddelelser om Rigsarkivet med Landsarkiverne for Aarene 1916–20«, har denne nyttige publikation været standset af økonomiske årsager. I det daglige arkivararbejde har man ofte savnet en fortsættelse, og der har ved adskillige lejligheder måttet foretages tidsrøvende undersøgelser i ældre journalsager, hvor et simpelt opslag i en bog kunne have klaret det stillede spørgsmål. Også for rigsarkivets placering i offentlighedens bevidsthed som en arbejdende videnskabelig institution har det været et savn, at publikationen ikke længere udkom, idet den tidligere regelmæssige udsendelse gjorde det muligt for institutionen at holde offentligheden underrettet om det arbejde, der udføres inden for statens arkivvæsen.

I 1945 besluttede rigsarkivar Axel Linvald at gøre et forsøg på en genoptagelse af de tidligere »Meddelelser«, og man gik i gang med at udarbejde manuskript til en redegørelse for rigsarkivets virksomhed i årene efter 1921. Det lykkedes ikke rigsarkivar Linvald at få arbejdet afsluttet inden sin afgang i 1956, og ved min tiltrædelse som rigsarkivar overtog jeg opgavens afslutning. Da også jeg mener, at en genoptagelse af udgivelsen af »Meddelelser« er nødvendig, er arbejdet med fremstilling af rigsarkivets indsats i årene 1921–55 blevet fremmet, og det er herefter meningen at genoptage en regelmæssig udsendelse af »Meddelelser« dækkende femårige perioder. Den første af disse nye »Meddelelser«, der som tidligere skulde indeholde en redegørelse både for rigsarkivets og for landsarkivernes virksomhed, skulle omfatte årene 1956–61 og kan forhåbentlig udsendes i 1962. Med udsendelsen af »Meddelelser om rigsarkivet 1921–55« udfyldes hullet mellem den tidligere og den nu planlagte publikation, og det er mit håb i løbet af de kommende år ligeledes at få behandlet landsarkivernes virksomhed i årene 1921–55, således at man atter er fuldt à jour med disse oversigter.

Ved udarbejdelsen af den nye udgave af »Meddelelser« er den tidligere opstilling lagt til grund. Visse afsnit er dog helt forsvundet. Det gælder således afsnittet om budget og regnskab, som ikke skønnes at have større almindelig interesse. Optagelsen af nye opgaver, såsom fotografering, konservering m. m. har på den anden side medført, at flere nye afsnit er blevet tilføjet.

Den nu foreliggende publikation er i det væsentlige tilrettelagt og udarbejdet af overarkivar, dr. Harald Jørgensen. Fra rigsarkivar Linvalds manuskript er optrykt dele af afsnittet om almindelige forhold og organisation, herunder de to biografier af Kr. Erslev og L. Laursen (s. 14–16) samt fremstillingen af arkivoverenskomsten med Tyskland. Den på s. 61 ff optagne redegørelse om rigsarkivets seglsamling er udarbejdet af nu afd. arkivar P. B. Grandjean. Arkivar Ole Karup Pedersen har udarbejdet tillæg I. Tillæg II er blevet til i rigsarkivets sekretariat, medens tillæg III er udarbejdet af dr. Harald Jørgensen og arkivar Sune Dalgård.

Rigsarkivet, i august 1958.

SVEND AAKJÆR

INDHOLD

Forord	5
Almindelige forhold og organisation	9
Personalet	17
Bygninger og arkivopstilling.....	23
Sikring af rigsarkivet under krig og besættelse	38
Rigsarkivets tilvækst	52
Rigsarkivets seglsamling	61
Afgang ved kassationer	69
Arkivoverenskomster med Tyskland, Island, Sverige og Norge.	73
Ekspeditioner og benyttelse.....	99
Rigsarkivet og den historiske forskning.....	106
Arkivaliers tilgængelighed	126
Litterær virksomhed	129
Nyt fra Rigsarkivet	133
Rigsarkivets historiske museum samt udstillinger.....	135
Rigsarkivets fotografiske atelier	144
Rigsarkivets konserveringsafdeling	152
Nordiske og internationale arkivmøder	154
Rigsarkivets legater	159
Tillæg:	
Centraladministrationens afleveringer til rigsarkivet 1946–55..	163
Afleveringer af privatarkiver m. m. til rigsarkivet 1921–55....	191
Kassationsbestemmelser vedr. arkivalier henhørende under rigs- arkivet givet i årene 1921–55	232

ALMINDELIGE FORHOLD OG ORGANISATION

I de 35 år af rigsarkivets historie, som skal behandles på de følgende blade, er der på mangfoldige områder sket en meget kraftig udvikling. Dette skyldes i det væsentlige den kendsgerning, at de årlige afleveringer fra centraladministrationen til rigsarkivet har haft et omfang som aldrig tidligere i rigsarkivets historie. Den stærke udvikling af centraladministrationen med oprettelse af nye ministerier, direktorater og kontorer, der har kendetegnet mellemkrigstiden og årene efter den 2. verdenskrig, har imidlertid ikke blot øget den arkivaliemasse, der afleveres, men også medført et stærkt stigende dagligt udlån af enkelt-sager til administrationen. Endvidere har de store afleveringer fra de mange embedskontorer haft til følge, at kassationsproblemerne er blevet mere påtrængende og har krævet større opmærksomhed. Samtidig har den voksende interesse i den brede befolkning for genealogisk forskning og dyrkning af lokalhistorie medført, at besøgstallet på læsesalen har været højere end nogen sinde. Den tyske »arierlovgivning« efter 1933 satte yderligere fart i de genealogiske studier, og Tysklands besættelse af Danmark i april 1940 medførte for rigsarkivet et endnu større besøg af erhvervsgenealoger og private personalhistorikere. Efter besættelsens ophør faldt besøgskurven væsentligt, fordi den konjunkturbestemte genealogiske forskning faldt bort, men tilbage er dog blevet en ikke ringe kreds af lokal- og personalhistorikere, som stadig flittigt besøger læsesalen.

Den stærkt forøgede virksomhed inden for rigsarkivets to arbejdsområder, betjeningen af den levende statsadministration og af den historiske videnskab i dette ords videste forstand, har medført nødvendigheden af en vis udbygning af rigsarkivets administrative og tekniske organisation og en udvidelse af personalet. Med hensyn til det faste

personale har en udvidelse navnlig fundet sted inden for betjentklassen og af registratorgruppen, i mindre grad af det videnskabeligt uddannede personale. Først henimod den her behandlede periodes slutning optoges dette spørgsmål til overvejelse.

I administrativ henseende er den vigtigste begivenhed genoprettelsen af rigsarkivets to gamle afdelinger. Endvidere er der inden for perioden oprettet et særligt fotografisk atelier og en selvstændig konserveringsafdeling. Endelig kan det nævnes, at grundlaget blev lagt for oprettelsen af et særligt sekretariat, der dog først etableredes som en selvstændig afdeling i 1956.

Inden for perioden 1921–55 fejrede rigsarkivet sit 50. års jubilæum. Selve jubilæumsdagen – lørdag den 1. april 1939 – indledtes med, at rigsarkivar Linvald nedlagde en krans på A. D. Jørgensens grav på Frederiksberg kirkegård og ved A. D. Jørgensens buste uden for det sjællandske landsarkiv.

Kl. 16 fandt der en reception sted på læsesalen i rigsarkivet. Indbudt var repræsentanter for centraladministrationen, for den historiske videnskab og samtlige nuværende og tidligere tjenestemænd i rigsarkivet. Desuden var mødt den norske rigsarkivar Asgaut Steinnes.

I sin indledende tale gav rigsarkivar Linvald en kort oversigt over dansk arkivvæsens historie og dvælede navnlig ved loven af 30. marts 1889 om rigsarkivets oprettelse. Det danske rigsarkiv modtog ikke blot administrationens arkivalier, men mangfoldige andre håndskrevne kilder til dansk historie. Rigsarkivaren omtalte dernæst det for dansk arkivvæsen særegne, at rigsarkivet modtog administrationens ganske nye sager og gjorde endvidere opmærksom på, at rigsarkivets skatte stod åbne for alle og blev benyttet af alle mulige repræsentanter for det danske samfund. Rigsarkivaren sluttede: »I arkiverne strømmer alle sager sammen. Hver for sig er de måske af ringe betydning, tilsammen er de udtryk for vor tidsalders gerning og stræben. Embedsmænd og historikere såvelsom arkivmænd kan i mismodige øjeblikke tale om de dynger af papir, som hober op, og hvis betydning man ikke altid kan vurdere. Ved nærmere eftertanke erkender man, at de alle har deres at fortælle efterslægten. Akterne er som menneskene. Er sagen afsluttet, synker den hen i glemsel – ligesom efterfølgeren altid er rede, når et menneske går bort. Der kommer en tid, hvor de tilsyneladende er glemt, og ingen bekymrer sig om dem. Men alt som tiden skrider, og tilværelsen antager

nye former, vågner trangten til at finde forklaringen på, hvorfor det sker. Vi følger sporene af foregående slægter og søger i deres papirer, om de kan give os den viden, vi trænger til. Hvad der i de samtidiges øjne syntes betydeligt, viser sig undertiden småt og ligegyldigt. Hvad de samtidige gik upåagtet forbi, giver måske efterslægten svaret på spørgsmål, som for den er afgørende.

Da A. D. Jørgensen under forberedelsen af arkivvæsenets nye ordning skrev og udsendte en bog om det danske rigsarkivs historie, var den fra første til sidste blad båret af følelsen af, at arkiverne indeholder vidnesbyrderne om vor stats og vort folks historie gennem tiderne. Udadtil giver denne erkendelse rigsarkivet dets betydning. Indadtil giver den arkivetaten den løftelse, der bærer det daglige arbejde. Rigsarkivet fejrer en mindedag på et tidspunkt, da hver dansk mand og kvinde er gennemtrængt af viljen til at bevare Danmarks frihed og selvstændighed. Jeg kan ikke slutte disse bemærkninger på nogen bedre måde end med at gentage de ord, hvormed A. D. Jørgensen i 1884 afsluttede skildringen af rigsarkivets historie: Gid et selvstændigt riges historie gennem kommende århundreder her måtte blive nedlagt, og mindet om de henrundne bestandig være efterslægten dyrebar. «

Efter rigsarkivaren talte departementschef Fr. Graae, der bragte en hilsen fra centraladministrationen, med hvilken rigets arkivvæsen til alle tider havde stået i levende forbindelse. Departementschefen berørte kassationsspørgsmålet, hvis løsning krævede resignation både fra arkivet og centraladministrationen, og udtalte sin glæde over, at pladsspørgsmålet midlertidigt var løst ved indretningen af arkivdepotet i den fredede Søkvæsthusbygning og ved den ændrede arkivopstilling. »Vi går nu i dag ind i et nyt tidsafsnit. Vi ved, at i denne tid vil verdens og Danmarks historie blive skrevet, vi kender ikke skriftens indhold. I syd og øst og vest er horisonten opfyldt af truende uvejrsskyer, kun over Norden er der endnu et skær af frihedens og fredens sol. Vi kan kun håbe og af hele vort hjerte ønske, at den del af Danmarks historie, som skæbnen begynder at skrive, må blive en værdig fortsættelse af Danmarks tusindårige historie, og at det kgl. rigsarkiv til alle tider må være hjemsted for sådanne akter, der er udtryk for et frit og selvstændigt, fredfyldt Danmarks suverænt udøvende magt. «

Professor, dr. phil. Aage Friis bragte en hilsen fra den historiske videnskab. Ved loven af 30. marts 1889 skabtes en arkivordning, som gav de videnskabeligt arbejdende historikere bedre arbejdsvilkår ved

udnyttelsen af statsarkivernes skatte, og dette har sat sig gennemgribende spor i hele den danske historieforskning. Professoren hyldede derefter arkivpersonalet for de uvurderlige tjenester, de havde ydet historieforskningen, dels ved den daglige vejledning i rigsarkivet dels ved de store ordningsarbejder og de mønsterværdige publikationer. Fra det kgl. bibliotek bragte overbibliotekar Carl S. Petersen en hilsen. Desuden taltes der af landsarkivar Hans Knudsen på arkivarforeningens vegne og af kustode Axel Nørhøj som repræsentant for foreningen af tjenestemænd ved statens samlinger.

Endelig fik den norske rigsarkivar, dr. phil. Asgaut Steinnes ordet, som dels hyldede det danske rigsarkiv, dels gav meddelelse om, at Norge havde besluttet at skænke det danske rigsarkiv Münchenersamlingen og nogle enkelte andre arkivalier. Meddelelsen herom udløste spontant bifald, og rigsarkivar Linvald kunne i sin takketale udtale, at hermed gik et hundredårigt ønske i opfyldelse. Arkivudleveringen var desuden »udtryk for en ny ånd, for det nære fællesskab mellem dansk og norsk historieforskning, for det nære samarbejde mellem de to rigsarkiver og for det nære forhold mellem de to folk«. Efter receptionen serveredes der en forfriskning i lokalerne på 2. sal.

I anledning af mindedagen udsendte rigsarkivet et lille skrift om rigsarkivet og et nyt bind i serien fra rigsarkivets samlinger, indeholdende breve og embedsskrivelser fra det gamle geheimearkivs tjenestemænd. Samlingen var tilrettelagt af dr. Hjelholt.

Rigsarkivets deling i to afdelinger, bestående siden dansk arkivvæsens store nyordning i 1889, var ved kgl. resolution af 29. november 1918 blevet ophævet (se Medd. f. rigsark. 1916–20, s. 1 f.). Mange hensyn var bestemmende for denne afgørelse: Ønsket om at tilvejebringe muligheder for en mere rationel opstilling af arkivalierne og komme bort fra den gamle tidsgrænse 1660 som delingslinje mellem 1. og 2. afdelings arkivalske ressorts, forenet med erkendelsen af, at der tiltrængtes oprettelse af flere overordnede stillinger, hvis indehavere fortrinsvis skulle varetage ledelsen af større ordningsarbejder. Ved bestemmelsen om, at to arkivarer som »ledende arkivarer« skulle være bestyrere af henholdsvis læsesalen og ekspeditionen til ministerierne samt føre et vist tilsyn med de mere underordnede tjenestemænd, som var knyttet til disse virksomheder, søgte man at råde bod på de mangler, man sikkert forudså ville blive følgen af udslettelsen af en mellem-

instans mellem rigsarkivaren og det store flertal af arkivets tjenestemænd. Når vanskelighederne ikke blev større, end tilfældet har været, skyldtes det alene traditionens magt og det faktiske forhold, at de tidligere afdelingschefer fortsatte som »ledende arkivarer« og som rigsarkivarens repræsentanter over for den øvrige etat og som kontrolanter med institutionens ordnings- og registreringsarbejder.

Efter rigsarkivarens indstilling og med undervisningsministeriets tilslutning fastsatte en kongelig resolution af 11. februar 1939, at rigsarkivet for fremtiden deltes i to afdelinger, hver under sin afdelingschef. Tidligere havde 1660 dannet skellet mellem deres arkivalske ressorts; nu blev det skudt frem til 1848. I henhold til rigsarkivarens bestemmelser blev en række praktiske virksomheder, vist væsentlig under hensyn til deres tilknytning henholdsvis til institutionens arbejde i den historiske videnskabs tjeneste og til dens forbindeles med central-administrationen, fordelt mellem de to afdelinger. Andre, som i første række vedrørte rigsarkivets egen administration, blev samtidig henlagt til dets sekretariat. Til sekretariatet, som sorterede direkte under rigsarkivaren, knyttedes samtidig en arkivar.

Med undtagelse af de to afdelingschefer er ingen af rigsarkivets tjenestemænd knyttet fast til nogen af dets afdelinger. Under hensyntagen til navnlig de yngre arkivarers uddannelse og til de enkelte tjenestemænds videnskabelige forskningsområder fastsætter rigsarkivaren deres tjeneste.

For nyordningens gennemførelse var det en forudsætning, at den ikke måtte medføre udgifter for staten. Den nye lov om statens tjenestemænd af 6. juni 1946 drog dog dens lønningsmæssige konsekvenser ved normering af to stillinger som overarkivarer.

Siden genoprettelsen af rigsarkivets to afdelinger og etableringen af det særlige sekretariat under rigsarkivarens ledelse har sagfordelingen mellem de tre afdelinger været følgende:

Under sekretariatet henhører en række almindelige sager såsom journaliseringen af alle til rigsarkivet indgående og renskrivningen samt ekspeditionen af alle udgående skrivelser, rigsarkivets budget og regnskabsvæsen, udlånsvirksomheden (for såvidt den vedrører udlån til fremmede arkiver og biblioteker), håndbiblioteket, bygnings- og lokale-sager, rigsarkivets personalesager samt sager vedrørende landsarkiverne. Desuden udarbejdelsen af »Meddelelser om rigsarkivet« samt accessionskataloget.

Under 1. afdeling henhører læsesalen og dens ekspeditioner, ordningsarbejder – også af privatarkiver – ældre end 1848 (for hertugdømmernes vedkommende ældre end 1864), tilsynet med rigsarkivets udgiverarbejder, for såvidt materialet ligger før 1848 (1864), fordeling af betalt arbejde, sager (undtagen regnskab og teknisk indretning) vedr. det fotografiske atelier og konserveringsafdelingen, besvarelsen af forespørgsler, for såvidt de vedrører emner, der falder indenfor afdelingens ressort, samt den permanente udstilling.

Under 2. afdeling hører ekspeditionen til ministerierne, arkivdepotet i Søkvæsthuset og opstillingen af arkivalier der, tilsyn med rigsarkivets ordnings- og udgiverarbejder, for såvidt materialet ligger efter 1848 (1864) eller falder inden for de samlinger, der henhører under denne afdeling, besvarelsen af forespørgsler, for såvidt de falder inden for afdelingens ressort, modtagelsen af arkivalier, deres opstilling og kassation.

I de forløbne 35 år har der to gange været rigsarkivarskifte*). 31. marts 1924 fratrådte Kr. Erslev stillingen som det danske arkivvæsens øverste leder – næsten 72 år gammel – et embede, han havde beklædt fra 1. februar 1916. Han efterfulgtes 1. april 1924 af L. Laursen, som 70 år gammel afgang 28. februar 1934. Ved kgl. res. af 22. februar og fra 1. marts s. å. udnævntes derefter rådstuearkivar Axel Linvald til rigsarkivar. Under dennes ophold i Sverige – som en virkning af den tyske besættelse – var arkivar I (senere overarkivar) dr. phil. Holger Hjelholt fra 26. oktober 1943 og indtil 7. maj 1945 konstitueret som rigsarkivar.

Kr. Erslev havde i længst forsvunden tid, i geheimearkivets dage, gjort tjeneste i arkivet som »stipendiarius« (fra 1. januar 1881 til 28. februar 1883), men overtog stillingen i kraft af sin anseelse som universitetslærer og historisk forsker. Som mangeårig professor havde han vist ejendommelige evner til at kalde elever og, uden i fjerneste grad at ville påtrykke dem noget ensartet præg eller beherske deres studium, vakt deres trang til videnskabeligt forskerarbejde. Ved sin deltagelse i styrelsen af universitetets anliggender og som formand for Carlsbergfondets direktion havde han samtidig erhvervet ry som prak-

*) Efterfølgende biografiske skitser af rigsarkivarerne Kr. Erslev og L. Laursen skyldes Axel Linvald og forelå udarbejdet ved dennes afgang.

tisk administrator. I vor tidsalder kan nævnes adskillige eksempler på, at store politikere og forskere langt ind i »støvets år« har fortsat deres livsgerning. For Erslevs vedkommende sporedes det dog efterhånden, at han ikke længere var i besiddelse af det initiativ og friskheden, som hører med til at opdrage stadig nye kuld af elever. Lejlighedsvis har han selv fremhævet vanskelighederne ved i en fremrykket alder at erhverve tilstrækkelig detailviden om rigsarkivets mangfoldige fonds, som er den nødvendige forudsætning for at kunne finde og anvise frugtbare opgaver. Ganske sikkert har det også haft sin betydning, at hans helbredstilstand lige siden tiltrædelsen som rigsarkivar lod adskilligt tilbage at ønske. Endelig måtte det spille en rolle, at hans forgænger V. A. Secher havde sat så mange og omfattende arbejder i gang, at der først og fremmest kom til at påhvile hans efterfølgere en forpligtelse til at bringe adskillige af dem til afslutning, inden de gik i gang med løsningen af nye opgaver. Altsammen giver det forklaringen på, at Erslev i ringere grad, end man skulle have ventet det, viste trang til i forbindelse med institutionens stab af tjenestemænd og som disses leder at gennemføre nye arbejder. Desto mere beundringsværdig var hans personlige arbejdsindsats. Forsåvidt andre medvirkede, havde deres bistand først og fremmest karakteren af »sekretærhjælp«. Dette gælder navnlig den ordning efter proveniensprincippet, som han tilvejebragte i rigsarkivets store samlinger af middelalderlige breve. Ved siden deraf fik han også tid til at foretage forskellige ordningsarbejder i kongehusets arkiv. Tilvejebringelsen af en samlet oversigt over *Rigsarkivet og Hjælpe midlerne til dets Benyttelse* (1923) gennemførtes derimod med omfattende bistand af arkivets tjenestemænd. Udarbejdelsen af *Vejledende Arkivregistraturer IV* (Privatarkiver fra det 19. århundrede) (1923) var ligeledes Erslevs personlige værk. Som administrator var Kr. Erslevs styrelse præget af minutiøs omhyggelighed, stor-sindet i store anliggender, ikke fri for smålighed i det små. Hans forhold til personalet var mærket af den saglige kølighed, der prægede hans væsen, men samtidig båret af en bunden velvilje, som bevirkede, at hans gerninger var bedre end hans ord. Om hans virksomhed i de største spørgsmål, hvis ordning faldt i hans lod, som fx. arkivudvekslingen med Tyskland, tales der andetsteds i disse meddelelser.

L. Laursen (f. 16. januar 1864, d. 2. januar 1936) havde – i modsætning til Kr. Erslev – levet sit liv inden for rigsarkivets mure. Allerede

fra 1. juni 1884 var han »sysselsat« i arkivet, men blev først fra 1. maj 1889 ansat som »medhjælper« (assistent), udnævntes 1. november 1897 til arkivsekretær og under 29. november 1912 til arkivar for rigsarkivets 2. afdeling. Efter at arkivarernes antal i følge finansloven 1919–20 var blevet forøget til 4, bevarede Laursen stillingen som »ledende arkivar« og dermed som chef for rigsarkivets 2. afdeling. Lidt over et år, fra 22. januar 1915–31. januar 1916, var han under V. A. Sechers sygdom konstitueret som rigsarkivar. Efter Kr. Erslevs afgang, fra 1. april 1924 at regne, blev han arkivvæsenets øverste leder og beklædte stillingen indtil 28. februar 1934. Som det fremgår af disse data, har Laursen gennem næsten et halvt århundrede haft sin virksomhed i rigsarkivet. Under en kortere tjeneste fra 1. januar 1906–1. marts 1908 i landsarkivet for Sjælland erhvervede han yderligere kendskab til landets lokale arkiver. Jævnlig ophold i udlandet, særlig i Sverige og Tyskland, gav ham lejlighed til videnskabeligt studiearbejde i disse landes arkiver og dermed også viden om deres organisation og virksomhed.

L. Laursen var en overordentlig belæst historiker, en indsigtfuld og klog arkivmand – iøvrigt også klog på mennesker – som i mærkværdig grad havde kendskab til rigsarkivets samlinger, selv de mindste og fjernest liggende. Hans største personlige ordningsarbejder faldt inden for udenrigsstyrelsens ældre arkiver samt rentekammerets store samlinger; redbon stillede han sin viden til rådighed for historiske forskere. Når han hverken som mangeårig arkivar eller som rigsarkivar lagde kraftigere initiativ for dagen, skyldtes det utvivlsomt hans natur, men hang også sammen med erfaringer, indhøstet under samarbejde med muligvis for energiske arkivledere. Som historiker var Laursen først og fremmest udgiveren. En lang række værker: »Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark 1535–1648« (1892) og »Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold 1561–1626« (1893–1925) vidner om en forbavsende udholdenhed og omhu. Hans udgave af »Danmark–Norges Traktater 1523–1693« (1907–33) ligger i et højere videnskabeligt plan og viser hans herredømme over den historiske udgiverteknik. I rigsarkivets personal- og administrationshistoriske serie udgav han bindet omhandlende »Den civile Centraladministration 1894–1913« (1921). Som rigsarkivar var Laursen den velvillige og interesserede chef, usnobbet og uimponeret, både af sig selv og andre. Modsat de fleste gjorde han sig aldrig større – snarere mindre – end han i virkeligheden var.

PERSONALET

I 1954 udsendte rigsarkivet ved dr. Harald Jørgensen skriftet »Rigsarkivets tjenestemænd 1889–1953«. I indledningen til dette skrift er givet en oversigt over udviklingen af tjenestemandspersonalet ved rigsarkivet i perioden 1889–1953. Der vil derfor på dette sted kun være grund til at redegøre for de ændringer, der har fundet sted med tjenestemandspersonalet i perioden 1. januar 1954 til 1. april 1956, og for det ikke tjenestemandsansatte personale i årene 1921–56. Af praktiske grunde føres fremstillingen frem til udgangen af finansåret 1955–56.

Inden for årene 1954–55 er 2 af rigsarkivets tidligere tjenestemænd afgået ved døden. 9. september 1955 døde i København fhv. arkivar i rigsarkivet, frk. Henny Glarbo, omtrent 71 år gammel. 5. november 1954 døde fhv. registrator i rigsarkivet frk. Elna Kringelbach, ligeledes i København. Frk. Kringelbach blev 78 år.

Af ændringer inden for tjenestemandspersonalet må først og fremmest nævnes chefskiftet. 28. januar 1956 fyldte rigsarkivar Axel Linvald 70 år og afskedigedes som rigsarkivar fra januar måneds udgang i henhold til kgl. resolution 9. dec. 1955. Til ny rigsarkivar udnævntes ved kgl. resolution 31. december 1955 stadsarkivar i København, Svend Aakjær fra 1. februar 1956 at regne.

I rigsarkivet er desuden sket følgende ændringer. Fra 1. januar 1954 udnævntes arkivar II Henry Bruun til arkivar I (kgl. res. 7. dec. 1953). Efter at arkivar II i rigsarkivet, dr. phil. Sigurd Jensen var blevet udnævnt til stadsarkivar i København, afskedigedes han fra rigsarkivets tjeneste fra 29. februar 1956 at regne (skriv. fra undervisningsministeriet af 9. marts 1956). Ved arkivar Henry Bruuns udnævnelse til arkivar I blev en stilling ledig som arkivar II, og som aspirant til denne stilling udnævntes ved undervisningsministeriets skrivelse af 13. april

1954 mag. art. Niels Petersen (f. 23/8 1922) fra 1. april 1954 at regne. Efter at der på tillægsbevillingsloven for finansåret 1954–55 var skabt finansiell hjemmel for ansættelse af endnu en arkivaraspirant i rigsarkivet, udnævntes ved undervisningsministeriets skrivelse af 11. maj 1954 cand. mag. Holger Friis Johansen (f. 29/4 1927) til arkivaraspirant i rigsarkivet fra 1. maj at regne. Den ved dr. Sigurd Jensens udnævnelse til stadsarkivar ledige stilling som arkivar II var endnu ikke besat ved udgangen af finansåret 1955–56.

Efter at stillingen som kontorist (kontorassistent) ved rigsarkivet havde været ubesat siden 1. juli 1953, idet man ikke på det tidspunkt havde nogen kandidat til en tjenestemandstilling som kontorist, ansattes fra 1. marts 1954 at regne frk. Jette Schmedes (f. 5/2 1932) som kontoristaspirant i henhold til undervisningsministeriets skrivelse af 17. juni 1954. Ved skrivelse af 13. marts 1956 fik frk. Schmedes fast ansættelse som kontorist fra 1. marts 1956 at regne.

Efter at arkivbetjent Kaj Bjerring efter ansøgning var blevet afskediget fra sin tjeneste i rigsarkivet med udgangen af januar 1955 for at tiltræde en stilling under sundhedsstyrelsen, overflyttedes (skr. 30. marts) arkivbetjent ved det sjællandske landsarkiv Bartels Eriksen fra 1. april 1955 at regne til rigsarkivet.

Ved udgangen af finansåret 1955–56 var rigsarkivets faste personale derefter følgende:

Rigsarkivet.

Rigsarkivar:	Svend Aakjær (fra 1. februar 1956).
Overarkivarer:	Dr. phil. Holger Hjelholt (fra 1. april 1946). Dr. theol. Bjørn Kornerup (fra 1. april 1946).
Arkivarer I:	Dr. phil. Erik Kroman (fra 1. okt. 1943). J. O. Bro-Jørgensen (fra 1. dec. 1949). Dr. phil. Harald Jørgensen (fra 1. okt. 1950). Henry Bruun (fra 1. jan. 1954).
Arkivarer II:	C. Rise Hansen (fra 1. sept. 1941). Aage Rasch (fra 1. jan. 1949). Sune Dalgård (fra 1. sept. 1950). Vagn Dybdahl, leder af erhvervsarkivet i Århus (fra 1. maj 1952). Edit Rasmussen (fra 1. okt. 1952). Jens Holmgaard (fra 1. juni 1953).
Arkivaraspiranter:	Niels Petersen (fra 1. april 1954). Holger Friis Johansen (fra 1. maj 1954).

Registratorer:	Vibeke Nystrøm (fra 1. marts 1943). Thorkild Jensen (fra 1. aug. 1944). Ruth Engelhard Jensen (fra 1. febr. 1949). Magda Dalgård, f. Rasmussen (fra 1. juli 1953).
Fotograf:	Sonja Rud-Petersen, f. Olsson (fra 1. april 1946).
Bogbinder:	Niels Gärtig (fra 1. april 1946).
Kontorist:	Jette Schmedes (fra 1. marts 1954).
Kustode:	Johan Jørgensen (fra 1. febr. 1953).
Førstebetjente:	Herman Møller (fra 1. okt. 1942). Johannes Gyrstinger (fra 1. april 1946).
Arkivbetjente:	Ewin Ingemann Nielsen (fra 1. april 1947). Poul Erik Rasmussen (fra 1. nov. 1947). Bartels Eriksen (fra 1. jan. 1948).

Ved siden af det tjenestemandsansatte personale har der i rigsarkivet været ansat adskillige personer, navnlig som kontormedhjælper, der enten har været time- eller månedslønnet eller aflønnet i henhold til finansministeriets regulativ for kontormedhjælper, der ikke er tjenestemænd.

Fra 1. april 1920 til 30. april 1945 arbejdede således frk. Ellen Wanscher som timelønnet medhjælper i rigsarkivet. Frk. Wanscher var navnlig beskæftiget med arbejde i rigsarkivets bibliotek og med forskellig afskrivning. Med hjemmel på finansloven for finansåret 1936/37 oprettedes en heldagsstilling som kontormedhjælper ved siden af den timelønnede. Heldagsstillingen var i perioden 1/4 1936 til 31/3 1940 besat med frk. Lily Dreyer. Fra 1. april 1940 omdannedes denne stilling til en tjenestemandsstilling, hvis indehaver fik stillingen omnormeret til en kontorassistentstilling fra 1. april 1947 at regne. Som sådan oprettholdtes den indtil 30. juni 1953, hvorefter den ikke var besat i perioden 1. juli 1953 til 28. februar 1954. Fra 1. marts 1954 var stillingen påny besat (jfr. ovenfor).

Da frk. Wanscher trak sig tilbage med udgangen af april 1945, indstillede rigsarkivet 12. april, at man opgav den tidligere ordning med en kvindelig kontormedhjælper, der kun var beskæftiget nogle få timer om dagen. I stedet for ønskede man oprettet en regulativlønnet heldagskontoriststilling ved siden af den eksisterende tjenestemandsstilling. Ved skrivelse af 2. juni 1945 billigede undervisningsministeriet dette. Den regulativlønnede kontoriststilling har siden dens oprettelse været besat på følgende måde:

- Frk. Lillian M. Christiansen 1/9 1945–30/6 1947.
- Ulla Klottrup 1/9 1947–28/2 1949.

Frk. Kirsten Jensen 15/3 1949–31/10 1950.
– Ilse Kejser 16/11 1950–31/3 1952.
Bjørn Fabricius fra 1/5 1952.

Ved skrivelse af 29. sept. 1949 fik registrator frk. Elna Michelsen orlov mod at stille vikar for at kunne overtage en stilling ved UNESCO's arkiv. Denne orlov forlængedes indtil 30. juni 1950, hvorefter frk. Michelsen fik lov til at træde udenfor nummer, en tilladelse der med hjemmel i normeringsloven for finansåret 1953/54 forlængedes indtil 30. juni 1956. Fra 1. juli 1953 blev frk. Michelsens stilling som registrator besat med fru Magda Dalgård.

I perioden 1. okt. 1949–30. juni 1953 havde forskellige vikarer tjeneste i rigsarkivets sekretariat under frk. Michelsens fravær, nemlig frk. Agnete Garde 1/10–31/12 1949, frk. Birgitte Jensen 1/2–31/10 1950, fru Ulla Boldt, f. Klottrup 1/11 1950–14/1 1951, frk. Rigmor Hansen 1/2–7/3 1951 og frk. Annette Vedel 10/4 1951–31/10 1953.

På finansloven for finansåret 1950/51 opnåede rigsarkivet påny bevilling til timelønnet medhjælp, der fastsattes til 2000 kr. årligt (forhøjet til kr. 3000 på finansloven for finansåret 1953/54). Man havde ofte følt det besværligt, at rigsarkivet slet ikke havde rådighed over en vis medhjælpssum, der kunne gøre det muligt at vederlægge uforudsete afskrivningsarbejder, der vanskeligt kunne udskydes. Til at udføre disse arbejder engagerede rigsarkivet fru Ellen Meyer, der begyndte sin virksomhed i rigsarkivet i december 1950.

Efter indstilling af rigsarkivet opnåedes på finansloven for finansåret 1955/56 en bevilling til aflønning af ekstraordinær kontormedhjælper Floor Jeppesen. Hr. Floor Jeppesen tiltrådte i rigsarkivets 2. afdeling 1. april 1955.

Ved siden af det faste personale har Rigsarkivet fra begyndelsen af 1940'erne haft mulighed for at kunne nyttiggøre sig forskellig midlertidig arbejdskraft.

Da ledigheden blandt cand. mag. er var betydelig i slutningen af 1930'erne og i begyndelsen af besættelsesårene, henvendte Almindelig dansk cand. mag.-organisation sig ved lektor Sønnerlund til undervisningsministeriet med anmodning om iværksættelse af ekstraordinær hjælp til de arbejdsløse. Denne henvendelse resulterede i et par møder i undervisningsministeriet i de første måneder af 1941, hvori også deltog rigsarkivar Linvald. Som resultat af overvejelserne fremkom et forslag om at beskæftige et vist antal ledige cand. mag. er ved forskel-

lige arbejder i en række statsinstitutioner, bl. a. rigsarkivet. Efter at der på finansloven for finansåret 1941/42 var opnået den fornødne bevilling, blev 20 stillinger opløst ledige, og af disse tildeltes der rigsarkivet 3. Der udbetaltes de enkelte et vederlag på 2000 kr., senere 2400 kr. årlig, og de fik 4 timers daglig tjeneste, fra 30/11 1945 3 timer. Ordningen med beskæftigelse af de arbejdsledige cand. mag.er opretholdtes indtil 1. april 1947, da bevillingen bortfaldt. I den tid ordningen eksisterede, havde rigsarkivet god nytte af den henviste arbejdskraft, som beskæftigedes med diverse ordningsarbejder. Følgende unge akademikere havde beskæftigelse i rigsarkivet i henhold til denne særlige finanslovsbevilling:

- Cand. mag. Jens Sølvsten Sørensen 1941–43.
- Cand. mag. Niels Clausen Lukman 1941–43 (universitetsadjunkt).
- Cand. mag. Niels Gunnar Olsen 1941–42.
- Cand. mag. Peter Kr. Iversen 1942–43 (arkivaraspirant).
- Cand. mag. Arnold Hansen 1943 (juni–september).
- Cand. mag. fru Anna Cathrine Høyer 1943 (oktober–november).
- Mag. art. Viggo Sjøqvist 1943–45.
- Cand. mag. Overgaard Nielsen 1943–44.
- Cand. mag. Niels Fernstrøm 1943–47.
- Cand. mag. Børge Jensen 1944 (juni–september).
- Cand. mag. fru Inger Haarløv f. Tryde 1944–47.
- Cand. mag. Helge Nielsen 1945–46.
- Cand. mag. Jørgen Bjernum 1946 (februar–maj).
- Mag. art. Cicely Maria Worster 1946–47.

Foruden denne foranstaltning iværksattes med hjemmel i lov nr. 284 af 30. juni 1941 fra marts 1942 forskellige arbejdsforanstaltninger til fordel for arbejdsløse og ved sygdom erhvervshemmede kontorister. Til at begynde med omfattede foranstaltningen kun et par kontorister, men da ordningen var meget nyttig for rigsarkivet, anmodedes fra tid til anden om en udvidelse, og rigsarkivet har i perioder beskæftiget op til 10 kontorister på een gang. Til at føre tilsyn med de henviste kontorister, hvis arbejdskraft og arbejdsevne kunne variere i meget høj grad, ansattes 1–2 cand. mag.er. Oprindeligt anvendte man som tilsynsførende et par af de arbejdsløse cand. mag.er, som lønnedes i henhold til den særlige finanslovsbevilling (se ovenfor). Senere ansattes særlige cand. mag.er med tilknytning til disse kontoristforanstaltninger. De henviste kontorister og deres tilsynsførende har gennem årene været beskæftiget med en række ompaknings- og lettere ordningsarbejder samt kassationer,

og en mængde nyttigt arbejde er blevet udført, som vanskeligt kunne være blevet fremmet på anden måde. De første kontorister tiltrådte i marts 1942, og ordningen har været i kraft i hele den her behandlede periode. Som tilsynsførende for de henviste kontorister har i perioden 1942–56 følgende været beskæftiget:

- Cand. mag. Jens Sølvsten Sørensen 1942–43.
- Cand. mag. Nielsen Clausen Lukman 1942–43.
- Cand. mag. Arnold Hansen 1943–46.
- Mag. art. Ole Jacobsen 1943–47.
- Cand. mag. Knud Kristian Mortensen 1946–47.
- Cand. mag. Niels Fernstrøm 1947–50.
- Mag. art. Erik Reske-Nielsen 1947–48.
- Fru Ellen Winther 1947–51.
- Mag. art. Cicely Maria Worster 1947–49.
- Cand. mag. Thorkild P. Korsgaard 1948–51.
- Cand. mag. Ellen Margrethe Nielsen 1949–51.
- Cand. mag. Edit Rasmussen 1950 (marts–august. Arkivaraspirant).
- Cand. mag. Jens Holmgaard 1950 (april–november. Arkivaraspirant).
- Mag. art. Johs. Witt-Hansen 1951–54.
- Mag. art. Kirsten Weber-Andersen 1951–53.
- Mag. art. Niels Petersen 1953–54 (Arkivaraspirant).
- Cand. mag. Sigurd Ove Nielsen 1954–55.
- Cand. mag. Helge Bechmann 1954 (april–juli).
- Cand. mag. Jørgen Barfod 1954 (august).
- Cand. mag. Inga Flemming Rasmussen 1954–55.
- Cand. mag. Henning Bollerup 1955 (marts–august).
- Cand. mag. Ralph Owen Hansen 1955–56.
- Cand. mag. John Søren Jørgensen 1955–56.

BYGNINGER OG ARKIVOPSTILLING

Siden den store ombygning i 1909–10 har rigsarkivet haft rådighed over følgende bygninger: den gamle, men ombyggede kongelige biblioteks bygning, geheimearkivbygningen med påsat etage, en lille del af proviantgårdens 1. sal og tagetage samt den såkaldte Harsdorffske bygning. I løbet af perioden 1921–55 er der blevet gennemført en række restaureringsarbejder i den Harsdorffske bygning og i forskellige hvælvinger i geheimearkivbygningen, der har skaffet rigsarkivet en række meget smukke interiører. I en del af den påsatte etage på geheimearkivbygningen er der i den gamle udstillingssal indrettet moderne lokaler for rigsarkivets fotografiske atelier og konserveringsafdelingen. Iøvrigt er der ikke foretaget større ændringer i bygningernes indretning. Derimod har rigsarkivet erhvervet en ny bygning, nemlig den fløj af Søkvæsthuset på Christianshavn, der vender ud mod Bådsmadsstræde. Der er her indrettet arkivmagasin dels for rigsarkivet dels for landsarkiverne i København, Odense og Viborg.

Gennem hele perioden har spørgsmålet om at skaffe plads til den stadigt voksende strøm af arkivalier fra centraladministrationen beskæftiget de skiftende arkivchefer. Den eneste reelle udvidelse af arkivpladsen, der har fundet sted i perioden 1921–55, var indretningen af Søkvæsthuset. Man har derfor måttet koncentrere sig om en mere pladsbesparende opstilling af arkivalierne i de eksisterende magasiner. En sådan er søgt gennemført ved en anbringelse af arkivpakkerne på kant i modsætning til det gamle system med at lade pakkerne ligge på hylde-erne ovenpå hinanden. Værdifuld magasinplads er indvundet og den daglige ekspedition lettet ved denne reforms gennemførelse, men det vil med tiden kræve en bedre indpakning af arkivalierne, da slitagen på sagerne er langt større, når arkivpakkerne er anbragt på kant. For at

opnå mere plads er der endelig forskellige steder i de eksisterende arkivmagasiner opstillet midlertidige reoler. Nogen afgørende pladsudvidelse er dog ikke opnået herigennem.

a. Rigsarkivets hovedbygning.

Større byggearbejder er ikke foretaget inden for rigsarkivets hovedbygning i løbet af perioden 1921–55. I forbindelse med krigsudbruddet 1939 opsattes et antal jerndøre i arkivmagasinet, således at hovedmagasinet kunne inddeles i en række adskilte rum. Dørene er selvlukkende.

På finansloven for finansåret 1936/37 opnåedes bevilling til installation af et moderne fuldautomatisk hustelefonanlæg, hvorved de vigtigste kontorer sattes i indbyrdes forbindelse med hinanden. Endvidere kunne man kalde de forskellige arkivetager. Denne central, der var beregnet på 23 abonnenter og afløste et ældre, meget primitivt hustelefonanlæg, ombyttedes i 1953 med en større brugt central med 50 abonnenter og 5 samtaleaggregater. En række kontorer og afdelinger som hidtil ikke havde haft hustelefon, blev nu koblet til den nye central.

Den elektriske belysning i hovedmagasinet var oprindeligt meget primitiv og ufuldstændig. Man nøjedes med håndlamper, fastgjort til en lang ledning. Hvor sådanne håndlamper ikke fandtes, anvendtes almindelige elektriske lommelamper. I 1940 ff. blev den gamle installation, der utvivlsomt også frembød en vis brandfare, pillet ned og erstattet med en helt moderne elektrisk installation med faste lampesteder i loftet i alle gange mellem reolerne. Også belysningen på læsesalen og i 2. afdelings kontorer er i denne periode blevet moderniseret.

Af egentlige byggearbejder er der foretaget følgende. De i kælderen anbragte toiletrum for rigsarkivets besøgende og personale blev efter 1945 ombygget og moderniseret. I forbindelse med embedsskiftet gennemførtes en hoveddistandsættelse af kustodejligheden i stueetagen i 1953–54. Der indrettedes ny indgang med entre, nyt køkken og nyt badeværelse. Samtidig moderniseredes rigsarkivets frokoststue, og der anskaffedes nyt inventar til denne.

De største ændringer er sket på sekretariatsetagen. Efter at en del af håndbiblioteket var blevet anbragt i den restaurerede Harsdorffske sal i efteråret 1950, foretoges en ombygning af de tidligere biblioteksrum ud mod Rigsdagsgården i 1951. Der indrettedes her bl. a. to nye

kontorer med plads til to tjenestemænd i hvert kontor. Tanken med disse værelser var fortrinsvis at stille dem til disposition for de tjenestemænd i rigsarkivet, der ikke har eget tjenesteværelse. I forbindelse med indretningen af disse lokaler blændedes forskellige døre, reoler blev flyttet og nye skabe opsat i foredragssalen. En modernisering af toiletforholdene på sekretariatsetagen var gennemført nogen tid forinden.

b. Geheimearkivbygningen.

Efter ombygningen i 1910 bestod geheimearkivbygningen af tre murede hvælvingsetager over hinanden og en påsat 4. etage, hvori indrettedes et udstillingslokale og et arkivmagasin. Allerøverst var tagetagen ved et jernristegulv delt i to afdelinger og indrettet til arkivmagasin. Til højre for hovedtrappen (geheimearkivtrappen) med adgang fra gaden fandtes fra gammel tid (1827) en tjenestebolig for en arkivbetjent. Lejligheden bestod af tre værelser med hvælvede lofter, køkken samt w. c. indrettet i den tykke ydermur ud mod porten. I 1928 bevilgedes en hovedstandsættelse. Køkkenet, der hidtil havde været anbragt midt i lejligheden, nedlagdes, og et nyt indrettedes ved den gamle indgang til geheimearkivet, der nu ophævedes. Det gamle køkkens areal lagdes til de oprindelige stuer, der således fik en betydelig udvidelse.

Til erstatning for den gamle indgang til geheimearkivet, der var anbragt op mod forbindelsesbygningen til slottet, indrettedes inde i den nyanlagte gennemgang gennem forbindelsesbygningen en ny indgang til tjenesteboligen. Også denne forandring gennemførtes i 1928.

I forbindelse med de arbejder, der omkring krigsudbruddet i 1939 blev udført for at sikre hovedarkivet mod brand, foretoges ligeledes en række murerarbejder omkring hovedtrappen i geheimearkivets stueetage. Formålet var at isolere tjenesteboligen fra arkivmagasinerne. I den anledning opførtes forskelligt murværk og indrettedes en brandsikker dør mellem geheimearkivtrappen og tjenesteboligen.

Under krigen foretoges ligeledes en hovedstandsættelse af hvælvingen i stueetagen til venstre for hovedtrappen, den såkaldte »nederste hvælvning«. Alle de gamle reoler blev fjernet, der indlagdes ny elektrisk installation, og vægge, loft og gulve blev istandsat. Den gamle indgang til hvælvingen fra hovedtrappen blev muret til, og i stedet for indrettedes en ny indgang fra den første trapeafsats. I den restaurerede hvælvning, der må anses for et af de bedst sikrede rum, som rigsarkivet er

i besiddelse af, henstilledes en række svære egeskabe, hvori kongehusets nyere arkivalier blev anbragt efter hjemførelsen fra arkivdepotet i Esrum i forsommeren 1945.

I 1938 gennemførtes en ombygning af den såkaldte »mellemste hvælving« eller »buret«, beliggende i bygningens 1. etage. I ældre tid havde der været adgang gennem denne hvælving fra ministerialbygningen til Christiansborg Slot, og i den anledning var der opsat et højt trådnetsgitter med dør for at adskille gennemgangen fra arkivets del af hvælvingen. I 1910 havde rigsarkivet afstået hvælvingen på 2. sal, den såkaldte »øverste hvælving« til en ny gennemgang fra ministerialbygningen til slottet, og mellemste hvælving anvendtes herefter udelukkende som hovedarkivets ekspeditionslokale for ministerierne, dog blev det gamle trådnetsgitter stadig stående.

For at kunne samle hele ekspeditionsarbejdet i denne hvælving anmodede rigsarkivet 30. april 1937 indenrigsministeriet om en hovedstandsættelse af rummet. 26. juni 1937 meddelte indenrigsministeriet, at man ville søge den fornødne bevilling til indretning af et nyt ekspeditionskontor til ministerierne på finansloven for finansåret 1938/39, og da bevillingen var givet, påbegyndtes arbejdet i sommeren 1938.

Det gamle gitterværk blev fjernet sammen med alle de gamle reoler, således at hvælvingen påny fremstod som et stort samlet rum. Endvidere tilmuredes døren til den gamle forbindelsesgang over til slottet (Struensees trappe) og et vindue i muren ud til geheimarkivtrappen. Samtidig omlagdes den elektriske installation, der anbragtes et nyt varmeapparat, og over det gamle murstensgulv lagdes et moderne expancogulv. Endvidere anskaffedes der helt nyt inventar. Ved en bred skranke blev rummet delt i to afdelinger, hvoraf den ene var bestemt for rekvisitterne fra ministerierne, medens den anden var reserveret det personale, der er beskæftiget i udlånet. I lokalet opstilledes en række nyere journaler, udlånskartoteket samt mangelslister m. m. Nyordningen i 1938 betød en væsentlig forenkling af 2. afdelings arbejde, og ved ombygningen erhvervede rigsarkivet et ejendommeligt og smukt interieur.

Det nye ekspeditionslokale blev taget i brug i august 1938.

Efter at kongehusets arkivalier var blevet evakueret i september 1939, foretog rigsarkivet 18. oktober 1939 en henvendelse til indenrigsministeriet med anmodning om en hovedstandsættelse af kongehushvælvingen og den ved siden af beliggende egeskabshvælving. Oprindelig havde disse to hvælvinger – sammen med en fælles forstue – udgjort en stor,

sammenhængende hvælving, men da kongehusets arkiv blev indrettet, udskiltes 3 fag af den oprindelige hvælving som et særligt lokale, hvortil alene rigsarkivaren havde adgang. Indretningen var dog meget dårlig. De svære egetræsskabe, hvori de kostbare arkivalier opbevarede, kunne vanskeligt få plads i rummet, og belysningen var meget primitiv. Det besluttedes derfor at flytte kongehusets nyere arkivalier til »nederste hvælving«, at nedrive de gamle skillerum, således at hvælvingen påny opstod som et samlet rum og for fremtiden kun at opstille så mange af de gamle egetræsskabe, som var nødvendige til opbevaring af rigsarkivets pergamentsamling, kongehusets ældre arkivalier, de originale traktater samt enkelte andre kostbare arkivalier. Ved skrivelse af 24. februar 1941 gav indenrigsministeriet kgl. bygningsinspektør, arkitekt Mogens Clemmensen bemyndigelse til at anvende indtil kr. 5.000 til istandsættelsesarbejder. Ligesom det var tilfældet med de andre restaureringsarbejder, lagdes den nye elektriske installation ind i hvælvingerne, de gamle skillerum blev fjernet, og et tavlet marmorgulv anlagdes over hele hvælvingen. Samtidig lod man de gamle egetræsskabe, hvoraf de ældste daterer sig fra 1680erne og de yngre fra 1720, istandsætte og opstille påny. Den istandsatte hvælving toges atter i brug i sommeren 1945.

Ved ombygningen 1909–10 havde geheimarkivbygningen fået påsat en ny etage, og over denne fandtes tagetagen i flugt med den gamle biblioteksbygningens tagetage og ligesom denne indrettet i to etager, A og B. I tagetagerne er der i perioden 1921–55 ikke sket nogen ændringer. Anderledes med den nye etage. Her fandtes oprindelig vest for geheimarkivtrappen, dels et mindre rum, dels et stort rum i hele bygningens bredde, bestemt til opstilling af rigsarkivets permanente udstilling. Øst for geheimarkivtrappen indrettedes et arkivmagasin, kaldet Slotspladsmagasinet.

Indtil besættelsen var rigsarkivets permanente udstilling anbragt i den til udstilling bestemte sal, hvorefter samlingerne nedpakkedes og evakueredes. Efter besættelsen førtes de udstillede arkivalier tilbage til deres gamle plads. Da rigsarkivet fik mulighed for at flytte udstillingen til bedre lokaler (se s. 139), besluttedes det at anvende den gamle udstillingssal til andet formål. I 1940 havde rigsarkivet fået indrettet et fotografisk atelier, og dette anbragtes i begyndelsen i det førnævnte lille værelse ved siden af udstillingssalen. I 1947 gennemførtes en betydelig udvidelse af det fotografiske atelier, og man inddrog et par fag af udstillingssalen ud

mod rigsdagsgården. Samtidig indrettedes i et par fag ud mod bibliotekshaven et lokale til brug for rigsarkivets samling af mikrofilms. I 1955 opnåede rigsarkivet bevilling til en ny udvidelse af det fotografiske atelier og indretning af lokaler for en nyoprettet konserveringsafdeling. Det fotografiske atelier fik nu tillagt det sidste fag af den gamle udstillingssal, der vendte ud mod rigsdagsgården, medens konserveringsafdelingen blev indrettet i fagene ud mod bibliotekshaven. For at skaffe denne nye afdeling den fornødne udvidelsesmulighed i fremtiden tog man et enkelt fag af det tidligere indrettede filmsmagasin og henlagde til konserveringsafdelingen. Der skabtes på denne måde et stort og lyst arbejdslokale for konservatoren, og afdelingen toges i brug fra 1. oktober 1955. Både det fotografiske atelier og konserveringsafdelingen har ved de gennemførte byggearbejder fået gode og rummelige arbejdslokaler.

c. Magasinerne i Proviantgården.

I den del af Proviantgården, som i 1910 var indrettet til arkivmagasiner for rigsarkivet, er der i perioden 1921–55 ikke sket større ændringer. Der er blevet installeret hustelefonanlæg, og den elektriske belysning er moderniseret. Endvidere er der blevet indrettet et moderne toiletrum. Ved forskellige lejligheder er der ført forhandlinger med den kgl. bygningsinspektør om en sanering af det gamle trappetårn (kaldet »Duetårnet«), der har døre til arkivmagasinet, men disse forhandlinger var ved periodens udløb endnu ikke afsluttet.

d. Den Harsdorffske bygning.

Sammen med det kongelige biblioteks gamle hovedbygning overtog rigsarkivet den såkaldte Harsdorffske bygning, opført i 1780'erne på en grund mellem det kongelige bibliotek og tøjhuset. Rigsarkivet anvendte denne bygning hovedsagelig som magasin dels for samlinger af tryksager, dels for dubletter af håndbiblioteket. Endelig anbragtes visse mindre betydningsfulde arkivalier her, såsom Røde Kors-arkivet.

I bygningens stueetage fandtes både til højre og venstre for porten en række mindre lokaler. Lokalerne til venstre anvendtes en årrække indtil 1939 af stednavneudvalget. Til disse lokaler var der adgang dels fra porten, dels direkte fra rigsarkivets magasin. Lokalerne til højre anvendtes som oplagsrum. Efter lange forhandlinger overlod rigsarkivet i 1929 tøjhusmuseet et af disse rum til midlertidig benyttelse, og i 1945

udlåntes ligeledes et andet rum. I begge tilfælde betingede rigsarkivet sig ret til at forlange disse tilbage, såfremt man fik brug for dem.

De lokaler, som stednavneudvalget havde benyttet, overlodes i 1941 på begæring midlertidigt til Københavns kommandant, og senere under besættelsen indrettedes der vagtrum for C. B. mandskab i et af disse rum. Efter krigens ophør søgte tøjhusmuseet at erhverve samtlige rum på begge sider af porten, og der førtes i vinteren 1945–46 forhandlinger mellem de interesserede institutioner og deres ministerier om en fremtidig ordning. Tøjhusmuseet måtte trække sig tilbage fra lokalerne til venstre for porten, der derefter i marts 1946 påny overtoges af rigsarkivet, medens dette for fremtiden gav afkald på de lokaler, som det tidligere havde haft til højre for porten.

Allerede før krigen havde rigsarkivet fremsat ønsker om en bedre udnyttelse af den Harsdorffske bygning og om en brandsikring af denne. Med hensyn til brandsikkerheden udtalte de kompetente myndigheder rent ud i denne henseende, at bygningens forhold »må betragtes som værende dårlig«. 2. dec. 1938 anmodede indenrigsministeriet kgl. bygningsinspektør Clemmensen om at udarbejde overslag og planer til en istandsættelse. Det oprindelige overslag fra 1939 lød på 135.363 kr. Ved skrivelse af 10. juli 1941 meddelte indenrigsministeriet, at forslaget var optaget på listen over forslag, der skulle holdes i beredskab til iværksættelse efter beskæftigelsesrådets nærmere bestemmelse, men det kom ikke til udførelse, og i 1942 lod finansministeriet gennem indenrigsministeriet meddele, at forslaget var stillet i bero.

Efter krigen henvendte rigsarkivet sig ved flere lejligheder til undervisningsministeriet med anmodning om at få forslaget fremmet (således 27. nov. 1945 og 3. juli 1947), men der var stadig ingen mulighed herfor. I 1948 opstod en helt ny situation, idet rigsdagens præsidium ønskede at fejre det forestående forfatningsjubilæum bl. a. ved arrangement af en historisk udstilling. Hertil savnede man de fornødne lokaler på Christiansborg, og rigsarkivar Linvald tilbød da at stille den Harsdorffske bygning til rådighed for formålet, såfremt den fornødne bevilning til brandsikring af huset kunne opnås. Efter en række forhandlinger i finansudvalget gav dette sin tilslutning til, at der på forslaget til tillægsbevillingslov for finansåret 1948/49 § 14 B. VI. B. 3. opførtes kr. 308.000 til gennemførelsen af byggearbejdet. Under 21. september 1948 fik den kgl. bygningsinspektør besked om at tage fat på arbejdet, som gennemførtes i løbet af vinteren 1948/49 og var afsluttet så tidligt, at den planlagte udstilling kunne åbnes i rette tid.

Det omfattende bygningsarbejde havde først og fremmest til formål at brandsikre det gamle hus og især den vældige tagkonstruktion af pommersk fyr. Dette skete ved at støbe et betonlag over øverste etages loft og under nederste etages gulv samt ved at anbringe et betonlag direkte under de gamle tagsten. For at give brandvæsenet mulighed for i tilfælde af brand at trænge ind i tagetagen opførtes ud mod Tøjhusgade to kviste i taget.

Endvidere moderniseredes husets trappeforhold. Der indrettedes en god og rummelig indgang fra Tøjhusgade med en ny trappe og en smuk trappeafsats. Endvidere genopførtes på de gamle fundamenter i Frederik III's bygning en ny vindeltrappe, der fører fra stueetagen til 2. sal. For at give plads til dette nye trapperum måtte rigsarkivet afgive en del af de magasinrag, der stødte umiddelbart op til den Harsdorffske bygning. Under vindeltrappen indrettedes i kælderetagen de fornødne toilet-rum.

Iøvrigt istandsattes bygningen og de enkelte rum. Maling og træværk blev fornyet, og den gamle forgyldning rensat. Efter mange års forfald genopstod huset i sin gamle glans, og rigsarkivet var blevet nogle smukke og ejendommelige rum rigere. Samtidig med istandsættelsen indlagdes centralvarme og elektrisk lys i hele bygningen.

Huset genindviedes efter restaureringen ved åbningen af Rigsdagens Jubilæumsudstilling, der var åben for offentligheden 6.–30. juni 1949. Da udstillingen var lukket, var hele bygningen påny til disposition for rigsarkivet, og i den følgende tid toges de forskellige rum lidt efter lidt i besiddelse.

I kælderen fandtes foruden toiletrummen 3 gode kælderrum, der anvendtes som magasin for forskellige genstande, møbler o. lign. I stueetagen var de mange små rum forsvundet, og i stedet for var indrettet et stort rum, der havde vinduer både til Tøjhusgaden og til tøjhusmuseets gård. Rummet stod temmelig længe tomt. Den officielle åbning af rigsarkivets permanente udstilling fandt sted i dette rum. Der var ved den lejlighed lejet forskellige grønne planter, og dette i forbindelse med de kølige hvidkalkede vægge ledte uvilkårligt tanken hen på et krematorium, hvorfor navnet »Krematoriet« fremover blev hængende ved dette rum. Rummet anvendtes i marts 1953 som midlertidig bolig for den nyudnævnte kustode. Endvidere har rummet et par gange været stillet til disposition for arkivarforeningens sammenkomster med kolleger fra biblioteks- og museumsverdenen. Det var dog stadig tanken, at rum-

met skulle indrettes til arkivmagasin, og i eftersommeren 1955 opstilledes de første arkivalier i rummet. Oprindeligt tænkte man på at opstille reoler på gammeldags manér. Senere dukkede den tanke op at anvende rummet til opstilling af et såkaldt Compactus-anlæg. I årene 1952–55 forhandlede der med ingeniør Hans Ingold, Luzern, firmaet Elektrolux, Sverige, den kgl bygningsinspektør samt bolig- og undervisningsministeriet om dette forslag. Ved periodens udløb var disse forhandlinger endnu ikke afsluttet.

Fortsætter man fra stueetagen ad vindeltrappen til 1. salen, kommer man gennem en forstue ind i den gamle bibliotekssal med de forgyldte søjlekapitæler og det lille galleri. I salen og på galleriet er opstillet montrer, der indeholder udstillede historiske dokumenter. I reolerne i salen er opstillet en del af rigsarkivets håndbibliotek, hvorved salens gamle bestemmelse som bogsal er retableret. I de nederste foliohylder er dog henstillet protokoller fra højesterets arkiv. I reolerne på galleriet findes en del dubletter fra biblioteket samt rigsarkivets store samling af tryksager (love- og anordninger m. m.), modtaget fra centraladministrationen. I forværelset er anbragt moderne stålskabe til anbringelse af kort og tegninger.

Fortsætter man videre ad vindeltrappen, kommer man op på 2. salen, hvor der ligeledes findes et forværelse, der fører ind til en dobbeltsal, der oprindeligt var indrettet som bogmagasin og nu uden ændringer anvendes som arkivmagasin. Også disse sale er forsynet med et galleri med hylder. I forværelset står ligeledes stålskabe til opbevaring af kort og tegninger. En del af de til rigsarkivet henviste arbejds-hemmede kontorer har fået deres arbejdsplads i de gamle bogsale.

Endelig er der loftsrummet, hvortil der kun er adgang fra rigsarkivets hovedmagasin (tagetage A). Det anvendes til opbevaringssted for rigsarkivets forråd af evakueringskasser.

Da finansudvalget i sin tid skulle tage stilling til spørgsmålet om bevilling af de fornødne penge til istandsættelse af den Harsdorffske bygning, mødte forslaget ikke udelt tilslutning. Det var imidlertid en fordel for rigsarkivet, at spørgsmålet blev rejst på det grundlag, at rigsdagen ville benytte lokalerne til den store forfatningsudstilling. Havde rigsarkivet alene rejst sagen, var forslaget sikkert ikke gået så glat igennem. Nu fik rigsdagen en smuk historisk ramme om sin udstilling, og rigsarkivet en påkrævet udvidelse samt gode muligheder for at indrette en permanent udstilling af betydningsfulde arkivalier, let tilgængelig for publikum.

e. Arkivdepotet i Søkvæsthuset.

Et vanskeligt problem, som rigsarkivet har arvet fra fortiden, er pladsspørgsmålet. Allerede i 1918, kun 8 år efter den store udvidelse, blev problemet aktuelt. I en skrivelse til undervisningsministeriet af 26. nov. 1918 gjorde rigsarkivar Kr. Erslev opmærksom på den truende pladsmangel som følge af de stadig voksende afleveringer fra central-administrationen. Efter en beregning af afd. rigsarkivar Secher havde hovedarkivet ca. 28.000 hyldemeter at råde over, men i 1918 var blot ca. 4000 m tilbage, således at man måtte frygte, at al disponibel hyldeplads ville være optaget i løbet af ca. 5 år. Som eventuel udvidelsesmulighed pegedes på 1. salen og tagetagen i Proviantgården, omtrent hen til bygningens midte, subsidiært på ombygningen af den Harsdorffske bygning. Samtidig med denne skrivelse afsendtes en anden af samme dato til undervisningsministeriet og underskrevet af rigsarkivaren og overbibliotekar H. O. Lange gående ud på, at Proviantgården i sin helhed skulle søges overdraget de to institutioner til magasinrum.

Efter chefskiftet i 1924 foretog rigsarkivar Laursen og overbibliotekar Carl S. Petersen under 24. nov. 1924 en ny henvendelse til undervisningsministeriet. Man gjorde atter opmærksom på, at den dag var ved at rykke nær, da al disponibel plads i de to institutioners magasiner ville være optaget, og man anmodede ministeriet om at have sin opmærksomhed henvendt på spørgsmålet. Samtidig meddelte man, at Proviantgården og muligvis en del af »lange Tøjhus« kunne anvendes til at skaffe de to institutioner en mulig udvidelse.

Da disse henvendelser ikke gav noget praktisk resultat, henvendte rigsarkivar Laursen sig 22. oktober 1929 påny til undervisningsministeriet. Forholdene havde nu udviklet sig således, at hovedarkivet i nær fremtid måtte nægte at modtage diverse arkivalier fra centraladministrationen. Det var derfor nødvendigt at tage under alvorlig overvejelse, hvorledes pladsmangelen kunne afhjælpes.

Efter at have afvist muligheden af at opnå større pladsudvidelse ved at stille arkivalierne på kant i stedet for at lade dem ligge ned eller ved at foretage hurtige kassationer, vendte rigsarkivaren tilbage til planerne om en bygningsudvidelse. I denne forbindelse gjorde han opmærksom på, at planerne om at få andel i »lange Tøjhus« måtte opgives, da tøjhusmuseet ville få brug for hele bygningen. Tilbage stod således en ombygning af den Harsdorffske bygning, der mentes at kunne bringe ca. 4500 hyldemeter, eller en udvidelse i Proviantgården, der muligvis

kunne skaffe ca. 15.000 hyldemeter. Ved den første løsning måtte man gøre opmærksom på, at bygningen allerede anvendtes til depot for rigsarkivets tryksagssamling og til opbevarelse af forskellige arkivalier. Der måtte derfor skaffes plads til disse sager andetsteds. En udvidelse i Proivantgården var derfor at foretrække. Hvis begge disse muligheder var udelukket, anbefaledes en udvidelse af det sjællandske landsarkiv, der i så fald måtte anvendes som depot for rigsarkivet. Endelig var der den udvej på den ene eller den anden måde at skaffe rigsarkivet et midlertidigt depot i nærheden, hvor man, indtil den endelige udvidelse, kunne anbringe en del af de arkivalier, der benyttedes sjældent.

Medens afleveringerne fra ministerierne i årene 1926–28 endnu lå på omkring 300 hyldemeter årlig, måtte rigsarkivaren 1928 begrænse afleveringerne. Således modtog man nu ikke længere gesandtskabs- og konsulatsarkiver fra udenrigsministeriet. I 1929 sank afleveringerne til 164 m og i 1930 til 126 m. Ved skrivelse af 8. febr. 1930 underrettede rigsarkivet derefter justits-, indenrigs- og undervisningsministeriet samt direktoratet for matrikulsvesenet, at rigsarkivet kun havde plads til 2 års aflevering, og at de pågældende institutioner derefter selv måtte drage omsorg for opbevaringen af deres arkivalier, og ved skrivelse af 21. dec. 1933 fik ministeriet for offentlige arbejder besked om, at man delvis måtte lukke for tilgang af visse grupper af arkivalier.

I 1931 steg tallet på afleveringer til 184 m, men faldt derefter i de følgende år til 165 m og nåede bunden i 1934 med 84 m. For adskillige ministerielle kontorer blev situationen uholdbar. Kontorerne kunne ikke rumme den stadig voksende opdyngning af arkivalier, og de gamle bygninger ville ikke i længden kunne bære den forøgede byrde. Indenrigsministeriet nedsatte et særligt udvalg til at overveje spørgsmålet, og enkelte ministerier foretog henvendelser til undervisningsministeriet med det formål at skaffe rigsarkivet mulighed for udvidelser.

Under jagten efter et egnet lokale til midlertidig udvidelse af rigsarkivet henledtes undervisningsministeriets opmærksomhed på det såkaldte Søkvæsthus på Christianshavn. Bygningen, der lå på hjørnet af Bådsmadsstræde og Overgaden oven Vandet, tilhørte marineministeriet og var fredet i klasse A. Bygningen bestod af kælder, stue, 1. sal med indskudt etage samt loftsetage. 14. april 1930 anmodede undervisningsministeriet slotsarkitekt Thorvald Jørgensen om at undersøge bygningen med den planlagte benyttelse for øje.

I de følgende måneder fandt der en forhandling sted mellem slots-

arkitekten og rigsarkivar Laursen, og under 1. juli 1930 foretog denne en indstilling til undervisningsministeriet. I denne anbefalede rigsarkivaren, at bygningen toges i anvendelse til arkivdepot, og at man allerede reserverede hele bygningen til dette formål, da den sikkert ikke ville vise sig at være for stor. Desuden kunne man af hensyn til brandfaren ikke godt anvende bygningen til andet end arkivdepot. Dog tillod man Dansk Billedhuggersamfund indtil videre at anbringe forskellige gipsafstøbninger i bygningens kældre og i den såkaldte »kongesal« på 1. etage. Den sidste rømmedes dog omkring 1940. Da en fuldstændig istandsættelse af bygningen med opstilling af reoler ville koste over 700.000 kr., og da rigsarkivet ikke straks ville få brug for hele arealet, der var beregnet til ca. 18.000 hyldemeter, indstillede rigsarkivaren, at man foreløbig nøjedes med den nordre ende af bygningen og indtil videre endog så væk fra kælder- og loftsetage. Der ville her kunne skaffes plads til ca. 7000 hyldemeter. Udgifterne ved en istandsættelse af bygningen og indretningen af et arkivdepot på ca. 7000 hyldemeter blev anslået til ca. kr. 209.600.

Det indsendte projekt af 1930 blev ikke udført. Ved skrivelse fra undervisningsministeriet af 19. april 1934 meddeltes det rigsarkivaren, at der på finansloven 1934/35 var optaget en bevilling på kr. 48.000 til en nødtørftig istandsættelse af Søkvæsthusets fløj ud mod Bådsmandsstræde. Af beløbet skulle 44.600 kr. anvendes til selve istandsættelsen, medens 3400 kr. var beregnet til opstilling af træhylder. I sommeren 1934 påbegyndtes istandsættelsesarbejdet, der navnlig tog sigte på at reparere taget, der var angrebet af svamp og råd. Træværket blev delvis udskiftet og taget omlagt. Derefter indrettedes bygningens stueetage i hele sin længde til arkivmagasin. Først i efteråret 1934 var bygningen klar til aflevering. Samtidig søgte rigsarkivet om en bevilling på tillægsbevillingsloven 1934/35 på kr. 1500 for at kunne fremskynde flytningen af arkivalier. (Se anmærkninger, sp. 822–23). Hele vinteren 1934–35 hengik imidlertid med overvejelser, hvilke arkivalier der skulle anbringes i depotet dels fra hovedarkivet, dels fra de forskellige landsarkiver, idet det var tanken, at kun sådanne arkivalier burde anbringes i Søkvæsthuset, som før eller senere kunne kasseres. 20. juni 1935 ansøgte rigsarkivet derefter om en bevilling på tillægsbevillingsloven for året 1935/36 på kr. 15.361,50 til opstilling af 4000 m reoler, og under 27. juli 1935 ansøgte om en bevilling på kr. 5000 til bestridelse af udgifterne ved flytningen af arkivalierne. Ved skrivelse fra undervis-

ningsministeriet af 21. september 1935 bevilgedes de ansøgte beløb. På grund af lockouten i foråret 1936 sinkedes arbejdet, og først i løbet af september 1936 var flytningsarbejdet tilendebragt.

Udflytningen af arkivalier fra hovedarkivet til Søkvæsthuset lattede det vanskelige pladsspørgsmål, men løste det ingenlunde. Andre forholdsregler måtte træffes. I finansåret 1934/35 påbegyndtes på rigsarkivar Linvalds initiativ overvejelserne om en ændret opstilling af arkivalierne i hovedarkivet. Formålet med denne ændring skulle dels være at opnå en mere rationel opstilling af arkivalierne, dels at indvinde plads. Gennem tidens løb var adskillige arkivalier, der hørte sammen, blevet adskilt, bl. a. fordi de var afleveret til rigsarkivet på forskellig tid, og en mere rationel opstilling ville have betydning for det daglige ekspeditionsarbejde. Man optog påny det gamle spørgsmål om at stille arkivalierne på kant, som hidtil var blevet afvist. Ved at anbringe sagerne på kant, i stedet for som hidtil at lade dem ligge ned, ville ekspeditionsarbejdet blive lettet, og der kunne indvindes betydelig plads. Det samme søgtes opnået ved at opgive de mange tomme mellemrum, der tidligere havde været afsat for at give plads til nye arkivaliers anbringelse. Ved hjælp af en række særlige bevillinger til anskaffelse af nye hylder og hyldejern samt til medhjælp til flytningen gennemførtes en omfattende omflytning af hovedarkivets arkivalier i årene 1935–39. Da arbejdet var afsluttet, havde man ikke alene opnået en bedre opstilling af arkivalierne, men samtidig skaffet plads til 5 års normale afleveringer fra ministerialkontorerne, og for enkelte ministeriers vedkommende endog til afleveringer til mere end 5 år. Ialt opgjordes den tomme reolplads pr. 12. dec. 1939 i hovedmagasinet til 5400 m, i Proviantgården til 1709 m og i slotspladsmagasinet til 280 m eller ialt 7389 m. Desuden var arkivmagasinet »nederste hvælvning« helt rømmet.

Som følge af disse forskellige forholdsregler kunne rigsarkivet ved skrivelse af 20. dec. 1935 til justits-, indenrigs- og socialministeriet samt ministeriet for handel og industri meddele, at man fra begyndelsen af året 1936 atter var i stand til at modtage de sædvanlige afleveringer.

Indtil 1940 klarede man sig i rigsarkivet med den plads, der var opnået dels ved opstilling af arkivalier på kant, dels ved de nye lokaler i Søkvæsthushets stueetage. Efterhånden blev også disse lokaler fuldt optaget, og det blev nødvendigt at inddrage lokalerne på 1. salen i Søkvæsthuset. Allerede i 1940 var man rykket op i det store lokale på

1. sal ud mod kanalen, som blev nødtørftigt istandsat og forsynet med reoler. I 1941 udarbejdede den kgl. bygningsinspektør forslag til en istandsættelse af resten af førstesalen. Man stillede forslag om fjernelse af en indskudt etage med skillerum, nødtørftig reparation af gulve og fornødne afstivninger samt opstilling af reoler i visse af rummene. Arbejdet var beregnet til at koste ca. 39.000 kr., og beløbet stillede til rigsarkivets disposition på tillægsbevillingsloven for finansåret 1941/42. Det trak imidlertid ud med arbejdets gennemførelse, og det blev først afsluttet i 1944. Efterhånden som rummene blev udstyret med reoler, fandt der udflytning sted af arkivalier fra rigsarkivet, og tvunget af nødvendigheden kom man ind på også at opstille sådanne arkivalier i Søkvæsthuset, som det ikke var tanken at kassere. Efter 1944 forsøgte man ved hjælp af den lille bevilling, der var til rådighed til bygningens vedligeholdelse, at anvende et så stort beløb som muligt til opsætning af nye reoler, og ved ombygningen af den Harsdorffske bygning i 1948–49 overflyttedes en del kasserede reoler herfra til Søkvæsthuset.

På bygningens indre og ydre vedligeholdelse anvendtes i årene 1934–52 det mindst mulige, og resultatet heraf udeblev ikke. Efterhånden var bygningens almindelige tilstand meget dårlig, og arbejdet i de overfyldte arkivrum med de meget høje reoler, pakket med arkivalier, var både vanskeligt og ubehageligt. Det var ligeledes en stor gene, at der ikke var indlagt lys i bygningen. Navnlig i den mørke del af året besværliggjordes ekspeditionsarbejdet unødvendigt.

I november 1952 anmodede rigsarkivaren den kgl. bygningsinspektør om at se på bygningen, da man efterhånden var bange for, at den var overbelastet. Undersøgelsen resulterede i, at rigsarkivet på bygningsinspektørens anmodning 24. nov. 1952 måtte standse al videre udflytning af arkivalier til Søkvæsthuset. Samtidig gik bygningsinspektøren i gang med at udarbejde forslag til en ændret opstilling af reolerne, således at trykket på de bærende bjælker kunne blive bedre fordelt. Endvidere udarbejdedes forslag til en istandsættelse af bygningen både udvendig og indvendig samt til indlæggelse af elektrisk lys. Endelig skulle der opstilles nye reoler i den såkaldte kongesal på 1. sal samt i et større lokale ud mod gården, der hidtil kun delvis havde været taget i brug. Omplacering af reolerne og omlægning af gulvene ville medføre en udgift på 50.500 kr., medens istandsættelsen ville koste ca. 34.000 kr. Rigsarkivet ansøgte i skrivelse af 18. sept. 1953 undersyningsministeriet om at fremskaffe denne bevilling. Ved skrivelse fra

finansudvalget af 24. november 1954 gaves tilslutning til, at der anvendtes kr. 50.500 til omlægning af gulve og nyopstilling af reoler, og arbejdet kom derefter i gang. Man begyndte med kongesalen, der var tom, og gik derefter fra rum til rum, idet arkivalierne flyttedes fra deres gamle plads til ledige nyopstillede reoler. Arkivar Rise Hansen havde lagt planen for omflytningen og nyopstillingen, og kustode Jørgensen ledede sammen med lejet arbejdskraft selve omflytningen.

Da rigsarkivet naturligtvis var interesseret i at erhverve så megen plads som muligt, foretoges visse ombygninger af en del af reolerne, hvilket medførte en forøget udgift på kr. 22.000. Ved skrivelse af 10. november 1955 meddelte undervisningsministeriet, at dette beløb kunne optages på tillægsbevillingsloven for finansåret 1955/56.

Det meget store arbejde med en nyopstilling af reolerne og en omflytning af arkivalierne afsluttedes i det væsentlige i løbet af efteråret 1955. Ved omflytningen er omsider opnået en systematisk opstilling af arkivalierne, hvilket i høj grad letter ekspeditionen og oversigten over magasinet. Der findes nu reoler i samtlige rum, og der er indlagt elektrisk lys. Reolerne er ikke så høje som tidligere af hensyn til gulvbelastningen. Ialt kan der i arkivmagasinerne i Søkvæsthuset skaffes plads til ca. 8.600 løbende hyldemeter, hvoraf godt 5000 optages af rigsarkivets samlinger på 1. salen og ca. 3500 m af rigsarkivets og landsarkivernes samlinger i stueetagen. For enkelte arkivaliegrupper som f. eks. konsulatsarkiverne findes der visse muligheder for yderligere afleveringer. Som helhed må det siges, at der i Søkvæsthuset kun er begrænsede muligheder for yderligere opstilling af reoler (vinduesnicherne).

På finansloven for finansåret 1955/56 optoges som foreslået af den kgl. bygningsinspektør en bevilling på kr. 33.962 til en udvendig og indvendig istandsættelse af bygningen. Navnlig trængte trapperne til en grundig reparation. Det lykkedes ikke inden for finansåret 1955/56 at få disse byggearbejder afsluttet.

SIKRING AF RIGSARKIVET UNDER KRIG OG BESÆTTELSE

Den truende internationale situation i slutningen af 1930'erne og navnlig den storpolitiske krise i september 1938 fremtvang en række overvejelser om de forholdsregler, der måtte træffes for at sikre landets kulturelle skatte mod ødelæggelse i tilfælde af krig og luftangreb.

Under 23. september 1938 nedsatte indenrigsministeriet et udvalg, der nærmere skulle overveje disse problemer. Udvalgets formand blev kontorchef E. F. G. Schau og dets sekretær fuldmægtig V. Ramm, begge fra indenrigsministeriet. Endvidere indtrådte i udvalget kst. kontorchef A. Michelsen, nationalmuseets direktør Poul Nørlund og rigsarkivar Axel Linvald. Under arbejdet søgte man teknisk assistance hos chefen for statens civile luftværn, politiinspektør A. Dahl, brandinspektør K. Wisning og ingeniør E. H. Sternow.

I kommissoriet pålagdes det udvalg omgående at afgive en foreløbig betænkning. En sådan, indeholdende en række foreløbige vejledninger, forelå allerede 28. september 1938. Derefter afholdt udvalget ialt 21 møder og besøgtede en række museer, biblioteker, arkiver m. m., hvorefter det under 27. maj 1939 afgav en udførlig endelig betænkning. De i denne indeholdte almindelige regler for foranstaltninger til imødegåelse af faren fra luften blev derefter tilpasset for hver enkelt institution, idet udvalget henstillede, at institutionscheferne under eget ansvar drog omsorg for, at de fornødne foranstaltninger blev foretaget.

I hovedtræk gik udvalgets indstilling ud på følgende:

De forskellige museumsgenstande og arkivalier skulle under hensyntagen til deres kostbarhed og almindelige historiske og videnskabelige betydning klassificeres i A-, B- og C-sager. A-sagerne skulle i tilfælde

af erklæret luftværnstilstand flyttes bort fra hovedstaden. B-sagerne skulle anbringes på de mest sikrede steder i de bygninger, hvor de i forvejen opbevaredes, og C-sagerne skulle forblive på deres plads. Til brug for de evakuerede sager skulle der ved indenrigsministeriets foranstaltning tilvejebringes de fornødne bombe- og brandsikre rum. På grundlag af indhentede sagkyndige oplysninger og udvalgets egne overvejelser henledes opmærksomheden på en række lokaliteter i og uden for hovedstaden, hvis beliggenhed syntes særlig tilfredsstillende.

Endvidere pålagde udvalget de enkelte institutioner at drage omsorg for en brandsikring af deres lokaler. Navnlig skulle der foretages bygnings tekniske sikringsarbejder, anskaffes sandsække og indkøbes brandslukningsmateriel og udrustningsgenstande for husbrandvagter. Endvidere burde hver institution på forhånd beregne, hvor stort ekstramandskab man behøvede i påkommende tilfælde, og drage omsorg for dettes og tjenestemændenes uddannelse. Som vejledning udarbejdede udvalget to forskellige sæt anvisninger.

Efter udvalgets opfattelse var den nordlige del af Proviantgården, geheimearkivbygningen og rigsarkivets hovedbygning forholdsvis godt sikret mod bomber, og man regnede med, at de mange etageadskillelser ville opfange bomber, der gik gennem taget. Derimod var den såkaldte Harsdorffske bygning meget brandfarlig og ville udsætte både rigsarkivet og tøjhusmuseet for stor fare, hvis den kom i brand.

På grundlag af de udarbejdede forskrifter gik man i rigsarkivet i gang med at træffe de fornødne forholdsregler, der efter krigens udbrud 1. september 1939 og Danmarks besættelse 9. april 1940 lidt efter lidt blev udvidet. Dog sørgede man for at undgå forholdsregler, som i større omfang ville lamme det videnskabelige arbejde. Under alle overvejelser om sikringsforanstaltninger havde man endvidere den gamle erfaring for øje, at de største tab, som arkiverne har lidt i tidernes løb, ikke skyldes ydre overlast, men anbringelse i fugtige lokaler.

For rigsarkivets vedkommende faldt sikringsforanstaltningerne i følgende grupper: 1) sikring af bygningerne, 2) evakueringer, 3) omflytninger af arkivalier og 4) mikrofotograferinger.

Sikring af bygningerne.

På initiativ af arkivledelsen og Københavns brandchef, dr. techn. Poul Vinding opnåedes i finansåret 1939/40 en bevilling på godt 52.000 kr.

til forskellige brandsikringsforanstaltninger. Således inddeltes arkivmagasinerne i isolerede mindre rum ved nyindsatte jerndøre. Endvidere opførtes der nye trappehuse, ligeledes med indsatte jerndøre, og alle elevatormotorer blev omgivet af murværk med jerndøre. Hovedbygningen forsynedes med lynafledere, og man påbegyndte en udskiftning af den gamle elektriske installation i kontorer og magasiner.

Samtidig anskaffedes forskelligt brandslukningsmateriel. Der opstilledes et antal kemiske ildslukningsapparater ved kontorerne og omkring i magasinerne. Endvidere anbragtes vandbeholdere på loftet foruden sandkasser med skovle og spande samt vandslanger. Til anskaffelse af alt dette materiel bevilgedes på tillægsbevillingsloven for finansåret 1939/40 kr. 10.505. I 1940 oprettedes endvidere en speciel hjælpebrandvagt for bygningerne på Slotsholmen bestående af en motorsprøjte med materiel. Mandskabet indlogeredes i den Harsdorffske bygnings stueetage og forsynedes med nøgler til arkivmagasinerne.

Da krigen brød ud i september 1939, opstabledes sandsække i de indvendige vinduesforbygninger i geheimearkivets stueetage og hovedbygningens etager I A og B. De vinduer, der ikke var forsynet med jernskodder, fik desuden sandsækkesikringer også udvendig. I årenes løb skred de store stakke af sandsække ofte sammen, og man måtte stable dem påny. Da man ikke i længden kunne skaffe de fornødne sandsække, erstattedes de udvendige sikringer delvis med kuprinol-behandlede svære bjælkeskodder.

Jævnside med iværksættelsen af disse foranstaltninger foregik en uddannelse af en del af personalet som husbrandvagter. Denne uddannelse fandt sted på Frederikssundsvejens brandstation i sommeren 1939. I uddannelsen deltog 3 arkivarer og 3 arkivbetjente. For disse og andre arkivtjenestemænd holdtes der i den følgende tid forskellige supplerende foredrag. Endvidere åbnedes der mulighed for det kvindelige personale til uddannelse som samariter.

Evakueringer.

Som led i de planlagte sikringsforanstaltninger foretoges straks efter krigsudbrudet i september 1939 den første evakuering. 5. september 1939 afgik en transport af A-sager bestående af 23 kasser, der rummede kongehusets nyere sager, rigsarkivets permanente udstilling og en række andre kostbare dokumenter. Kasserne anbragtes i kælderen under kirke-

fløjen på Frederiksborg slot. 11. april 1940 afgik en yderligere sending på 133 kasser med rigsarkivets samling af middelalderlige pergamenter, de ældre kongehussager samt samlingen af originale traktater. Rigsarkivet havde al anledning til at være styrelsen for det nationalhistoriske museum på Frederiksborg slot taknemmelig, fordi den i en vanskelig tid stillede disse lokaler til rådighed og opsatte et elektrisk ventilationsapparat for at holde kældrene tørre. Det viste sig imidlertid umuligt helt at holde fugtigheden borte, og det var derfor af stor betydning, at der i Esrum kloster ved indenrigsministeriets foranstaltning blev indrettet udmærkede evakueringsrum for nationalmuseet og rigsarkivet. Rigsarkivets kasser overførtes hertil i februar 1942, indholdet pakkedes ud og anbragtes på hylder, og man kunne nu i påkommende tilfælde hente enkelte arkivalier ind til brug for forskere på læsesalen og atter bringe dem på plads efter endt brug. Da bygningen holdtes konstant opvarmet, var enhver fare for fugt udelukket. På den anden side var lokalet utvivlsomt på grund af manglende ventilation gennemgående for tørt. Efter aftale med nationalmuseet stationeredes en af dettes tjenestemænd fast i Esrum kloster, således at sagerne var under konstant opsyn. Udgifterne ved denne udstationering blev båret halvt af rigsarkivet og halvt af nationalmuseet. I 1944 førtes det sjællandske landsarkivs kirkebøger, der var ældre end 1813, ligeledes til arkivdepotet i Esrum kloster.

De hidtil foretagne evakueringer havde udelukkende taget sigte på de såkaldte A-sager. Da forholdene skærpedes ved den stigende modsætning mellem frihedsbevægelsen og de tyske myndigheder, besluttede man at foretage yderligere evakueringer. Man traf aftale med lensgreve Aage Danneskiold-Samsøe og kammerherre Torben Hage og fik villigst tilladelse til at anbringe arkivalier i kældrene på Gisselfeld og Oremandsgaard. Til Gisselfeld overførtes 62 kasser og til Oremandsgaard 208 kasser. Disse evakueringer omfattede bl. a. en række ældre regnskaber, f. eks. lensregnskaber, sundtoldregnskaber og rentemesterregnskaber, et udvalg af højesterets voteringsprotokoller, en lang række vigtige kopibøger fra forskellige regeringsdepartementer samt nogle vigtige privatarkiver fra den nyere og nyeste tid. Også enkelte vigtige sager fra udenrigsministeriets arkiv evakueredes sammen med rigsarkivets sager. Efter rigsarkivar Linvalds bortrejse til Sverige var det dr. Hjelholt, der som konstitueret rigsarkivar tog initiativet til denne udvidede evakuering.

Omflytninger af arkivalier.

I april 1942, omkring nytår 1943 og i februar 1944 besluttede man at gennemføre 3. gruppe af de tidligere fastsatte planer og iværksatte store omflytninger af arkivalier inden for selve bygningen. Som tidligere omtalt var det formålet med denne foranstaltning at anbringe de betydningsfulde samlinger, som skulde forblive i huset, på de bedst sikrede etager og så nær jorden som muligt. Først gennemførtes en nedflytning af 1. afdelings sager til etagerne I A og I B samt 2 A. Siden flyttedes 2. afdelings sager. Af de moderne forvaltningsakter var man især interesseret i at få udstykningsagerne med de meget værdifulde kort anbragt så sikkert som muligt. Samtidig sørgede man for en adskillelse mellem journalsager og tilhørende kopibøger, idet man drog omsorg for, at journalsagerne anbragtes i een fløj og kopibøgerne i en anden. Skulle ulykken indtræffe, og en del af rigsarkivets bygninger blive ødelagt, kunne man håbe ved hjælp af det reddede materiale at begrænse tabet. Ved de foretagne omflytninger havde man beslægtet al disponibel plads i de underste etager, og man havde herefter kun den mulighed at stable arkivalierne på gulvet. Indtil videre veg man tilbage fra dette skridt, som ville have hindret enhver benyttelse af materialet, så længe krigen stod på. De foretagne omflytninger medførte naturligvis øget arbejde for personalet og vanskeligere arbejdsvilkår. Det var dog rigsarkivet en tilfredsstillelse, at der, alle ulemper til trods, aldrig blev lagt den videnskabelige forskning eller administrationen alvorlige hindringer i vejen for at kunne benytte de i rigsarkivet opbevarede dokumenter. Det var naturligvis også en meget stor lykke for rigsarkivet, at der aldrig på den ene eller den anden måde rettedes angreb på bygningen.

Mikrofotograferinger.

Som den sidste i rækken af sikkerhedsforanstaltninger må omtales de store mikrofotograferinger i krigens og besættelsestidens allersidste år.

Som omtalt andetsteds i denne bog havde rigsarkivet fået oprettet et fotografisk atelier, og man havde straks ved krigens udbrud ladet arkivregistraturer m. m. mikrofotografer af sikkerhedsmæssige grunde. Det var derfor naturligt at gå videre ad denne vej og forsøge gennem mikrofotografering af vigtige arkivalierækker at sikre indholdet, hvis ulykken skulle ramme originalerne.

På dr. Hjelholts initiativ sattes disse fotograferinger i gang, efter at

man havde opnået de fornødne bevillinger. 5. april 1944 anmodede rigsarkivet om et beløb på kr. 63.300 til fotoografering af følgende arkivaliegrupper:

- 1) Indkomne breve til danske kancelli 1481–1660.
- 2) Kancelliets brevbøger 1640–60.
- 3) Frederik III's og Christian V's matrikel med tilhørende markbøger.
- 4) Kancelliprotokoller fra perioden 1660–1771.

I motiveringen anførtes, at man naturligvis ikke kunne fotografere alle rigsarkivets dokumenter, men i betragtning af den skærpede krigssituation burde der drages omsorg for, at der tilvejebragtes kopier af de historisk mest betydningsfulde arkivalier. Selv om fotoograferingen forhåbentlig skulle vise sig »unødvendig«, idet rigsarkivet skånedes for overlast, kunne de optagne films dog få studiemæssig betydning, idet de kunne udlånes til brug udenfor rigsarkivet. Ved skrivelse af 1. maj 1944 stillede beløbet til rådighed for rigsarkivet på tillægsbevillingsloven for finansåret 1944/45.

Ved en ny skrivelse af 13. oktober 1944 anmodede rigsarkivet om yderligere 35.000 kr. til affotografering af følgende arkivalier.

- 1) Folketællingerne af 1787 og 1845.
- 2) Danske kancellis protokoller for 1771–73 og 1773–99.
- 3) Danske kancellis kgl. resolutioner og registranter 1800–48.
- 4) Kammerkancelliets kgl. resolutioner 1674–1773.

Også denne bevilling godkendtes ved skrivelse fra undervisningsministeriet af 15. november 1944.

Den skærpede ydre- og indrepolitiske situation fremkaldte en 3. henvendelse af 5. februar 1945 til undervisningsministeriet, hvori man anmodede om en bevilling på 100.000 kr. til fotoografering af vigtige protokolrækker inden for følgende kollegier og direktioner:

- 1) Tyske kancellis inden- og udenlandske afdeling.
- 2) Direktionen for universitetet og de lærde skoler.
- 3) Rentekammeret.
- 4) Generaltoldkammeret.
- 5) Rettertinget.

Ved skrivelse af 26. februar 1945 godkendte undervisningsministeriet også dette andragende, idet man dog tog det forbehold, at spørgsmålet om en fortsættelse af fotograferingen skulle forelægges ministeriet, såfremt den ikke var tilendebragt ved krigens afslutning.

Også med kirkeministeriet forhandlede rigsarkivet om bevillinger til at få foretaget sikkerhedsfotograferinger. 10. maj 1944 henvendte man sig til dette ministerium med anmodning om en bevilling på kr. 105.000 til fotografering af alle kirkebøger for det kongerigske område for tiden før 1813 og for det nordslesvigske område for tiden før ca. 1763. I motiveringen for andragendet henviste man naturligvis først og fremmest til faren for en tilintetgørelse af dette meget betydningsfulde personalhistoriske materiale, men man fremhævede samtidig, at et stort antal af de gamle kirkebøger efterhånden var stærkt medtaget af slid. Den foreslåede fotografering ville derfor gøre det muligt lidt efter lidt at erstatte originaleksemplarerne med fotografiske gengivelser. Ved skrivelse af 7. juli 1944 stillede kirkeministeriet det ansøgte beløb til rådighed.

Udrustet med disse betydelige bevillinger til et samlet beløb af kr. 303.300 gik rigsarkivet omgående i gang med mikrofotograferingen. Efter afholdt offentlig licitation og under dagligt tilsyn af arkivar Arthur G. Hassø overdroges arbejdet til firmaet Østerbros Foto- og Radiomagasin ved fotograf S. Grønlund. På sit højeste havde firmaet 4 apparater i virksomhed på een gang, hvorved kapaciteten blev sat op til ca. 20.000 optagelser daglig eller ca. ½ mill. pr. måned. Fotograferingen foregik dels i rigsarkivet, dels i landsarkiverne i Odense og Åbenrå. Endvidere foretoges der en fotografering på det sted, hvortil de nørrejske kirkebøger var blevet evakueret. Ved krigens ophør var der udført ca. 3½ million optagelser. Den af kirkeministeriet fremskaffede bevilling var opbrugt, medens der resterede en vis sum af de på undervisningsministeriets budget optagne bevillinger.

I henhold til undervisningsministeriets ønske i skrivelse af 26. februar 1945 standsedes fotograferingen lørdag d. 19. maj 1945. Der var indtil da brugt ca. 157.000 kr. af de bevilgede 198.300. Da det var rigsarkivet magtpåliggende at kunne afslutte fotograferingen af de arkivalierækker, der var påbegyndt, ansøgte man i skrivelse af 25. maj 1945 om genbevilling af kr. 20.000 til færdiggørelse af de pågældende serier, subsidiært om genbevilling af hele det resterende beløb på kr. 41.000, således at samtlige de i rigsarkivets skrivelse af 5. februar 1945 opførte

arkivalier kunne blive fotograferet. Efter at folketingets finansudvalg i september havde haft lejlighed til at gøre sig bekendt med den foretagne fotografering, opnåedes en bevilling på kr. 20.000 til færdiggørelse af påbegyndt fotografering. Efter at denne fotografering var afsluttet, var der udført ca. 3¾ million optagelser for en udgift af ca. 275.000 kr. Følgende arkivalier var blevet fotograferet:

- a. Danske kancelli 1640–1660: registre og tegnelser, indkomne breve, henlagte sager, diverse.
- b. Danske kancelli 1660–1699: registre og tegnelser.
- c. Danske kancelli 1699–1771: registre og tegnelser.
- d. Danske kancelli 1771–1773: 1.–4. dept.'s åbne breve, missiver, brevbog.
- e. Danske kancelli 1773–1799: registre og tegnelser, ost- og vestindiske sager.
- f. Danske kancelli 1800–1848: 1.–5. dept.'s forestillinger og registranter.
- g. Danske kancellis udenrigske afd.: Kong Hans' brevbog.
- h. Tyske kancellis udenrigske afdeling – 1772: geheimekonsejllets protokoller, latina, auslænd. Registranten, geheimregistratur.
- i. Tyske kancellis indenrigske afd. – 1770: bestallingsprotokoller, Hansborgske registranter, patenter, inländ. Registranten, reskripter.
- j. Tyske kancellis indenrigske afd. 1770–1848: forestillinger.
- k. Rentekammeret: 1674–1773: konfirmationsbevillingsprotokoller, ekspeditionsprotokoller, kammerkancelliets kgl. resolutioner.
 - l. Rentekammeret 1773–1848: resolutionsprotokoller.
- m. Rentekammerets norske afd. 1698–1814: resolutionsprotokoller.
- n. Rentekammerets matrikulsvæsen 1664–1688: matrikul 1664, markbøger og matrikul 1688.
- o. Rentekammerets tabelværk: folketælling 1787 og 1845, samt folketælling Vestindien 1846, Færøerne 1834 og 1845.
- p. Rigsrådets arkiv.
- q. Kongens retterting: stævnings-, voterings-, herredagsdom-, sentens-, forfølgnings-, rigsdombøger, dokumenter og akter.
- r. Kommercekollegiet: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- s. Generaltoldkammeret: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- t. Skatkammerkollegiet: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- u. Finanskollegiet: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- v. Fonden ad usus publicos: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- x. Generalpostdirektionen: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- y. Finansdeputationen: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- z. Statsgældsdirektionen: forestillinger og kgl. resolutioner, reskripter.
- æ. Landsarkiverne for Sjælland m. v., Fyn og Nørrejylland: alle kirkebøger før 1814; for de sønderjydske landsdele: alle kirkebøger før 1763.

På grund af den vanskelige materialesituation under krigen havde det været nødvendigt i en vis udstrækning at anvende såkaldt eksplosions-

farlig film (billedfelt 18×24 mm). Efter krigen opbevaredes denne film en tid lang i et underjordisk beskyttelsesrum i det sjællandske landsarkivs have. Opbevaringsforholdene her var imidlertid meget dårlige, og da rigsarkivet kunne tage et evakueringsmagasin i brug i Esrum kloster, indrettedes der her et specielt rum for brandfarlige film. Hertil overførtes derefter den brandfarlige del af den såkaldte luftværnsfoto-grafering i 1950 (se s. 50). Den ikke brandbare del af luftværnsfotograferingen opbevaredes 1947–50 i landsarkivet i Viborg og kom derefter til erhvervsarkivet i Århus. Af sikkerhedsmæssige grunde ønsker man, at originaler og film aldrig opbevares samme sted.

Afvikling af krigsforanstaltningerne.

Ved krigens og besættelsens ophør i maj 1945 kunne rigsarkivet gå i gang med afvikling af de forskellige luftværnsforanstaltninger. Som noget af det første fik man fjernet sandsækkesikringerne og bjælkeskodderne for vinduerne i de laveste etager. For personalet var det en stor lettelse atter at få dagslys i magasinerne og slippe for den særlige kælderluft, der lidt efter lidt var opstået. Man konstaterede også, at arkivalierne enkelte steder var blevet noget skimlede. Dels havde der ikke været mulighed for ordentlig ventilation, så længe vinduerne var barrikaderede. Dels havde der ikke været varme i magasinerne under krigen.

Man gik derefter i gang med at føre arkivalierne tilbage til deres normale plads i magasinerne, og man kunne hjemtage de evakuerede arkivalier. Kongehusets arkivalier nyopstilledes i den nyindrettede hvælving i geheimearkivbygningens stueetage, den permanente udstilling anbragtes midlertidigt i egeskabshvælvingen, og de øvrige arkivalier gik på plads. I løbet af sommeren 1945 havde rigsarkivet i det væsentlige fået tilbageflytningen i orden.

Sikringsforanstaltninger i efterkrigstiden.

Da de forskellige videnskabelige institutioner, herunder rigsarkivet, i sommeren 1945 havde fået deres samlinger på plads, håbede man naturligvis, at man indtil videre ville blive forskånet for bekymringer om samlingernes sikring under krig. Det skulle imidlertid ikke gå således. Den spændte internationale situation som følge af uenighed mellem de sejrende stormagter syntes atter at bringe verden en truende

storkrig nær. Det var derfor nødvendigt påny at overveje, hvad man ville gøre, hvis en sådan katastrofe indtraf.

Under 22. november 1949 nedsatte indenrigsministeriet et udvalg til behandling af spørgsmål om sikring af offentlige samlinger, biblioteker, monumenter m. v. i tilfælde af krig. Den senere civilforsvarsdirektør Arthur Dahl udnævntes til formand, og medlemmer af udvalget blev rigsbibliotekar Svend Dahl, fuldmægtig i indenrigsministeriet J. Garde, rigsarkivar Axel Linvald, direktør for nationalmuseet dr. phil. Poul Nørlund, museumsdirektør Leo Swane og fuldmægtig i undervisningsministeriet Eigil Thrane. Som udvalgets sekretær fungerede sekretær i indenrigsministeriet H. Mayntzhusen.

Udvalget holdt sit første møde d. 20. december 1949 og afsluttede sit arbejde med vedtagelsen af en betænkning d. 2. februar 1951. Professor, dr. phil A. H. M. Andreasen, kolonnechef N. Garde, oberst E. Kragh og civilingeniør A. J. Moe deltog som sagkyndige i en del af møderne.

Betænkningen indeholdt først en udførlig redegørelse for de foranstaltninger, der havde været foretaget under den sidste krig, og hvad man havde kunnet indsamle af oplysninger om tilsvarende forhold i udlandet. Med hensyn til fremtiden fastslog man, at situationen nu var en helt anden end i 1939. Mulighederne for at holde landet udenfor en eventuel storkrig ville være meget små, og udsattes landet for krigshandlinger, ville der nu kræves langt effektivere foranstaltninger til beskyttelse af de videnskabelige samlinger end tidligere. Udvalget var kommet til den opfattelse, at man stadig måtte lægge inddelingen i A-, B- og C-sager til grund, men at det ville være nødvendigt både kvantitativt og kvalitativt at udvide de to første grupper. Navnlig måtte der i højere grad tages hensyn til samlingernes videnskabelige betydning. Hidtil havde man regnet med, at det kun var de københavnske samlinger, der rummede A-sager. Man måtte nu erkende, at der også uden for hovedstaden fandtes sager, der måtte henføres til denne kategori. De til A-gruppen hørende genstande burde sikres på den bedst tænkelige måde. Opbevaringsstedet måtte ikke alene være sikret mod egentlig krigsfare, d. v. s. sprængning og brand, men tillige mod plyndring samt fugt og temperatursvingninger. Man havde drøftet oprettelsen af flere beskyttelsesrum, men var blevet enige om, at man burde tilstræbe opførelsen af et enkelt beskyttelsesrum for samtlige samlinger i ikke for stor afstand fra hovedstaden og opfyldende de forskellige krav om sikkerhed, som måtte stilles. Udvalget mente at have fundet et egnet

sted i Nordsjælland for opførelsen af et sådant beskyttelsesrum for landets kulturelle skatte og stillede derfor et konkret forslag om et sådant beskyttelsesrum opførelse. Bunkeren måtte kunne rumme ca. 2.000 m³, og ikke mindre end 20 forskellige institutioner skulle være fælles om den. Selve bunkeren skulle være 50 m lang, 13,5 m bred og 4 m høj, opført i armeret beton og ved skillerum inddelt i 12 mindre afdelinger. Der skulle her opstilles reoler til anbringelse af de evakuerede sager. Bunkeren skulle være sikret mod uvedkommendes adgang ved en panserdør. Adgangen til bunkeren foregik iøvrigt gennem en smal tunnel. Bunkerens indre skulle være forsynet med et moderne luftkonditioneringsanlæg, der skulle være uafhængigt af strømtilførsel udefra. Man skulle holde en fugtighedsgrad på ca. 55–60 % og en temperatur på ca. 10° celsius. Bunkeren skulle i krigstilfælde være under konstant bevogtning.

Med hensyn til B-sagerne foreslog man principielt at søge dem opbevarede i de bedst beskyttede dele af institutionernes bygninger. Såfremt det ikke var muligt på denne måde at tilvejebringe fornøden sikring, måtte der i samarbejde med civilforsvarsstyrelsen etableres passende opbevaringssteder udenfor institutionerne. Udvalget bemærkede herunder, at kravene til sikkerhed måtte være strengere i København og de større byer, og de krav, der måtte stilles til de rum, der skulle rumme B-sagerne, måtte være de samme, som krævedes ved indretning af offentlige beskyttelsesrum. Med hensyn til C-gruppen kunne man kun anvise plads på mindre udsatte steder i institutionernes bygninger.

Udvalget understregede derefter, at hver enkelt institution selv måtte sørge for opdeling af sagerne og for udarbejdelsen af de fornødne lister. Endvidere måtte disse lister holdes à jour og de fornødne indpakningsmaterialer være forhånden. Det var endvidere institutionernes sag at drage omsorg for eventuel transport af sagerne til udenfor bygningen liggende sikringsrum. Hvad bøger og arkivalier angik, anbefalede udvalget en sikring gennem mikrofotografering. I tilslutning til betænkningen udarbejdedes der to vejledninger, nr. I bestemt for de institutioner, der var i besiddelse af A-sager, og nr. II for andre institutioner.

Det vigtigste resultat af udvalgets arbejde var opførelsen af den såkaldte kulturbunker i Nordsjælland. Efter at civilforsvarsstyrelsen havde fremskaffet den fornødne bevilling, påbegyndtes arbejdet med civilingeniør A. J. Moe som hovedentreprenør. Arbejdet var afsluttet i begyndelsen af 1953, og fra 1. april 1953 overgik administrationen

af bunkeren til undervisningsministeriet. Det var dog en forudsætning, at perioden 1/4 1953–31/3 1954 skulle betragtes som en art prøveår, under hvilket man ville konstatere, om de tekniske installationer fungerede tilfredsstillende, og om rummet kunne holdes tilstrækkeligt tørt. Et udvalg, hvori rigsbibliotekaren, rigsarkivaren, nationalmuseets direktør og direktøren for statens museum for kunst havde sæde, førte det nøjere tilsyn med bunkeren. Nationalmuseet påtog sig at foretage de fornødne aflæsninger af fugtighedsmålerne.

I løbet af prøveåret sank fugtigheden fra ca. 80 til 64 %, men fra april 1954 begyndte fugtigheden påny at stige, og i løbet af sommeren observeredes tydelige fugtpletter flere steder inde i bunkeren. Udvalget gjorde civilingeniør Moe opmærksom på dette forhold, og i løbet af efteråret informeredes ligeledes undervisningsministeriet. Der førtes derefter en række forhandlinger med det formål at få manglerne afhjulpet. Civilingeniør Moe lod foretage tætningsarbejder, og en kortere tid så det ud til, at forholdene blev bedre. Institutionscheferne følte sig imidlertid langtfra trygge, og på et møde i undervisningsministeriet 11. februar 1955 krævede rigsarkivaren, støttet af de andre institutionschefer, at man afæskede Danmarks tekniske højskole en erklæring om bunkeren. Medens der ventedes på denne, konstateredes fra marts 1955 en ny foruroligende stigning i bunkerens fugtighedsgrad. Dette medførte, at institutionscheferne 25. maj 1955 i en skrivelse til undervisningsministeriet konstaterede, at bunkeren to år efter at den var overtaget af undervisningsministeriet stadig var ubrugelig til sit formål, og fortsatte skrivelsen, »da årsagerne til misèren endnu synes uopklarede, tillader vi os at udtale, at vi, uden en radikal ændring af tilstanden, ikke kan tage ansvaret for, at vore institutioners i videnskabelig og kulturel henseende uvurderlige indhold anbringes i beskyttelsesrummet«.

I september 1955 afgav laboratoriet for opvarmning og ventilation ved professor, dr. techn. N. F. Bisgaard og universitetsadjunkt, civilingeniør V. Korsgaard en redegørelse for årsagerne til bunkerens fugtighed og anvisning på afhjælpning af manglerne. Undervisningsministeriet sammenkaldte straks udvalget til et møde d. 26. september 1955. Man blev her enige om at anmode civilforsvarsstyrelsen om at tage bunkeren tilbage, for at de nødvendige arbejder kunne blive udført. Ved skrivelse af 19. november 1955 erklærede civilforsvarsstyrelsen sig indforstået hermed. I løbet af vinteren 1955/56 påbegyndtes disse arbejder, og de var ikke afsluttet ved udløbet af finansåret 1955/56.

Samtidig med, at der arbejdedes på opførelsen af bunkeren, foregik

rent internt de fornødne overvejelser med hensyn til udvælgelsen af A-sager og disses opførelse på lister. Man anskaffede endvidere de fornødne evakueringskasser, som opmagasineredes i rigsarkivet, ligesom man traf foreløbig aftale om transport. Til fællesleder for evakueringen udpegede institutionscheferne museumsinspektør, dr. Helge Larsen.

Som omtalt på s. 41 havde rigsarkivet under den tyske besættelse haft mulighed for sammen med nationalmuseet at anvende en del af Esrums klostres hovedbygning til evakueringsmagasin. Efter krigen gik bygningen tilbage til indenrigsministeriet. Da rigsarkivet havde brug for et sted til at opbevare den brandfarlige beredskabsfilm, der var blevet optaget under krigen sidste måneder (se s. 46), ansøgte rigsarkivet gennem undervisningsministeriet indenrigsministeriet om indtil videre påny at få det gamle lokale i Esrums kloster stillet til disposition til nævnte formål og til midlertidigt arkivmagasin, og 3. nov. 1948 undertegnede en overenskomst herom. Efter senere aftale fik rigsarkivet imidlertid det lokale, som nationalmuseet havde benyttet under krigen, medens dette i 1950 fik rigsarkivets gamle lokale. Der indrettedes herefter et særligt brandsikkert rum for films, og der opstilledes almindelige træreoler til arkivalier i resten af lokalet. Udflytningen til det nye reservemagasin fandt sted i 1950. Da den storpolitiske situation forekom ret truende i slutningen af året 1954, og da rigsarkivet stadig ikke havde nogen mulighed for at tage den nye, store kulturbunker i brug, besluttede rigsarkivar Linvald at rømme en del af arkivmagasinet i Esrum og reservere pladsen til en eventuel evakuering af rigsarkivets kostbare dokumenter. En tilbageføring af en del af arkivalierne gennemførtes derefter i februar 1955.

I den ovenfor citerede udvalgsbetænkning af 2. februar 1951 anbefalede udvalget som led i sikring af bibliotekernes og arkivernes skatte at lade foretage en mikrofotografering af særlig værdifulde sager. Sikkerhedsfotografering for rigsarkivets regning i større udstrækning er ikke foretaget efter krigen. Det kan imidlertid i denne forbindelse nævnes, at andre institutioner har bestilt mikrofotografering af omfattende samlinger til eget brug, og at denne film, i tilfælde af at originalerne gik tabt, kan kopieres og anvendes som erstatning. På en vis måde erstatter denne mikrofotografering således en sikkerhedsfotografering for rigsarkivets egen regning.

I denne forbindelse vil der være grund til at nævne to store fotograferingsarbejder. Allerede før krigen udbrød havde mormonkirken i

Utah (USA) haft følere ude for at undersøge muligheden af at erhverve fotokopier af arkivmateriale af genealogisk interesse. Efter krigens ophør genoptoges forhandlingerne, der var ført med arkivar Arthur G. Hassø, og under forudsætning af undervisningsministeriets tilladelse påtog denne sig i privat entreprise at levere The Genealogical Society i Utah de ønskede fotokopier. På rigsarkivarens indstilling gav undervisningsministeriet i skrivelse af 13. maj 1946 tilladelse til, at der blev foretaget fotografering af samtlige kirkebøger, folketællingslister, lægdsruller og skifteprotokoller indtil 1860. Til gengæld lovede det amerikanske selskab vederlagsfrit at levere rigsarkivet en positivfilm af samtlige optagelser og at stille 6 stk. moderne amerikanske læseapparater til rigsarkivets disposition. Også efter at arkivar Hassø var udtrådt af rigsarkivets tjeneste, fortsattes den store fotografering, som i det væsentlige blev afsluttet i 1955. Der var indtil da fotograferet ca. 5 mill. optagelser.

En anden omfangsrig fotografering foregik for det norske rigsarkivs regning, hvor de vigtigste protokolrækker i tidligere fælles regeringskollegier fotograferedes. Af denne fotografering, der omfattede ca. 375.000 optagelser, har rigsarkivet ikke modtaget nogen kopi, men filmen opbevares naturligvis i Norge (jfr. s. 148).

Spørgsmålet om en sikring af rigsarkivets bygninger og det personale, der er knyttet til rigsarkivet, under en fremtidig krig, har ligeledes været under overvejelse i efterkrigstiden. Da det er tanken at oprette et såkaldt bedriftsværn for samtlige statsinstitutioner på Slotsholmen, er rigsarkivet blevet tilknyttet dette. Sikringen af rigsarkivet vil komme til at henhøre under dette bedriftsværns opgave, og det opstilles og organiseres af Christiansborg slotsforvaltning. 10 af rigsarkivets stab af faste tjenestemænd fra arkivar- og betjentklassen blev i maj 1955 udtaget til uddannelse i det planlagte bedriftsværn.

RIGSARKIVETS TILVÆKST

Rigsarkivets tilvækst i perioden 1921–55 kan anslås til ca. 20.000 hylde-meter. Heraf falder naturligvis langt den største del på de årlige afleveringer fra centraladministrationens forskellige kontorer. Over denne aflevering føres nøjagtige optegnelser, og disse viser, at centraladministrationen har forøget rigsarkivets samlinger med 18.681 hylde-meter. Hertil kommer så et betydeligt antal privatarkiver fra mænd, der har spillet en rolle inden for det politiske liv, en del foreningsarkiver samt diverse andre afleveringer, for hvilke der nedenfor vil blive gjort rede i detaljer. Der findes ikke altid helt præcise oplysninger om disse arkivers størrelse, og omfanget ændres ofte, efter at en ordning og ompakning har fundet sted. Et helt præcist tal for rigsarkivets tilvækst i den omhandlede periode kan derfor ikke gives.

De årlige afleveringer fra centraladministrationen svinger betydeligt. I 1930 modtog rigsarkivet således kun 126 hylde-meter, medens 1936 satte rekord med ikke mindre end 1279 m. Det lave tal i 1930 forklares imidlertid ved, at rigsarkivet på det tidspunkt måtte sige nærmest stop til arkivafleveringer, medens tallet for 1936 betegner, at rigsarkivet påny var blevet sat i stand til at åbne for afleveringer dels som følge af omflytninger inden for hovedmagasinet (se nærmere s. 35) dels ved åbningen af det midlertidige arkivmagasin i Søkvæsthuset (se s. 35). Gennemsnitligt har rigsarkivet modtaget ca. 520 m arkivalier fra centraladministrationen om året. Disse arkivalier modtages af rigsarkivets 2. afdeling, som gennemgår og kontrollerer den medfølgende arkiv-designation, hvorefter genparten tilbagesendes med påført tilståelse for modtagelsen til det afleverende kontor. Ved afdelingens foranstaltning opstilles de modtagne arkivalier på deres plads i arkivet. Da pladsen i magasinerne ikke er overvældende stor, må der ofte i forbindelse med modtagelsen af nye arkivalier foretages ret omfattende omflytninger.

I 1956 udsendte rigsarkivet et lille skrift: Centraladministrationens afleveringer til rigsarkivet 1921–45, udarbejdet af arkivar C. Rise Hansen. Bogen indeholder en kortfattet oversigt over centraladministrationens afleveringer i årene 1921–45, og den vil kunne benyttes som en rent midlertidig registratur over de pågældende arkivfonds, indtil fornødne ordnings- og registreringsarbejder muliggør mere detaljeret registrering. Som tillæg aftrykkes s. 163 en tilsvarende fortegnelse over centraladministrationens afleveringer for årene 1946–55, udarbejdet af arkivar Karup Pedersen.

Enkelte afleveringssager fra centraladministrationen og fra »rigsinstitutioner« kræver en mere udførlig omtale.

Afleveringer fra matrikelarkivet.

I anledning af en lånesag fra det nørrejydske landsarkiv foretog rigsarkivet 16. april 1934 en henvendelse til landbrugsministeriet med det formål at få dette til at aflevere samtlige matrikelprotokoller, markbøger og modelbøger fra det 17. årh. til rigsarkivet. I henvendelsen gjorde man opmærksom på, at det for den historiske forskning var af betydning, at dette materiale kunne anvendes i rigsarkivet sammen med dets øvrige samlinger, og at rigsarkivet bedre end landbrugsministeriet ville kunne påtage sig det betydelige arbejde, der ville opstå ved udlån af de pågældende arkivalier. I skrivelse af 14. nov. 1934 meddelte landbrugsministeriet, at man var sindet at opfylde rigsarkivets ønske, da reglerne for udstykning og sammenlægning af hovedgårdsjord og bondejord var blevet ændret ved lovene nr. 106 og 108 af 3. april 1925, og landbrugsministeriet som følge heraf ikke havde så megen brug for dokumenterne vedr. matriklerne af 1664 og 1688. Dog forbeholdt man sig ret til til enhver tid at låne disse med kort varsel, hvis en sags undersøgelse krævede det. De i matrikelarkivet beroende ældre kort, navnlig udskiftningskort og det ældste matrikulkort (originalkortet), ønskede man forblev i matrikeldirektoratet på grund af deres skrøbelighed. Ville en forsker sammenholde kort og protokoller, måtte dette finde sted i matrikelarkivet. Ved skrivelse af 16. nov. 1934 gik rigsarkivet ind på de stillede betingelser, hvorefter overførelsen af arkivet fandt sted i maj 1935. En registratur blev tilvejebragt af arkivar J. O. Bro-Jørgensen. Samtidig hermed udarbejdedes et alfabetisk register over markbøger, modelbøger og matrikler samt et alfabetisk register over eng-, skov- og græsningstaksationer til brug ved det daglige ekspeditionsarbejde.

Aflevering af universitetsarkivet.

Efter at universitetets arkivar Victor Petersen var død, rettede rigsarkivet 22. april 1936 en henvendelse til konsistorium, idet man forespurgte, om tidspunktet ikke var inde til at aflevere universitetets arkiv til rigsarkivet. Som motivering for andragendet anførtes, at rigsarkivets embedsmænd formentlig ville have særlige forudsætninger for at behandle et arkiv som universitetets, og at det ville være en fordel, om det kunne opbevares på et sted, hvor det kunne benyttes i sammenhæng med de andre samlinger, som supplerer det. Endelig anførtes, at universitetsbiblioteket kun en kortere årrække endnu ville være i stand til at huse arkivet. Efter at sagen havde været til overvejelse i konsistorium, og efter at overbibliotekaren ved universitetsbiblioteket havde afgivet erklæring, indstillede konsistorium 17. nov. 1936 til undervisningsministeriet, at en aflevering skulle finde sted på visse betingelser. Ved skrivelse af 19. dec. 1936 gav undervisningsministeriet forslaget sin billigelse. Hovedpunkterne i overenskomsten var følgende: Universitetets arkiv anbringes for fremtiden i rigsarkivet, dog således at foreløbig kun arkivsager indtil 1890 afleveres. Arkivet afleveres som depositum, og således at universitetet mod kvittering kan få alle sager udlånt, som det måtte ønske, og at arkivet uden særlig tilladelse fra universitetets myndigheder er tilgængeligt for forskningen, forsåvidt angår arkivalier, der er ældre end 1870. Efter at afleveringen var gennemgået af dr. Kornerup, afgav rigsarkivet 5. april 1940 generalkvittering for modtagelsen. Ordningen af arkivet blev overdraget dr. Kornerup.

Aflevering af kunstakademiets arkiv.

Efter at der allerede i 1936 fra kunstakademiets side over for det sjællandske landsarkiv var fremsat ønske om at erhverve de i landsarkivet beroende arkitekturtegninger fra J. D. Herholdt og Hans J. Holm, rejste rigsarkivet i skrivelse af 8. febr. 1938 til det kgl. akademi for de skønne kunster spørgsmålet om overlevering til rigsarkivet af kunstakademiets ældre arkivalier. I skrivelsen fremhævedes det, at det for den kunsthistoriske forskning utvivlsomt ville være en fordel, om kunstakademiets arkiv kunne benyttes sammen med rigsarkivets øvrige samlinger. Ved skrivelse af 3. marts 1938 gav kunstakademiet tilslutning til det fremsatte forslag, idet man henstillede, at rigsarkivet modtog arkivet op til år 1900. Som genydelse foreslog man, at de ovennævnte arkitektur-

tegninger blev overdraget kunstakademiets bibliotek, hvilket rigsarkivet gik ind på. I 1955 modtog rigsarkivet kunstakademiets arkiv til ca. 1924, og dets ordning blev overdraget frk. Glarbo.

Aflevering af privatarkiver.

Ved siden af afleveringer fra centraladministrationen har rigsarkivet i overensstemmelse med gammel praksis også modtaget adskillige såkaldte privatarkiver. Som supplement til de officielle dokumenter i administrationsarkiverne er man interesseret i at erhverve skriftlige efterladenskaber fra statsmænd, politikere og embedsmænd i statens tjeneste. Indsamlingen af dette materiale foregår hovedsagelig på to måder. Enten henvender rigsarkivet sig til de pågældende personer, hvis papirer man ønsker at erhverve, eller der foregår en henvendelse efter den pågældendes død til eventuelle arvinger eller eksekutorer. Det hænder også, at personer, der har spillet en aktiv rolle i dansk offentligt liv, selv sætter sig i forbindelse med rigsarkivet med anmodning om at modtage arkivalier af forskellig art. Ved aflevering af privatarkiver oprettes som regel en skriftlig aftale om reglerne for de afleverede papirers tilgængelighed. Nogle arkiver overdrages straks rigsarkivet til ejendom, andre deponeres for en længere eller kortere tid. Under bilagene er på s. 191 ff. optaget en fortegnelse over de vigtigste privatarkiver, modtaget i perioden 1921–55. Fortegnelsen giver indtryk af det brogede stof, som på denne måde er tilgået rigsarkivet. Fortegnelsen er af pladmæssige grunde ikke fuldstændig.

I årene 1934–35 foretog rigsarkivet en henvendelse til en række privatpersoner og institutioner med det formål at få afleveret, hvad der endnu måtte ligge på privat hånd af dokumenter til belysning af nationalitetskampen i Sønderjylland fra 1864 til 1920. Fra gammel tid havde rigsarkivet flere betydningsfulde nationale foreningers arkiver, ligesom flere fremtrædende nationalpolitiske personligheder forlængst havde deponeret deres papirer i rigsarkivet. Dette materiale var dog ret ensidigt, idet det først og fremmest var kredsen omkring H. P. Hanssen og de institutioner, der havde arbejdet i nær tilknytning til ham, der havde afleveret deres arkivalier, medens kredsen om red. Jens Jessen, Flensborg, var svagere repræsenteret. Som resultat af rigsarkivets aktion afleveredes eller deponeredes bl. a. følgende arkiver: Foreningen Dannebrog 1865–1921, forhandlingsprotokoller fra de samvirkende sønder-

judske foreninger 1891–1920, studenterforeningen Heimdals arkiv (to løvers aktionsudvalg Heimdal) og redaktør Andreas Graus papirer. Senere modtog rigsarkivet ligeledes red. C. Willemoes' arkiv, og rigsarkivets materiale til belysning af nationalitetskampen 1864–1920 er hermed nogenlunde fuldstændigt.

Ved en deklARATION af 12. marts 1936 har lensgreve Aage Danne-
skiold-Samsøe bestemt, at det samlede Danneskiold-Samsøeske familie-
arkiv på Gisselfeld skal overgå til rigsarkivet, såfremt og når overdirek-
tionen over Gisselfeld adelige jomfrukloster ikke længere udelukkende
udøves af et medlem af den grevelige Danneskiold-Samsøeske familie.

Ved det betydningsfulde arbejde med indsamling af privatarkiver har
rigsarkivet desuden kunnet støtte sig til den såkaldte videnskabernes
selskabs arkivkommission.

På initiativ af professor, dr. phil. Aage Friis nedsattes 1. dec. 1922
»videnskabernes selskabs kommission til undersøgelse af de i dansk
privateje bevarede kilder til dansk historie«. De oprindelige medlemmer
var prof. Johs. Steenstrup, rigsarkivar Kr. Erslev, overbibliotekar H. O.
Lange og prof. Aage Friis. Sekretærhvervet overtoges af daværende
rådstuearkivar Axel Linvald. I 1931 henlagdes sekretærforretningerne
under formanden, men Axel Linvald bevarede sin plads i kommissionen
indtil 1948. Efter prof. Friis' død i 1949 overtog prof., dr. phil.
C. O. Bøggild-Andersen formandshvervet, medens arkivar Vagn Dyb-
dahl udnævntes til sekretær. Foruden professor Bøggild-Andersen havde
ved udgangen af 1955 følgende personer sæde i udvalget: professor,
dr. phil. Chr. Elling, professor, dr. phil. Troels Fink og overarkivar,
dr. phil. H. Hjelholt.

Kommissionens formål er at opspore, hvad der findes i privateje af
arkivalier af interesse for dansk historieforskning. Et betydeligt antal
godser er blevet besøgt, og der er rettet henvendelse til talrige privat-
personer. I vid udstrækning er der ved kommissionens mellemkomst
blevet optaget registraturer over foreliggende arkiver, og hvor ejerne har
ønsket det, har man draget omsorg for, at arkivalierne enten er blevet
deponeret i de offentlige samlinger eller overdraget disse som ejendom.
Fra kommissionen har rigsarkivet modtaget en række meget værdifulde
privatarkiver enten som ejendom eller som depositum, og der har til
stadighed været et meget snævert samarbejde mellem rigsarkivet og
kommissionen. Fra 1935 har det været en aftale mellem kommissionen
og rigsarkivet, at arkivet påtager sig at rette henvendelse til rette ved-
kommende ved politikeres og høje embedsmænds dødsfald.

Under den pulterkammerrydning, der fandt sted i vinteren 1939 efter Københavns brandvæsens henstilling, blev der i dagene 8.–17. februar 1939 foretaget en forsøgsvis gennemgang af de på forskellige lossepladser afleverede vognladninger skrammel med det formål at redde mulige arkivalier. I arbejdet deltog arkivar Hassø, kustode Rasmussen samt nogle historiske studenter. Enkelte betydningsfulde private breve blev fremdraget, foruden forskellige forretningsprotokoller, der derefter indlemmedes i rigsarkivets og det sjællandske landsarkivs samlinger. Efterforskningsarbejdet indstilledes på grund af de efterhånden umulige arbejdsforhold på lossepladserne. Arbejdet videreførtes af videnskaberne selskabs kommission.

Det står endnu tilbage at redegøre for nogle enkelte yderligere afleveringssager.

Roskilde Agnete klostres breve.

Efter at Kr. Erslev havde afsluttet omordningen af pergamentssamlingen, rettede han i skrivelse af 17. nov. 1920 til undervisningsministeriet spørgsmålet om udlevering fra den arnamagnæanske samling af de i denne samling beroende breve fra Roskilde Agnete klostres arkiv, som i 1782 var blevet indlemmet i samlingen gennem en aflevering fra det kgl. bibliotek. Da sagen kom for i den arnamagnæanske kommission, forfægtede overbibliotekar Larsen den hypotese, at de ønskede dokumenter oprindeligt havde tilhørt Arni Magnusson, og at der følgelig var tale om en tilbagelevering af et lån. Dokumenterne kunne derfor ikke udleveres til rigsarkivet. Denne holdning fra overbibliotekar Larsens side gav anledning til en vidtløftig diskussion, hvorunder der indhentedes erklæring fra forskellig og sagkyndig side. Efter at alle interesserede parter var hørt, resolverede undervisningsministeriet i skrivelse af 21. marts 1922 til konsistorium, at ministeriet måtte finde det rettest, at de ommeldte dokumenter overgik til rigsarkivet, da det måtte anses for godtgjort, at dokumenterne ikke tilhørte den arnamagnæanske samling.

Ulfeld-arkivet på slottet Csicso.

Under en rejse, som museumsinspektør Otto Andrup i 1921 foretog i Slovakiet, aflagde han besøg hos greve Alexander Kalnocky på slottet Csicso på øen Schütt i Donau. Allerede tidligere havde det nationalhistoriske museum på Frederiksborg købt manuskriptet til Leonora Christinas jammersminde af grev Kalnocky. Under det fornyede besøg

på Csicso viste det sig, at greven lå inde med en betydelig samling arkivalier fra Korfits Ulfeld og hans hustru, der dels stammede fra, dels var tilfaldet den sidste østrigske Ulfeld, nemlig hofkansler Korfits Anton Ulfeld. I denne samling fandtes henvend 200 originale og hidtil ukendte breve fra Christian IV, en lignende samling breve fra samme konge, der kendtes i afskrift, samt breve fra og til Leonora Christina, hvoraf flere af betydelig personalhistorisk interesse. Museumsinspektør Andrup indledte straks forhandlinger med grev Kalnocky om salg af disse dokumenter til Danmark. Der forlangtes oprindeligt 15–20.000 kr. for hele samlingen, et krav der var ganske uantageligt. Efter at rigsarkivar Erslev havde opnået en bevilling fra staten på kr. 6000, og efter at en privat komité bestående af grev Fr. Brockenhuus-Schack og Kr. Erslev havde indsamlet kr. 3000, gik greven ind på at overdrage arkivalierne til Danmark for denne sum. Størsteparten af arkivalierne kom til rigsarkivet. En testamentarisk bestemmelse af Leonora Christina dat. 20. juni 1692 afleveredes dog til Lolland-Falsters stiftsmuseum i Maribo, og et egenhændigt brev fra Christian IV dat. 17/5 1642 overlodes museet på Frederiksborg slot. Ved kgl. res. 23. april 1923 udnævntes grev A. Kalnocky til ridder af dannebrog. De således erhvervede og hidtil ukendte breve fra Christian IV er optaget i det 8. bind af Christian IV's breve, som i 1947 er udgivet af kildeskriftselskabet ved arkivar frk. Johanne Skovgaard. Sammesteds er ligeledes offentliggjort brevene fra Christian IV, der er fundet i bymuseet i Neuhausen i Bøhmen. En fotografisk gengivelse af disse breve, der var blevet skænket kong Frederik VIII af borgmesteren i Neuhausen i 1911, og som var blevet anbragt i kongens håndbibliotek, blev efter en henvendelse fra Kr. Erslev ved skrivelse fra kabinetssekretariatet af 3. febr. 1922 deponeret i rigsarkivet.

Arkivundersøgelser i Moskva.

På initiativ af prof. Aage Friis oprettedes 9. marts 1928 i Stockholm en »kommission for fælles nordisk udforskning af de russiske statsarkiver«, hvor bl. a. rigsarkivar L. Laursen fik sæde. (Hist. tidsskrift 9. rk. VI, 1929, s. 289–93). Fra maj 1928 til 1932 var der med kortere og længere mellemrum norske, svenske og danske medarbejdere i Moskva. I 1932 indstilledes arbejdet, da arbejdsforholdene blev for vanskelige. Indtil da havde de danske medarbejdere (C. O. Bøggild-Andersen og Povl Bagge) gennemgået den diplomatiske korrespondance mellem København og St. Petersborg fra 1750–1885, og af denne var

årene 1760–88, 1793–1819 og 1853–80 blevet fotograferet. Endvidere var der fremskaffet ca. 2000 kopier af zarfamiliens privatkorrespondance ca. 1860–85. Af den diplomatiske korrespondance er kun den politiske del blevet gennemgået, medens konsularkorrespondancen blev lagt til side.

Af de films, der interesserer Danmark, er en kopi opstillet i rigsarkivet, og der foreligger en seddelregistratur over disse, udarbejdet af dr. phil. Povl Bagge.

Arkivundersøgelser i Berlin 1947–48.

I sommeren 1947 opnåede den af folketingsnedsatte parlamentariske kommission tilladelse af de vestallierede myndigheder til at foretage undersøgelser i tyske statsarkiver. Under ledelse af bureauchef Eigil Olsen afrejste 19. august 1947 en undersøgelseskommission til Berlin, sammensat af repræsentanter fra rigsdagen og anklagemyndigheden. Som særlige arkivalisk sagkyndige medfulgte dr. Harald Jørgensen og landsarkivar Johan Hvidtfeldt.

Opholdet i Berlin strakte sig over perioden 19/8–9/9 1947, og som resultat af arbejdet i Berlin hjemførtes et betydeligt antal fotokopier af tyske dokumenter fra tiden 1939–45. Hele det hjembragte materiale overlodes den parlamentariske kommission, og en del af det er offentliggjort i kommissionens beretninger.

Under opholdet i Berlin orienterede de to arkivarer sig i det tyske materiale, der var ældre end 1939, og de undersøgte mulighederne for at erhverve fotokopier af dette. Undersøgelsen gav positivt resultat, og som følge heraf planlagde rigsarkivet udsendelsen af en ny delegation til Berlin, der nu skulle koncentrere sig om de mere historiske arkivalier. Efter at de fornødne bevillinger var opnået, dels gennem undervisningsministeriet, dels gennem Carlsbergfondet, afrejste dr. Harald Jørgensen og landsarkivar Hvidtfeldt påny til Berlin d. 13. januar. Opholdet strakte sig denne gang over perioden indtil udgangen af april måned 1948. Under opholdet i Berlin gennemgik man alle til rådighed stående tyske arkivalier, der kunne tænkes at have interesse for danske historikere, og udtog til fotografering, hvad man skønnede havde interesse. Allerede i sommeren 1948 modtog man de først bestilte fotokopier, og leveringerne blev først afsluttet i sommeren 1951. Den lange leveringstid skyldtes Berlinblokaden og arkivaliernes fjernelse fra den gamle rigshovedstad, først til Hamborg og senere til England. Efter 3 års forløb havde rigsarkivet modtaget samtlige bestilte fotokopier.

I februar–marts 1953 foretog dr. Harald Jørgensen supplerende undersøgelser i det tyske materiale, og nye fotokopier blev bestilt. Undersøgelsen måtte nu foregå i Foreign Office Library i London, da arkivalierne på dette tidspunkt befandt sig i England. Som følge af denne rejse tilflød der i de kommende måneder rigsarkivet en ny samling værdifulde fotokopier af tysk arkivmateriale.

Efter at den parlamentariske kommission havde afsluttet sit arbejde i 1955, besluttede folketinget at aflevere alle modtagne fotokopier af tyske dokumenter til rigsarkivet, og denne aflevering fandt sted i sommeren 1955. Fotokopierne er blevet ordnet, og en registratur over indholdet er udarbejdet.

Rigsarkivets samling af fotokopier over tysk arkivmateriale omfatter først og fremmest materiale fra Auswärtiges Amt i Berlin. Materialet strækker sig over perioden 1867–1945. Endvidere har man haft lejlighed til at tage fotokopier af dokumenter fra Alte und neue Reichskanzlei 1919–44, fra det tyske gesandtskabsarkiv fra København 1863–1945, fra konsulatsarkivet i Åbenrå 1920–43 og flere andre under udenrigsministeriet hørende særarkiver. Man har også haft lejlighed til at gennemgå forskellige nazistiske organisationers arkivalier, hvoraf den vigtigste er det af rigsminister Himmler ledede Reichssicherheitshauptamt.

Foruden de i det foregående nævnte tyske arkivalier har rigsarkivet gennem den parlamentariske kommission modtaget løsrevne dokumenter, navnlig fra perioden 1939–40, der dels stammer fra den såkaldte Nürnbergerdomstol over tyske krigsforbrydere dels fra militære tyske arkiver, som efter krigen kom til Washington. De fleste af disse dokumenter belyser forhistorien til 9. april 1940.

For fremtidens historieforskning har det den største betydning, at dette rige materiale er blevet hjembragt til Danmark i fotokopi og her kan benyttes af danske forskere. Ved benyttelsen bør det imidlertid erindres, at fotograferingen af de tyske dokumenter er foretaget efter et skøn, foretaget af to arkivtjenestemænd. Det lå uden for mulighedernes grænse at fotografere alt.

RIGSARKIVETS SEGLSAMLING

Af † arkivar *Poul Bredo Grandjean*.

Når det ses, at geheimearkivet – som gave fra overlærer Kinch i Ribe – i juni 1874 modtog et aftryk af Johan Griis' dør i byen fundne signet (årsberetninger 1874, side L II), kan dette muligvis tyde på, at arkivet allerede dengang samlede på segl. Formodningen herom bekræftes til en vis grad af ministeriets nedenfor citerede udtalelser. Det første grundlag for en samling i egentlig forstand – og arkivets hører utvivlsomt til de virkelige betydelige – blev dog først lagt, efter at der på finansloven for 1883–84 var bevilget en sum af 6000 kr. til erhvervelse af den af forhenværende overintendant i hæren, overkrigskommissær Caspar Conrad Emil Bangert, gennem lange tider skabte samling, der talte ca. 60.000 segl, og som nu overgik til geheimearkivet. Under forhandlinger med Bangert var ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet, således som det fremgår af sammes skrivelse af 24. maj 1883, gået ind på, at samlingen vedblivende skulle bære navnet »Den Bangert'ske Seglsamling«, stedse forblive statsejendom samt være tilgængelig efter de for adgang til arkivet gældende regler. Bangert opnåede samtidig ret til vedblivende at sysselsætte sig med samlingen (A. J. I, nr. 41 og 45); han døde 21. nov. 1895 i København, 81 år gammel.

Allerede samme år – ved skrivelse af 8. juni – meddelte ministeriet geheimearkivet, at 200 kr. var anvist til indkøb af en sagfører Schiellerup's bo tilhørende seglsamling, og i en anden, den påfølgende dag dateret skrivelse, at man efter erhvervelsen af Bangert's samling »ser det Heldige i med denne Samling efterhaanden at kunne forene, hvad der maatte findes af løse Segl, enten i Arkivet selv eller i de offentlige Museer og Bibliotheker, og derfor har anmodet Bibliotheka-

ren ved Det store kgl. Bibliothek om at afgive til Geheimearkivet den af afdøde Etatsraad Tønder til Bibliotheket i sin Tid skænkede Samling«. Ministeriet meddelte yderligere, at etatsrådinde Tønder havde givet sit samtykke til denne disposition og udtalt, at det ville være hende kært, om samlingen så vidt muligt ikke blev for meget adspлтtiet (A. J. I, nr. 58). Endnu inden månedens udgang fandt afleveringen fra biblioteket sted. Denne sidste nyerhvervelse talte danske, for størstedelen adelige slægters segl. Samlingen havde hidtil været signeret Ny kgl. Samling, 4to, nr. 1289 p (A. J. I, nr. 61); den kom til biblioteket i 1870 sammen med et skab, efter at testator, forhenværende auditør i arméen, etatsråd Arnold Nicolai Casper Tønder, 20. nov. foregående år var afgået ved døden i København, 73 år gammel.

Det bør endelig nævnes, at det oldnordiske museum, som i sin første tid havde lagt vægt på at samle segl og til den ende opnået tilladelse til at få udleveret geheimearkivets løse vokssegl, netop i året 1883 tilbageleverede de modtagne stykker.

I den følgende periode blev disse forskellige samlinger anbragte i særlige skabe i »den ny« læsesal, der dengang optog 2. afdelings nuværende større kontor og de to mindre, således at de modtagne segl kunne benyttes af de besøgende, uden dog straks at blive gjort til genstand for en systematisk ordning (Arkivmeddelelser 1883–85, side 50f.).

Overkrigskommisær Bangert's samling af fyrstelige personers segl danner den dag i dag et samlet hele, hvortil en iøvrigt så godt som værdiløs katalog refererer. Det bemærkes, at de af tavlerne, der omfatter danske kongelige personers segl, nu er omordnede på basis af den i bogen »Det danske Rigsvaaben« (1926) opstillede orden, hvortil henvises. Denne ikke ganske uvigtige gruppe minder om Bangert's virksomhed som samler (idet det af ham udtalte ønske om den hele samlings navn selvsagt ikke har kunnet respekteres, efter at langt rigere samlinger tid efter anden er indgået som led i den, der af praktiske grunde i almindelighed kun kan og bør kaldes rigsarkivets. Det står altid enhver frit at citere de lige nævnte og senere omtalte grupper).

Samlingen forøges nu stadig. Kommissionen for det arnamagnæanske legat afgav 1895 et halvt hundrede middelalderlige vokssegl (Arkivmeddelelser 1895–97, side 9), der betød en kærkommen tilvækst. P. H. Trummer i Hamburg sendte i marts 1897 som gave henvend halvandet hundrede afstøbninger af tyske segl fra middelalderen (R. A. J. 1897, nr. 891); jvfr. Ragotzky's katalog. Denne mand mindes endnu som

skaber af en højt værdifuld, videnskabelig ordnet seglsamling, en af det hamburgske statsarkivs seværdigheder. I august 1899 videresendte sognepræst J. Winther, Korsør, den afdøde geheimeråd Trap's samling af bysegl m. m. som gave fra godsejer Bech på Kruusesminde (R. A. J. 1899, nr. 1178).

De omfattende erhvervelser fra året 1883 og senere henlå længe, således som de var modtagne, i virkeligheden et såre utilfredsstillende forhold, der imidlertid først ændredes, da man i treåret 1895–97 foretog en forsvarlig ordning. Voksseglene blev nu anbragt i skuffer med små rum og registreret på sedler. Hvad lakseglene angik, dannedes flere hovedgrupper: Danske adelssegl, segl, der var benyttede af fremmede adelige personer, der havde stået i dansk tjeneste eller været bosat i de danske stater, to grupper på henholdsvis ca. 360 og 160 tavler, endvidere borgerlige personers segl – 123 tavler – samt by-, kirke- og gildese gl m. m. Af doubletter dannedes en såkaldt »Herold«, en efter skjoldmærker ordnet gruppe på 110 tavler; ved talrige af dennes segl er desværre ikke anført slægtsnavn, hvorfor den kun delvis kan tjene som hjælp ved ønsket henførelse af seglet til den bestemte slægt. Udenlandske segl lodes foreløbig urørte (Arkivmeddelelser 1895–97, side 23). Ordningen udførtes først og fremmest af arkivar Thiset, vor så kyndige adelshistoriker, hvis fine håndskrift let genkendes på tavlerne; han blev bistået af daværende assistent i 1. afdeling, oberstløjtnant J. C. V. Hirsch. Hele den store samling af tyske adelsslægters segl er antagelig omordnet i de allernærmest følgende år; opsætning på nye tavler er, som skriften viser, ligeledes foretaget af Thiset.

En gave af den mest afgørende betydning modtog Rigsarkivet i 1911, da arkitekten, professor H. Storck, skænkede det sin samling af fremmede fyrstese gl, gejstlige og verdslige. Denne samling, oprindelig grundlagt af pastor B. Ragotzky i Potsdam og gennem en hr. F. Meyer kommet til professor Storck, omfattede for gejstlighedens vedkommende 228 originale voksse gl og 761 afstøbninger, for de verdslige fyrsters henholdsvis 256 og 1129 stykker. Uden at det fremgår af den nedennævnte katalogs titel, viser det sig, at adskillige af de verdslige personers voksse gl også må henføres til den lavere adel. Hertil kom 7097 segl i lak eller papir over voksunderlag. Adskillige stykker, ikke mindst af voksseglene, var store sjældenheder; samlingen indeholdt således tyske kejserse gl helt tilbage til det 11. århundrede. I den til voksseglene og afstøbningerne hørende katalog – med pastor Ragotzky's Ex Libris –

har arkivar Thiset foretaget en del tilføjelser, formodentlig efter en revision. De mange lak- og »papirsegl« – en stor mængde fra det 16. og 17. århundrede – var opsatte på 273 tavler af professor Storck selv. Man kan uden overdrivelse sige, at hans ordning er mønstergyldig, ikke mindst i genealogisk henseende. Så godt som hvert eneste segl er sikkert henført til bestemte ejer med fornøden angivelse af titulatur, navne og data; indenfor den enkelte slægt er personerne ordnede linievis. Det er næsten en selvfølge, at denne enestående samling – og da også efter giverens ønske – stedse må bevares som et afsluttet hele, således at andre segl ikke indsættes. Som en ringe erkendtlighed afgav arkivet et par hundrede segl af sin doubletsamling til professor Storck. Efter at rigsarkivaren havde gjort indberetning om den modtagne gave, behagede det Hans Majestæt Kongen – på ministeriets derom nedlagte forestilling – under 7. aug. s. å. at udnævne professoren til etatsråd (Arkivmeddelelser 1906–15, side 27, jvfr. R. A. J. 1911, nr. 200 og 477).

Samme år forærede ingeniør Ad. Clement en mindre samling på ca. 400 segl, for størstedelen aftryk af signeter, stukne af gravør Schultz (R. A. J. 1911, nr. 356 og 362).

Kun få år efter viste etatsråd Storck påny sin varme interesse for rigsarkivet, idet han – i okt. 1917 – meddelte, at han ønskede at testamentere arkivet sin samling af danske adelige personers segl, ca. 14.900 stykker (R.A.J. 1917, nr. 368). I modsætning til den ovennævnte skelnen mellem dansk adel og fremmed adel i Danmark viste det sig senere, at begge disse kategorier var sammenblandede her i almindelig bogstavorden. Efter etatsrådets død – 4. dec. 1922 – kom denne ny gave i arkivets besiddelse (R. A. J. 1923, nr. 62, jvfr. nr. 104); den omfattede yderligere to grupper: Danske kongelige personers segl og huset Slesvig-Holstens. Idet hovedparten af de mange segl var i lak eller papir over voks, talte afleveringen dog desuden en mindre samling af fyrstelige og adelige personers vokssegl, henholdsvis 16 og 172 stykker, med enkelte andre og endelig 3 tavler med afstøbninger, navnlig af danske adelsslægters segl. Også alle disse segl er ypperligt og smagfuldt ordnede af Storck, der gentagne gange udtalte ønsket om, at grupperne bevares fuldkommen uændrede.

De Storck'ske gaver er den hele seglsamlings ypperste pryde. Seglene her har ved flere lejligheder tjent som identifikationsmateriale, når en bestemt persons andet steds omtalte våben, f. eks. af vore museer, ønskedes fastsat på fuldkommen pålidelig måde, ligesom både de som hoved-

regel gode eksemplarer og den smukke opsætning på de vel forarbejdede tavler ofte har vakt inden- og ikke mindre udenlandske besøgendes udelte beundring. Indenfor den snævre kreds, hvis medlemmer beskæftiger sig med heraldik og sigillografi, vil man i kommende tider betragte H. Storck's, gennem en meget lang årrække skabte samling, som et smukt minde om den mand, der med sin »Danske Vaabenbog« på anden vis har tjent disse fag. Hans arvinger viste rigsarkivet den store velvillie at skænke det originaltegningerne til våbenbogen samt en del af Storck selv forsøgsvis farvelagte plancher fra bogen. – En »Herold«, dannet af udklip af alle værkets våbener, ordnede og efter heraldiske mærker opklæbede på tavler af den gamle kunstner i hans sidste leveår, blev af Storck's børn forærede som en erindring til arkivar Grandjean, der lod dette særdeles nyttige arbejde indbinde, og som renskrev koncepten til en efterladt indholdsfortegnelse. Da det viste sig hensigtsmæssigt, at »Herolden« var til stadig disposition ved ekspeditioner i seglsamlingen, overlod Grandjean den efter kort tids forløb til Rigsarkivet som gave.

Når de Storck'ske grupper, der altid bør specielt citeres, har deres paralleller i rigsarkivets oprindelige samling og også i den nedennævnte Eigaard'ske, betyder dette i mange henseender en fordel. Et og samme segl findes nu meget ofte på to eller altså endog tre steder, undertiden med forskellige annotationer, både hvad navn og datering angår. Det må vel erindres, at signetet ofte gik i arv til søn, sønnesøn eller broder, ja også til fjernere slægtninge, hvilket atter kan have til følge, at et aftryk, der ikke viser bogstaver, med god grund snart henføres til én, snart til en anden person, der begge har betjent sig af samme negativ.

Man tør udtale håbet om, at de resterende, meget store dele af Storck's samling af lak- og papirsegl, omfattende udlandet, engang vil kunne overgå til rigsarkivet; de ejes fremdeles af familien.

Blandt andre udvidelser af rigsarkivets seglsamling skal følgende nævnes: Fra den, som en meget kyndig seglsamler kendte oberst, kammerherre Fr. Juel, modtog arkivet noget før hans død i 1928 en del svenske adelssegl, der senere opsattes på femten særlige tavler, da det ikke var muligt at finde plads til dem i den svenske gruppe uden helt at omsætte denne. I sept. 1932 skænkede kontorchef P. G. Carlsen en af hans afdøde fader, sparekassedirektør A. Carlsen i de unge år tilvejebragt samling på ca. 1500 segl (R. A. J. 1932, nr. 720). En stor del af kasserede bilag m. m. afklippede segl blev i okt. 1934 oversendt fra landsarkivet for Sjælland (R. A. J. 1934, nr. 1051). Det drejede sig

hovedsagelig om stykker fra slutningen af det 18. og begyndelsen af det 19. århundrede og, på få undtagelser nær, næsten udelukkende om dekorative segl, visende bogstaver i skjolde eller forskellig opstilling, eventuelt i forbindelse med symbolske eller andre figurer. Alle kan henføres til den ganske bestemte ejer. I stilhistorisk henseende er seglene af ikke ringe betydning. De er opsatte på tavler som supplement til borgerlige personers segl, og i fortsættelse af tidligere modtagne, uden at den alfabetiske ordning er fulgt. For dette supplements vedkommende er seglene imidlertid på hver enkelt tavle fortsat nummererede; i kartoteket (skab 6, II) er disse segl registrerede på alfabetisk ordnede sedler, der henviser til tavle og nummer.

I marts 1938 skænkede grosserer Aage Eigaard en større samling, på tavler opsatte laksegl, i alt 7766 stykker (R. A. J. 1938, nr. 280). De forefundne grupper: Dansk og fremmed adel i Danmark, »Herold«, fremmed adel, svensk adel m. m. er bevarede uændrede. Det er indlysende, at en så stor samling ikke kunne opløses til anden anbringelse. Som en tilvækst af megen værdi skal det anføres, at det kongelige danske videnskabernes selskab i maj 1944 overlod rigsarkivet en samling vokssegl (R. A. J. 1944, nr. 602), der navnlig er aftryk af middelalderlige stamper, ialt 83 stykker, som efter modtagelsen identificeredes og registreredes på sedler (se kartoteket). Kun få af disse sidste segl er danske. Der kunne intet oplyses om, hvorledes de i sin tid er kommet i selskabets hænder.

Det ville føre for vidt at opregne de mange mindre gaver, der i årenes løb har forøget samlingen. Blandt giverne skal nævnes frøken Gerda Bülow, læge John Johnsen, forfatteren Kay Larsen, skoledirektør O. Rübner-Petersen, St. Croix (vestindiske embedssegl), tandlæge A. M. G. Friis (aftryk af signeter på Koldinghus), dr. phil. Ernst v. d. Recke (lif- og estlandske segl), bibliotekar Holger Larsen, sekretær W. E. Rose, læge Fr. B. Fabricius, direktør Hauch Fausbøll (borgerlige personers segl), gravør Friedrich Britze (aftryk af en række af ham selv stukne signeter) og flere andre. I henhold til indenrigsministeriets cirkulære af 30. dec. 1885 indsendte landets købstæder deres segl til ministeriet, nu opsat på 10 i en kasse anbragte tavler, der afleveredes til arkivet sammen med de pågældende magistraters, i kommunekontoret journaliserede følgeskrivelser, som man har ladet indbinde i 1 bind. – Undertiden har arkivet erhvervet små samlinger ved køb. Der kan måske være grund til at nævne, at en i Hamburg bosat mand i marts

1927 tilbød en samling på ca. 30.000 stykker (fyrster, adelslægter, embeder m. m.), de ældste fra begyndelsen af det 14. århundrede; prisen var 30.000 reichsmark (R. A. J. 1927, nr. 151). Tilbudet blev af gode grunde ikke modtaget. – Det skal tilsidst ikke forbigås, at det svenske rigsarkivs sigilkonservator, friherre Gustaf Fleetwood, ved flere lejligheder har foræret det danske rigsarkiv forskellige af ham forfærdigede, meget smukke seglafstøbninger, og at en række aftryk i gips af de ældre stamper, der er forblevne i danske købstæders kontorer, og enkelte andre gipsaftryk, efter udgivelsen af værket »Danske Købstæders Segl indtil 1660« og udarbejdelsen af en tilsvarende udgave af vore herredssægl blev overladt arkivet som gave.

Allerede i 1850 afleverede geheimearkivet to der opbevarede »signeter« af messing til museet for nordiske oldsager og to af jern til samlingen på Rosenborg (årsberetning for 1850, side XVIII). Der var hermed skabt et præcedens, som fulgtes af Kr. Erslev, da han som rigsarkivar overlod en stor del stamper og signeter til nationalmuseet, i hvis besiddelse de kunne renses på tilbørlig måde og bedst opbevares i fremtiden. Inden afleveringen blev samtlige stykker aftrykte i lak. Det drejede sig her om en række civile og militære myndigheders efterladenskaber, som, uvist på hvilken måde, var kommet til rigsarkivet, sandsynligvis sammen med arkivalier. Der er i denne forbindelse anledning til at fremhæve, at man i visse franske arkiver er gået den modsatte vej. Idet stamper og signeter betragtes som en slags arkivalier, har de pågældende arkiver søgt at samle de stykker, som i tidligere tid havde været benyttet af de myndigheder, hvis sager efterhånden var afleverede. Som nogen kompensation for de modtagne stamper, af hvilke flere var bemærkelsesværdige i kunstnerisk henseende, afgav museet en samling i lak aftrykte danske adelsægl, der ganske vist var i en særdeles mædelig tilstand, men af hvilke der dog ikke des mindre kunne udtages adskillige hundrede stykker, dels sådanne, der ikke fandtes i de forskellige grupper, og som derfor betød en reel tilvækst, dels i bedre og tydeligere eksemplarer end de allerede forekommende. Den ikke benyttede største part af den sidstnævnte samling og talrige tavler og æsker med doubletter vil kunne afgive stof til en ikke helt lille samling, f. eks. til nytte for et af landsarkiverne.

Adskillige segl er i årenes løb omsatte på ny tavler, således de i skab 5 værende grupper I–X, XII–XVII, XIX, XXIII–XXV, hvilket arbejde udførtes af arkivar Grandjean, som ved rigsarkivets skrivelse af 2. april

1917 fik tilsyn med seglsamlingen. Han har ligeledes ordnet kasserne 121–28, foretaget revision af vokssegl og kartotek m. m.

Seglsamlingen er installeret i seks store skabe i »taleværelset« ved siden af læsesalen og i to i foredragssalen, betegnede med arabiske tal 1–8. På dørenes indvendige sider er på tavler angivet de i hvert skab opbevarede grupper, forsynede med romertal.

AFGANG VED KASSATIONER

Et af de vanskeligste problemer, som rigsarkivet har måttet beskæftige sig med i perioden 1921–55, har været kassationsspørgsmålet. Ved periodens begyndelse var det endnu ikke blevet akut, men efterhånden som statsadministrationens udvikling som følge af efterkrigstidens og de økonomiske krisers mangfoldige statsindgreb tog fart, trængte spørgsmålet sig mere og mere på. Man ville ikke alene ikke være i stand til at skaffe plads i magasinerne til de papirmængder, som ministerialkontorerne nu hvert år afkastede, det ville heller ikke tjene hverken den historiske videnskabs tarv eller administrationens fremtidige behov, at alle enkeltsager bevaredes for tid og evighed. Rigsarkivet måtte derfor se det som sin opgave at prøve på at begrænse arkivaliemassen ved at stille forslag om kassationer, der både kunne sikre den historiske videnskabs og den fremtidige administrations interesser.

Da så godt som alle kassationssager har omfattet arkivalier fra tiden efter 1848, har det i væsentlig grad været personalet på rigsarkivets 2. afdeling, der har haft med kassationsspørgsmålet at gøre. I visse tilfælde er ønsket om kassation fremsat fra administrationens side, i andre tilfælde er det rigsarkivet, der har taget initiativet. I begge tilfælde har rigsarkivets tjenestemænd måttet foretage omfattende undersøgelser af det materiale, som blev foreslået kasseret for at sikre sig, at administrativt materiale, som kunne tænkes at få betydning for den fremtidige historieforskning, ikke blev tilintetgjort. Ingen arkivmand går med let hjerte i gang med et kassationsforslag, da det ikke vil være muligt at sikre sig imod, at et administrativt materiale ikke på en eller anden måde kan benyttes ved løsningen af et bestemt historisk problem, og at det da vil blive savnet, hvis det er blevet kasseret. På den anden side må arkivmanden også erkende, at det ikke vil være muligt at skaffe

de fornødne bevillinger til så store arkivmagasiner, der ville kunne rumme alt, hvad den moderne statsadministration afsætter af papir. Endelig vil han også gerne indrømme, at der mellem de moderne forvaltningsakter findes adskilligt materiale, som ikke har nogen historisk værdi, og som følgelig bør kasseres, så snart administrationen mener at kunne undvære det.

Da rigsarkivet omkring 1930 måtte melde pas med hensyn til modtagelse af arkivalier fra en række ministerialkontorer, medførte dette, at arkivalierne hobede sig op i kontorerne, hvorved man frygtede, at dette kunne medføre varig skade på de ret gamle bygninger i Slotsholmegade. Indenrigsministeriet nedsatte derfor 16. februar 1932 et udvalg, der fik til opgave at stille forslag for at hindre, at en arkivophobning medførte varig skade på bygningerne. Udvalget fik slotsarkitekt Th. Jørgensen til formand. Endvidere indtrådte slotsforvalter A. Erhard Petersen, ekspeditionssekretær Aage Sachs, finansministeriet, sekretær E. F. G. Schau, indenrigsministeriet, ekspeditionssekretær M. Korsgaard, undervisningsministeriet, samt rigsarkivar Laursen. Udvalget holdt fire møder, hvorunder man behandlede ønsker fra det statistiske departement og udenrigsministeriet om forøget arkivplads. Man foretog visse undersøgelser af belastningen i kancellibygningen, og man undersøgte forskellige muligheder for at skaffe rigsarkivet udvidelser dels i geodætisk instituts lokaler i Proviantgården, dels i en fløj af Søkvæsthuset på Christianshavn. Forinden udvalget havde endt sine overvejelser, blev det ophævet ved indenrigsministeriets skrivelse af 31. maj 1933.

I dets sted nedsatte undervisningsministeriet ved skrivelse af 14. august 1933 et nyt udvalg med rigsarkivar Laursen til formand med »den Hovedopgave at udarbejde Forslag til en Begrænsning af Arkivalierne samt sideløbende hermed at klarlægge Spørgsmaalet om den mest hensigtsmæssige Anbringelse af Arkivalier i Kontorerne og om en eventuel Anvendelse af bestaaende Bygninger til Arkivrum«. Udvalget bemyndigedes til at tilkalde repræsentanter fra de øvrige ministerier og desuden indhente oplysninger vedr. de forskellige interesser, f. eks. bygningsmæssige, som udvalgets arbejde måtte komme til at berøre. Til medlemmer af udvalget udpegedes: ekspeditionssekretær Aage Sachs, kontorchef M. Korsgaard, fuldmægtig E. F. G. Schau og slotsarkitekt Th. Jørgensen. Til sekretær udpegedes sekretær i undervisningsministeriet Vagn Jensen. I 1936 afløste ekspeditionssekretær E. Dige Aage Sachs, og i 1940 erstattedes slotsarkitekt Th. Jørgensen med kgl. byg-

ningsinspektør Mogens Clemmensen. I 1942 indtrådte kontorchef Ove Larsen som efterfølger efter E. F. G. Schau. Rigsarkivar Laursen efterfulgtes i 1934 af den nyudnævnte rigsarkivar Axel Linvald som formand.

Arkivudvalget af 1933 sammenkaldtes til en række møder i årene 1933–41. Under rigsarkivar Linvalds bortrejse fra 1943–45 trådte udvalget ikke sammen, og efter sin tilbagekomst til rigsarkivet i maj 1945 havde rigsarkivar Linvald ikke mere interesse i at samle det. Undervisningsministeriet ønskede imidlertid ikke at ophæve udvalget og sørgede stadig for, at medlemmer, der trådte ud af udvalget, blev erstattet med nye repræsentanter. Man søgte også ved given lejlighed at få visse sager forelagt udvalget, men det skete ikke. Fra 1941–55 har udvalget faktisk været hvilende.

Udvalget havde to opgaver: dels at skaffe rigsarkivet øget magasinplads, dels at tage spørgsmålet om kassationer op til drøftelse. Som omtalt s. 34 førte forhandlinger, der allerede gik noget tilbage i tiden, i 1934 til, at rigsarkivet fik overladt en fløj af Søkvæsthuset til midlertidigt arkivdepot. Der skabtes herved så megen luft i de ordinære magasiner, at rigsarkivet atter kunne genoptage ministerialkontorenes regelmæssige årlige afleveringer. Udvalget kunne herefter koncentrere sig om kassationsspørgsmålet. Forretningsgangen var den, at sagerne fik en foreløbig behandling i rigsarkivets 2. afdeling, hvorefter de forelagdes udvalget med rigsarkivar Linvalds kommentar. Det vigtigste resultat af udvalgets arbejde blev udarbejdelsen af en plan for omfattende kassationer inden for finansministeriets forskellige kontorer for perioden 1848–1913, der forelagdes udvalget i 1936. Forarbejdet var hovedsagelig udført af arkivar C. Christiansen med bistand af arkivarer fra 2. afdeling. Endvidere vedtog man regler for kassation af bilag til statens regnskaber, hvorefter disse kasseredes 5 år efter, at folketinget har godkendt det pågældende statsregnskab, d. v. s. 7 år efter finansårets afslutning. Visse forarbejder blev gjort til kassationsforslag for andre ministerier, men de nåede ikke frem til forelæggelse for udvalget, og siden begyndelsen af 1940'erne har faktisk alle kassationssager alene været behandlet af rigsarkivets 2. afdeling, forinden de forelagdes rigsarkivaren til endelig godkendelse.

Et forslag til almindelige regler for kassation behandledes ligeledes af udvalget, men blev ikke ført ud i livet. Da de forslag, der indeholdes i det, muligvis kan have interesse for fremtiden, aftrykkes dette.

Forslag til almindelige bestemmelser.

§ 1.

Kassation af arkivalier må i samtlige civile og militære ministeriers kontorer og arkiver, såvel som i de under ministerierne hørende institutioner, direktorater etc. kun finde sted, efter at der dertil er erhvervet samtykke af rigsarkivaren eller eventuelt af undervisningsministeriet.

I påkommende tilfælde vil der fra vedkommende ministerium (kontor eller arkiv, institution eller direktorat) være at tilstille rigsarkivaren en summarisk fortegnelse (i to eksemplarer) over de formentlig kassable sager, ligesom der vil være at give ham eller en af ham dertil udsendt tjenestemand i rigsarkivet lejlighed til, om fornødent, at undersøge de til kassation anmeldte arkivalier på stedet.

Når kassationen af en vis art sager er godkendt af rigsarkivaren, er det herefter tilladt at kassere samme slags – men ikke analoge sager – uden dertil at indhente hans samtykke.

Forhandlingerne i de før omhandlede øjemed føres direkte mellem vedkommende ministerium og rigsarkivaren, dog at denne, hvis der ikke opnås enighed, vil have at forelægge sagen for undervisningsministeriet.

§ 2.

Alle sager – regnskabsbilag undtagne – der er yngre end nærværende bestemmelser, og som ifølge disse engang vil være at kassere, vil af pågældende myndigheds journalfører eller af en anden dertil udpeget tjenestemand være at påføre et stempelmærke: kassabel. Drejer det sig om dossierpakker, påføres samme mærke i eventuelle arkivfortegnelser og ved aflevering til rigsarkivet i de medfølgende afleveringsdesignationer; gælder det journalsager, bliver afstemplingen at foretage i den pågældende journal.

§ 3.

Cirkulærskrivelser o. lign., som udgår i et større antal fra et ministerielt kontor eller andre af centraladministrationens myndigheder, skrives på grønfarvet papir. Kun eet eksemplar, som bliver liggende i vedkommende myndigheds arkiv, skrives på hvidt papir.

Som resultat af rigsarkivets arbejde med kassationsspørgsmålet har omfattende kassationer fundet sted. Som bilag III er trykt en oversigt over samtlige kassationsbemyndigelser fra perioden 1921–55, hvorved man dels får et indtryk af dette arbejdes omfang, dels en nærmere redegørelse for, inden for hvilke arkivfonds kassationerne har fundet sted, og hvilke sager de har omfattet. Målt i hyldemeter drejer det sig om kassationer på ialt 4.995 m, altså en meget væsentlig del af de i samme tid til rigsarkivet afleverede arkivalier. Dette tal giver imidlertid ikke det fuldt korrekte billede af kassationernes omfang. Tallet omfatter kun kassationer foretaget i rigsarkivet, men ikke de omfattende kassationer, der har fundet sted i de enkelte kontorer, i henhold til de givne bemyndigelser. Omfanget af disse kassationer meddeles ikke rigsarkivet, men det er givet, at også disse kassationer må regnes i adskillige hyldemeter.

ARKIVOVERENSKOMSTER MED TYSKLAND, ISLAND, SVERIGE OG NORGE

I årene mellem 1920 og 1945 har dansk arkivstyre – eller andre repræsentanter for regeringen – ført forhandlinger om eller afsluttet arkivoverenskomster med Tyskland, Island, Sverige og Norge.¹⁾

1.

Tyskland.

Genforeningen med Nordslesvig medførte to arkivoverenskomster mellem Danmark og Tyskland: af 10. april 1922 og af 15. december 1933. Den ene omhandlede *forvaltningsakter*, den anden *historiske arkivalier*.²⁾

Ved traktaten af 10. april 1922 forpligtede Tyskland sig til at udlevere arkivalier og kort vedrørende det til Danmark afståede område, som havde betydning for den løbende forvaltning af disse distrikter; til gengæld lovede Danmark at afgive tilsvarende arkivalier, som var nødvendige for styrelsen af Sydtønder kreds, samt Flensborg by og land. For såvidt akterne angik forvaltningsdiktrikter, kredse, kommuner etc., som blev gennemskåret af den nye grænse og ikke kunne adskilles, skulle de blive i den stat, hvori de befandt sig den 20. maj 1920. Gennemførelsen af disse bestemmelser har ikke voldt vanskeligheder. For *lokalakternes* vedkommende – praktisk talt drejede det sig om udskillelsen af sager vedrørende Sydtønder – kom arbejdet, i henhold til undervisningsministeriets skrivelse af 20. juli 1924, til at påhvile landsarkivar *Gribs-*

¹⁾ Efterfølgende afsnit I skyldes ligeledes tidl. rigsarkivar Axel Linvald.

²⁾ Den tyske kommissær, statsarkivdirektør *Walther Stephan*, har i *Archivalische Zeitschr.* 42.–43. Bd. (1934), S. 338 ff. givet en redegørelse for den dansk-tyske arkivudveksling: *Das deutsch-dänische Abkommen über den Austausch historischer Archivalien.* – I *Historisk Tidsskr.* 10. rk. IV, (1937), 109 ff. har rigsarkivar *Axel Linvald* og overarkivar *Holger Hjelholt* i *Fortid og Nutid*, bd. XII (1937), 1 ff. offentliggjort tilsvarende danske redegørelser.

vad og amtmanden over Tønder amt, lensgreve *O. D. Schack*. Nævnes bør det, at rigsarkivar Erslev gjorde forgæves forsøg på at erhverve forskellige retsprotokoller, stammende fra distrikter, som tidligere havde hørt til Flensborg amt. Da de danske retsmyndigheder erklærede de pågældende protokoller for at være uden praktisk betydning, måtte han imidlertid opgive disse bestræbelser. *For centralmyndighedernes* vedkommende drog man grænsen yderst snævert. Da rigsarkivar Erslev som Danmarks kommissær lod de forskellige ministerier fremsætte deres ønsker, drejede disse sig udelukkende om akter vedrørende rent praktiske spørgsmål, bygninger, forstvæsen o. l.

Om materiale, som kan få betydning for kendskabet til den *preussiske administration af Nordslesvig i tiden mellem 1864 og 1920*, har der aldrig været tale. Da de senere trufne aftaler om udveksling af »historiske« arkivalier udelukkende vedrører sager ældre end 1864, synes de trufne overenskomster at medføre, at Danmark for bestandig vil være berøvet alle kilder, der ved tiden forud for genforeningen bevaredes i preussiske statsmyndigheders arkiver udenfor de afståede landsdele. At denne ordning kan få betydning for dansk historieskrivnings fremtidige betingelser for at skildre Nordslesvigs nationalpolitiske historie under fremmedherredømmet, er givet.

Om nye aftaler engang vil kunne gennemføres, er dog et åbent spørgsmål. I hvert fald indeholder forvaltnings-traktatens art. 3 en bestemmelse, der regner med muligheden af en genoptagelse af sagen. »De to regeringer – hedder det – forbeholder sig at tilbageholde sådanne dokumenter, akter o. lign., hvis udlevering efter den pågældende regerings skøn er ugørligt af politiske grunde eller på grund af enkeltpersoners interesse deri.« Begge regeringer – tilføjes det imidlertid – »erklærer sig dog rede til efter 50 års forløb efter denne overenskomsts ikrafttræden på den anden regerings ønske påny at undersøge, om forudsætningen for tilbageholdelsen endnu eksisterer.«

Ifølge sagens natur kan udvekslingen af forvaltningsakter næppe på noget tidspunkt siges at være formelt afsluttet. Også jeg har som kommissær (siden 1934) måttet fremsætte ønsker om udlevering af administrative akter.

Udveksling af såkaldte *historiske arkivalier* blev fastsat ved noter af 15. december 1933.

Ifølge denne overenskomst har Danmark fra statsarkivet i Kiel modtaget følgende arkivfonds:

1. Lokalakter for de i året 1920 afståede nordslesvigske områder.
2. Tyske kancellis kopibøger 1730–70 (»Patenten« og »Rescripten«).
3. Slesvigske ministeriums arkiv 1851–64. Kopibøgerne skulle dog forblive i Kiel (medens journalerne med tilhørende registre afleveredes) og ligeledes »sådanne Aktgrupper, som kan være af aktuel Betydning ved Opklaringen af retslige Tvistemaal indenfor de under Tyskland forblevne Omraader«.
4. Visse specielle dokumenter og akter ifølge særlig overenskomst.

Til gengæld har Tyskland fra rigsarkivet modtaget en række arkivfunds:

1. Af Gemeinschaftliches Archiv alle dokumenter og akter, som stammer fra tiden forud for 1460 (dog med visse undtagelser ifølge særlig overenskomst), samt for tiden efter 1460 en række specielt angivne »Urkunden« og akter.
2. De dele af de gottorpske hertugers arkiv, som ikke tidligere er blevet afleveret til Kiel (ligeledes med visse undtagelser ifølge særlig overenskomst).
3. Hvad der fandtes i København af den plønske hertuginies arkiv, af det schaumburgske grevskab Pinnebergs arkiv, af grevskabet Rantzaus arkiv, samt af klostret Reinfelds arkiv.
4. En stor mængde holstenske og en del slesvigske regnskaber etc.
5. Visse specielle dokumenter og akter ifølge særlig overenskomst.

Endelig indeholder overenskomsten bestemmelser om delingen af de »historiske arkivalier«, som fandtes i det tidligere landrådsarkiv i Tønder eller derfra var overført til landsarkivet i Åbenrå, samt af »historiske arkivalier«, som måtte være kommet til Sydtønder. Princippet var, at de akter, som vedrørte mindre administrative områder indenfor Sydtønders distrikt (underretter, provstier etc.), skulle udleveres til Tyskland, akter vedrørende det afståede Nordslesvig til Danmark. Forsåvidt en deling af samlede akter var påkrævet og mulig, skulle den gennemføres, og den nuværende landegrænse være afgørende.

Forhandlingerne om denne traktat har været overordentlig langvarige og stået på lige siden 1920; i hovedsagen var de dog afsluttet omkring 1929.

Fra dansk side er det Kr. Erslev, der som rigsarkivar og som kommissær har æren og ansvaret for forhandlingen og dens resultat. Selv om daværende arkivar, fra 1924 rigsarkivar *L. Laursen* og arkivar, dr.

phil. *William Christensen* hele perioden igennem havde stået ved hans side og som sagkyndige haft indflydelse i mangfoldige enkeltspørgsmål, er det dog utvivlsomt Kr. Erslevs synspunkter, der har været de bestemte. Medens rigsarkivar Laursen, der i 1930 efter Erslevs død blev udnævnt til kommissær – uden begejstring – indstillede overenskomsten til den danske regerings godkendelse, erklærede dr. Christensen, at forslaget gennemførelse efter hans opfattelse ville byde Tyskland væsentlig større fordele, end det bragte dansk arkivvæsen og dansk historisk videnskab, hvorfor han ikke turde påtage sig ansvaret ved at tilråde dets godkendelse. I april 1934 blev det overdraget forfatteren af denne redegørelse, rigsarkivar *Axel Linvald* som kommissær at iværksætte udførelsen af de afsluttede traktater.

På tysk side førtes forhandlingerne af chefen for statsarkivet i Kiel, statsarkivdirektør dr. *Richter* og fra 1931 af hans efterfølger arkivdirektør dr. *Stephan*. I de første år deltog yderligere i forhandlingen en række sagkyndige: Universitetsprofessor dr. *O. Scheel*, landsbibliotekar dr. *Pauls* og universitetsprofessor dr. *Otto Brandt*. Endvidere en kort tid godsejer *von Hedemann-Heespen* og, i forhandlingens sidste afsnit, dr. h.c. *Ludwig Andresen*.

I hovedsagen har forhandlingerne været skriftlige – den danske journal over de udvekslede skrivelser indeholder over 400 numre – men har dog også givet anledning til personlige møder. I oktober 1921 førtes indledende samtaler mellem geheimeråd Richter og rigsarkivar Erslev, hvorefter spørgsmålene i marts 1922 blev nærmere drøftede i København mellem de danske og tyske forhandlere og deres sagkyndige. Nye forhandlinger fandt sted i Kiel i april 1923, i København i marts 1924 og endelig i Kiel i juli s. å.

Initiativet til forhandlingerne udgik fra Kr. Erslev. Allerede i juni 1920 – da der var tale om afslutningen af den senere opgivne »tresidige traktat« – gjorde Erslev gældende, at Nordslesvigs genforening med moderlandet ikke alene måtte medføre, at Danmark måtte beholde alle de lokale arkiver, som fandtes i Nordslesvig, var bortført derfra eller afleveret til statsarkivet i Kiel. Han anså det yderligere for givet, at provinsens centraladministration måtte afgive de nordslesvigske sager, både dem, der var henlagt i særlige pakker, og de mangfoldige andre, som fandtes i de almindelige pakker af journalsager. Så let lod sagen sig dog ikke ordne. Selv om Tyskland indrømmede, at landegrænsens flytning rejste arkivalske spørgsmål og var rede til at vise imødekom-

menhed, glemte man dog ikke at henvise til, at Versailles-traktaten ingensomhelst bestemmelser indeholdt om udlevering af arkivalier. Om det under disse omstændigheder og i betragtning af den daværende tyske regerings forstående holdning overfor Danmark ville have været muligt at gennemføre en tilfredsstillende udlevering af nordslesvigske lokalakter, er derfor et åbent spørgsmål. Givet er det, at det danske rigsarkiv – Kr. Erslev – benyttede sagernes stilling til at rejse spørgsmålet om en revision af de afleveringer, der efter hertugdømmernes afståelse havde fundet sted i 1873/76. Ingen ville heller benægte, at den dengang tilvejebragte ordning var lidet rationel, og at det derfor måtte være i begge parters interesse at iværksætte en ny fordeling.

Medens det tydeligt nok var Kr. Erslevs tanke *uden hensyn til fortiden* at optage spørgsmålet til fordomsfri behandling, søgte man straks fra tysk side at forme drøftelsen som en »Wiederaufnahme der im Jahre 1876 unterbrochenen Verhandlungen«. ¹⁾ Ganske vist havde den tyske kommissær i den protokol, som var blevet optaget, da udleveringen af arkivalier havde fundet sted, underskrevet en erklæring om, at »weitere Anforderungen auf fernere Aktenauslieferungen von ihm nicht gestellt würden«. Samtidig havde han dog – ligesom den danske kommissær – henvist til sine instruktioner. Disse indeholdt, at den tyske regering ikke var tilfredsstillet ved de stedfundne udleveringer, men uden principielt at give afkald på videregående krav ville nøjes med at kræve det materiale udleveret, som var nødvendigt for hertugdømmernes forvaltning. Den anførte protokolerklæring rummede derfor ikke noget præjudiz for den principielle opfattelse af de tyske krav. Fra tysk side drog man deraf slutningen, at forhandlingen om udlevering af arkivalier efter Wiener-

¹⁾ Den følgende redegørelse har navnlig historisk interesse, men meddeles, fordi den tyske kommissær, meget kortfattet, men tydeligt har fremhævet dette synspunkt: »... hatte dann schliesslich auch die deutsche Regierung nach Beendigung der Abgaben im Jahre 1876 es absichtlich unterlassen, eine für sie rechtsverbindliche Erklärung abzugeben, welche als Generalquittung über die von Dänemark hinsichtlich der Archivauslieferung in dem Wiener Frieden übernommene Verpflichtung aufgefasst werden konnte« (Anf. afh. s. 339). Og yderligere (smstds.): »Von deutscher Seite wurde im Fortgang der Verhandlungen darauf hingewiesen, dass eine Generalquittung über die aus dem Wiener Frieden bestehenden archivalischen Ansprüche entgegen der dänischen Auffassung tatsächlich nicht erteilt sei, und dass daher, soweit Dänemark seinen Verpflichtungen nicht nachgekommen sei, auch fernerhin ein deutscher Rechtsanspruch bestehe.«

freden aldrig var bleven bragt til endelig afslutning, og at følgelig – således må man forstå betragtningen – de forhandlinger, man nu efter genforeningen stod i begreb med at optage, måtte opfattes som en videreførelse af forhandlingen efter 1864 og følgelig – også – dreje sig om opfyldelsen af de forpligtelser, Danmark i denne havde påtaget sig over for Tyskland.

Det siger sig selv, at dette forbehold – om det lod sig opretholde – på forhånd måtte give Danmark en ugunstig stilling. Imidlertid havde hele sagen den særlige omstændighed, at forbeholdet havde været hemmeligt og først var blevet den danske regering bekendt, efter at udleveringen havde fundet sted. Yderligere kunne man fra dansk side gøre opmærksom på, at den danske instruktion – som modsat den tyske var blevet meddelt modparten – havde betegnet den trufne ordning som endelig, og hvad mere var, at den tyske regering, da forbeholdet var blevet bekendt, havde udtalt, at man ikke ville – og faktisk heller ikke var – kommet tilbage til sagen.

Episoden fik heller ingen følger. Da den tyske regering blev oplyst om sagens natur, lod den synspunktet falde. Som vidnesbyrd om de anskuelser og ønsker, hvormed man i 1920 fra tysk side gik ind i arkivforhandlingerne, har den ligefuldt betydning og kunne af de danske forhandlere været opfattet som et vidnesbyrd om, at det i virkeligheden var dybt forskellige synspunkter, der var ledende for de to parter.

Allerede i december 1921 præciserede Erslev sit standpunkt, som han nærmere udviklede i en memoire af 7. marts 1922. I hovedsagen var den resultatet af samtalerne med geheimeråd Richter i oktober 1921 og de senere drøftelser med denne og de øvrige tyske sagkyndige. I virkeligheden har Kr. Erslev derigennem tilrettelagt programmet for forhandlingerne og fra første færd trukket linjerne op, som går igen i den endelige traktat.

Om rent *arkivalske* synspunkter kunne der ikke blive tale. Selv om man fra dansk side skulle have ønsket at anlægge sådanne, kunne man ikke vente at finde lignende tilbøjeligheder hos de tyske forhandlere. Retfærdigheden byder også at indrømme, at sagen gennem afleveringerne i 1873–76 var blevet i den grad forkvaklet, at proveniensprincippet vanskeligt lod sig gennemføre. Så meget mere, som Slesvigs deling måtte lægge yderligere hindringer i vejen. Fra første færd stillede man derfor parternes *forskningsinteresser* i forgrunden og stræbte mod en ordning, som – i højere grad end den eksisterende – kunne tilfredsstille

både dansk og tysk historisk videnskab. Ud fra dette synspunkt fremsatte Erslev sine betragtninger.

Sager vedrørende *udenrigspolitikken*, erklærede han, måtte blive i København, ligegyldig i hvilken dansk regeringsmyndigheds arkiv de fandtes, tyske kancellis, regeringskancelliets i Glückstadt eller andetsteds. Overfor udlandet, hævdede han, kunne man ikke skelne mellem hertugdømmerne og kongeriget. Da næppe nogle udenrigspolitiske akter var blevet udleveret Tyskland, medførte påstanden ingen forandringer og blev også godkendt af tyskerne. Alligevel anførte de argumenter, der kunne svække dens gennemførelse. Så sent som i 1929 – da spørgsmålet om grænsen mellem Hamburg og Preussen blev aktuelt – gjorde de opmærksom på, at standpunktet medførte, at den preussiske stat »alt Nachfolgerstaat Dänemarks in allen politischen, hoheitlichen und wirtschaftlichen Beziehungen zu Hamburg bleibt ein beträchtlicher Teil der sie betreffenden Archivalien entzogen«.

Større konsekvenser medførte Erslevs følgende påstand, at det for dansk historisk videnskab var et ufravigeligt krav, at danske arkiver i alle hovedtræk gav oplysninger om, *hvorledes Danmarks konger havde regeret hertugdømmerne*. Danmark kunne derfor ikke gå med til at udlevere indberetninger fra de kongelige statholdere, fra råder og embedsmænd i hertugdømmerne, så lidt som akterne vedrørende kongernes forhandlinger med deres medregenter og med stænderne, endsige tyske kancellis forestillinger 1770–1848. Tværtimod måtte man kræve tilbage *tyske kancellis kopibøger (Patenten og Rescripten) 1730–70*, der tidligere var blevet afgivet. Med mange betænkeligheder og efter adskillige vanskeligheder gik de tyske forhandlere med til denne indrømmelse, som sikrede Danmark en værdifuld kildesamling til hertugdømmernes historie.

Med hensyn til *arkivalier af lokalhistorisk karakter* – i det væsentlige kancelli- og rentekammersager – opstillede Erslev en behændig formel, prisgav alle holstenske, krævede de nordslesvigske udleveret og foreslog, at hver af parterne skulle beholde, hvad de desuden lå inde med af slesvigske akter. Holsten, erklærede han, havde til alle tider været et tysk land, som kun over Slesvig var kommet i forbindelse med Danmark, og som efter 1864 ikke havde haft interesse for dansk historisk forskning. Ligeså givet var det, at akter, som helt eller overvejende omhandlede de i 1920 afståede distrikter, burde findes i Danmark. Da den historiske udvikling i Sydslesvig i lige grad interesserer dansk og tysk

forskning, og ingen af dem derfor kunne tænkes at ville vise resignation, blev opretholdelsen af status quo den eneste mulige løsning.

I og for sig var det – som også Erslev gjorde opmærksom på – en besynderlig tanke, at Tysklands afståelse af Nordslesvig skulle medføre store arkivafleveringer *fra* Danmark. Som forholdene lå, var det dog udelukket, i hvert fald tvivlsomt, om Danmark uden indrømmelser kunne have erhvervet de nordslesvigske lokalakter. Sikkert er det også, at dansk historieforskning kun i ringe grad har givet udtryk for, at større eller mindre dele af Holsten i århundreder har været regeret af danske konger. Endelig må det ikke glemmes, at erhvervelsen af tyske kancellis kopibøger 1730–70 opvejer mangfoldige holstenske regnskabssager og lokalakter.

Større dansk betænkelighed vækker de yderligere transaktioner, som tilstræbte en mere rationel fordeling af hertugdømmernes arkivalier. Sikkert nok var ordningen af 1873/76 fuld af urimeligheder. Datidens danske forhandlere havde alene betragtet det som deres opgave at bevare det mest mulige for Danmark. Bedømt ud fra dette synspunkt, var deres værk al ære værd, så vist som det var lykkedes dem, både af det *slesvigske ministeriums arkiv* 1850–64 og af det gamle *Gottorparkiv* at sikre Danmark besiddelsen af så godt som alle arkivalier af mere almindelig betydning. Når Erslev nu til gengæld bl. a. for en tilbagegivelse af Tysklands part af det slesvigske ministeriums arkiv gik med til udleveringen af Gottorparkivets for Hertugdømmernes almindelige historie meget vigtige samling, og af *Gemeinschaftliches Archiv*, det gamle holstenske grevearkiv fra tiden før 1460 (foruden særlige gottorpske og holstenske sager fra tiden derefter), kan det næppe være tvivl underkastet, at ordningen har været til Tysklands fordel. Ud fra almindelig videnskabelige synspunkter er sagen klar – så vist som diplomater og gamle akter fra det 15., 16. og 17. århundrede har adskillig større værdi end selv de mest omfattende lokale papirmasser fra 19. århundrede. Anlægger man en udelukkende dansk-historisk betragtning, er resultatet det samme. Så sandt som huset Gottorps og Danmarks indbyrdes forhold og begge de to hertuginjers samlede modspil er en vigtig integrerende del af det danske riges historie. Jeg tager næppe fejl, når jeg betragter Gottorparkivets – dets diplomers og dets papirakters – udlevering som den væsentligste årsag til rigsarkivar Laursens kølighed over for den hele arkivoverenskomst og til arkivar dr. William Christensens modstand mod dens godkendelse.

Til gengæld er der næppe noget at invende imod, at det *glückstadt-ske regeringskancellis arkiv* – for så vidt det var en provinsialregering for hertugdømmerne – er blevet samlet i Kiel, og at dette ligeledes er tilfældet med det *plönske hertugarkiv*. Også ud fra danske synspunkter er det en rimelig ordning, som tillige medførte, at det *glycksborgske arkiv* – holstenske lokalakter fra regnet – blev sikret Danmark.

Sammenholder man den afsluttede arkivoverenskomst med Erslevs oprindelige program, er det iøjnefaldende, at han fra første færd har optrukket alle hovedlinjer og i forhandlingens løb fået dem anerkendt. Godkender man de af ham hævdede principper, er traktaten en ubetinget sejr for hans forhandlingsevne og er det naturligt, at han ved slutningen af forhandlingerne erklærede sig »meget tilfreds« med resultatet og betegnede det som »relativt tilfredsstillende for hver part«. Den tilvejebragte ordning har utvivlsomt også på afgørende områder medført en rimeligere fordeling af arkivalierne. Lige så sikkert er det dog – og uden omsvøb indrømmet af Kr. Erslev – at Tysklands udbytte »er af langt større historisk Betydning, end hvad vi modtager«. »Dette har jeg været klar over fra første Færd« – skriver Erslev i 1926 til geheimeråd Richter – »og jeg har også været mig fuldt bevidst, at naar jeg skulde motivere Indstillingen over for den danske Rigsdag, ville jeg være nødt til at sige det rent ud«.

På den anden side byder sandheden at tilføje – og jeg betragter det som min pligt, på grundlag af en omhyggelig gennemgang af alle forhandlingsakterne, med al mulig styrke at fremhæve det – at sikkert *ingen* havde kunnet opnå større fordele.

Særligt vanskelige var forhandlingerne om den praktiske udformning og gennemførelse af de gensidig godkendte synspunkter. For Erslev var det fortrinsvis opgaven at opnå en saglig, rimelig ordning. Jeg begår dog næppe nogen uret ved at udtale, at det på tysk side har været bestræbelsen at vinde det mest mulige og afgive det mindst mulige. Gentagne gange gav Erslev udtryk for sin irritation og fandt det nødvendigt at gøre den tyske forhandler opmærksom på, at det dog måske kunne være anbefalelsesværdigt mere at tænke på, hvad der opnåedes, end på, hvad man yderligere kunne ønske. Som geheimeråd Richter udtalte, var det andre betragtninger, der bestemte hans optræden:

»Es wird zweifellos einmal die Zeit kommen, in der man hier weniger auf das sehen wird, was bei dem jetzigen Austausch hierher gekommen ist, als auf das, was in Kopenhagen geblieben ist; wo man weniger

die gemachten Gewinne, als die unausgefüllten Lücken in's Auge fassen wird. Darauf zu achten, dass in dieser Beziehung nichts versäumt werde, war eine Aufgabe für mich, die nicht immer angenehm war, der ich mich aber nicht entziehen durfte.«

Resultatet blev, at Erslev kom til at gøre en række indrømmelser, som ikke uvæsentlig modificerede de principper, begge parter til en begyndelse havde anerkendt.

Som tidligere omtalt, var man enige om, at hver af parterne skulle beholde deres slesvigske arkivalier – Nordslesvigs lokalakter og de store udvekslingsobjekter fraregnet. Alligevel gik Erslev tidligt med til at gøre undtagelser med hensyn til sagerne vedrørende Fehmern, Eiderstedt og det sydligste Slesvig. I og for sig har denne indrømmelse næppe bragt dansk historieforskning større tab; overenskomstens principper er dog blevet svækket og breche skudt i kravet om en mere rationel ordening. Således med hensyn til *Gottorparkivet*. Til en begyndelse søgte Erslev at hævde det »slesvigske synspunkt«. Inden længe gik han dog med til for tiden indtil 1544 at aflevere alle sydslesvigske lokalsager og for det følgende tidsrum at overlade dem alle slesvigske lokalakter. Begrundelsen? »Ja, en rationel Motivering formår jeg ikke at give«, erklærede Erslev, »altsaa fordi vi ønsker at vise den størst mulige Imødekommenhed.«

På lignende måde gik det med *slesvigske ministeriums arkiv*. Alle-rede på et tidligt tidspunkt gav Erslev afkald på *kopibøgerne*, som antagelig i nogen grad lod sig erstatte af *koncepterne*, der fandtes henlagt mellem akterne. Snart fulgte sager efter, »die für die Klärung strittiger Rechtsfragen innerhalb der bei Deutschland gebliebenen Gebiets-teile von aktueller Bedeutung sein können«. Da de danske forhandlere et par år senere fik udleveret en liste over sådanne arkivalier, viste det sig, at man fra tysk side, efter Erslevs opfattelse, havde givet den trufne aftale en urimelig udstrækning. Erslevs indsigelse var dog uden virkning. Under forhandlingerne i 1925 havde geheimeråd Richter ligeledes gjort opmærksom på, at der i mange af det slesvigske ministeriums sager var blevet indlemmet akter, som stammede fra ældre myndigheder, rentekammeret, provinsialregeringen og andre. Vedrørende sådanne »Fremdkörper« forlangte han en erklæring om, at de ved senere ordningsarbejder i det danske rigsarkiv skulle udskilles og tilbageleveres. Da Erslev afslog anmodningen, åbenbarede nummerlisten, afgivet i 1927, at det preussiske arkiv selv havde udført arbejdet

og udskilt »eine beträchtliche Menge von Akten fremder Provenienz«. Andre skuffelser fulgte efter. I tidsrummet inden de danske arkivafleveringer havde fundet sted i 70-erne, havde den tyske forvaltning fået udleveret talrige, specielt opgivne sager. Da Erslev modtog udkastet til den tyske afleveringsliste, manglede en stor mængde af disse sager, efter geheimeråd Richters forklaring, fordi de i særlig grad havde en »rechtsverbindlichen Charakter«.

Ifølge Richter var der af 525 »fag« blevet tilbageholdt 95, ifølge Erslevs beregning 197 numre af ca. 1000.

Som allerede nævnt, var Erslev gået med til at udlevere *lokale protokoller og sager vedrørende de sydligste egne af Slesvig*, særlig Eiderstedt og Fehmern. Det gik i dette som i lignende tilfælde. »Wenn z. Zt. von Archivalien für die Eidergegenden allgemein die Rede war, deren Abgabe hierher vorgesehen werden sollte« – udtalte Richter – »so bitte ich zu erwägen, ob hier nicht auch die Landschaften Schwabstedt u. Stapelholm nebst Friedrichstadt und wenigstens für diese Gebiete auch Spezialakten anderer Behörden (z. B. der Rentkammer) für die Abgabe in's Auge zu fassen wären«. I dette som i andre tilfælde var Erslev føjelig. Han bemærkede vel, at rigsarkivet ikke havde lokale arkiver fra Svavsted, Stapelholm og Frederiksstad og tilføjede også, at i hvert fald for de to første landskabers vedkommende ville man nære »megen betænkelighed« ved at afgive deres arkiver. Dette var det teoretiske standpunkt. Hans praksis var lemfældigere. Ved en fornyet gennemgang af rentekammerets sager – erklærede han – havde man fundet en række pakker vedrørende Eiderstedt, Fehmern og Helgoland, »samt Landet syd for Eckernförde Fjord«. Disse sager erklærede han sig rede til at afgive.

Retfærdigheden byder at fremhæve, at Erslev også har opnået fordele: Akter vedr. bestyrelseskommissionens og F. Tillisch' virksomhed 1849–51, såvelsom sager fra den slesvigske generalsuperintendents, den slesvigske bispestols og den Als-Ærøske bispestols arkiver fra tiden mellem de to slesvigske krige. Desuden det ældste danske kongebrev (1214), som hørte hjemme i Cismar arkiv, et papirbrev fra Christoffer af Bayern 1443, som fandtes i statsarkivet i Hannover, og endelig – til gengæld for en kirkebog fra Nykirke i Angel – det vistnok eneste eksisterende egenhændige brev fra kong Frederik II (til hertug Adolph).

Ved min tiltrædelse som rigsarkivar og udnævnelse til kommissær stod det endnu tilbage at udarbejde afleveringslister, der var så fuld-

stændige og udførlige, at de i fremtiden kunne give den afleverende part tilstrækkelig kundskab om, hvad der var afgivet, og skaffe modtageren fyldestgørende viden om, hvad han havde modtaget. Samtidig måtte de være affattede i en sådan form, at et eksemplar af dem kunne benyttes som kvittering. Som forarbejder forelå for visse arkivfonds vedkommende summariske fortegnelser over sager, man havde forpligtet sig til at afgive; med hensyn til andre havde man nøjedes med lister over, hvad de to parter ville tilbageholde. Da det for Danmark drejede sig om over 1000 pergamentbreve og vel en 2–3000 aktpakker, vil man forstå, at arbejdet var betydeligt. Rigsarkivet skylder overarkivar Holger Hjelholt og arkivar frk. Johanne Skovgaard tak for den omhu, hvormed de har udført det.

I juni og juli 1935 udveksledes afleveringslisterne, som i de følgende måneder blev gennemgået af parterne. 20. og 21. april 1936 gennemførtes derefter udvekslingen mellem Åbenrå og Kiel – det drejede sig fra dansk side om arkivalierne vedrørende Sydtønder, fra tysk side om de nordslesvigske amtsarkiver. I løbet af den følgende halve snes dage gik transporterne frem og tilbage mellem København og Kiel, 4 til København, 3 til Kiel, hver gang en stor lastautomobil og påhængsvogn.

Endnu står tilbage at nævne en række bestemmelser i arkivoverenskomsten, som tilstræber at *lette begge landes historikere benyttelsen af hertugdømmernes arkivalier*. På dansk side vil man understrege, at danske forskere – når det drejer sig om den rent videnskabelige benyttelse, og sålænge Danmark ikke kræver afgifter for denne – skal være fritaget for ethvert vederlag for udforskningen af sagerne. Begge parter vil i lige grad kunne drage fordel af det gensidige tilsagn, at der ved forsendelse af arkivalier skal vises vidtgående imødekommenhed. Med hensyn til de videnskabelige forskninger gælder året 1864 som grænseår, indtil hvilke arkivbestyrelserne selvstændigt kan meddele den anden parts forskere tilladelse til benyttelse, såfremt ingen særlige betænkeligheder foreligger i det enkelte tilfælde. Endelig skal arkiverne i embedsmæssig øjemed, navnlig til brug ved retssager, uden bekostning stille afskrifter af enkelte dokumenter og akter til den anden parts rådighed, eller udlåne de pågældende aktstykker i original, forsåvidt ikke den stats interesse, til hvis arkiv der rettes anmodning, berøres deraf. Disse bestemmelser gælder

for Danmarks vedkommende både rigsarkivet i København og landsarkiverne i Åbenrå og Viborg. Tilsvarende begunstigelser i Tyskland er begrænset til statsarkivet i Kiel [nu på Gottorp].

Endelig bestemmes det, skal der på ingen af siderne foretages *kassationer* af de nu udvekslede eller tidligere afleverede arkivalier, forinden den anden part er blevet underrettet derom og har fået lejlighed til igen at overtage de af denne afgivne sager, som det påtænkes at kassere. Bestemmelsen skyldes Kr. Erslev, som gjorde opmærksom på, at det ville være urimeligt, om Danmark afgav sager, som ifølge preussiske arkivprincipper ville blive tilintetgjort. Han kunne i den henseende henvise til, at statsarkivet i Slesvig havde kasseret store dele af statholderskabets arkiv. Var de blevet bevaret i København, kunne de have givet danske forskere mange oplysninger, som de nu må savne.

»Fra Ikrafttrædelsen af denne Overenskomst« – erklærer traktaten (§ 5) – »skal der ikke fra nogen af Siderne gøres yderligere Retskrav på disse historiske Arkivalier gældende.« På den anden side er man enige om, at arkiverne, »saafremt man senere skulde finde Arkivalier, som falder ind under denne Udvekslings Rammer, skal overlade hinanden saadanne Sager«.

I overensstemmelse med denne udtalelse har de to kommissærer ved den endelige afslutning af konventionens udførelse underskrevet en protokol, i hvilken de fastslår, at de i henhold til arkivoverenskomsten »og med Overholdelse og Anerkendelse af de i denne fastsatte Bestemmelser har foretaget den pågældende Arkivudveksling.« »Idet vi saaledes har udført det os paahvilende Hverv, udtaler vi – under Henvi- sning til nævnte Overenskomst – at der ikke herefter fra nogen af Siderne vil blive gjort yderligere Fordringer gældende paa Udlevering af historiske Arkivalier«.

2.

Island.

I 1924 rejstes i det islandske alting spørgsmålet om en mulig arkivudveksling med Danmark af sager ældre end 1848. (Om aflevering af det islandske departements og ministeriums arkivalier for 1848–1904 se: Meddelelser om rigsarkivet m. provinsarkiverne 1901–05, s. 22–23). Sagen blev overgivet til behandling i det dansk-islandske nævn, og ved

skrivelse fra undervisningsministeriet af 29. juni 1925 udnævntes fhv. rigsarkivar dr. phil. Kr. Erslev og rigsarkivar L. Laursen til som særlig danske sagkyndige at deltage i nævnets overvejelser. Som islandsk sagkyndig udpegede den islandske regering landsarkivar Hannes Thorsteinsson, medens dansk-islandsk nævn bad professorerne Erik Arup og Einar Arnorsson om sammen med de sagkyndige at overveje sagen. Forhandlingerne fandt sted på en række møder i juli og august 1925 og resulterede i en udtalelse fra nævnet. I denne udtalelse gav man i det væsentlige tilslutning til et af de to danske arkivsagkyndige fremsat forslag af følgende indhold:

Med hensyn til rigsarkivet udtalte man, 1) at de arkivalier, der måtte siges at være af lige stor betydning for begge lande, måtte blive i Danmark, medens man kunne tilråde udleveringen af de arkivalier, der overvejende eller alene vedrørte Island. 2) Det burde være en bestemt forudsætning for enhver afgivelse af arkivsager til Island, at den islandske regering, da det islandske ministerium ved overflytningen til Island medtog hele ministeriets arkiv, tilbageleverede Danmark forestillingsprotokoller, registranter og brevbøger for tiden 1848–1904. Island havde det samme materiale i koncepter, henliggende ved de enkelte sager, oftest tillige i original i regeringens skrivelser til landshøvdingen. 3) Som almindelig regel burde formentlig opstilles, at når der ved senere ordningsarbejder blev påtruffet sager, der efter det foran anførte tilkom det ene eller det andet land, skulle disse afgives; hvis det siden viste sig, at det islandske nationalarkiv besad de fra dansk side afgivne jordebøger o. l. i en anden udfærdigelse eller i afskrift, skulle det ene eksemplar afgives til det danske rigsarkiv. 4) Endelig tilrådede man, at gensidige udlån fra det ene arkiv til det andet skulle foregå så let som muligt, hvilket bedst kunne opnås, når arkivcheferne bemyndiges til på egen hånd at foretage sådanne udlån. Det arkiv, der modtog udlånet, skulle bære omkostningerne ved forsendelserne, der altid burde ske under værdiforsikring.

Med hensyn til spørgsmålet om at få de arkivalier tilbageleveret, der i sin tid var udlånt til Arni Magnusson og efter hans død indlemmet i den arnamagnæanske håndskriftssamling, mente de danske sagkyndige ikke at kunne unddrage sig fra at ytre deres mening, så meget mindre som de havde haft lejlighed til at sætte sig ind i spørgsmålet. Efter deres mening burde disse sager udleveres, idet det måtte siges, at de kun ved en fejltagelse var lagt ind i samlingen. Man skulle dog tilføje, at

afgørelsen af dette spørgsmål formentlig tilkom universitetets konsistorium.

Med hensyn til et over for det kgl. bibliotek fremsat ønske om udlevering af forskellige arkivalier, der havde karakteren af embedssager, udtalte de sagkyndige, at Island ikke havde noget krav på dem, da ingen af disse sager syntes at stamme fra udlån. Imidlertid havde chefen for det kgl. bibliotek erklæret sig villig til at aflevere disse sager med en enkelt undtagelse under den forudsætning, at Island udtrykkelig udtalte, at man ikke ville rejse yderligere krav over for biblioteket om udlevering. Under disse forhold kunne de danske arkivsagkyndige tilråde udleveringen, idet denne særlige indrømmelse dog ikke burde kunne påberåbes over for andre sager. Rigsarkivet ville hertil føje to håndskrifter, som rigsarkivet i sin tid havde fået af det kgl. bibliotek.

Denne udtalelse fra de danske arkivsagkyndige blev i det væsentlige godkendt af det dansk-islandske nævn, dog med visse forbehold fra islandsk side, og under 15. oktober 1927 blev der underskrevet en overenskomst mellem Danmark og Island af følgende indhold:

Efter at der på dansk-islandsk nævns møde i 1925 har fundet drøftelse sted om en ordning af arkivforholdene mellem Danmark og Island, foranlediget ved Danmarks anerkendelse af Island som suveræn stat, og af spørgsmålet vedrørende udlevering af visse islandske dokumenter fra danske samlinger, og efter at et sagkyndigt udvalg fra begge lande har haft de pågældende spørgsmål til indgående overvejelse, er den danske og den islandske regering i tilslutning til den herunder opnåede enighed og på grund af de modtagne indstillinger enedes om følgende aftale:

1.

Det danske rigsarkiv afgiver til det islandske rigsarkiv de arkivalier, der overvejende eller alene vedrører Island i overensstemmelse med de principper, hvorefter den som bilag 1 vedføjede liste er udarbejdet.

De i bilaget nævnte »Islandske Lovkommissions Arbejder« og »Kommissionen angaaende Islands almindelige Væsen af 1785« vedbliver at tilhøre det danske rigsarkiv og deponeres i det islandske rigsarkiv således, at det deponerede kun skal tilbageleveres, når en motiveret indstilling derom fra det danske rigsarkiv finder tilslutning af det danske undervisningsministerium, efter at udtalelse om sagen er indhentet fra det dansk-islandske nævn.

2.

Det islandske rigsarkiv afgiver til det danske rigsarkiv forestillingsprotokoller, registranter og brevbøger for tiden 1848–1904.

3.

Såfremt der ved senere ordningsarbejder i et af landenes rigsarkiver påtræffes sager, der efter fornævnte ordnings principper tilkommer det andet land, vil disse være at afgive. Endvidere vil det islandske rigsarkiv, såfremt det måtte vise sig allerede at være i besiddelse af de fra dansk side afgivne jordebøger o. lign. i afskrift eller i en anden udfærdigelse, til det danske rigsarkiv afgive afskriften eller det ene eksemplar.

4.

Arkivcheferne er bemyndiget til på egen hånd at foretage indbyrdes udlån, dog at det arkiv, der modtager udlånet, bærer omkostningerne ved forsendelsen under værdiforsikring.

5.

Det kgl. bibliotek i København og det danske rigsarkiv afgiver til rigsarkivet i Island de på vedføjede bilag 2 angivne embedsarkivalier.

6.

Den arnamagnæanske samling i København afgiver til det islandske rigsarkiv de arkivalier, som i sin tid blev udlånt til Arni Magnusson fra islandske embedsarkiver, i overensstemmelse med vedføjede bilag 3.

7.

Danmarks højesteret afgiver til det islandske rigsarkiv de på vedføjede liste, bilag 4, opførte højesteretssager.

Til bekræftelse heraf har undertegnede, efter dertil meddelt kgl. bemyndigelse, underskrevet nærværende overenskomst og forsynet den med deres segl.

Udfærdiget in duplo i København, den 15. oktober 1927.

sign. Th. Madsen-Mygdal.

sign. Sveinn Björnsson.

Efter at overenskomsten var blevet underskrevet, gik rigsarkivet i gang med at udskille de islandske arkivalier, der ofte lå sammenblandet med grønlandske og færøske sager, og indpakke dem. Ved dette arbejde assisterede fra islandsk side magister Thorolfsson. Ialt drejede afleveringen sig om ca. 1000 pakker og protokoller. 12. juni 1928 kunne rigsarkivet meddele den islandske minister Sveinn Björnsson, at indpakningen var tilendebragt, og i løbet af sommeren 1928 afgik de 32 arkivkasser fra København til det islandske rigsarkiv i Reykjavik.

I henhold til overenskomsten foretoges en nøje gennemgang af de forskellige kollegiers arkivalier med det formål at udskille de specielle islandske sager. I danske kancelli udskiltes således alle de islandske indlæg til registre og tegnelser indtil 1799 og til de forskellige departementers registranter og brevbøger i perioden 1800–48. Endvidere gennemgik man samtlige henlagte sager og indlæg til supplikprotokollerne. Endelig udtog man pakkesager vedrørende den islandske lovkommissions arbejder (1688–1768) og forarbejder til en række specielle islandske love samt islandske kommissionsakter. Samme fremgangsmåde anvendtes ved gennemgangen af kirkeinspektionskollegiets, kommissionen for universitetet og de lærde skoler og universitets- og skoledirektionens arkiv.

Fra rentekammerarkivet afleveredes et betydeligt antal arkivalier bestående af islandske resolutioner, indkomne breve fra myndighederne i Island, journaler med tilhørende sager. Endvidere udskiltes et betydeligt antal islandske jordebøger samt sager vedrørende kgl. gods i Island, herunder skole- og auktionsprotokoller samt indberetninger om de økonomiske forhold i Island. Endvidere afleveredes sager vedrørende de islandske folketællinger. Fra rentekammerets arkiv stammede endvidere talrige islandske regnskaber, hvoraf de vigtigste grupper var islandske lensregnskaber, jordebogskasseregnskaber, amtsstuerregnskaber samt regnskaber fra det kgl. gods. Endelig udskiltes fra højesterets arkiv ikke mindre end 21 pakker højesteretssager.

3.

Sverige.

I marts 1928 aflagde rigsarkivar Laursen på indbydelse af den svenske rigsarkivar Helge Almquist et besøg i Stockholm for at deltage i forhandlingerne om de fællesnordiske arkivundersøgelser i Moskva. Ved

denne lejlighed rejste rigsarkivar Almquist spørgsmålet om en mulig udveksling af arkivalier mellem det svenske og det danske rigsarkiv, og han gjorde i denne forbindelse opmærksom på, at man fra svensk side ville sætte pris på at få det såkaldte Sturearkiv, der af Christian II var ført til Danmark, tilbage til Sverige. Rigsarkivar Laursen, der i forvejen havde sikret sig undervisningsministeriets tilslutning til at indlede en rent foreløbig drøftelse, erklærede sig principielt villig til at overveje muligheden af en udveksling og præsenterede til gengæld som danske hovedkrav en udlevering af Kong Valdemars jordebog, Elline Gøjes Jordebog og Helsingør Købstads privilegier, der alle opbevarede i det kgl. bibliotek i Stockholm.

Efter rigsarkivar Laursens tilbagekomst til Danmark fortsattes forhandlingerne ad skriftlig vej. Som genydelse for at udlevere de tre ovenfor nævnte aktstykker opstillede rigsbibliotekar Collijn et krav om at få udleveret fra det kgl. bibliotek i København 12 håndskrifter, deriblandt 5 lovhåndskrifter samt 3 trykte bøger fra slutningen af det 15. årh. og fra begyndelsen af det 16. årh. Det blev herefter nødvendigt at forhandle med overbibliotekar dr. Carl S. Petersen, der straks erklærede, at det kgl. bibliotek ikke kunne udlevere håndskrifter, der indgik i den Thottske samling, ligesom svenske biblioteksmyndigheder ikke kunne udlevere håndskrifter, der hørte hjemme i den de la Gardieske samling i universitetsbiblioteket i Uppsala. Det kgl. bibliotek ville heller ikke udlevere trykte bøger.

Til lys for, at parterne stod langt fra hinanden ved forhandlingernes begyndelse, lykkedes det i løbet af sommeren 1928 de to bibliotekschefer at komme overens om en udveksling. Det kgl. bibliotek i Stockholm gik ind på at udlevere kong Valdemars Jordebog, Elline Gøjes Jordebog og kvarthåndskriftet Dansk Lagh, der indeholdt privilegierne for Helsingør. Til gengæld udleverede det kgl. bibliotek i København kong Christoffers Landslag (Gl. kgl. s. 1209 fol.), Nydala Klosters Copibog (Ny kgl. s. 1432 fol.) og Cronica sclavica, germanice, Lübeck u. a. (Inc. Hafn 747). Desuden lovede man senere at ombytte to bøger, der oprindeligt havde haft hjemme i svenske biblioteker og var forsynet med svensk exlibris, med andre eksemplarer.

Samtidig hermed fortsattes forhandlingerne mellem de to rigsarkiver. I skrivelse af 24. marts 1928 præciserede Laursen, at man fra dansk side var villig til at udlevere Sturearkivet, omfattende 1600–1700 pergamenter og papirbreve, Peter Julius Coijets privatarkiv, Ljungbygårds

arkiv, koncepterne til den svenske rigsregistratur 1643—45 samt diverse svenske regnskaber, kopibøger, pergament- og papirbreve. Som genydelse måtte man fra dansk side mindst kræve den svenske del af Christian II's arkiv (Münchenerarkivet) omfattende samtlige pergament- og papirbreve, 13 adelige slægtebøger, nogle danske regnskaber samt Anders Billes og Ulrik Chr. Gyldenløves privatarkiver, der var taget som svensk krigsbytte. Derimod ville man fra dansk side give afkald på Roskilde Biskops Jordebog (de la Gardie Nr. 51) og Odensebogen (de la Gardie Nr. 39).

Som svar herpå modtog man en skrivelse fra rigsarkivar Almquist af 13. juli 1928, hvori denne gik ind på det af Laursen fremsatte forslag, idet han yderligere tilbød at udlevere to slægtebøger, der ikke tidligere havde været under omtale.

Da det tegnede til, at det skulle blive muligt at nå en mere vidtgående overenskomst, meddelte Laursen i en ny skrivelse af 28. aug. 1928, at han havde ladet forskellige samlinger i hovedarkivet gennemgå, og at resultatet var blevet, at det danske rigsarkiv var i stand til at udlevere endnu flere arkivalier. Det drejede sig først og fremmest om en del spredte breve, der oprindeligt havde haft hjemme i Sturearkivet og siden var blevet anbragt i andre samlinger. Endvidere havde man fundet flere svenske regnskaber og et læg med breve til den svenske guvernør på Øsel Carl Siøblad 1674—75 samt en større samling afskrifter, koncepter m. m. til Sveriges historie.

Til gengæld fremsatte Laursen et ønske om at modtage samlingen »Utländska Pergamentsbref, Danmark«. Om denne samling var der allerede forhandlet i 1916 mellem rigsarkivarerne Emil Hildebrand og Kr. Erslev, men på grund af Hildebrands afgang var sagen ikke bragt til udførelse. Samlingen omfattede dengang 54 pergamentbreve og 13 papirbreve. Endvidere fremsatte man ønske om 3 papirbreve fra 1482, der havde tilhørt Jep Jensen i Nykøbing på Falster. Endelig ønskede man at erhverve 11 egenhændige breve fra Christian IV til Korfits Ulfeld og en samling afskrifter af egenhændige breve fra Christian IV, ligesom man ønskede at få undersøgt, om der ikke i kammerarkivet fandtes andre danske regnskaber end de, der allerede var optaget på den svenske afleveringsliste. Hvis der kunne nås en overenskomst om disse forslag, ville der efter Laursens mening være truffet en ordning, hvorefter de omtalte arkivalier, så vidt det kunne lade sig gøre, kom til det arkiv, hvor de naturligt hørte hjemme, og hvor de kunne gøre mest nytte.

Forhandlingerne var hermed forsåvidt afsluttet, men i sidste øjeblik rejstes der fra skånske historikere modstand mod at udlevere de i landsarkivet i Lund opbevarede slægte- og kopibøger stammende fra Sophie Brahe, ialt 8 bind. Det havde været hensigten at udbytte disse slægtbøger med Ljungbygårds arkiv, men efter at have undersøgt dette frarådede professor Lauritz Weibull i Lund at foretage byttet, og rigsarkivar Almquist trak derefter de 8 bind ud af det svenske tilbud. Dette medførte fra danske side, at man tilbageholdt Ljungbygårds godsarkiv.

Efter at forhandlingerne var afsluttet, forelagdes udvekslingsplanerne for henholdsvis den svenske og den danske regering, og da tilslutning var opnået ved skrivelse fra undervisningsministeriet af 21. febr. 1929, fandt udvekslingen sted i april 1929 i København. Fra det svenske rigsarkiv mødte arkivar Ernst Nygren, der som kurerpost medførte de svenske arkivalier, der skulle udveksles. I København modtog han de danske arkivalier, der skulle til Sverige, indpakket i 21 pakker. I anledning af udvekslingen afgav begge rigsarkivarer en erklæring om, »at vi – under forudsætning af, at Danmarks og Sveriges regeringer godkender det af os foreslåede bytte af arkivalier resp. håndskrifter og tryksager mellem de to landes rigsarkiv og kongelige bibliotek – hver for sig er villige til at virke for, at de enkelte aktstykker, som herefter måtte påtræffes i rigsarkiverne og efter begges mening efter deres proveniens hører sammen med de efter regeringernes beslutning udvekslede samlinger, bliver udleverede for at forenes med disse«.

Ifølge den endelige overenskomst udleveredes følgende arkivalier til Danmark:

- I. Christian II's arkiv (Münchenersamlingen) omfattende papirbreve og koncepter nr. 1–260 og 4295 samt 10 pergamentbreve. Med samlingen fulgte en »generalkatalog«.
- II. 51 pergamentbreve og 16 papirbreve omfattende perioden 1394–1657. Hertil sluttede sig 2 pergamentbreve og papirbreve fra perioden 1344–1508, der yderligere blev tilbudt Danmark af det svenske rigsarkiv.
- III. Diverse danske regnskaber.
- VI. Diverse arkivalier, hvoraf fremhæves 12 egenhændige breve fra Chr. IV til Anders Synkler og Korfits Ulfeld.
Rigmarsk Anders Billes arkiv.
Sager vedr. general Ulrik Christian Gyldenløve.

V. 5 stk. slægtebøger.

VI. N. R. Broocmans afskrifter af Christian IV's breve.

Endelig modtoges fra det kgl. bibliotek i Stockholm:

1. Liber census Daniæ (håndskrift A 41).
2. Elline Gøjes Jordebog (håndskrift K 83).
3. Helsingør Stads Privilegier (håndskrift C 103).

Som genydelse udleveredes følgende arkivalier til det svenske rigsarkiv:

1. Sturearkivet omfattende 47 pergamentbreve og 7 pkr. papirbreve.
2. Peter Julius Coijets diplomatiske arkiv, omfattende ialt 8 pkr.
3. Forskellige breve og koncepter, delvis stammende fra P. J. Coijets arkiv, 1 pk.
4. Forskellige Coijetske papirer, 8 pkr. og 1 bd.
5. Sager fra hofmarskal Vilh. Jul. Coijets arkiv, 1 pk.
6. Kopibøger over kgl. svenske, latinske og tyske kancelliekspeditioner m. m., 2 bd. og 2 pkr.
7. Svenske kancellikoncepter 1643–45, 3 pkr.
8. Kopibog indeholdende forskellige svenske aktstykker, væsentligt for tiden 1640–60, 1 bd.
9. Diverse til svensk historie hørende manuskripter (afskrifter) 1 bd.
10. Diverse svenske aktstykker c. 1650–1700, 1 bd.
11. 5 stk. svenske regnskaber 1503–1707 og udatt. 1 pk.
12. En samling pergament- og papirbreve omfattende 64 numre fra perioden 1336–1654. Som et tillæg hertil yderligere 1 pergamentbrev fra 1491 og et papirbrev fra 1507.
13. Breve til Carl Siøblad, 1674–75.
14. En større samling afskrifter, koncepter m. m. til Sveriges historie, omfattende 5 pkr.

Desuden afleveredes til det kgl. bibliotek i Stockholm fra det kgl. bibliotek i København:

1. Kong Christoffers Landslag.
2. Nydala Klosters Copibog.
3. Cronica sclavia, germanice, Lübeck u. a. samt yderligere to trykte bøger.

Som tak for den beredvillighed, der var blevet vist fra det kgl. biblioteks side under forhandlingerne om arkivudvekslingen med Sverige, afgav rigsarkivet senere, med undervisningsministeriets tilladelse, N. F. S. Grundtvigs arkiv til det kgl. bibliotek.

4.

Norge.

I perioden 1921–55 har der både i Danmark og i Norge været overvejelser i gang om arkivafleveringer mellem de to lande. To udvekslinger har fundet sted, nemlig fra Danmark til Norge i 1937 og fra Norge til Danmark i 1939. Efter krigens afslutning i 1945 har norske arkivfolk foretaget en detaljeret gennemgang af adskillige arkivfunds i det danske rigsarkiv med det formål at registrere arkivalier, der har interesse for Norge. Ved afslutningen af den periode, som her behandles, befandt spørgsmålet sig endnu på overvejelsernes stade, og det vil derfor ikke være muligt på indeværende tidspunkt eller på dette sted at gå nærmere ind på denne sidste fase af problemet. Derimod kan der oplyses følgende om udvekslingen i mellemkrigsårene.

Efter forudgående mundtlig forhandling med rigsarkivar Kr. Erslev nedsatte undervisningsminister Nina Bang 8. september 1924 et fortroligt udvalg »til Udarbejdelse af en samlet Redegørelse angaaende de her i Landet beroende norske og islandske Arkivalier samt til Fremsettelse af Forslag om, hvad man eventuelt kunde tilbyde at udlevere til de paagældende Lande, og hvad man maatte kræve til Gengæld«. Fhv. rigsarkivar Erslev overtog formandshvervet. I udvalget indtrådte Erslevs efterfølger rigsarkivar Laursen, overbibliotekarerne Carl S. Petersen (det kgl. bibliotek) og Sofus Larsen (universitetsbiblioteket) samt professorerne Finnur Jonsson, Erik Arup og Aage Friis. Udvalget afholdt en række møder i tiden mellem 18. september og 11. november 1924, hvorefter dets betænkning blev afgivet til undervisningsministeriet. Med betænkningen fulgte en fortegnelse over de arkivalier, som man ville foreslå afleveret. Om den arnamagnæanske samlings indhold og om afleveringer herfra var meningerne i udvalget meget divergerende.

Nogen øjeblikkelig følge fik denne betænkning ikke. Spørgsmålet dukkede dog stadig op nu og da i den offentlige debat, og i 1929 besluttede de to regeringer at udpege særlige delegerede til fortrolige forhandlinger om de stadig uløste problemer. Forhandlingerne fandt

sted i København i dagene fra 9.–14. december 1929. Fra dansk Side deltog folketingsmand Niels Neergaard og redaktør Ove Rode. Fra norsk side var udpeget stortingspræsident C. I. Hambro og professor Halvdan Koht. Under mødet fremsattes forskellige tilbud og ønsker fra hver side, men forhandlingerne førte ikke til noget resultat. I et udsendt communiqué hed det, at de kunne genoptages efter regeringernes nærmere bestemmelse.

Rigsarkivar Linvald overtog ved sin embedstiltrædelse i 1934 den norske arkivsag og besluttede, navnlig efter samtaler med udenrigsminister P. Munch, efter nogle års forløb at indstille til de politisk bestemmende myndigheder, at Danmark – uden hensyntagen til de hidtil fra de to lande forfægtede synspunkter og uden at forlange nogen modydelse – skulle overdrage det norske rigsarkiv en række arkivalier, om hvilke man i danske arkivkredse var enige om, at de rettelig burde opbevares i det norske rigsarkiv. Det var forudsætningen, at der samtidig fra det kongelige bibliotek og fra den arnamagnæanske samling skulle finde en tilsvarende frivillig aflevering sted. Efter at forslaget havde været behandlet i undervisnings- og udenrigsministeriet, overrakte den danske gesandt i Oslo, Henrik Kauffmann, under 15. april 1937 en note til den norske udenrigsminister Koht, hvori det meddeltes, at danske arkiver og biblioteker, »besjælet af Ønsket om saa vidt muligt at imødekomme norske Synspunkter [havde] iværksat en Række Undersøgelser af, hvilke ældre og yngre Arkivalier etc. der vilde have deres naturlige Plads i Norge«, og havde besluttet sig til »uden at ville præjudicere Opfattelsen i de respektive Lande« at afgive disse arkivalier til Norge. Under 8. maj 1937 indløb der officielt svar fra den norske udenrigsminister, professor Halvdan Koht, hvori man med tak modtog det gjorte tilbud og meddelte, at det norske rigsarkiv var beredt til at modtage den tilbudte forsendelse fra Danmark.

I december 1937 foretoges forsendelsen med jernbane fra København til Oslo, og ved en særlig højtidelighed i det norske rigsarkiv 16. december overdrog rigsarkivar Linvald på samtlige de afgivende institutioners vegne arkivalierne til Norge. I højtideligheden i rigsarkivet deltog foruden de to rigsarkivarer statsminister Nygårdsvold, udenrigsminister Halvdan Koht, statsråd Hjelmtveit og den danske gesandt i Oslo Henrik Kauffmann.

Afleveringerne fra det danske rigsarkiv faldt i 3 hovedafdelinger, nemlig:

- a) arkivalier henhørende til arkivgrupper, der tidligere er afleveret til Norge, og som er fremdraget under senere omordninger.
- b) arkivalier, der antages at stamme fra lokale norske arkiver, og
- c) arkivalier, som fra gammel tid har henligget i det danske rigsarkiv som særlige »norske samlinger«.

Over disse arkivalier var udarbejdet en specificeret fortegnelse i to eksemplarer, hvoraf det ene vendte tilbage til det danske rigsarkiv med den norske rigsarkivars kvittering for modtagelsen af 31. dec. 1937. Over disse arkivalier kan gives følgende summariske oversigt:

1. Norske statsdokumenter fra tiden før foreningen med Danmark 1380 (»Norge«). 11 stk.
2. Ældre adkomstbreve etc. på Hannibal Sehesteds norske gods 1332–c. 1660:
 - A. Norske breve på pergament og breve på papir med segl. 131 stk.
 - B. Norske breve på papir (ikke specificeret). 2 pkr.
 - C. Hannibal Sehesteds egne adkomstbreve på norsk gods 1643–49. 83 stk.
 - D. Skøder til kronen på norsk gods og bjergværker. 7 stk.
3. Peder Hansen Basses gods vedr. 1541–1602. 49 stk.
4. Ove Gjeddes gods vedr. 1634–47. 8 stk.
5. Gunde Langes gods vedr. 1606–28. 5 stk.
6. Gabriel Marselis' gods vedr. 1658–64. 16 stk.
7. Kronens adkomstbreve på gods i Norge (pergament og papir), 1536–1657. 135 stk.
8. Norske pergamenter, 1224–1680. 266 stk.
9. Norske samlinger:
 1. afd. Norges historie i alm. 11 fasc.
 2. – Offentlige sager i særdeleshed. 14 fasc.
 3. – Enkelte personer og deres gods ang. samt miscellanea. 3 fasc.
 4. – Lenene ang. 10 fasc.
 5. – Enkelte byer og steder ang. 10 fasc.
 6. – Mandtals- eller jordebøger og matrikel- eller stiftsbøger. 4 fasc.
 7. – Finner og Finmarken ang. 5 fasc.
10. Norske papirer (registratur 57). 10 fasc.
11. Kongens retterting. 32 bd. og 2 pkr.

12. Norske kancelli- og rentekammersager indtil 1660. 29 pkr.
 13. Norske regnskaber indtil 1660. 10 pkr.
 14. Af geheimekonseilets sager. 3 pkr.
 15. Norske kancellisager:
 1. 1660–99. 13 bd., 8 pkr., 2 hefter.
 2. 1699–1771. 16 pkr.
 3. 1773–99. 4 pkr.
 4. 1800–1814. 8 pkr.
 16. Den kgl. direktion for universitetet og de lærde skoler. 3 pkr.
 17. Missionskollegiets norske sager. 1 bd., 2 pkr.
 18. Norske rentekammer (og bjergværksdirektoriums) sager. 2 bd., 165 pkr., 2 hefter.
 19. Generaltoldkammerets norske sager. 9 pkr.
 20. Kommercekollegiets norske sager. 1 pkr.
 21. Finansarkiverne. 12 bd., 38 pkr., 2 fasc.
 22. Generalpostdirektionens arkiv. Norske sekretariat. 6 pkr.
 23. Norske regnskaber efter 1660. 20 pkr.
 24. Arkivalier vedr. landforsvaret. 2 pkr., 4 mapper.
 25. Arkivalier vedr. søforsvaret. 2 bd., 5 pkr., 1 hefte, 11 kort.
 26. Feltmarskal greve Wedel Jarlsbergs arkiv. 61 pkr.
 27. Fritzø jernværks arkiv. 59 bd., 1 pkr.
 28. Norske lokale arkiver. 8 bd., 9 pkr., 2 læg.
 29. Ikke registrerede norske sager. 4 bd., 63 pkr., 1 læg, 1 hefte.
- Tillæg I. General-Kirkeinspektionskollegiet. 3 pkr.
- II. Kommissionen for universitet og de lærde skoler. 5 pkr.

1. april 1939 fejrede rigsarkivet, som omtalt andetsteds i dette skrift, 50 årsdagen for rigsarkivets oprettelse. Ved denne lejlighed var rigsarkivar Steinnes til stede, og under festen kunne han bringe deltagerne den glædelige og ganske overraskende meddelelse, at den norske konge just dagen i forvejen ved kongelig resolution havde godkendt et forslag om udlevering til Danmark af en række arkivalier, som det norske rigsarkiv mente burde have sin plads i det danske rigsarkiv. Samme dag – d. 1. april 1939 – overrakte den norske chargé d'affaires i København den danske udenrigsminister en note om denne gave, for hvilken den danske udenrigsminister, dr. phil. P. Munch, takkede i note af 21. april 1939. 13. august 1939 foretog rigsarkivar Steinnes i rigsarkivet overdragelsen af arkivalierne til Danmark. Ved højtideligheden i rigsarki-

vet var foruden de to rigsarkivarer kirkeminister Johs. Hansen, som fungerede som undervisningsminister, den norske legationssekretær Børde samt arkivarerne E. Marquard og dr. Hjelholt til stede.

De arkivalier, der ved denne lejlighed overgik fra det norske til det danske rigsarkiv, omfattede først og fremmest den såkaldte Münchener-samling ialt ca. 3000 pergament- og papirbreve fra Christian II's udlændighedsår. Endvidere afleveredes 70 stk. danske pergamentbreve fra perioden 1383–1728 samt 24 stk. papirbreve fra tiden 1476–1728. Endelig var der sager fra finanskollegiet og forskellige andre arkiver, sager som var kommet frem i forbindelse med foretagne ordningsarbejder. Blandt de modtagne arkivalier var endelig en del sager udtaget af Halvor Andersens samlinger i universitetsbiblioteket i Oslo, heriblandt enkelte pergamentbreve.

Blandt de arkivalier, som Danmark i 1939 modtog fra Norge, var det naturligvis Münchener-samlingen, der vejede tungest. Om dokumenterne fra denne samling udtalte rigsarkivar Steinnes ved den officielle overdragelse følgende: »Når Noreg no gjev dette arkivet, som det har stått strid om, frå seg til Danmark, så har vi på norsk side ynskt å sjå heilt bort frå spørsmålet om kvar arkivet etter strengt teoretiske prinsipp rettast høyrer heime. Vi har endefram gått ut fra at eit personleg arkiv etter Christian II, trass i det at han var både norsk og dansk konge, har meir interesse for Danmark enn for Noreg, er meir verdt for dansk enn for norsk historisk vitskap, og at det difor vil vera meir på sin plass i det danske riksarkivet enn i det norske.«

Ved de to arkivafleveringer i 1937 og 1939 havde man på begrænsede områder gennemført en fordeling af arkivalier under hensyntagen til, hvad man mente tjente de respektive landes historiske videnskab bedst. Man havde set bort fra alle teoretiske synspunkter og tidligere fremførte principkrav, og man renoncerede ganske på at forlange noget til gengæld for det, man tilbød. Begge parter kunne udtrykkelig fastholde deres principielle synspunkter. I praksis betød det, at en række stridsspørgsmål og irritationsmomenter, som hidtil havde vanskeliggjort samarbejdet mellem norske og danske arkivmænd og historikere, hermed var bragt ud af verden. Man må blot håbe, at den gunstige atmosfære, som hermed er skabt, må bidrage til at lette løsningen af de arkivalske problemer, som endnu måtte være de to lande imellem.

EKSPEDITIONER OG BENYTTELSE

1. afdeling.

Til belysning af besøgstallene og ekspeditionernes omfang på rigsarkivets læsesal i perioden 1921–55 er der foretaget en gennemsnitsberegning inden for 5-årige perioder. Tallene ser derefter således ud:

	Ny tilkomne besøgende	Besøgendes antal	Ekspeditioner ialt
1921–25.....	226	6975	15473
1926–30.....	273	8335	23774
1931–35.....	316	8532	28314
1936–40.....	418	9965	34354
1941–45.....	503	12255	41307
1946–50.....	464	11176	40125
1951–55.....	473	11073	35972

En sammenligning mellem tallene fra periodens begyndelse og afslutning viser, at besøgstallet er omtrent fordoblet. Antallet af personer, der første gang aflægger læsesalen et besøg, er mere end fordoblet. Med hensyn til ekspeditionerne er der tale om betydeligt mere end en fordobling.

Et nærmere studium af de enkelte års besøgstal viser, at der indtil 1936 var tale om en jævn og støt årlig stigning. Det kunne svinge lidt fra år til år, men den opadgående linie var tydelig. I 1937 stiger besøgstallet mere end 10 % i forhold til det foregående år, og i året 1938 når besøgstallet for første gang over 10.000. Man er siden blevet stående på et besøgstal over 10.000. I de følgende år steg tallet af besøgende endnu stærkere og kulminerede i 1943 med 13.545 besøgende, det største antal som læsesalen nogen sinde har haft. Årsagen til det voldsomme besøg var naturligvis den nazistiske interesse i at

skaffe sig en ren arierattest. Fra 1943 er besøgstallet faldet en del, men aldrig under det antal, som man havde ved den »nazistiske« periodes begyndelse.

Antallet af samlede ekspeditioner til læsesalen følger stort set besøgstallene. Det var dog ikke i 1943, men i 1944, at ekspeditionstallet nåede sin hidtidige kulmination med fremtagning af ikke mindre end 47.952 bind, pakker og læg. I efterkrigsårene er ekspeditionerne faldet forholdsvis stærkere end besøgstallet, hvilket kunne tyde på, at den genealogiske forskning, der i særlig grad kræver talrige ekspeditioner, har været mindre intensiv i perioden efter krigen.

Rigsarkivet har i den forløbne periode ikke blot stillet egne arkivalier til disposition for de besøgende på læsesalen, men har også i vid udstrækning udlånt arkivalier til brug for forskere, der ønskede at benytte andre arkivers og bibliotekers læsesale. Omvendt har man fra sådanne institutioner indlånt arkivalier, som folk, der normalt arbejdede på rigsarkivets læsesal, ønskede at benytte her. Denne udlånsvirksomhed gælder ikke blot indenlandske institutioner. Med stor liberalitet har man udstrakt denne udlånsvirksomhed til at gælde arkiver og større biblioteker i de nordiske lande, og i periodens slutning har man også udvist stor imødekommenhed over for udenlandske, navnlig tyske arkiver. Udlånsvirksomheden bygger på et gensidighedsprincip, og fra rigsarkivets side stilles blot som ufravigelig betingelse, at den institution, der låner arkivalier, skal have mulighed for at opbevare arkivalierne i brandsikkert rum, når de ikke benyttes. Medens man tidligere forlangte, at lånerne skulle refundere rigsarkivets portoudgifter ved forsendelsen, bærer rigsarkivet siden 1947 selv disse udgifter som et naturligt led i sin publikumsservice. Unddraget fra udlån er først og fremmest sådanne arkivalier, hvis skrøbelighed ikke tåler forsendelse. Endvidere ønsker man ikke at udlåne arkivalier, som man erfaringsmæssigt ved anvendes ofte. Man forlanger endvidere, at lånerne virkelig har brug for en rekvireret protokol eller arkivpakke og ikke blot ønsker at slå en enkelt ting op. Den i de senere år udviklede mikrofilmsservice har utvivlsomt i nogen grad gjort udlån overflødig. Udlåns- og indlånstillene viser imidlertid, at der stadig er et stort behov for denne specielle service fra rigsarkivets side.

Til belysning af indlåns- og udlånsvirksomheden i perioden 1921–55 gives følgende oversigt over det årlige gennemsnitstal for indlånte og udlånte bind, pakker og løse læg i efterfølgende femårsperioder:

	Indlån	Udlån
1921-25.....	290	535
1926-30.....	317	987
1931-35.....	376	1154
1936-40.....	645	1087
1941-45.....	100	305
1946-50.....	435	997
1951-55.....	999	1510

Gennem læsesalen går endvidere ekspeditionerne til det fotografiske atelier, og i de senere år har det været nødvendigt at overdrage en bestemt tjenestemand at lede denne ekspedition. Tallene har været stærkt stigende og viser følgende årlige gennemsnitstal for de tre fem-årige perioder mellem 1941-1955:

1941-45.....	369
1946-50.....	810
1951-55.....	1265

Ved siden af det rent ekspeditions-mæssige arbejde foretager læsesalens personale en række undersøgelser for at kunne besvare skriftligt indsendte forespørgsler, til hvis besvarelse arkivalier fra før 1848 må benyttes. Rigsarkivet kan naturligvis kun inden for visse grænser påtage sig historiske undersøgelser for private, selv om der er en vis tradition for, at rigsarkivet som en offentlig institution bestræber sig for i videst muligt omfang og gratis at hjælpe publikum. Det må naturligvis altid bero på et skøn, om rigsarkivet tjenstligt kan pålægge en tjenestemand at udføre en undersøgelse uden omkostninger for rekvirenten, eller om den stillede forespørgsel må henvises til privat undersøgelse uden for tjenestetiden og mod betaling. Under indtryk af det hastigt voksende antal forespørgsler, fremkaldt af den tyske arierlovgivning, udsendte rigsarkivaren i maj 1937 en række vejledende bestemmelser for samtlige arkiver, om i hvilken udstrækning arkiverne tjenstligt burde besvare forespørgsler fra private. Det blev her fastslået, at arkiverne burde være mere imødekommende over for indlændinge end over for udlændinge og være mindst tilbøjelige til at yde gratis arbejde for erhvervsmæssigt drevne institutioner i ind- og udland. På den anden side burde man i størst mulig udstrækning yde gratis arbejde til private, hvis besvarelsen af det stillede spørgsmål var af praktisk betydning for den pågældendes velfærd (retssager, arvesager o. lign.). Navnlig burde arkiverne træde

hjælpende til, hvor det drejede sig om at hjælpe ubemidlede eller folk, som af den ene eller den anden grund havde vanskelighed ved selv at foretage de nødvendige undersøgelser. Iøvrigt burde man tage hensyn til, i hvilken grad den pågældende undersøgelse havde almindelig videnskabelig betydning, og besvarelsen af topografisk-historiske spørgsmål burde gå forud for besvarelsen af genealogiske. Såfremt forespørgslen måtte henvises til privat besøgelse, skulle rekvirenten have meddelelse herom, inden arbejdet påbegyndtes, og han skulle give tilsagn om at ville betale de omkostninger, der måtte følge af undersøgelsen. Udførtes undersøgelsen af en tjenestemand ved arkiverne, måtte den naturligvis foretages uden for tjenestetiden, men man kunne også overdrage arbejdet til en fagkyndig privatperson, der ville påtage sig opgaven.

Antallet af foretagne undersøgelser på læsesalen har svinget en del igennem perioden, men er dog gået betydeligt op i sammenligning med tallene fra periodens begyndelse. Udregnes det gennemsnitlige årlige antal undersøgelser indenfor femårige perioder, ser billedet således ud:

Udførte undersøgelser.

1921-25	99
1926-30	75
1931-35	122
1936-40	214
1941-45	218
1946-50	307
1951-55	270

Rigsarkivets læsesal har ikke undergået større ændringer i perioden 1921-55. Der er blevet gennemført en modernisering af bordbelysningen, og hver plads er blevet nummereret, hvilket letter ekspeditionsarbejdet.

I det tidligere samtaleværelse blev der i 1953 opstillet et par moderne amerikanske læseapparater af mærket Kodagraph Reader, model M. C. P., der står til de besøgendes frie disposition. Undertiden har tilstrømningen været så stor, at man har måttet rationere benyttelsen. I samme værelse er endvidere opstillet 3 maskinskrivningsborde, der kan benyttes af de besøgende, der ønsker at anvende egen skrivemaskine. Også om disse borde er der til tider stærk rift.

For at lette den ekspeditionshavende arbejdet blev der i 1944 indrettet en særlig afleveringspult, hvor de besøgende skal tilbagelevere

benyttede arkivalier og skal have kvitteringen afstemplet. Denne pult passes normalt af en kontorist.

Siden 1919 har rigsarkivets læsesal været åben daglig mellem kl. 10 og 17, dog således at ekspeditionen standser kl. 15.30. I 1948 indsendte en række historiske foreninger et andragende til rigsarkivaren om aftenåbning, og på rigsarkivarens indstilling tillod undervisningsministeriet, at man forsøgsvis i ét år holdt læsesalen åben onsdag og fredag mellem kl. 19 og 21 med undtagelse af månederne juni–august. Dog kunne der i aftentimerne ikke foretages ekspeditioner. I prøveåret 1/4 1949 til 31/3 1950 var der et gennemsnitligt besøgstal pr. aften på 7–8. Ved skrivelse af 13. maj 1950 tillod undervisningsministeriet, at man indtil videre fortsatte med denne aftenåbning. Aftenbesøget har dog aldrig antaget noget større omfang. Aftenåbningen er derfor senere blevet indskrænket til månederne oktober–marts.

I det til læsesalen hørende registraturværelse er der i perioden 1921–55 opstillet flere moderne kartoteksskabe med skuffer til opbevaring af registratursedler og andet hjælpemateriale for de besøgende. Man har herved været i stand til at afskaffe de gammeldags, upraktiske seddelkapsler. Man er endvidere mere og mere gået over til at lade seddelregistraturer afløse af maskinskrevne, heftede eller indbundne folioregistraturer. Det gælder navnlig de mange registraturer over privatarkiver. De gennemførte reformer har i høj grad lettet arbejdet for de ekspederende og især for de besøgende.

2. afdeling.

2. afdeling, der varetager ekspeditionen af sager til centraladministrationen, har ligesom læsesalen i perioden 1921–55 oplevet en fordobling af ekspeditionernes antal. Medens det årlige gennemsnitstal for udlån af bind, pakker og læg i femåret 1921–25 beløb sig til 20.130, var det tilsvarende tal for femåret 1950–55 40.217. Indtil 1938 faldt udlånet ca. 10 %, men fra 1939 begyndte det at stige kraftigt og fortsatte under hele besættelsestiden for at kulminere i efterkrigsårene. 1947 noteredes det højeste antal udlån på et år, nemlig 45.787. Efter den tid har udlånstallet været dalende, men med en svingende tendens. Det samlede udlånstal var i 1955 40.068. Udviklingen gennem hele perioden fremgår af følgende oversigt:

	Udlån pr. år i gennemsnit
1921-25.....	20.130
1926-30.....	19.493
1931-35.....	18.243
1936-40.....	24.215
1941-45.....	35.460
1946-50.....	41.509
1950-55.....	40.217

Afdelingen har ligeledes ekspederet en del sager til brug for de besøgende på læsesalen inden for de arkivfunds, der er underlagt afdelingen. Det betyder dog ikke, at man kan bruge tallene for disse udlån til at illustrere benyttelsen af moderne forvaltningsakter i den historiske forskning. Også læsesalens personale har selv fremtaget en del af arkivalierne fra årene efter 1848. I sammenligning med ekspeditionerne til centraladministrationen er fremtagelserne til læsesalen yderst beskedne. Dog har der i årene efter krigen været nogen stigning. Muligvis betyder det, at der har været en voksende interesse for udforskningen af den nyeste Danmarkshistorie. Udviklingen fremgår af følgende oversigt:

	Udlån pr. år i gennemsnit
1921-25.....	145
1926-30.....	103
1931-35.....	173
1936-40.....	62
1941-45.....	156
1946-50.....	776
1951-55.....	671

Indtil ombygningen i 1938 af lokalet for ekspeditionen til centraladministrationen (»Buret«), for hvilken der redegøres andetsteds i dette skrift, var ekspeditionsarbejdet fordelt dels på dette lokale, dels på 2. afdelings hovedkontor. Dette medførte, at både centraladministrationens og arkivets tjenestemænd spildte megen tid med at løbe frem og tilbage mellem de to kontorer. Da ombygningen af ekspeditionslokalet var afsluttet, kunne hele udlånsarbejdet koncentreres i ét rum, og de forskellige hjælpemidler, som behøvedes i udlånsarbejdet (udlånskartoteker, mangelslister m. m.), kunne opstilles samlet i nye reoler og skabe. Endvidere blev en række journaler fra stærkt benyttede kontorer ligeledes anbragt her. Omlægningen af forretningsgangen i 1938 betød en væsentlig forbedring, og den gav både centraladministrationens tjeneste-

mænd og rigsarkivets personale bedre ydre arbejdsforhold. Fra 1938 har en arkivar haft ledelsen af arbejdet i »Buret«. Ordningen fra 1938 er stort set opretholdt. Dog blev der i juli 1954 udfærdiget et nyt reglement for forretningernes bestridelse i ekspeditionskontoret. I tilknytning hertil blev ligeledes givet et nyt reglement for hjemkaldelse af arkivalier udlånt fra rigsarkivets 2. afdeling.

RIGSARKIVET OG DEN HISTORISKE FORSKNING

En meget vigtig side af rigsarkivets virksomhed er vendt mod historieforskningen. Sammen med de videnskabelige biblioteker og museer er rigsarkivet en vigtig arbejdsplads for historikeren. I forholdet til den historiske videnskab, dette begreb taget i videste forstand, har rigsarkivet en dobbeltsidig virksomhed. På den ene side er det arkivets opgave at tilvejebringe sådanne ydre arbejdsvilkår for historikeren, at hans rent manuelle arbejde lettes mest muligt. På den anden side sørger arkivernes tjenestemænd for, at modtagne arkivalier ordnes og registreres, således at de kan anvendes til historiske studier.

Historikerens arbejdsplads i rigsarkivet er naturligvis læsesalen. Desværre råder rigsarkivet ikke over mindre studieværelser, der kunne stilles til disposition for sådanne forskere, der var i gang med større, krævende opgaver, og for hvem det ville være af betydning at kunne arbejde aldeles uforstyrret. De lokale forhold i rigsarkivet tillader heller ikke, at sådanne studieværelser oprettes.

På rigsarkivets læsesal har man i perioden 1921–55 opretholdt den gamle praksis, at en arkivar er inspektionshavende, og at de besøgende henvender sig til ham med deres rekvisitioner og forespørgsler. Foruden den inspektionshavende har 3–4 arkivarer deres faste plads på læsesalen. De deltager i ekspeditionerne og assisterer de besøgende. I den tid, der er til overs fra dette arbejde, er de optaget af at besvare skriftlige forespørgsler til rigsarkivet eller udføre forskellige ordnings- og registreringsarbejder. Det er dog et spørgsmål, om denne arbejdsform nu også er den mest rationelle. En kendsgerning er det i hvert fald, at de ofte afbrydes i arbejdet, og at læsesalen ikke egner sig allerbedst som arbejdsplads for større ordningsarbejder.

Vejledning til at finde frem til de arkivalier, som behøves for at

besvare de spørgsmål, der stilles, i forbindelse med fremtagning af de bestilte arkivalier, er vigtige funktioner inden for rigsarkivets arbejde for den historiske videnskab. I ældre tid betød endvidere afskrivning af arkivalier meget. I de senere år har den moderne fototekniks udvikling medført, at forskerne i stigende grad rekvirerer mikrofilm eller fotokopier af arkivalier, der er nødvendige for deres studier, og antallet af bestillinger på afskrifter er gået tilsvarende ned. Dog er der stadig brug for visse afskrivningsarbejder, idet bestillere, der ikke kan læse den ældre, gotiske skrift, naturligvis foretrækker en afskrift for en fotokopi. Endvidere behøves til retslig brug udskrifter af dødsattester o. lign. Samtlige afskrivningsarbejder foretages af arkivpersonalet uden for tjenestetiden mod et nærmere fastsat vederlag, som oftest en timebetaling. For de bekræftede afskrifter, som rigsarkivet er forpligtet til at levere, har undervisningsministeriet efter rigsarkivarens indstilling fastsat taksten. I årene 1921–46 gjaldt uændret de ved undervisningsministeriets skrivelse af 22. dec. 1919 fastsatte takster. I mange år leveredes så godt som udelukkende håndskrevne afskrifter. Efter at afskrifter på maskine blev almindeligt, og der fremsattes ønsker om afskrifter med gennemslag, udstedte rigsarkivaren under 21. januar 1943 en række supplerende bestemmelser. Som følge af de stærke prisstigninger under og efter den 2. verdenskrig blev taksterne for bekræftede afskrifter hævet med 50 % i henhold til undervisningsministeriets skrivelse af 13. september 1946. Nye prisstigninger fremkaldte 25. november 1955 et nyt forslag fra rigsarkivaren om en ny forhøjelse på 50 %. Undervisningsministeriet tiltrådte dette forslag ved skrivelse af 12. januar 1956.

Ved siden af den mere »manuelle« håndsrækning til den historiske videnskab, som her kort er skildret, har gennemførelse af ordningsarbejder og udarbejdelse af arkivregistraturer vidtgående betydning ikke blot for den nuværende, men også den fremtidige historieforskning. Desværre må det siges, at denne side af arkivernes virksomhed ikke har haft så gode arbejdsvilkår som i tidligere perioder af rigsarkivets historie. Dette skyldes først og fremmest, at personalets tid i højere grad end nogen sinde før er blevet beslaglagt af mere ekspeditions-mæssige opgaver enten på læsesalen eller ved udlånet til centraladministrationens kontorer. Hertil kan føjes det stærkt stigende udlån af arkivalier til biblioteker og andre arkiver samt ekspeditioner i forbindelse med det fotografiske ateliers virksomhed, der med årene har beslaglagt mere og mere arbejdskraft. Også rigsarkivets egen administration er vokset

og kan nu ikke alene bestrides af rigsarkivaren. Da der i perioden 1921–55 faktisk ikke har fundet nogen forøgelse af det videnskabeligt uddannede personale sted, har arbejdet med ordnings- og registreringsarbejder måttet indskrænkes, og det er navnlig gået ud over registreringsarbejder inden for arkivfonds efter 1848. Set fra historieforskningens synspunkt er dette meget beklageligt, idet tilstedeværelsen af omhyggelige og detaljerede registraturer ofte er en absolut forudsætning for, at et historisk materiale kan udnyttes af forskningen.

Trods alle vanskeligheder er det dog i løbet af perioden 1921–55 lykkedes at få en del ordnings- og registreringsarbejder fra hånden, og der skal i det følgende gives en redegørelse for de vigtigste af disse arbejder. Endvidere er der tilvejebragt forskellige hjælpemidler for benyttere af enkelte arkivfonds. Som regel har de »ledende« arkivarer, nu overarkivarerne, tilsyn med ordningsarbejderne og foretager en nøje gennemgang af udarbejdede registraturer. I visse tilfælde er dette tilsyn overladt ældre arkivarer.

Rigsarkivets arkiv.

Rigsarkivets arkiv efter 1889 er blevet nyordnet og nyopstillet samt en ny folioregistratur udarbejdet af dr. Kornerup, der ligeledes har nyordnet og registreret arkivvæsenets arkiv indtil 1889. Rigsarkivarerne A. D. Jørgensens, C. F. Brickas, V. A. Sechers og Kr. Erslevs officøse embedskorrespondance er udtaget af skabene i rigsarkivarens kontor og henlagt i rigsarkivets arkiv af dr. Harald Jørgensen. Endvidere er tegninger over rigsarkivets bygning ordnet og henlagt i kortsamlingen. Dette arbejde er udført af arkivar H. Bruun.

Kongehusets arkiv.

De nyere samlinger af kongehusets arkiv, der er henlagt under rigsarkivarens direkte administration, opbevaredes indtil 1939 i en afsondret del af den nuværende egeskabshvælvning, og kun rigsarkivaren havde adgang til dette lokale. Ved Danmarks besættelse i april 1940 evakueredes disse sager, og efter tilbageflytningen nyopstilledes kongehusets nyere arkivalier i den nu restaurerede hvælvning i geheimarkivbygningens stueetage. Nyopstillingen blev foretaget af rigsarkivar Axel Linvald, assisteret af dr. Harald Jørgensen. Inden for den behandlede tidsperiode har følgende ordningsarbejde fundet sted: Axel Linvald har udarbejdet

en registratur over Christian VIII.s efterladte papirer, dr. Hjelholt en registratur over Frederik VII.s arkiv og dr. Sig. Jensen registraturer over forskellige tillæg til Frederik VIII.s arkiv samt over de efter H. M. kong Christian X's død modtagne skriftlige efterladenskaber. Axel Linvald har desuden udarbejdet en registratur over de i kongehusets arkiv beroende Augustenborgske papirer. Efter at der ved kongelig resolution var opnået tilladelse til med enkelte undtagelser frit at benytte Frederik VI.s arkiv, er disse arkivalier bortflyttet fra den lukkede kongehushvælving og nyopstillet i egeskabshvælvingen.

Hofstaternes arkiver.

Inden for denne arkivgruppe er følgende arbejder blevet udført: Christian VII.s og kronprins Frederiks kabinetsarkiver er blevet ordnet og registreret af Axel Linvald. En omordning og nyregistrering af Hofmarskallatets forskellige afleveringer påbegyndtes af dr. Harald Jørgensen og fuldførtes af frk. Glarbo. Frk. Glarbo har endvidere registreret arkivalier fra fonden ad usus publicos samt regaliefondens, hoffurerkontorets og ordenskapitlets arkiver, medens frk. Skovgaard har registreret det kongelige mønt- og medaljekabinetets arkiv samt kunstkammerets arkiv.

Egeskabshvælvingen.

Den af rigsarkivar Erslev påbegyndte omordning af rigsarkivets samlinger af pergamentbreve og ældre papirbreve (se medd. om rigsarkivet m. m. 1916–20, s. 25–29) afsluttedes i 1921, og der udarbejdedes derefter en kronologisk fortegnelse over disse breve med angivelse af det tidligere anbringelsessted og det nuværende. I denne fortegnelse er optaget samtlige rigsarkivets pergamentbreve, med undtagelse af de pergamentbreve der findes i traktatsamlingen, som begynder med år 1700, og i den nyere del af kongehusets arkiv. For papirbrevens vedkommende skulle fortegnelsen være fuldstændig i tiden frem til 1513. For den følgende tids vedkommende blev kun de breve optaget, der havde skiftet plads som følge af den store omordning. Frk. Glarbo assisterede rigsarkivar Erslev ved denne omordning.

Nyerhvervelser og afleveringer (f. eks. til Preussen) er noteret i denne fortegnelse, og det samme gælder bemærkninger om erhvervelse af fotografiske gengivelser af dokumenter. Efter 1. jan. 1938 opføres disse sidste bemærkninger dog i en specialregistratur over fotografisamlingen.

En række pergamentbreve og papirbreve yngre end 1513 i kongehusets arkiv og i forskellige godsarkiver er blevet registreret på sedler af Svend Aakjær.

De fra Norge modtagne pergament- og papirbreve (se s. 98) indordnedes og registreredes i 1949 af dr. Kroman.

Under den tyske besættelse var samlingerne i egeskabshvælvingen evakueret, og ved hjemførelsen i foråret 1945 blev der, efter at hvælvingen var blevet restaureret og egeskabene opstillet på en ny måde, gennemført en fuldstændig nyopstilling af samlingerne i denne hvælving. Dette arbejde varetoges af dr. Hjelholt og dr. Kroman. Efter arbejdets afslutning udarbejdedes en maskinskrevet oversigt over de enkelte arkivfonds opstilling i denne hvælving.

Danske kancelli.

Da ordningsarbejderne i danske kancelli i det væsentlige var afsluttet før 1920, har der i årene efter 1920 kun været tale om ret begrænsede ordningsarbejder. Således er arkivalier ang. lensvæsenet (lensarkivet) blevet nyordnet og registreret af dr. Kornerup, efter at man i 1940 modtog en større aflevering fra lenskontrollen. Inden for direktionen for universitetet og de lærde skoler er gruppen »diverse sager« blevet registreret af Svend Aakjær.

Det af A. Thiset påbegyndte register over person- og stednavne i indlæg til registranterne samt de henlagte sager er blevet fortsat og afsluttet af frk. Skovgaard. Registeret dækker perioden 1481–1650, er renskrevet på maskine og omfatter to store foliobind.

Af oberst, kammerherre A. Willemoës er i årene 1928–42 udarbejdet et register på sedler over danske testamenter i perioden 1707–1810. Registeret indeholder ikke blot en fortegnelse over egentlige testamenter, men også over sådanne ægtepagter, fledførings- og skilsmissekontrakter, der indeholder testamentariske bestemmelser, samt over bevillinger til døtres lige arv med sønner.

Endvidere er der i årene 1918–30 udarbejdet en fortegnelse over numrene i universitets- og skoledirektionens referat- og resolutionsprotokoller med angivelse af det sted, hvor sagerne er anbragt. Til dette formål har man gennemgået hele direktionens arkiv og den ældre del af arkivet fra ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet. Arbejdet er udført af C. H. Østergaard.

Tyske kancellis indenlandske afdeling.

De før 1920 påbegyndte omfattende ordningsarbejder fortsattes i årene efter 1920 af arkivar F. J. West, og videreførtes efter hans død i 1930 af frk. Skovgaard. Det var navnlig arkivalierne før 1670, som trængte til omordning. Ved arkivafleveringen fra statsarkivet i Kiel modtog rigsarkivet et betydeligt antal arkivalier, der skulle indarbejdes i den allerede udarbejdede opstilling. Det mangeårige ordningsarbejde afsluttedes 1946 med udsendelsen af en trykt registratur (Vejledende arkivregistratur VII). Til ordning og registrering af de med tyske kancelli beslægtede institutioner assisteredes frk. Skovgaard af dr. Harald Jørgensen, der ordnede og registrerede den slesvig-holstenske provinsialregerings arkiv, og arkivar J. Hvidtfeldt, der registrerede hertugdømmernes brandforsikringssager samt statholderskabets, overretten på Gottorps og overkonsistoriets arkiver.

Af hjælpemidler, der er udarbejdet til brug ved benyttelsen af arkivalier fra tyske kancellis indenlandske afdeling, må nævnes følgende. Frk. Glarbo har udarbejdet person- og stedregister til Patente indtil 1669 og Inländischer Registrant indtil 1668 samt et register til Resolutiones und Bescheide 1600–34 og 1646. Endvidere har frk. Glarbo udarbejdet et navnerregister til indkomne breve til T. K. I. A. indtil 1670 omfattende foruden hovedrækken af indkomne breve, kronologisk ordnede 1515–1670 og udaterede, tillige indkomne breve, alfabetisk ordnede fra 1559–1670, og breve fra statholdere og forskellige myndigheder.

Fra gammel tid forelå udarbejdet på ganske små sedler et sagregister til ekstrakterne over tyske kancellis, senere slesvig-holsten-lauenborgske kancellis forestillinger fra årene 1770–1849, udarbejdet af dr. E. Nystrøm. Efter at dette register var blevet revideret af frk. Skovgaard, Henry Bruun og dr. Hjelholt, foretoges renskrivning på maskine i årene 1948–54, hvorefter det opstilledes på læsesalen. Sagregisteret slutter sig til det tidligere udarbejdede og maskinskrevne navnerregister i 2 bind (jfr. medd. om rigsarkivet 1916–20, s. 29).

Tyske kancellis udenlandske afdeling indtil 1770.

I årene efter 1920 fortsattes omordningen og nyregistreringen af den udenlandske afdelings arkivalier i overensstemmelse med det skema for ordning, der var blevet vedtaget i 1917. Dette arbejde fuldførtes i det væsentlige af arkivar Christiansen inden dennes afgang i 1938, ligesom

han også fik ordnet gehejmekonseilets arkiv og danske kancellis udenrigske afdeling. En meget udførlig seddelregistratur blev udarbejdet. Det blev derefter overdraget arkivar Arthur G. Hassø at foretage et sammendrag af denne seddelregistratur med det formål for øje, at dette sammendrag kunne anvendes som trykmanuskript. Dette arbejde blev afsluttet, inden arkivar Hassø forlod rigsarkivet i 1949.

Frk. Glarbo har udarbejdet person- og stedregister til samtlige bind af »Latina« indtil 1661, og af arkivar Hassø er udarbejdet registre til Georg Corpers registrant 1537–38 og »Ausländische Registrante« 1640–42.

Departementet for udenlandske anliggender 1771–1848.

I perioden 1921–55 er der gennemført en omordning og nyregistrering af en række mindre grupper af arkivalier, herunder adskillige gesandtskabsarkiver og et betydeligt antal konsulatsarkiver. Ordningsarbejderne har været ledet af arkivar Marquard, og desuden har følgende assisteret: Kroman, Fl. Dahl, Harald Jørgensen, fru Bang og Thorkild Jensen. Efter arkivar Marquards afgang overtog arkivar Hassø arbejdet med en nyordning af de arkivfonds, der endnu ikke var blevet registreret, og en revision af det hidtil ordnede.

Et betydeligt antal pakker med ordrer og depecher er ompakket, forsynet med nye trykte skilte samt stillet på kant.

De fyrstelige arkiver.

I periodens første år foretog frk. Skovgaard en revision af seddelregistraturen over fællesarkivet (Gemeinschaftliches Archiv), og arkivar F. J. West var beskæftiget med at anbringe en række arkivalier på plads, der fejlagtigt havde været indlagt i dette arkiv. Mindre ordningsarbejder foretoges af Svend Aakjær i det såkaldte Hansborgarkiv.

Ved arkivoverenskomsten med Tyskland enedes parterne om udlevering af et betydeligt antal dokumenter fra de forskellige fyrstelige arkiver, navnlig fællesarkivet, og dette gjorde en fuldstændig omordning af disse nødvendigt. Arbejdet har været overladt dr. Kroman, og denne har gennemført en nyordning og nyregistrering såvel af fællesarkivet som af Hansborg-, Glyksborg-, Gottorp- og de sønderborgske hertugers arkiver. Det er tanken at udgive denne registratur i trykken.

Rentekammeret.

Gennem hele perioden har et betydeligt antal tjenestemænd og løse medarbejdere været beskæftiget med forskellige ordnings- og registreringsarbejder inden for dette meget omfattende arkiv. Dette arbejde har dels bestået i at ordne og registrere endnu ikke gennemgåede arkivfunds, dels at revidere og fuldstændiggøre tidligere foretagne registreringer. Desuden har arkivafleveringer fra statsarkivet i Kiel og fra matrikelsarkivet medført, at nye sager måtte indordnes og nyregistreres.

Arkivar Heiberg har lagt grundlaget for rentekammerets nuværende opstilling, og på dette grundlag er der arbejdet videre. Arkivarerne C. Christiansen og S. Nygård planlagde i enkeltheder den store omflytning på arkivetage 2 B, der foregik i midten af 1930'erne og dels havde til formål at få arkivet opstillet efter den af Heiberg udarbejdede plan, dels at vinde reolplads i magasinet.

Efter 1945 har først arkivar Henry Bruun og fra 1950 dr. Sigurd Jensen foretaget en almindelig revision af nyopstillingen af hele arkivet på basis af den udarbejdede seddelregistratur, hvorved forskellige huller i registreringen og i den udarbejdede seddelregistratur kunne udfyldes. Da denne revision var afsluttet, påbegyndte dr. Sigurd Jensen udarbejdelsen af manuskript til en trykt rentekammerregistratur. Ved hans udnævnelse til stadsarkivar 1. marts 1956 forelå manuskript udarbejdet omfattende samtlige arkivalier inden for kontorordningen.

Af de talrige nyregistreringer, der har fundet sted af enkelte arkivfunds, skal følgende nævnes:

Dokumenter til danske relations- og resolutionsprotokoller 1720–1848 er blevet ordnet af arkivar Bro-Jørgensen.

Landvæsenskontorets journalsager efter 1773 er blevet omregistreret, og der er tilføjet journalerne bemærkning om eventuel fremvisning. Arbejdet er standset ved året 1824. Ved dette arbejde har følgende arkivarer været beskæftiget: dr. Norvin, Heiberg og S. Nygård.

Inden for afdelingen »sager uden for kontorordningen« er den mest betydningsfulde gruppe, der er blevet omordnet og registreret, rentekammerets forst- og jagtsager. (Arbejdet blev foretaget af dr. Nystrøm.) De islandske, færøske og grønlandske sager 1660–1848 er blevet registreret af dr. Kornerup. I anledning af den planlagte arkivaflevering til Island blev rentekammerets islandske sager gennemgået af arkivar West.

Som følge af arkivafleveringen fra statsarkivet i Kiel måtte et betydeligt antal arkivalier enten omordnes og nyregistreres eller indordnes i

rentekammerets tyske afdeling. Ved siden heraf er udført en række ordningsarbejder inden for de arkivfonds, der fra gammel tid har været henført til rentekammerets tyske afdeling, og adskillige arkivalier, der gennem tiderne var blevet anbragt forkert, er atter bragt på plads. Ved ordningsarbejder i rentekammerets tyske afdeling har følgende arkivarer været beskæftiget, nemlig F. J. West, frk. Skovgaard, Axel Linvald og H. Hatt.

Inden for gruppen kommissioner, direktioner m. v. må fremhæves ordning og registrering af de fra matrikelsarkivet i 1935 afleverede arkivalier vedr. Frederik III's og Christian V's matrikel. Samtidig med registreringen udarbejdedes et alfabetisk register over de til matrikuleringen anvendte markbøger, modelbøger og matrikler af arkivar Bro-Jørgensen. Inden for denne gruppe er endvidere registreret landvæsenskommissionerne i perioden 1757–73 af arkivar Heiberg og forskellige bygningskommissioner fra perioden 1731–1803 af arkivarerne H. Hatt og Rise Hansen.

I denne periode lykkedes det endvidere at fuldende fortegnelse over »rentekammerets kongelige resolutioner 1660–1719«. Arbejdet byggede på et stort materiale, der gennem årene var samlet af J. Bloch, A. D. Jørgensen, O. Nielsen og V. A. Secher. Senere havde Henry Bruun sen. fortsat indsamlingsarbejdet, og efter hans død i 1918 overgik det til S. Nygård, der i de følgende år reviderede det indsamlede materiale og supplerede det ved gennemgang af en række hidtil ikke benyttede arkivalier. Materialet var oprindelig udskrevet på sedler, der derefter blev renskrevet på maskine og indbundet. Ialt er 24.939 kgl. resolutioner registreret, og hele samlingen fylder 12 svære foliobind. Til værket slutter sig et 13. bind, der indeholder et af S. Nygård udarbejdet person- og stedregister. Medtaget i denne registratur er alle påtrufne kgl. resolutioner, der skyldes en forestilling fra rentekammeret eller – hvor ingen forestilling har været nedlagt – sådanne resolutioner, som kammeret har godkendt som hørende under dets ressort ved at indføre dem i sine protokoller. Endvidere talrige resolutioner, der efter deres art hører hjemme her og altid har beroet blandt kammerets øvrige kgl. resolutioner. Også forestillinger, hvorpå ingen resolution vides at være faldet, er medtagne. I det hele har reglen været hellere at medtage for meget end for lidt, så meget mere som det – navnlig for det 17. århundredes vedkommende – ofte nu er umuligt at trække en bestemt grænse mellem de kgl. resolutioner, hvis naturlige vej gik gennem rentekamme-

ret, og dem der hørte hjemme andetsteds, da ganske ensartede sager gik snart gennem rentekammeret, snart gennem danske kancelli, snart gennem krigskollegiet. Blandt resolutionerne er også medtaget nogle, der er faldet i konseilet og derfra meddelt til kammeret. Det drejer sig navnlig om resolutioner på sager, der først har været forelagt for kongen af kammeret, men af ham er blevet henvist til nærmere overvejelse i konseilet. Resolutionerne er opført kronologisk i registraturen, og der er henvisninger til de arkivalske findesteder. Da arbejdet med registraturen har stået på gennem adskillige år, har det ikke kunnet undgås, at enkelte henvisninger har en tvivlsom værdi, især da mange pakketitler er blevet forandret og indholdet ofte underkastet ændringer.

Et andet nyttigt hjælpemiddel ved benyttelsen af rentekammerets kongelige resolutioner fra tiden 1720–1812 er en kronologisk fortegnelse over de kgl. resolutioner, hvortil der findes bilag. I de gamle registre til rentekammerets resolutionsprotokoller var der af arkivar J. Bloch og andre indføjet notater om, når og hvor der i rentekammerets forskellige kontorer fandtes bilag til resolutionerne eller kopier eller ekstrakter af disse. For at lette ekspeditionen er disse notater udskrevet af registrene og opført i en kronologisk række. Dette arbejde er udført af registratorerne fru Bang og frk. Dahlerup-Petersen.

Endelig kan det nævnes, at der er udarbejdet et register på sedler over embedsansøgninger til rentekammeret i perioden 1660–1848. Dette arbejde er udført af registrator frk. Elna Michelsen.

Reviderede regnskaber.

Store dele af den omfattende samling af reviderede regnskaber, som rigsarkivet er i besiddelse af, er i løbet af perioden blevet omordnet og nyregistreret. Dette gælder således lensregnskaber, amtsstuerregnskaber, købstadregnskaber, godsregnskaber, slotsregnskaber, hofholdningsregnskaber, københavnske skatteregnskaber, fæstningsregnskaber m. m. En del af regnskaberne er endvidere blevet ompakket og forsynet med nye, trykte skilte. Foruden det faste personale (arkivarerne frk. Glarbo, Aakjær, Grandjean, H. Hatt, Harald Jørgensen, Sune Dalgård, Edit Rasmussen og Friis Johansen) har flere af de under og efter krigen beskæftigede løse medarbejdere samt skiftende vikarer (P. Kr. Iversen, Gunnar Olsen, V. Sjøqvist, Helge Nielsen, Jørgen Bjernum og frk. Worster) været beskæftiget med ordningsarbejder inden for samlingen af regnskaber.

De militære arkiver.

Større ordningsarbejder har ikke fundet sted inden for den militære centraladministrations arkivalier, men forskellige nyttige hjælpemidler er blevet tilvejebragt, således at forskerne lettere kan arbejde med disse arkivfunds. Af mindre ordningsarbejder inden for de militære arkiver bør dog nævnes ordning og registrering af det militære fabrikkontors arkiv 1811 ff og kommissionen for de militære uldmanufakturers arkiv 1817–29. Begge disse arbejder udførtes af underarkivar Frode Gribsvad. Endelig ordnede arkivar Grandjean søetatens kombinerede rets arkiv og generalkrigsretssagerne.

Da der ikke er bevaret journaler over de indkomne breve til krigskollegiet fra perioden 1660–78, var det nødvendigt at få udarbejdet et register over disse breve. Dr. Hjelholt foretog en gennemgang af brevene, der var anbragt på nummer, og inddelte dem i tre nye hovedgrupper: a) breve fra fyrstelige personer, b) breve fra institutioner og myndigheder og c) breve fra private (herunder byer, landskaber etc.). Inden for de enkelte år anbragtes brevene i alfabetisk orden. Registeret er blevet maskinskrevet og opstillet på læsesalen.

Da det viste sig, at der i den eksisterende videnskabelige litteratur var adskillige notehenvvisninger til den gamle nummeropstilling, og at det var forbundet med et vist besvær at finde ønskede breve efter den gamle arkivbetegnelse, udarbejdede førstebetjent Herman Møller et supplement til ovennævnte register. Brevene er i dette supplement opført med deres oprindelige nummer, og der er tilføjet en henvisning til, hvor de nu er anbragt.

Også for perioden 1679–1763 savnes journaler over de indkomne breve til overkrigssekretæren, og det måtte anses for meget påkrævet at få udarbejdet et register over disse breve. Ved en særlig bevilling på kr. 900 på tillægsbevillingsloven for finansåret 1944/45 fik rigsarkivet mulighed for at engagere fhv. kaptajn J. W. G. Norrie, der indtil 1. april 1944 havde været ansat i hærens arkiv, til at udarbejde dette register og samtidig foretage en omlægning af brevene inden for pakkerne, således at ekspeditionsarbejdet kunne lettes. Arbejdet hermed var påbegyndt af premierløjtnant O. B. Petersen, der under ekstraordinære forhold under besættelsen midlertidigt havde fået beskæftigelse i rigsarkivet. Nu videreførtes det af kaptajn Norrie. Fra 1. april 1945 har rigsarkivet på finansloven haft en bevilling til nævnte formål. Bevillingen var oprindelig på 1500 kr. årlig. Den forhøjedes

fra 1. april 1947 til 1800 kr. og fra 1. april 1953 til 3000 kr. Ved udgangen af finansåret 1955/56 var registreringsarbejdet ført frem til året 1752.

Ved en særlig bevilling på finansloven for finansåret 1936/37 på kr. 1800 fik rigsarkivet mulighed for at engagere fhv. oberst Otto Kyhl til at indsamle materiale til en fremstilling af den militære centraladministrations historie i tidsrummet 1660–1763 og til at udarbejde en tilhørende embedsetat. Bevillingen blev gentaget til og med finansåret 1950/51, hvorefter undervisningsministeriet fremskaffede en årlig bevilling på kr. 1000 af de særlige midler, som dette ministerium råder over til kunstneriske, videnskabelige og andre kulturelle formål. Denne bevilling blev givet så sent som 10. maj 1954 gældende for finansåret 1954/55. 19. maj 1954 døde oberst Kyhl omtrent 80 år gammel.

Så længe oberst Kyhl havde sin arbejdskraft i behold, arbejdede han daglig adskillige timer i rigsarkivet med den stillede opgave. I de senere år var han stærkt plaget af sygdom, og der blev længere og længere mellem besøgene i rigsarkivet. Oberst Kyhl gik meget grundigt til værks, og han gennemarbejdede et betydeligt materiale. Ved sin død efterlod han sig manuskript til en fremstilling af den militære administrations historie 1660–1763 med tilhørende embedsetat, der omfatter alt personale med kgl. bestalling eller med ansættelse i henhold til kgl. resolution. Manuskriptet til administrationshistorien må dog gennemarbejdes, forinden det kan trykkes. En maskinskrevet afskrift af embedsetaten 1660–1763 er opstillet på læsesalen. For tiden efter 1763 foreligger visse forarbejder.

Registrering af middelalderlige håndskriftsfragmenter.

I foråret 1950 igangsatte rigsarkivet en registrering af middelalderlige håndskriftsfragmenter. Stud. mag. Jørgen Raasted havde et par år beskæftiget sig med denne registrering og havde i 1948 besøgt dr. Toni Schmid i Uppsala, der gennem en længere årrække havde været beskæftiget med en tilsvarende undersøgelse. Rigsarkivet stillede nu 600 kr. til rådighed foreløbig for året 1950, og man engagerede stud. mag. Jørgen Raasted og stud. mag. Friis Johansen til at udføre arbejdet. I begyndelsen foregik arbejdet på universitetsbiblioteket i Nørre Allé. Senere (februar 1952) henlagdes arbejdet til rigsarkivets lokaler.

På finansloven for finansåret 1952/53 var for første gang optaget en årlig bevilling på kr. 1200 til nævnte formål, og denne bevilling

er blevet gentaget på efterfølgende finanslove til og med finansåret 1955/56. For at kunne øge takten i arbejdet søgte rigsarkivet en supplerende bevilling af statens almindelige videnskabsfond. Ved skrivelse fra fonden af 1. april 1955 meddeltes det, at der var stillet kr. 1200 til rådighed for finansåret 1955/56 og et tilsvarende beløb for finansåret 1956/57.

I maj 1954 forlod cand. mag. Friis Johansen arbejdet efter sin udnævnelse til arkivaraspirant i rigsarkivet, og i 1955 modtog cand. mag. Raasted en adjunktstilling i Ribe. Dette måtte naturligvis sinke arbejdet, og fra 1. okt. 1955 gik det faktisk helt i stå.

I de år, hvor arbejdet har fundet sted, er det lykkedes at opnå værdifulde resultater. Man har således fremdraget adskillige håndskriftsfragmenter, der er velegnede til at belyse den kirkehistoriske udvikling i datidens Danmark på det liturgiske og kirkemusikalske område. Desuden er der fundet adskillige fragmenter af kirkelige skribenters arbejder, f. eks. Petrus Lombardus, Hieronymus, Thomas Aquinas, Augustinus, Gregorius Magnus o. fl. Også enkelte profanskribenters arbejder er påtruffet, således en næppe tidligere kendt kommentar til Aristoteles: *De anima*, foruden brudstykker af skrifter af Josephus o. fl.

De pågældende fragmenter er fortrinsvis påtruffet som bind omkring regnskaber fra 1500- og 1600-tallet.

Kortsamlingen.

Rigsarkivets meget betydelige og omfattende samling af kort og tegninger lå ved periodens begyndelse i en række specielle kortskabe, der dannede bord for udstillingsmontrerne i den gamle udstillingssal. Disse skabe var meget upraktiske at arbejde med. Endvidere var kortmaterialet meget uhensigtsmæssigt anbragt. Adskillige lå sammenrullede, og andre var anbragt i dårlige mapper, der ikke beskyttede indholdet på betryggende måde. Ved siden af samlingerne i kortskabene fandtes forskellige kort og tegninger anbragt rundt omkring på hylderne i magasinerne. I løbet af perioden øgedes kortsamlingen ved nye store afleveringer, bl. a. fra marinen og orlogsvæftet. Arkivudvekslingen med Tyskland tilførte også rigsarkivet adskillige nye kort. Både af hensyn til kortenes bedre opbevaring og for at lette ekspeditionsarbejdet var en nyopstilling nødvendig. Rigsarkivet henvendte sig til undervisningsministeriet om en særlig bevilling til anskaffelse af en række moderne

kortskabe i stål. Man havde oprindelig ønsket at bestille disse skabe hos det store franske stålfirma Forges de Strasbourg, men den fornødne fremmede valuta kunne ikke opnås. Derimod fik rigsarkivet på tillægsbevillingsloven for finansåret 1951/52 en bevilling på kr. 61.700 til indkøb af en række specialskabe af stål af indenlandsk fabrikat. De nye skabe opstilledes i de to forværelser i den Harsdorffske bygning med 5 skabe i hvert rum. Skabene er forsynet med skuffer med en bredde af henholdsvis 150 og 120 cm. Skufferne er 75 cm dybe og 4 cm i højden, og hver skuffe kan rumme ca. 50 kort. En særlig forskydelig anordning hindrer, at kortene kan komme i klemme eller blive krøllet under skuffernes åbning og lukning. De nye skabe har vist sig meget praktiske i brug. Det gælder navnlig de mindre skuffer på 120 cm.

I 1953 påbegyndtes overflytningen af kortsamlingen til de nye skabe, og arbejdet afsluttedes først på året 1954. Arbejdet blev planlagt og udført af arkivar Bruun. I forbindelse med flytningen udrettedes alle sammenrullede kort. Rifter og flænger udbedredes ved påklæbning af egnet papir på bagsiden, og kortene fordeltes (med få undtagelser) i nye mapper af så vidt muligt syrefrit papir. Til dette arbejde anvendtes henvist arbejdskraft.

Placeringen af rigsarkivets kortsamling i nye skabe har ikke blot i meget høj grad forbedret opbevaringsforholdene, men har også medført lettelser i det daglige ekspeditionsarbejde. Bortset fra de kort og tegninger, som ligger rundt omkring i arkivpakkerne ved sagerne, er alle kort og tegninger nu samlet på ét sted.

Med hensyn til registreringen af kortsamlingen står endnu meget tilbage. Over visse grupper findes en seddelregistratur, der svarer til 40,6 % af skabenes indhold, men denne registratur er dog højst ukomplet og behæftet med både ujævnheder og principielle fejl. For resten af indholdet findes ingen registratur. Her må man stadig benytte arkiv-designationerne, som er af meget forskellig kvalitet.

Fotografisamlingen.

I 1938 oprettedes den såkaldte fotografisamling indeholdende rigsarkivets samling af fotostatkopier og fotografier af diverse arkivalier. Samlingen ordnedes af dr. Kornerup efter samme system som håndskriftsamlingen. Over fotografisamlingen er desuden udarbejdet en kronologisk specialregistratur. Foruden fotografisamlingen findes en særlig samling af fotografiske films, der falder i fire hovedgrupper,

nemlig de såkaldte russiske films (se s. 59), films optaget under verdenskrigen 1940–45 (se s. 42 ff.), kopifilms af mormonkirkens optagelser samt en variagruppe, herunder films af kort og tegninger af danske lokaliteter, der findes i svenske samlinger, bl. a. krigsarkivet, Stockholm.

Tryksagssamlingen.

Fra gammel tid har rigsarkivet modtaget en del af statens tryksager og desuden igennem en årrække fungeret som opbevaringscentral for justitsministeriets tryksager. Allerede i finansåret 1945/46 lykkedes det for rigsarkivet at få afleveringen af tryksager begrænset, og en del tryksager tilbageleveredes forskellige fagministerier. Fra 1. jan. 1951 ophævedes bestemmelserne om, at rigsarkivet skulle være opbevaringscentral for justitsministeriets tryksager, og hele oplaget af tryksager for årene 1920 ff tilbageleveredes dette ministerium.

Igennem mange år havde disse tryksager dels været opbevaret i arkivmagasinet, dels i den Harsdorffske bygning. Under dennes restaurering opstilledes tryksagerne midlertidigt i Søkvæsthuset fra forsommeren 1948 til dec. 1950. De førtes derefter tilbage til rigsarkivet og blev nu anbragt på søjlesalens galleri i den Harsdorffske bygning. Samtlige tryksager anbragtes i kassetter, og man foretog en gennemgribende kassation. Maksimalt opbevares nu 10 eksemplarer af danske og norske tryksager fra tiden 1720–1919, medens der af gruppen statsbudgetter, statsregnskaber m. m. opbevares 3 stk. Af danske og norske tryksager før 1720 og af samtlige tyske tryksager er intet kasseret. Det frasorterede materiale har været tilbudt en række biblioteker og arkiver samt museer. Det norske materiale blev tilbudt det norske rigsarkiv.

Tryksagssamlingen består efter nyopstillingen af love og anordninger m. m. for Danmark, kongeriget eller hele monarkiet inkl. Grønland og Færøerne, dækkende perioden 1555–1919, for Norge og Island perioden 1632–1919 og for hertugdømmerne årene 1556–1864. Endvidere findes der en række med lovforslag, betænkninger, beretninger m. m., der ligeledes er afsluttet med året 1919. For samlingen af statsbudgetter, der begynder med året 1841, statsregnskaber, finanslove m. m. fortsættes rækken med nye afleveringer, men der opbevares som omtalt foran kun 3 eksemplarer i fremtiden.

Ompakningen, kassationen og registreringen af tryksagssamlingen foretoges af henviste cand. mag. er og kontorister under tilsyn af arkivar Edit Rasmussen. Arbejdet blev gennemført 1951–52.

Privatarkiverne.

Rigsarkivets samling af privatarkiver kan inddeles i 3 hovedgrupper, nemlig privatarkiver ældre end 1660, privatarkiver fra tidsrummet 1660–1800 og privatarkiver fra tiden efter år 1800.

Med hensyn til den første gruppe er ordnings- og registreringsarbejdet blevet afsluttet, og der er udarbejdet fortegnelser over brevskrivere i de enkelte arkiver. Det er navnlig dr. W. Christensen, dr. Hjelholt, frk. Glarbo og dr. Kroman, der har været beskæftiget med ordningsarbejder inden for denne gruppe af privatarkiver. Det er ikke sandsynligt, at rigsarkivet erhverver flere privatarkiver fra denne periode, og en trykt registratur over de bevarede arkiver er udarbejdet af dr. Kroman.

Privatarkiverne fra perioden 1660–1800 er blevet gennemgået og registreret hovedsagelig af frk. Glarbo, som ligeledes har udarbejdet en trykt registratur over disse arkiver. Også denne gruppe må i det væsentlige betragtes som afsluttet, selv om man måske nok endnu tør håbe på en vis tilgang af endnu ikke afleverede arkiver.

Hvad angår arkiverne efter år 1800 må siges, at rigsarkivet i den forløbne periode har modtaget et meget stort antal privatarkiver, og at indsamlingsarbejdet ingenlunde er afsluttet. En meget væsentlig del af den tid, der har stået til rådighed for ordnings- og registreringsarbejder, er blevet anvendt til ordning og registrering af disse arkiver og til udarbejdelse af brevskriverlister. Så godt som alle arkivarer, der har været knyttet til rigsarkivet i denne periode, har i kortere eller længere tid været beskæftiget med ordning af privatarkiver, og også enkelte registratorer samt vikarer og løsere medarbejdere har ordnet privatarkiver. Medens man tidligere udarbejdede registraturerne på sedler, renskrives registraturerne nu på folioark. De større registraturer heftes eller indbindes, medens de ganske små anbringes i skruebind. Samtlige brevskriverlister udskrives på sedler, der siden ordnes i et stort alfabetisk kartotek, således at man meget hurtigt kan se, om der er bevaret breve fra en bestemt person og da hvor mange og fra hvilke år. Dette brevskriverkartotek omfatter brevskrivere fra arkiver, der er yngre end 1660. Sedlen oplyser samtidig, i hvilke arkiver brevene ligger. Af arkivarer, der navnlig har været beskæftiget med ordning af privatarkiver, må nævnes frk. Glarbo, dr. Hjelholt, dr. Kornerup, arkivar Grandjean, dr. Harald Jørgensen og arkivar Henry Bruun.

Som rettesnor ved ordningen af moderne privatarkiver anvendes et skema, udarbejdet af dr. Hjelholt.

De nyere privatarkiver inddeles i to grupper, de tilgængelige og de utilgængelige. Til at begynde med opstilledes disse grupper adskilt i magasinerne, men ved en nyopstilling af privatarkiverne, der blev gennemført af arkivar Bruun i 1951, har man anbragt arkiverne i alfabetisk rækkefølge, da dette i høj grad letter ekspeditionen. I forbindelse med denne flytning gennemførtes ligeledes en revision og delvis omgruppering af håndskriftsamlingen. Også dette arbejde udførtes af arkivar Bruun.

Diverse ordningsarbejder inden for arkivalier ældre end 1848.

Foruden de ovennævnte større ordnings- og registreringsarbejder er der inden for adskillige arkivfonds blevet gennemført en række mindre registreringsarbejder, hvoraf i denne sammenhæng kun de vigtigste kan nævnes.

Den i den foregående periode foretagne udtynding af en række fra fortiden overtagne samlinger af ældre arkivalier er fortsat, og de udtagne arkivalier er anbragt i de arkiver, hvor de efter proveniensprincippet hører hjemme. Dette gælder således samlingerne »Danske kongers historie«, »Registrant 30« (København), »Registrant 10« (arvesuccessionen og suveræniteten), »Breve fra lærde mænd«, »Rigsrådsbreve« og »Christian II« (reg. 10). Dette arbejde er besørget af dr. W. Christensen.

Det kgl. rettertings dokumenter 1538–1660, herredagsdombøgerne fra 1537 ff og højesterets arkiv efter 1661 er blevet ordnet og registreret af arkivar Heiberg. Endvidere har Heiberg registreret overskatte- og statsbalancedirektionens arkiv 1761–82 samt sager fra kommercekollegiets handels- og konsulatsfag. Sager under betegnelsen »ingen rubrik« er blevet ordnet af førstebetjent Gyrstinger. Arkivarerne Bro-Jørgensen og Aage Rasch har foretaget ordningsarbejder inden for handelskompagniernes arkiver. Bro-Jørgensen har påbegyndt en ordning af det vestindisk-guineiske kompagnis arkiv, medens arkivar Rasch har taget sig af det ostindiske og asiatiske kompagnis arkivalier samt arkivalier fra det vestindiske handelsselskab. Diverse pensions- og livrentekassers arkiver er blevet ordnet af frk. Glarbo, arkivar Bruun har ordnet generaltoldkammerets tabelkontors arkiv, og arkivarerne Rise Hansen og dr. Sigurd Jensen har været beskæftiget med ordningsarbejder inden for lottodirektionens arkiv. Det Reiersenske fonds arkiv er blevet ompakket og nyregistreret af kustode J. Jørgensen.

Det kongelige teaters nyere afleveringer er blevet registreret af dr.

Kroman, og mag. art. Ole Jacobsen har udarbejdet register over ujournaliserede breve i det kongelige teaters arkiv. Efter at kunstakademiet havde afleveret sit arkiv, fik frk. Glarbo overdraget opgaven at ordne og registrere dette arkiv, medens dr. Kornerup overtog ordningen af Københavns universitets arkiv. Over de bevarede petita fra personer, der har indstillet sig til de forskellige embedseksaminer, har kustode Østergaard udarbejdet forskellige registre. Arkivarerne Bruun og Rise Hansen har henholdsvis registreret kvæsturens kortsamling og de i universitetsarkivet opbevarede udskiftningskort.

De før 1920 hjembragte arkivalier fra de tidligere dansk-vestindiske øer blev midlertidig ordnet af kustode Rasmussen. En nyordning og nøjere registrering blev derefter sat i gang under ledelse af arkivar Bro-Jørgensen og med assistance af cand. mag. fru Inger Haarløv og frk. C. M. Worster. Dette arbejde blev sat i bero i slutningen af 1940'erne, da arkivar Bro-Jørgensen fik andre opgaver. Et påbegyndt register til de vestindiske skifteprotokoller og skiftebreve er ikke bragt til afslutning.

I december 1949 påbegyndtes udarbejdelsen af et seddelregister over indholdet af folketællingen for København for året 1845, den første folketælling hvori fødestedet er angivet. Arkivar Bruun udarbejdede principperne for arbejdets udførelse og har siden ført kontrol med arbejdets gang. Til at begynde med var en henvist kontorist beskæftiget med seddeludskrivningen, senere overtoges den af kontorist frk. Kejser og i maj 1952 af kontorassistent Bjørn Fabricius. Når arbejdet er afsluttet, vil det omfatte mere end 120.000 sedler, idet alle enker udskrives både på deres pige- og giftenavn. Hver seddel indeholder navn, stilling og henvisning til bind og side i folketællingen.

Endvidere er der tilvejebragt en betydelig samling af håndskriftsprøver, såkaldte »hænder«. Arbejdet med tilrettelæggelsen af samlingen er foretaget af dr. W. Christensen med assistance af dr. Kornerup, og de forskellige håndskriftsprøver er blevet fotostateret i det kgl. biblioteks atelier. Hele samlingen omfatter 14 bind.

Arkivalier yngre end 1848.

Gennem hele perioden 1921–55 har der af det til enhver tid på 2. afdeling beskæftigede personale været udført diverse ordningsarbejder inden for forskellige arkivfonds yngre end 1848. Disse ordnings-

arbejder har imidlertid været en del hæmmet af de andre opgaver, som denne afdeling måtte beskæftige sig med. Ordningsarbejderne har derfor ikke kunnet føres så vidt frem, som det i og for sig var ønskeligt. Skal omfattende ordningsarbejder gennemføres, må afdelingen have tilført mere videnskabeligt uddannet arbejdskraft, end den hidtil har kunnet råde over. Når afdelingen dog har kunnet afslutte visse større ordnings- og registreringsarbejder i periodens slutning, skyldes det, at rigsarkivet har fået henvist arbejdsløse og arbejdshemmede kontorister, som under ledelse af henviste cand. mag.'er har kunnet anvendes ved visse ordningsarbejder. Da beskæftigelsen af denne specielle arbejdskraft altid har været underlagt 2. afdelings tilsyn, er dette navnlig kommet ordningsarbejder på denne afdeling til gode. Kun i begrænset udstrækning har personale, beskæftiget på 1. afdeling, været optaget af ordningsarbejder inden for arkivfonds, yngre end 1848.

Inden for konseilspræsidiets arkiv har arkivar Dalgård været beskæftiget med ompaknings- og registreringsarbejder, der dog ikke er afsluttet. Arkivar Roede har foretaget meget betydelige omordninger og registreringer af sager modtaget fra finansministeriets tolddepartement. Også et betydeligt antal toldregnskaber er blevet registreret og ordnet af samme.

Inden for udenrigsministeriets arkiv med tilhørende samlinger af gesandtskabs- og konsulatsarkiver er ligeledes foretaget ret omfattende ordningsarbejder. Således blev gruppen almindelige korrespondancesager A-Ø ordnet og registreret, foruden afleverede regnskabssager og sager til journal A. Ved disse arbejder var først og fremmest arkivar Marquard beskæftiget. Ved ordningen af gesandtskabs- og konsulatsarkiverne medvirkede desuden arkivarerne Fl. Dahl, dr. Kroman, dr. Harald Jørgensen, frk. Glarbo, Rise Hansen og J. Holmgaard. Desuden har registratorerne fru Bang, frk. Nystrøm og Thorkild Jensen samt henviste cand. mag.'er som N. Fernstrøm, Korsgård, Niels Petersen og Sigurd Nielsen været beskæftiget hermed.

Ret omfattende ordnings- og registreringsarbejder har ligeledes fundet sted inden for kultusministeriets forskellige departementer. Der er i sammenhæng hermed blevet foretaget en omlægning af journalsager fra brevnummer til journalnummer. Disse arbejder er blevet udført af arkivarerne dr. Sigurd Jensen og Rise Hansen i forbindelse med mag. art. Ole Jacobsen og cand. mag. Fernstrøm.

Af yderligere ordningsarbejder inden for arkivfonds yngre end 1848

skal nævnes følgende. Sager fra Slesvigs ministerium er blevet ompakket, og sagerne er blevet omlagt fra brevnummer til journalnummer. Dette arbejde er hovedsagelig udført af førstebetjent Møller. Endvidere er der udarbejdet et alfabetisk register til ministeriets forestillingsprotokoller. Arbejdet blev påbegyndt af registrator frk. Dahlerup-Petersen og fuldendt af frk. Glarbo. Magister Ole Jacobsen har gennemført en omlægning af bygningsdirektoratets sager 1850–56 og af sager vedr. de kongelige haver 1850/59. Arkivar Niels Petersen har påbegyndt en ordning af udvalgs- og kommissionsarkiver modtaget fra socialministeriet. Endvidere har cand. mag. Fernstrøm foretaget ordningsarbejder inden for de fra statsbanerne modtagne arkivalier. En gennemgang og omlægning af den store samling af dødsattester er blevet gennemført af det henviste personale, som ligeledes har været beskæftiget med diverse ompakningsarbejder, bl. a. af nyere folketællingsskemaer.

Også 2. afdeling har skabt sig sin samling af historiske »hænder«. Ved foretagne større kassationsarbejder, navnlig inden for finansministeriet, har man udskilt en række karakteristiske håndskriftsprøver på personer fra 1800-tallet, som man før eller senere kan få brug for at kunne identificere. Samlingen er tilvejebragt af arkivar Rise Hansen.

ARKIVALIERS TILGÆNGELIGHED

Ved periodens begyndelse fulgte man den almindelige regel, at de i rigsarkivet opbevarede arkivalier var frit tilgængelige fra tiden før 1848. For arkivalier efter 1848 måtte der søges om adgang. I visse tilfælde blev denne tilladelse givet af chefen for rigsarkivets 2. afdeling. Som oftest måtte rekvirenten søge skriftlig tilladelse hos det ministerium, der havde afleveret arkivalierne. For visse arkivfonds såsom kongehusets nyere arkivalier, hofmarskallatets, kabinetssekretariatets, højesterets og andre institutioners arkivalier eksisterede særlige regler for tilgængelighed.

I reglerne om tilgængelighed er der i løbet af årene 1921–55 sket visse ændringer, der alle har haft til formål at lette forskningen adgang til at benytte de i rigsarkivet beroende arkivalier. Fra 1. juli 1954 er arkivalier ældre end 1900 til rådighed for den historiske forskning. Ønskes adgang til at benytte arkivalier yngre end år 1900, må tilladelse som regel søges hos den myndighed, der har afleveret de pågældende arkivalier til rigsarkivet. Undtaget fra denne almindelige regel er enkelte arkivfonds, for hvilke der er fastsat særlige adgangs-betingelser (se mere derom nedenfor). Selv om adgangen blev givet fri til at benytte arkivalier ældre end år 1900, blev det dog indskærpet ekspederende arkivarer at have opmærksomheden henvendt på arkivalier, som det af en eller anden grund kunne være betænkeligt at udlevere. I tvivlstilfælde skal sådanne sager forelægges afdelingschefen (subsidiært rigsarkivaren). Dette gælder således personale- og personsager og i særdeleshed de i justitsministeriets arkiv beroende skilsmisse- og adoptionssager samt straffesager.

For en række særlige arkivfonds gælder stadig som omtalt specielle regler. Om de vigtigste af disse skal her gives følgende oplysninger.

Kongehusets arkiv. Adgang til kongehusets nyere arkivalier gives kun, efter at der i hvert enkelt tilfælde er indhentet speciel kongelig resolution. Andragender om adgang indsendes til rigsarkivaren, der derefter gennem kabinetssekretæren forelægger ansøgningen for Hans Majestæt kongen. Ved skrivelse af 5/7 1949 fra kabinetssekretæren er der givet rigsarkivaren tilladelse til at give historikere adgang til at benytte de i Christian VII.s arkiv beroende sager indtil 1808 med undtagelse af akter vedr. processerne 1772 mod dronning Caroline Mathilde og J. F. Struensee. På samme måde er der ved skrivelse af 26. okt. 1949 fra kabinetssekretæren givet rigsarkivaren tilladelse til at give historikere adgang til at benytte de i kong Frederik VI's arkiv beroende samlinger indtil 1839. I sidstnævnte tilfælde kan rigsarkivaren dog, hvis han finder anledning dertil, gøre sin tilladelse afhængig af en forud indhentet tilladelse hos Hans Majestæt kongen.

Kabinetssekretariatets arkiv. Ved skrivelse af 6. sept. 1934 fra kabinetssekretariatet blev kabinetssekretariatets arkivalier gjort tilgængelige indtil regeringsskiftet i 1863. Rigsarkivaren er dog berettiget til at unddrage enkelte arkivalier fra benyttelse, indtil kabinetssekretariatets tilladelse foreligger.

Hofmarskallatets arkiv. I henhold til hofmarskallatets skrivelse af 5. dec. 1951 er hofmarskallatets arkivalier, der er ældre end 1863, tilgængelige. Rigsarkivaren er dog også med hensyn til hofmarskallatets arkivalier berettiget til at unddrage enkelte arkivalier fra benyttelse, indtil hofmarskallatets tilladelse foreligger. De bestemmelser, der gælder for hofmarskallatets arkiv, omfatter ligeledes staldetatens og civillistens arkivalier (meddelelse fra hofmarskallatet 24/4 1952).

Højesterets arkiv. I 1934 afleverede højesteret sit ældre arkiv til rigsarkivet. Det fastsattes samtidig, at arkivet skulle være tilgængeligt indtil 1863, der afleveredes dog kun arkivalier indtil 1859. Voteringsprotokollerne skulle dog kun være tilgængelige indtil 1848. Ved en senere aflevering i efteråret 1956 er bestemmelserne for tilgængelighed ændret indtil år 1900, inclusive voteringsprotokollerne.

Folketællingslisterne. Efter at man i en årrække havde opretholdt 1890 som grænsen for de tilgængelige folketællinger, blev først folketællingslisten for 1901 og derpå folketællingslisten for 1906 gjort almindelig tilgængelig ved rigsarkivarens resolution af 1. febr. 1956.

For de til rigsarkivet afleverede eller deponerede *privatarhiver* findes særlige regler for tilgængelighed. Disse er blevet til efter nærmere aftale

mellem rigsarkivet og den eller de personer, som afleverer arkivalier til rigsarkivet. I mange tilfælde har giveren enten for sig selv eller sine efterkommere reserveret sig retten til at bestemme, hvem der kan få tilladelse til at benytte de deponerede eller afleverede arkivalier. I andre tilfælde har giverne overdraget rigsarkivaren at give tilladelsen. Ofte fastsættes et vist åremål, inden for hvilket de afleverede arkivalier skal være helt utilgængelige, som oftest 25 år. Rigsarkivet har den opfattelse, at det er dets pligt nøje at våge over, at fastsatte adgangsbedingungen for adgang til privatarkiver nøje overholdes. Rigsarkivet måtte derfor protestere imod, at man i 1955–56 gennem en domstolskendelse søgte at tiltvinge sig adgang til et i rigsarkivet deponeret arkiv (dr. P. Munchs) i strid med de bestemmelser, der var indgået ved deponeringen. Med tilfredshed konstaterede rigsarkivet, at højesteret ved en kendelse af 9. april 1956 afviste begæringen om adgang til dette arkiv. (Se N. A. 1956 s. 15).

LITTERÆR VIRKSOMHED

På rigsarkivets budget har der i hele perioden været opført et beløb til »udgivelse af aktstykker«. Dette beløb var ved periodens begyndelse kr. 8.400 årlig, men blev på finansloven for finansåret 1926/27 nedsat til kr. 7.560. I de følgende år nedsattes beløbet yderligere og udgjorde i perioden 1932–45 kr. 5.000 årlig. Siden 1945 er der under henvisning til de stigende trykkeudgifter gennemført forhøjelser, og for finansåret 1955/56 var bevillingen fastsat til kr. 10.000. Foruden den ordinære bevilling er der fra tid til anden ansøgt om ekstraordinære bevillinger, men i hovedsagen har rigsarkivet været henvist til at klare sig med den ordinære bevilling. De modtagne bevillinger er anvendt til udgivelse af følgende skrifter og registreringer:

I 1922 udsendte rigsarkivar Erslev »Meddelelser om Rigsarkivet med Landsarkiverne for Aarene 1916–20«. Denne publikation, der gik tilbage til geheimearkivets dage, og som var meget nyttig i den daglige administration og også gav en interesseret offentlighed mulighed for at følge arkivernes virksomhed, ophørte hermed. Rigsarkivar Linvald tænkte på at oplive publikationen, og visse forarbejder blev gjort i årene efter 1945, men arbejdet blev ikke fuldført. Det er imidlertid nu tanken at genoptage udsendelsen af de femårige meddelelser, begyndende med femåret 1956–61.

I 1923 udsendte rigsarkivar Erslev skriftet »Rigsarkivet og Hjælpe-midlerne til dets Benyttelse. En Oversigt«. Bogen var blevet til i samarbejde med en række arkivtjenestemænd. Bogen tilsigtede at give en orienterende oversigt over alt, hvad der fandtes i rigsarkivet af materiale indtil tiden omkring 1848, med forklaring af de forhåndenværende hjælpemidler til dette materiales udnyttelse. Bogen er nu udsolgt, og en revideret og moderniseret udgave burde sikkert udarbejdes. I for-

bindelse med rigsarkivets 50-års jubilæum i 1939 udarbejdede rigsarkivar Linvald en lille pjece om rigsarkivet (trykt hos Bianco Luno) indeholdende en kort redegørelse for rigsarkivets historie, organisation og virksomhed. En engelsk udgave af denne pjece under titlen »Denmark's National Record Office« udsendes i 1948.

Da udgivelsen af »Meddelelser om Rigsarkivet« var ophørt siden 1920, og man følgelig ikke havde nogen oversigt over, hvilke arkivalier der siden den tid var afleveret til rigsarkivet fra centraladministrationen, besluttede man at tilvejebringe en ganske summarisk oversigt over disse afleveringer og udgive den i trykken under titlen »Centraladministrationens afleveringer til rigsarkivet 1921–45«. Bogen, der var udarbejdet af arkivar C. Rise Hansen, udkom i 1956. Indtil virkelige arkivregistraturer over dette materiale er udarbejdet, kan denne oversigt formodentlig vise sig nyttig.

I fortsættelse af tidligere udsendte Vejledende Arkivregistraturer er der i perioden 1921–55 udsendt følgende bind: Ved overarkivar, dr. theol. Bjørn Kornerup er i 1943 udsendt en ny, revideret udgave af registraturen over »Danske Kancelli og de dermed beslægtede Institutioner«. Arkivar Johanne Skovgaard udarbejdede en Vejledende Arkivregistratur VII over tyske kancellis indenrigske afdeling, der udkom 1946 under titlen »Tyske Kancelli I og de dermed beslægtede Institutioner«. Registraturen dækkede perioden indtil 1849.

I 1923 udsendte rigsarkivar Erslev bind IV af Vejledende Arkivregistraturer omhandlende »Privatarkiver fra det 19. Aarhundrede i Rigsarkivet«. På grund af de omfattende afleveringer af privatarkiver, der har fundet sted siden da, er denne publikation ikke længere fyldestgørende, og en ny og udvidet udgave er i høj grad påkrævet. Ældre tiders privatarkiver er registreret i de Vejledende Arkivregistraturer VIII og IX, der udkom henholdsvis 1948 og 1952 med titlen »Privatarkiver før 1660 i Rigsarkivet« ved arkivar, dr. Kroman og »Privatarkiver 1660–1800 i Rigsarkivet« ved arkivar Henny Glarbo.

Også en del af landsarkivernes materiale er gjort tilgængeligt ved trykte registraturer. Således udsendes i 1933 Vejledende Arkivregistraturer V under titlen »Danmarks Kirkebøger« ved arkivar S. Nygård. Registraturen giver en oversigt over de fire landsarkivers kirkebøgers indhold indtil 1891. Som bind VI i serien Vejledende Arkivregistraturer udsendes i 1944 ved landsarkivar Frode Gribsvad og arkivar Johan Hvidtfeldt »Landsarkivet for de sønderjydske Landsdele«, indeholdende

en oversigt over de vigtigste arkivfunds og hjælpemidlerne til deres benyttelse.

Til de tidligere udgaver af embedsetater er i perioden 1921–55 føjet følgende: I 1936 udsendes »Den civile Centraladministration 1914–35« ved arkivar, dr. Harald Jørgensen. I 1928 fremkom »Appellinstansernes Embedssetat 1660–1919«. Bogen var i det væsentlige udarbejdet af afdøde arkivar G. N. Kringelbach, men man anså det dog rigtigst at føre registreringen frem til 1. oktober 1919, da retsplejeloven trådte i kraft. I 1952 udkom endelig »Danske Gesandter og Gesandtskabs-personale indtil 1914« ved arkivar E. Marquard. Arbejdet var blevet til i forbindelse med arkivar Marquards ordningsarbejder i udenrigsministeriets arkiv, og han fortsatte indsamlingsarbejdet og stoffets tilrettelæggelse efter sin afgang fra rigsarkivet. Desværre nåede han ikke inden sin død at få arbejdet afsluttet, og manuskriptets fuldendelse og korrekturlæsningen blev derfor udført af arkivar, dr. Kroman. Til embedsetaterne må endvidere henregnes den af arkivar, dr. phil. Harald Jørgensen udarbejdede arkivetat, der udsendes 1954 under titlen »Rigsarkivets Tjenestemænd 1889–1953«.

Af rigsarkivets publikation »Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold« er i perioden 1921–55 udsendt 8 bind dækkende perioden 1621–41. De to første bind er besørget i trykken af rigsarkivar L. Laursen, der hermed opnåede at udsende ikke mindre end 14 bind af denne vigtige kildepublikation. Fra årgangen 1626 overtog arkivar Marquard udgivelsen, og fra hans hånd foreligger 6 bind. Efter arkivar Marquards død er arbejdet med udgivelsen af Kancelliets Brevbøger overdraget arkivar Gunnar Olsen. Ved udløbet af finansåret 1955/56 forelå teksten til bindet 1642–43 i det væsentlige rentykt.

En anden af rigsarkivets gamle publikationer er ligeledes blevet forøget med nogle bind. Det drejer sig om værket »Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark«. Efter sin afgang fra rigsarkivet har arkivar S. Nygård anvendt en væsentlig del af sin arbejdskraft på videreførelsen af dette arbejde, og 3 nye bind har set dagens lys dækkende perioden 1689–1765. De tre bind udkom henholdsvis 1941, 1950 og 1955. Udgiften ved trykningen afholdtes af Carlsbergfondet.

To publikationer, der var påbegyndt i den foregående periode, er blevet afsluttet i årene efter 1920. Det drejer sig først og fremmest om landsarkivar Holger Hansens udgave af »Kabinetstyrelsen i Danmark

1768–72. Aktstykker og Oplysninger«, hvoraf 3. bind udsendtes i 1923. Endvidere udsendte arkivar Henny Glarbo i 1947 3. og sidste bind af publikationen »Fonden ad usus publicos. Aktmæssige Bidrag til Belysning af dens Virksomhed 1827–42«.

I 1954 udsendtes 1. bind af en ny publikation, som rigsarkivar Axel Linvald havde taget initiativet til, nemlig en udgave af »Statsrådets forhandlinger 1848–63«. Oprindelig var det tanken, at landsarkivar, dr. phil. Povl Bagge skulle have forestået udgivelsen, men efter hans udnævnelse til professor overdroges arbejdet til arkivar, dr. Harald Jørgensen. 1. bind af den nye publikation udkom i 1954 og dækkede perioden 24. januar–15. november 1948. Et andet bind omfattende tiden mellem 16. november 1848 og 30. august 1850 var i det væsentlige rentrykt inden for den her behandlede periode og udkom i sommeren 1956. Bevillingen til udgivelsen af denne publikation er optaget på statsministeriets budget og belaster således ikke rigsarkivets almindelige trykkekonto.

I 1929 erhvervede rigsarkivet som omtalt andetsteds i dette skrift det værdifulde middelalderlige håndskrift »Kong Valdemars Jordebog«. Til minde om denne begivenhed og i erkendelse af håndskriftets betydning for studiet af middelalderens historie udsendte rigsarkivet i 1936 skriftet »Kong Valdemars Jordebog. Et Haandskrifts Historie«, skrevet af arkivar, dr. Erik Kroman.

I 1936 tog rigsarkivar Linvald initiativet til grundlæggelsen af en ny skriftrække under fællestitlen »Fra Rigsarkivets Samlinger«. Tanken var ved udgaver af faksimilerede gengivelser af vigtige aktstykker og betydningsfulde breve at gøre videre kredse bekendt med rigsarkivets rige samlinger. Man lagde for med en udgave af breve vedrørende reformationen i Danmark, der udsendtes i 1936 ved overarkivar, dr. Kornerup. I 1939 udkom i forbindelse med rigsarkivets 50 års jubilæum en samling breve og embedsskrivelser fra det gamle geheimearkivs tjenestemænd fra perioden 1660–1889, besørget af overarkivar, dr. Holger Hjelholt. Endelig udkom som bind 3 i denne samling i 1953 »Danske Adelsbreve fra Tiden indtil 1660« ved arkivar, dr. Erik Kroman.

NYT FRA RIGSARKIVET

I 1951 udkastede arkivar Vagn Dybdahl den tanke, at rigsarkivet skulle udsende periodiske meddelelser til personalet indeholdende sådanne oplysninger, som det ville være af interesse for dette at blive gjort bekendt med. 15. oktober 1951 udsendtes derefter 1. nummer af et lille internt underrettelsesorgan under titlen »Nyt fra Rigsarkivet«. Det var tanken, at det lille skrift først og fremmest skulle indeholde sådanne meddelelser om de forskellige arkivers arbejde og personale, som det ville have interesse for samtlige institutionens tjenestemænd at have kendskab til. Tilrettelæggelsen og udsendelsen af bladet henlagdes under rigsarkivets sekretariat, og det overdroges dr. Harald Jørgensen at foranstalte det fornødne. Bladet udsendtes fire gange årligt, og samtlige arkivtjenestemænd fik et eksemplar. Endvidere sendtes bladet til enkelte personer uden for arkiverne, herunder de nordiske arkivchefer. Udsendelsesdatoerne fastsattes til 15. marts, 15. juni, 15. september og 15. december. Til at begynde med duplikeredes bladet i erhvervsarkivet i Århus. Senere fremstilledes det i rigsarkivet.

På den nordiske arkivdag i Åbo 3. august 1954 foreslog dr. Harald Jørgensen med rigsarkivar Linvalds tilslutning, at man udvidede bladets indhold af nordisk stof. Fra dansk side tilbød man vederlagsfrit at stille eksemplarer til rådighed for nordiske arkivtjenestemænd, hvis de pågældende nordiske institutioner selv ville foretage fordelingen. Endvidere anmodede man om, at de nordiske arkivchefer i deres respektive lande ville udpege en korrespondent til bladet, der forpligtede sig til at indsamle og fremsende egnet materiale til redaktionen i København. Da der på mødet var interesse for at modtage det danske arkivblad, og da der blev givet tilsagn om medarbejderskab ved fremsendelse af det fornødne stof, foretoges fra 15. oktober 1954 en udvidelse af bladet. Som

nordiske korrespondenter til bladet udpegedes for Finland arkivråd John E. Roos, for Norge førstearkivar Jan H. Olstad og for Sverige arkivar, fil. dr. Erik Grill. Fra 15. marts 1955 fik bladet ligeledes en islandsk korrespondent, nemlig arkivar, dr. phil. Bjørn K. Thorolfsson.

Siden efteråret 1954 er det lille dupligerede blad »Nyt fra Rigsarkivet« udsendt til samtlige nordiske arkivtjenestemænd. Det udkommer stadig 4 gange om året og er bevaret som et underrettelsesorgan. Formatet ændredes fra 15. marts 1954 til et større, og sidetallet er ligeledes blevet væsentligt forøget. I 1955 udsendtes således 94 sider. De fleste meddelelser, der optages, er ganske korte, dog offentliggøres af og til længere artikler. Derimod har det aldrig været tanken at benytte det til offentliggørelse af egentlige afhandlinger. Foruden det nordiske stof bringes et mindre antal udenlandske nyheder. Gennem »Nyt fra Rigsarkivet« spredes arkivalske nyheder hurtigt fra det ene nordiske land til det andet og bidrager herved til at holde de enkelte arkiver stadig à jour med arbejdets gang. Bladet er desuden blevet et nyttigt og som det synes påskønnet sammenknyttende bånd mellem nordiske arkivfolk.

RIGSARKIVETS HISTORISKE MUSEUM SAMT Udstillinger

Ved ombygningen af rigsarkivet i 1910 reserveredes der i den etage, som blev påsat den gamle geheimearkivbygning, et lokale bestemt for en permanent udstilling af historiske dokumenter. Man opstillede 44 store udstillingsmontrer oven på de skabe, der skulle rumme rigsarkivets kortsamling, samt 6 dobbelte svingmontrer. Det lykkedes ikke for rigsarkivar Secher at få arrangeret en fuldstændig udstilling. Arbejdet videreførtes af rigsarkivar Erslev, og i 1922 var udstillingen færdig og kunne åbnes for interesserede, først og fremmest historiestuderende og skoleelever.

Udstillingen omfattede ialt 425 stykker og indeholdt repræsentative dokumenter, der belyste Danmarkshistorien fra Valdemar den Stores tid indtil krigen 1864, hvortil sluttede sig autografer af sønderjydernes danske førere. Dette materiale fyldte 38 montrer. Derefter fulgte 2 montrer med autografer af danske historikere og sluttelig 4 montrer med forskellige sager, bl. a. gamle danske pengesedler, nogle orientalske dokumenter dels på guldblik dels på palmeblade. I svingmontrerne var anbragt dokumenter og breve fra udenlandske fyrster og statsmænd, enten egenhændige breve, hvis sådanne fandtes, eller dokumenter med original underskrift.

Fra tid til anden arrangerede man desuden vekslende udstillinger i en dobbeltmontre i vestibulen. Arkivalierne var ofte udvalgt under hensyntagen til en bestemt ydre begivenhed.

Det egentlige udstillingslokale var lidet indbydende, og monterne meget vanskelige at åbne. Belysningsforholdene var heller ikke gode. Der var derfor intet mærkeligt i, at det kun var få personer, der fandt vej til udstillingen. Dog fandtes der i København visse historielærere,

som regelmæssigt førte deres klasser på besøg i udstillingen. Da Danmark blev besat i 1940, evakueredes udstillingsgenstandene, og de blev efter befrielsen i foråret 1945 foreløbig henlagt i egeskabshvælvingen.

Allerede før krigen havde man overvejet at flytte udstillingen fra geheimearkivbygningens 3. sal til søjlesalen i den såkaldte Harsdorffske bygning, men de fornødne bevillinger til en hovedstandsættelse af bygningen og fornøden brandsikring kunne foreløbig ikke opnås.

I foråret 1946 arrangerede det svenske rigsarkiv en stor udstilling af sine historiske dokumenter, kort og plancher i Ridderhuset i Stockholm. Rigsarkivar Linvald og overarkivar dr. Hjelholt besøgte udstillingen. Allerede da havde rigsarkivar Linvald udkastet den tanke, at man skulle forsøge at arrangere en tilsvarende dansk udstilling i riddersalen på Rosenborg slot. Efter hjemkomsten fra Stockholm arbejdedes der videre med planen, og det blev overdraget dr. Hjelholt at opbygge udstillingen. Som grundstamme anvendtes den gamle udstilling, der dog blev ført ned til 1920. Kong Christian X overtog protektoratet for udstillingen. Man havde håbet at kunne åbne udstillingen i efteråret 1946, men da den fornødne bevilling på kr. 6.300 bl. a. til anskaffelse af montrer først forelå ved skrivelse fra undervisningsministeriet af 17. aug. 1946, kunne man ikke få montrerne færdige, og udstillingens åbning måtte udsættes. Den blev derefter fastsat til 24. april 1947, men måtte atter udsættes på grund af kong Christian X's alvorlige sygdom og død. Åbningsdagen blev derefter berammet til 14. maj 1947 – 35-årsdagen for kong Christian X's tronbestigelse.

Åbningshøjtideligheden fandt sted i audienssalen på Rosenborg Slot i nærværelse af kongeparret, undervisningsminister Hartling og en repræsentativ forsamling af indbudte. Der blev talt af rigsarkivar Linvald og undervisningsministeren, hvorefter de indbudte besøgte udstillingen, der var arrangeret i riddersalen. Åbningshøjtideligheden blev transmitteret af statsradiofonien. Dagen efter åbnedes udstillingen for offentligheden. Den holdtes åben i dagene 15. maj–17. juni, og i denne tid besøgte den af ca. 17.000 mennesker. Der arrangeredes fra tid til anden omvisninger ved rigsarkivets tjenestemænd.

Til brug for udstillingen, der bar navnet »Danmark gennem 800 Aar«, havde dr. Hjelholdt udarbejdet en trykt katalog med en forklarende tekst til hvert enkelt stykke samt nogle fotografier af enkelte af de udstillede genstande. Udstillingen beslaglagde 36 montrer, der delvis var stillet til disposition af kunstindustrimuseet og Københavns by-

museum. Udstillingen faldt i 3 afdelinger. Den første og største omfattede 30 montrer indeholdende 250 numre. Den skildrede Danmarks historie i dokumenter indtil år 1920. Derefter fulgte en afdeling under titlen »De danske Kolonier«, der bestod af to montrer med 32 numre og en 3. og sidste afdeling »Udenlandske fyrster og statsmænd« bestående af 4 montrer med 33 numre. Udstillingen omfattede således ialt 315 numre.

Som propaganda for udstillingen var fremstillet en af arkivar Hassø skitseret plakat, der ophængtes omkring i byen, og der reklameredes endvidere for udstillingen ved opslag i københavnske sporvogne.

I sin tale ved udstillingens åbning udtalte rigsarkivar Linvald bl. a.: »Det er en opgave for denne udstilling at stille så mange som muligt over for kilderne til vor kundskab om fortiden, at vække deres historiske erindring og styrke følelsen af, at vi alle er led i den slægternes lange række, som udgør vort folk.«

Det var derfor naturligt, at rigsarkivaren straks var positivt indstillet, da der i slutningen af juni 1947 kom en forespørgsel fra Århus, om Rosenborgudstillingen kunne blive overført til denne by. Planens ophavsmand var forstander ved Århus Akademi, Sv. Andersen. En lokal komité blev nedsat for at virke for sagens gennemførelse under ledelse af borgmester Unmack-Larsen, og 16. aug. 1947 ansøgte rigsarkivet undervisningsministeriet om at måtte anvende et beløb på kr. 3000 til afholdelse af en udstilling i rådhushallen i Århus. Resten af udgifterne blev dækket af bidrag fra Århus. Ved skrivelse af 19. sept. 1947 stilledes beløbet til rådighed.

Efter at en æreskomité, bestående af fremtrædende jyske personligheder, var blevet oprettet, foretoges en henvendelse til kongen om at overtage protektoratet for udstillingen. Åbningsdagen fastsattes til onsdag d. 12. november 1947, og der blev ved åbningshøjtideligheden talt af rigsarkivar Axel Linvald og borgmester Unmack-Larsen. Udstillingen holdtes åben indtil 25. november. Den besøgte i denne periode af ca. 5000 betalende voksne og 761 børn. Om formiddagen var udstillingen kun åben for skolebørn under ledsagelse af en lærer. Ved omvisningen af skolebørnene assisterede et antal historiestuderende ved Århus universitet. Iøvrigt foretoges daglige omvisninger af rigsarkivets arkivarer. Dronning Alexandrine aflagde udstillingen et besøg. Under rigsarkivarens sygdom modtoges dronningen af borgmester Unmack-Larsen, medens dr. Harald Jørgensen foretog omvisningen.

Udstillingen i rådhusen i Århus rummede foruden de på Rosenborgudstillingen fremlagte dokumenter et særligt udvalg af arkivalier fra landsarkivet i Viborg omfattende 2 montrer med ialt 36 numre. Denne del af udstillingen var tilrettelagt af landsarkivar Johan Hvidtfeldt. Ligesom i København var der i anledning af udstillingen i Århus fremstillet en trykt katalog og en særlig plakat. Som ramme om udstillingen var ophængt en række konge- og statsmandsbilleder, der velvilligst var udlånt fra Rosenborg, det nationalhistoriske museum på Frederiksborg og fra samlingen Gammel Estrup.

Under hele udstillingsperioden var der udstationeret tjenestemænd fra rigsarkivet og landsarkivet i Viborg for at føre tilsyn med udstillingen. Forsendelsen af arkivalierne til og fra København foregik i reserveret jernbanekupé under politibevogtning. Fra rådhusets side var ligeledes truffet en udvidet vagtordning.

De to historiske udstillinger på Rosenborg og i rådhusen i Århus havde vakt megen offentlig opmærksomhed og måtte ganske naturligt anspore til nye anstrengelser for at få skabt de ydre betingelser for en ny permanent offentlig udstilling af rigsarkivets berømteste historiske dokumenter. Planerne om at indrette denne i Harsdorffsalen var ingenlunde opgivet, men stadig havde det vist sig umuligt at opnå den fornødne bevilling til bygningens hovedstandsættelse. Da åbnede der sig pludselig en ny mulighed. 100-årsdagen for underskrivelsen af Danmarks første frie forfatning nærmede sig, og rigsdagens præsidium ønskede at markere denne historiske begivenhed, bl. a. ved afholdelsen af en stor historisk-politisk udstilling, der kunne minde eftertiden om de mænd, der skabte Danmarks første frie forfatning, og videre belyste folkestyrets vækst og udvikling gennem de efterfølgende 100 år. Rigsarkivar Linvald foreslog præsidiet, at hele den Harsdorffske bygning stillede til disposition for formålet, og rigsdagen bevilgede de fornødne penge dels til bygningens istandsættelse, dels til afholdelse af udstillingen.

Til at planlægge udstillingen nedsattes et særligt arbejdsudvalg, bestående af rigsarkivar Linvald som formand, rigsbibliotekar Svend Dahl, museumsdirektør O. Andrup, bureauchef Eigil Olsen og rigsdagsbibliotekar V. Elberling. Dr. Harald Jørgensen knyttedes som sekretær til udvalget. »Rigsdagens Jubilæumsudstilling 1949« holdtes åben i København fra 6.–30. juni 1949 og i rådhusen i Århus fra 6.–18. januar 1950. I tilslutning til udstillingen i Århus arrangeredes en særlig lokal

jysk afdeling. Selv om hovedarbejdet med udstillingens planlægning blev udført af rigsarkivets tjenestemænd (overarkivar dr. Hjelholt, arkivar dr. Erik Kroman og arkivar dr. Harald Jørgensen), og selv om arkiverne leverede omfattende bidrag til monterne, var udstillingen dog ikke rigsarkivets alene. Andre institutioner såsom det kongelige bibliotek, det nationalhistoriske museum på Frederiksborg og rigsdagen udlånte ligeledes betydelige dele af deres samlinger til udstillingen. Til brug for begge udstillinger var af dr. H. Hjelholt og dr. Harald Jørgensen udarbejdet en trykt katalog og en særlig plakat, tegnet af Thor Bøgelund-Jensen.

Da rigsdagens jubilæumsudstilling havde rømmet den Harsdorffske bygning, kunne rigsarkivet endelig realisere sit længe nærede ønske om at arrangere en ny permanent udstilling. Som ramme om denne anvendtes den såkaldte søjlesal med tilhørende galleri. På basis af Rosenborgudstillingen udvalgte overarkivar dr. Hjelholt i samarbejde med arkivar Bro-Jørgensen de dokumenter, som skulle indgå i rigsarkivets fremtidige permanente udstilling af historiske dokumenter. I søjlesalen opstilledes ialt 13 montere, grupperet omkring en stor midtermontre indeholdende kongeloven af 1665 og forfatningerne af 1849, 1866 og 1915. De 12 montere rummer ialt 112 dokumenter fra ca. 1170 til 1945 og skildrer vigtige begivenheder i Danmarks historie i den pågældende periode. Til de oprindelige 13 montere er i 1953 føjet en 14. montre indeholdende Danmarks riges grundlov af 5. juni 1953. Dokumentet overrakte rigsarkivaren, umiddelbart efter at kong Frederik IX i statsrådet havde undertegnet grundloven. Ved hvert dokument er henlagt en seddel med en kort maskinskreven forklarende tekst.

På det til salen hørende galleri er opstillet 20 montere. 4 montere med ialt 25 numre indeholder breve fra berømte danske. Derefter følger 7 montere med ialt 39 numre omfattende de danske tropekolonier samt Grønland. De 9 sidste montere indeholdende 55 numre rummer breve og dokumenter fra fremmede fyrster og stater. Over udstillingen er af dr. Hjelholt udarbejdet en trykt katalog (»Rigsarkivets udstilling af historiske dokumenter«). Ved den praktiske indretning af denne og tidligere udstillinger medvirkede iøvrigt arkitekt Arne Nystrøm.

Den officielle åbning af udstillingen fandt sted tirsdag d. 22. maj 1951 i lokalet under søjlesalen. Åbningshøjtideligheden udsendtes af statsradiofonien. Ved åbningen blev der talt af rigsarkivar Linvald og undervisningsminister, professor Flemming Hvidberg. Efter højtidelig-

heden havde den indbudte repræsentative forsamling adgang til at se den nyindrettede udstilling.

Den permanente udstilling, der siden november 1952 officielt har haft navnet »Rigsarkivets historiske Museum«, holdes normalt åbent for offentligheden onsdag og søndag mellem kl. 14 og 16. Der opkræves en mindre entréafgift. Om søndagen deltager en af Christiansborg slotsforvaltnings vægttere i bevogtningen sammen med en arkivbetjent. Om onsdagen besørger arkivbetjenten alene vagtjenesten. Siden åbningen og indtil udgangen af 1955 har udstillingen været besøgt af ca. 2200 betalende voksne og ca. 365 børn. Endvidere har et betydeligt antal skolebørn under ledsagelse af deres lærer aflagt udstillingen et besøg uden at betale entré. Indtil udgangen af kalenderåret 1955 drejede det sig om 2100 skoleelever. Fra tid til anden har der været arrangeret omvisninger af rigsarkivets tjenestemænd, og erfaringen viser, at tilstrømningen til udstillingen i så fald stiger. Omvisningernes tidspunkt meddeles offentligheden gennem dagspressen. De besøgende kan på udstillingen købe en samling af 6 prospektkort med afbildninger af fremlagte dokumenter.

Med åbningen af den nye permanente udstilling har rigsarkivet slået et vindue op mod den brede offentlighed, som her har mulighed for at betragte et udvalg af de originale dokumenter, hvorpå historikeren bygger sin fremstilling af Danmarkshistorien. Det har måske nok været en skuffelse, at besøget i de forløbne år ikke har været større. På den anden side må man sikkert affinde sig med, at de gamle pergamenter og andre håndskrevne dokumenter ikke besidder de samme muligheder for at vække interesse hos den almindelige mand som egentlige museumsgenstande. Det er dog rigsarkivets erfaring, at de besøgende, der finder vej til udstillingen, er glade ved besøget, og udbyttet af et besøg forøges, såfremt der foretages en sagkyndig gennemgang samtidig.

I tilknytning til den permanente udstilling har der fra tid til anden været arrangeret separatudstillinger enten i forværelset til søjlesalen eller i selve denne. Således åbnedes i august 1952 en udstilling kaldet »Danske adelsvåben i streg og farve« omfattende en række originale adelsdiplomer suppleret med prøver på våben- og slægtsbøger. Udstillingen omfattede ialt 14 numre og var tilrettelagt af arkivar Henry Bruun. I juni 1953 arrangerede arkivar Henny Glarbo en særudstilling af lærebreve for gartnere fra det 18. århundrede, udstedt af slotsgartnerne på Hørsholm, Rosenborg, Frederiksberg og Augustenborg slotte. 1. novem-

ber s. å. åbnedes en ny særudstilling af kort og dokumenter vedr. de tidligere danske besiddelser i Ostindien og handelen på Kina. Denne udstilling var tilrettelagt af arkivar Rasch.

I anledning af 200-året for Ludvig Holbergs død 28. jan. 1954 arrangeredes 24. jan.–7. marts 1954 en særudstilling af Holbergiana i rigsarkivet. Der var fremlagt ca. 50 numre bestående af egenhændige breve og vota i embedssager. Denne udstilling var i det væsentlige tilrettelagt af arkivar, dr. Sigurd Jensen. Den blev ret indgående omtalt i pressen. Da foreningen Skånsk Samling i oktober 1955 besøgte København, arrangeredes en særudstilling af arkivalier af interesse for Skånes historie i det 14.–17. århundrede. Der var ved den lejlighed udstillet ca. 20 dokumenter. Udstillingen var tilrettelagt af arkivar Henry Bruun.

I forbindelse med afholdelsen af den 2. internationale klassiker-kongres i København og højtideligholdelsen af 150-årsdagen for den klassiske filolog J. N. Madvigs fødsel indvilligede rigsarkivaren i at lade den permanente udstilling rømme for at give plads for en af rigsarkivet og det kongelige bibliotek i fællesskab arrangeret mindeudstilling om J. N. Madvig. Udstillingen åbnedes 7. august 1954 med taler af professor Carsten Høeg og rigsbibliotekar Palle Birkelund. Udstillingen illustrerede Madvigs liv og indsats på forskellige områder og gav desuden et indtryk af de nordiske landes bidrag til det klassiske studium. I de 12 dage, udstillingen var åben, besøgte den af 240 personer. Ved udstillingens tilrettelæggelse havde arkivar Friis Johansen medvirket.

Efter den nye permanente udstillings åbning var man fra rigsarkivets side ivrig efter påny at komme i forbindelse med skolerne og med disses historielærere for om muligt at interessere dem for de udstillede dokumenter. 16. okt. 1951 inviterede rigsarkivet medlemmer af historielærerforeningen til at aflægge rigsarkivet og den permanente udstilling et besøg. I den følgende tid meldte også flere lærere sig til rigsarkivet med anmodning om, at udstillingen måtte blive forevist deres klasser.

Meget interesseret i udstillingen og i arbejdet for at udnytte den i historieundervisningens tjeneste var nu afdøde lektor, dr. phil. Hans Fussing. På overarkivar, dr. Hjelholts initiativ og i samarbejde med lektor Fussing foretoges flere fremstød for at udnytte udstillingen som led i historieundervisningen. I januar 1954 anmodede rigsarkivet således forskellige skoleledere i København om at medvirke i en undersøgelse, der kunne fortælle lidt om, hvilket indtryk udstillingen gjorde på de

besøgende skoleelever. Man lod dem aflægge udstillingen et besøg, og bagefter skrev de stile om dette. I maj 1954 arrangeredes en særudstilling af dokumenter til belysning af landboforhold og landboreformer i det 18. århundrede for københavnske skoleelever. Der var fremlagt landsbyvide, fæsteprotokol, frihedspas, skifteprotokol, hoverireglementer, udskiftningskort samt vigtige lovarbejder. De pågældende historielærere præsenterede de fremlagte arkivalier for eleverne, og disse havde lejlighed til både at se og drøfte det foreviste.

I februar 1955 arrangeredes for skoleelever en ny særudstilling, der belyste forfatningsudviklingen i Danmark fra Christoffer II's håndfæstning af 1320 og indtil vore dage. Udstillingen blev besøgt af 14 gymnasieklasser, 9 mellemskoleklasser og 6 studenterhold eller ialt ca. 600 elever.

Denne sidste udstilling var tilrettelagt af arkivar Holmgaard, som havde udarbejdet en maskinskrevet forklarende oversigt over de udstillede dokumenter, der blev tilsendt læreren. Denne forberedte derefter klassen på det forestående besøg. Under besøget forevistest dokumenterne i åbne montrer, hvilket interesserede eleverne meget. Af de undersøgelser, som lektor Fusing lod foretage over elevernes reaktioner, synes at fremgå, at det konkrete ved udstillingen og selve stedets atmosfære greb dem. Som én af eleverne udtrykte sig: »Man kom ligesom på nærmere hold af de ting, hvorom man læser i historiebøgerne.«

Foruden de udstillinger, som rigsarkivet selv har arrangeret, har man i perioden 1921–55 deltaget i forskellige udstillinger, organiseret af talrige inden- og udenlandske institutioner. Af sådanne kan nævnes følgende:

Til H. C. Ørsteds mindeudstilling i festsalen på polyteknisk læreanstalt i juli 1920 udlånte rigsarkivet nogle originale ansøgninger og officielle skrivelser fra H. C. Ørsted. Da Danmarks tekniske højskole i efteråret 1954 fejrede sit 125-års jubilæum, stillede man den kongelige resolution til disposition, hvorved den polytekniske læreanstalt oprettedes, samt andre dokumenter vedr. læreanstaltens grundlæggelse.

I 1921 arrangeredes en Grønlandsudstilling i Nikolaj kirkebygning, og i den anledning udlåntes Hans Egedes egenhændige relationer ang. den grønlandske missions påbegyndelse. Endvidere udlåntes det Bergenske kompagnis beretning om Hans Egedes rejse fra Bergen i 1721 og ankomst til Grønland.

Til selskabet for dansk teaterhistories udstilling i hofteatret i forbin-

delse med 200-årsdagen for den Holbergske komedie fremskaffede rigsarkivet 11 forskellige dokumenter, bl. a. René Montaignus originale ansøgning fra 1722, Ludvig Holbergs egenhændige udbetalingsordre af 1752 samt nogle kvitteringer fra Johs. Ewald og J. H. Wessel.

Til en international udstilling for økonomisk historie i Stedelijk museet i Amsterdam i 1929 udlånte rigsarkivet sundtoldregnskabet for 1563.

Til Olavjubilæets historiske udstilling i den rigshistoriske mindehal i bispegården i Trondheim i 1930 udlåntes fra rigsarkivet 5 dokumenter fra 1300- og 1400-tallet med tilknytning til norsk historie, bl. a. hyldingsbrev til kong Håkon VI fra 1344 og valgbrev for dronning Margrethe af 1388.

Da byen Moss i anledning af sit jubilæum i 1936 arrangerede en udstilling, udlåntes der ligeledes visse arkivalier fra rigsarkivet.

Til det kongelige biblioteks talrige udstillinger har rigsarkivet ved flere lejligheder bidraget med enkelte arkivalier. Det gælder f. eks. en udstilling i 1953 vedr. Færøerne og den store mindeudstilling for Søren Kierkegaard i 1955.

Til den af Malmø stadsarkiv i 1953 arrangerede udstilling »Malmö i hävd och handling« udlånte rigsarkivet hyldingsbrevet fra Malmø af 1608. I 1948–49 deltog rigsarkivet i den store danske kunstudstilling i Victoria og Albertmuseet i London med forskellige arkitekturtegninger, og i anledning af 200-års jubilæet for kunstakademiet i marts 1954 medvirkede rigsarkivet ved en udstilling af arkitekturtegninger på Charlottenborg. Endelig udlåntes en række arkivalier til helligåndsklosteret i Ålborg i efteråret 1955 til en udstilling i klosterets refektorium.

RIGSARKIVETS FOTOGRAFISKE ATELIER

Da krigen brød ud i september 1939, anså man det nødvendigt så hurtigt kom muligt at få sikret rigsarkivets uerstattelige håndskrevne registraturer, der repræsenterede frugten af 150 års system med orden og registrering af forskellige arkivfunds. Den bedste måde at sikre dem på var at lade dem affotografere. Man søgte derfor i skriv. af 5. jan. 1940 undervisningsministeriet om en bevilling på kr. 6.050 til fotografering af registraturerne. Af bevillingen, som opnåedes, anvendtes 850 kr. til indkøb af et såkaldt kontaktkopieringsapparat (Licophot). Fra privat side stillede et Leicaapparat til disposition, og resten af bevillingen kunne derefter anvendes til indkøb af films og til aflønning af den person, der foretog optagelserne. De første optagelser fandt sted i vaskerummet ved 2. afdeling. I fortsættelse af fotograferingen af registraturerne foretoges i sommeren og efteråret 1940 en affotografering af justits- og indenrigsministeriets »visdomsbøger«. Udgifterne refunderedes rigsarkivet af de pågældende ministerier.

Skærpelsen af luftkrigen måtte gøre det naturligt for rigsarkivet at gå videre og søge tilvejebragt mulighederne for oprettelsen af et virkeligt fotografisk atelier. Da der derfor i slutningen af året viste sig mulighed for at indkøbe forskelligt fotografisk materiel i Tyskland, ansøgte rigsarkivet i skriv. af 11. dec. 1940 undervisningsministeriet om en bevilling på kr. 13.000 til nævnte formål. Efter at bevillingen var opnået, indkøbtes et Leicaapparat med diverse filtre, et reproduktionskamera (Autovertikal II fra firmaet Klimsch og Co.) og de fornødne apparater til fremkaldelse og kopiering. Atelierset indrettedes i et lille lokale på ca. 23,5 m² ved siden af rigsarkivets daværende udstillingssal, og Slotsholmens kedelanlæg foretog de fornødne elektriske installationer. Det fotografiske ateliers virksomhed begyndte 19. november 1941. Ved

indretning af det fotografiske atelier havde navnlig arkivar Arthur G. Hassø været virksom.

Indtil 1947 var rigsarkivets fotografiske atelier installeret i dette ene rum, og det var en betydelig gêne for arbejdet, at fotografering og fremkaldelse skulle foregå samme sted. Under de herskende forhold var det svært at få udført samtlige bestillinger. Der var derfor et meget stærkt ønske om at få atelieret udvidet, og da det efter krigen kom på tale, at det norske rigsarkiv havde planer om at placere større ordrer på mikrofilms af en række arkivprotokoller, som havde interesse for norsk historieforskning, påbegyndtes overvejelserne om en udvidelse. Det måtte nu tilstræbes at få fotograferingen adskilt fra arbejdet med fremkaldelse og forstørrelser. Man besluttede derfor at inddrage i atelieret en del af den gamle udstillingssal, der stødte op til det eksisterende fotografiske atelier. På rigsarkivets forslag til budget for finansåret 1947/48 optoges forslag om en ekstraordinær bevilling på kr. 5.000 til indkøb af forskelligt fotografisk materiale, således at man ville blive i stand til at optage og fremkalde films i spoler på op til 30 m. Samtidig søgtes gennem den kgl. bygningsinspektør bevilling til de nødvendige byggearbejder.

Under de forberedende forhandlinger om udvidelsen havde et af de vanskeligste problemer været spørgsmålet om anskaffelse af et egnet optagelsesapparat. Det norske rigsarkiv tilbød nu at købe et moderne amerikansk dokumentoptagelsesapparat og overlade det til det danske rigsarkiv. Betalingen for apparatet skulle erlægges i form af leveret fotografisk arbejde. Efter at undervisningsministeriet i skrivelse af 22. februar 1947 havde givet tilladelse til denne transaktion, og efter at de fornødne bevillinger (kr. 8.115) til udvidelse af atelieret var skaffet tilveje, fremskyndedes arbejdet, og i løbet af sommeren og de første efterårsmåneder var selve byggearbejderne udført. Man havde ligeledes fået den ansøgte bevilling på kr. 5.000 til indkøb af forskelligt fotografisk udstyr, og for dette beløb, og for hvad der indkom ved salg af det hidtil anvendte reproduktionskamera til det kongelige bibliotek, anskaffedes fornødne fremkaldertanke, tørreapparater m.m. I oktober 1947 opstilledes det nye amerikanske kamera. Da det var bygget til vekselstrøm, og rigsarkivet kun havde jævnstrøm, opsatte Slotsholmens kedelanlæg det fornødne omformeranlæg med mellemtransformator og automatisk igangsætter.

Efter ombygningen rådede atelieret over to arbejdslokaler. Det gamle

lokale reserveredes for fremkaldelse og forstørrelsesarbejder, og der opstilledes her en række nye tanke til fremkaldelse af spoler af mikrofilms. Endvidere omlagdes gulvet (terrazzogulv med pålagt træristegulv). I det tilstødende nye rum installeredes det fra Norge modtagne Micro-Film Recordkamera model C-1. På grund af kameramastens højde blev det nødvendigt at slå hul i loftet og bygge en lille kasse op i etagen ovenover. Rummet forsynedes desuden med fornødne skabe og andet kontorinventar. Det nye rum målte 40 m² og var en betydelig gevinst. Den gamle indgang til det fotografiske atelier blev spærret. Fremtidig kom man ind gennem det nye optagelsesrum. Mellem de to rum fandtes en dør dækket af mørkt klæde.

Samtidig med udvidelsen af det fotografiske atelier indrettedes et specielt rum til opbevaring af rigsarkivets voksende samling af mikrofilms, der især øgedes ved de af mormonkirken gennemførte fotograferinger i rigsarkivet og landsarkiverne. Dette rum indrettedes ligeledes i den gamle udstillingssal ved at inddrage to vinduesfag mod Bibliotekshaven. I dette rum opstilledes specielt byggede reoler til æskerne med mikrofilms, således at der var udvidelsesmuligheder for en meget lang periode. Indtil videre fandt ligeledes nogle allerede eksisterende asbestbeklædte filmsskabe deres plads her. Ved skriv. af 20. dec. 1947 stillede undervisningsministeriet kr. 5.200 til rådighed til opstilling af de særlige reoler til filmsruller.

I foråret 1955 foretoges en ny udvidelse af det fotografiske atelier, idet man inddrog det sidste vinduesfag mod Rigsdagsgården i atelieret. Atelieret holdtes i den anledning lukket 16/4–21/5. Gennem længere tid havde rigsarkivet ønsket at få anskaffet en moderne filmskopieringsmaskine, ligesom man gerne ville have moderniseret skyllekummer og tankanlæg. For at kunne opstille den nye kopieringsmaskine var et nyt mørkekammer nødvendigt. Ved at inddrage det sidste vinduesfag af den gamle udstillingssal ud mod rigsdagsgården skaffedes der den fornødne udvidelse af optagelsesrummet mod øst, og samtidig tog man rummets vestlige vinduesfag fra, opførte adskillende væg med dør og fik her indrettet mørkekammer nr. 2 mellem optagelsesrummet og det gamle mørkekammer. I forbindelse med ombygningen anskaffedes fornøden bord- og skabsplads, og der installeredes også nyt elektrisk tørreskab.

Efter den sidste udvidelse råder det fotografiske atelier over ialt 98,5 m² gulvplads fordelt på 3 rum. Der er i øjeblikket god plads i

atelieret, og det skulle også være muligt inden for de nu eksisterende rammer at udvide virksomheden ved opstilling af endnu et kamera, hvis det skulle blive nødvendigt.

Rigsarkivets fotografiske atelier blev henlagt under 1. afdeling, og en af afdelingens arkivarer (arkivar Rasch) fik det daglige tilsyn og eksperterede de indkomne ordrer til atelieret. Når fotograferingen er udført, foretages forsendelserne til rekvirenterne sammen med opkrævning og regnskab gennem rigsarkivets sekretariat.

Siden 19. november 1941 har fru Sonia Rud-Petersen virket som fotograf i rigsarkivet, og stillingen omdannedes til en tjenestemandstilling fra 1. april 1946. Endvidere har der siden 1949 været en fast daglig medhjælper, der efterhånden er blevet heldagsbeskæftiget. Som medhjælper i det fotografiske atelier har følgende damer virket:

Fru Marianne Andersson	1/2 1949–30/11 1949
– Karen Kofoed, f. Hagen	1/1 1950–30/4 1952
– Ellinor Gerli	15/5 1952–30/6 1954
– Else Møller	15/8 1954–31/3 1955
Frk. Karen Hindhede	fra 1/4 1955

Ved siden af det faste personale har arkivbetjent P. Bartels Eriksen fra tid til anden haft beskæftigelse ved det fotografiske atelier.

Rigsarkivets fotografiske atelier har først og fremmest til opgave at udføre fotografisk arbejde for forskere, der ønsker at udnytte rigsarkivets samlinger. Alle kan afgive bestillinger på fotografering af arkivalisk materiale, som er tilgængeligt for historisk undersøgelse. Bestillinger kan indgives både mundtligt og skriftligt, og der kan bestilles enten films eller forstørrelser. Det fotografiske atelier står i videst mulig udstrækning til disposition for den historiske forskning i ind- og udland, og priserne på leveret fotografisk materiale holdes så lavt, at kun fremstillingsomkostningerne dækkes. Det har aldrig været tanken, at det fotografiske atelier skulle give overskud. Ved selve sin eksistens letter det fotografiske atelier tilværelsen for adskillige forskere. I mange tilfælde kan disse lade et fotografi eller en filmsstrimmel erstatte de så tidrøvende afskrifter. Udenbys forskere kan spare dyre rejser og længere tids ophold uden for hjemstedet og blot forlange de ønskede arkivalier i fotografisk gengivelse.

Foruden denne udadvendte virksomhed har det fotografiske atelier også betydningsfulde opgaver, der vender ind mod institutionen. Gen-

nem fotografering af arkivalier, der hører andetsteds hjemme, kan rigsarkivet på en forholdsvis billig måde øge sine samlinger til glæde for sine besøgende. Endvidere kan rigsarkivet lade sådanne arkivalier affotografere, som er skrøbelige og ikke uden risiko kan stilles til de besøgendes disposition. Endelig kan man lade vigtige arkivalier affotografere af sikkerhedsmæssige grunde og deponere den optagne film på andet sted end originalerne. Rigsarkivets fotografiske atelier har løst sådanne og andre betydningsfulde opgaver for rigsarkivet og andre med det samarbejdende institutioner, og opretholdelsen og udviklingen af det fotografiske atelier må betragtes som en naturlig udbygning af den virksomhed, som fra gammel tid har været rigsarkivets.

Den største samlede bestilling, som rigsarkivets fotografiske atelier hidtil har modtaget, er indgivet af det norske rigsarkiv. Norske arkivmyndigheder ønskede efter krigen at erhverve mikrofilms af de vigtigste protokollrækker i tidligere fælles regeringskollegier. Det drejede sig bl. a. om protokoller i danske kancelli, rentekammeret, kommercekollegiet, tyske kancellis udenrigske afdeling og departementet for udenlandske sager samt krigskancelliet. Efter en del prøveoptagelser med det nye amerikanske optagelsesapparat omkring nytår 1947/48 påbegyndtes arbejdet for det norske rigsarkiv først på året 1948 og fortsatte med visse afbrydelser indtil sommeren 1953. I denne periode leveredes der fra det danske rigsarkiv til Norge 651 spoler films med et samlet antal optagelser på ca. 375.000. Prisen har varieret mellem 11 og 13 øre pr. optagelse.

En anden betydelig ordre blev indgivet af kirkeministeriet i 1954 på mikrofotografering af de nyeste københavnske og frederiksbergske kirkebøgers indførsler om fødsler, dåb og vielser i de tilfælde, hvor kontraminiestrialbogen endnu ikke var afleveret til landsarkiverne. I februar 1952 henvendte Holmens provst sig til rigsarkivet med en forespørgsel, om arkivet under akut krigsfare ville være i stand til at modtage kirkens ene sæt kirkebøger. Rigsarkivet måtte besvare forespørgslen afslående, men man forelagde samtidig kirkeministeriet sagen og foreslog, at der tilvejebragtes de fornødne bevillinger til en mikrofotografering, hvorved bøgernes indhold kunne sikres. Overvejelserne resulterede i, at der på finansloven for finansåret 1954/55 optoges 1. del af en treårig bevilling på ialt kr. 30.900 til nævnte formål.

I sommeren 1954 påbegyndtes arbejdet, og efter kirkeministeriets ønske begyndte man med fotografering af kirkebøgerne fra de sogne,

som under en eventuel krig måtte anses for mest truede. I finansåret 1954/55 foretoges 86.441 og i finansåret 1955/56 90.090 optagelser. Som godtgørelse beregnede rigsarkivet sig kr. 0,12 pr. optagelse. Straks efter fremkaldelsen deponeredes filmen i rigsarkivets beskyttelsesrum i Esrum kloster.

Foruden den ekstraordinære bevilling til fotografering af de nyeste københavnske kirkebøger har rigsarkivet siden 1935 kunnet regne med en bevilling på kirkeministeriets budget til affotografering af kirkebøger. Med denne bevilling hænger det således sammen:

I en årrække havde der på kirkeministeriets budget været opført en anslået bevilling på kr. 300 til »Tilvejebringelse af Afskrifter af manglende og ufuldstændige Ministerialbøger«. Omkring 1933 gjordes det første forsøg på fotostatering af en kirkebog i stedet for afskrivning. Arbejdet udførtes i det kongelige biblioteks fotografiske atelier. 3. august 1934 indgav rigsarkivaren forslag til kirkeministeriet om en forhøjelse af bevillingen til kr. 1500, og man foreslog samtidig, at man skulle forlade den gammeldags afskrivning og helt gå over til moderne fotograferingsmetoder. Man gjorde opmærksom på, at det ikke alene var billigere, men at en fotografisk gengivelse af originalen alene kunne erstatte denne. Når bevillingen ønskedes forhøjet, var det navnlig, fordi man gerne ville have fotograferet en del københavnske kirkebøger, som på grund af slid var blevet stærkt medtagne. Man foreslog derfor, at bevillingen deltes med 300 kr. til fotografering af nordslesvigske kirkebøger og 1200 kr. til de københavnske. Forslaget optoges på finansloven for finansåret 1935/36 og fornyedes i de følgende år. Indtil rigsarkivet fik sit eget fotografiske atelier, foretoges fotograferingen på det kongelige bibliotek. 21. juni 1943 stillede rigsarkivaren forslag om en forhøjelse af bevillingen til fotografering af kirkebøger på indtil kr. 2500. Som motivering anførtes, at udgifterne til de fotografiske optagelser var stigende, og at man gerne ville udvide fotograferingen, således at kirkebøgerne fra det nørrejydske landsarkiv, hvoraf flere var hårdt medtagne af slid, kunne blive erstattet med fotografiske gengivelser. På finansloven for finansåret 1944/45 optoges derefter en bevilling på kr. 2500 årlig, der blev fornyet for perioden 1945–48. Siden 1948 har der årligt været opført kr. 1500 til nævnte formål på kirkeministeriets budget. Foruden disse ordinære bevillinger blev der efter rigsarkivarens indstilling på finansloven for finansåret 1943/44 optaget en særlig bevilling på kr. 2800 til tilvejebringelse af en kopi af Vadum kirkes kontramini-

bøger for tiden 1813–91 til erstatning for de ved brand ødelagte hovedministerialbøger fra nævnte tidsrum.

Ved hjælp af de på kirkeministeriets budget opførte bevillinger er følgende kirkebøger blevet fotograferet i perioden 1935–55:

Christiansfeld 1773–1924, Rabsted sogns fødselsregister 1862–75, Rabsted sogns vielsesregister 1822–74, Lyngsø sogns kontramini-
sterialbog 1814–25, Københavns Vor Frue 1704–13, Københavns garnisons
viende 1769–1815, Daler kirkebøger 1846–75, Hostrup kirkebøger ind-
til 1874, Vordingborg købstads kirkebog 1679–1756, tysk reformerte
kirkebog 1794–1875, Christiansborg slotskirkes kirkebog over døde
1828–61, 1862–91, Vor Frue sogns kirkebog 1631–56, det spanske
katolske kapel 1747–1804, Københavns garnisons danske menigheds
dåbsprotokol 1784–1810, Tikøb sogns kontramini-
sterialbog 1822–36, Københavns garnisons danske menigheds dåbsprotokol 1810–16, Bre-
merholms kirkebog for dåb 1806–13, Fasters kirkebog 1815–32, Vadum
kirkebøger 1813–91, Trinitatis sogns begravede 1757–1833, fransk
reformert menigheds kirkebøger 1785 og 1801 ff, Gudme kontramini-
sterialbøger 1813–33, Brudager kontramini-
sterialbøger 1813–45, Slagelse
St. Peder og Antvorskov slots kirkebog 1646–1731, Ribe domsogn
1623–1700, Varde St. Jacobi sogn 1702–45, Hee sogn 1753–1803,
Viborg søndre sogns ministerialbog 1736–81, Thisted-Tilsteds kontra-
ministerialbog 1649–75, St. Croix kirkebog 1797–1822, Citadelskirkens
dåbsprotokol 1712–81, Trinitatis kirkebog, dåb og vielser 1731–42,
Neksø kirkebog 1688–1756, Tårnby sogns (Amager) kirkebog 1814–23,
Trinitatis kirkes dåbsprotokol 1793–1811, Trinitatis kirkes vielses- og
lysningsprotokol 1742–1813, 1816–33, St. Magleby kirkebog 1640–
1728 (udført i det kgl. biblioteks atelier), Nikolai kirkes dåbsprotokol
1796–1805, Nikolai kirkes vielsesprotokol 1785–1805, Trinitatis kirkes
dåbsprotokol 1742–65 og 1765–92, Emmerlev sogns personregistre
1874–99 (for Tønder amts regning), Pederskers sogns kirkebog 1688–
1764, 1764–1813.

Hidtil har fremgangsmåden været den, at man har ladet fremstille
forstørrelser af de optagne kirkebogsfilm og ladet disse indbinde. Da
udgifterne herved er betydelige, og arbejdet er meget tidrøvende, har
man i 1955 overvejet for fremtiden kun at lade optage en mikrofilm
og stille den til disposition for de besøgende i stedet for de medtagne
kirkebøger. Man ville herved kunne overkomme at fotografere 8–10
gange flere kirkebøger om året. Endelig beslutning om at overgå til

denne fremgangsmåde blev dog ikke taget inden for den her behandlede periode.

Endvidere besluttede man i 1955 at anstille visse forsøg med fotografering med ultrafølsomme plader i sådanne tilfælde, hvor skriften i kirkebøgerne var meget vanskelig læselig. Der blev givet tilladelse til indkøb af et vist antal plader i finansåret 1955/56, men forsøgene var inden periodens udløb ikke ført så vidt frem, at de kan omtales i denne sammenhæng.

Foruden de her nævnte store bestillinger har rigsarkivets fotografiske atelier siden dets oprettelse modtaget et betydeligt antal ordrer – store og små – fra forskere i ind- og udland, mest til Sverige, Norge og U. S. A. Siden krigen har ordrenes antal været stærkt stigende, og efterhånden som det bliver mere og mere almindeligt at arbejde med mikrofilmsmateriale, vil kravet om yderligere udvidelser melde sig. En oversigt over det fotografiske ateliers samlede produktion siden dets oprettelse fremviser følgende billede af det årlige gennemsnit inden for fem-årige perioder:

	Optagelser	Forstørrelser
1941–45.....	5229	2792
1946–50.....	77792	7512
1951–55.....	84131	5709

RIGSARKIVETS KONSERVERINGSADFDELING

Fra gammel tid har det i det sjællandske landsarkiv indrettede bogbinderi været fælles for rigsarkivet og de fire landsarkiver. Bogbinderiet har dels indbundet bøger til de respektive arkivers håndbiblioteker, dels udført diverse konserveringsarbejder, navnlig af arkivalier. Oprindelig bestod bogbinderiets personale af en enkelt honorarlønnet bogbinder (tjenestemandsansat fra 1. april 1946) og en honorarlønnet kvindelig medhjælper. I 1942 skaffedes den fornødne bevilling til beskæftigelse af en mandlig bogbindersvend, og fra sept. 1954 fik man bevilling til at beskæftige endnu en mandlig svend, således at det samlede personale udgjorde 4 personer. En udvidelse af værkstedspladsen fandt sted i forbindelse med ombygningen af landsarkivets kedelanlæg i 1949.

Selv om såvel personale som værksted modtog nogen forøgelse, var det dog langt fra tilstrækkeligt for at kunne imødekomme de krav, som stilledes til bogbinderiet. Navnlig var det under de herskende forhold umuligt for alvor at komme i gang med konserveringsarbejder. Hidtil havde bogbinderiet fortrinsvis beskæftiget sig med reparationer af arkivalier og ombindinger. For hvert år, der gik, blev det mere påkrævet også at få påbegyndt en konservering af rigsarkivets mange værdifulde middelalderlige segl. For at disse og andre konserveringsarbejder kunne tages op, måtte der oprettes et selvstændigt konserveringsværksted. Til indretning af et sådant udvalgte man en del af den gamle udstillingssal i rigsarkivet. Efter at boligministeriet havde fremskaffet den fornødne bevilling 15. marts 1955, foretoges de fornødne byggearbejder i sommeren 1955 (jfr. nærmere side 28), og 1. okt. 1955 åbnedes officielt rigsarkivets konserveringsafdeling. Bogbinder Niels Gärtig, der fra 1. april 1956 blev udnævnt til konservator, overflyttedes fra bogbinderiet i det sjællandske landsarkiv til rigsarkivet, og sammen med ham

fulgte bogbinderiets mangeårige kvindelige medhjælper frk. Gerda Friis, der fra 1. april 1956 udnævntes til konservatorassistent.

Det nye værksteds indretning har medført, at man nu har mulighed for at øge takten i konserveringsarbejdet, både af arkivalier og af segl. Det vil imidlertid være nødvendigt i de kommende år at søge fornøden bevilling til en udvidelse af personalet såvel i konserveringsafdelingen som i bogbinderiet. Samtlige arkiver har lange ønskesedler på arkivalier, som i høj grad trænger til at komme under sagkyndig røgt og pleje, og med det nuværende personale vil det være umuligt at få arbejdet udført.

Medens konserveringsarbejdet hidtil har været koncentreret om konservering af arkivalier, har man efter den særlige konserveringsafdelings indretning også kunnet påbegynde hårdt tiltrængte konserveringsarbejder af middelalderlige segl. Man anvender her de samme metoder, som er udarbejdet i det svenske rigsarkiv af friherre Fleetwood og konservator S. Hallberg. Man har ligeledes påbegyndt arbejde med seglafstøbninger. Forinden denne virksomhed optoges, havde konservator Gärtig lejlighed til i nogle uger i juni 1953 at arbejde under konservator Hallbergs vejledning i det svenske rigsarkiv, og konservator Hallberg har assisteret ved indretningen af den nye konserveringsafdeling.

NORDISKE OG INTERNATIONALE ARKIVMØDER

I forbindelse med det nordiske historikermøde i Stockholm i sommeren 1935 afholdtes for første gang en såkaldt nordisk arkivdag i rigsarkivet i Stockholm 8. august 1935. Initiativet var udgået fra rigsarkivar Helge Almquist. Møderne afholdtes i det svenske rigsarkivs læsesal.

På grund af rigsarkivar Almquists sygdom måtte arkivråd Herman Brulin overtage ledelsen af mødet. Under formiddagens forhandlinger behandlede først spørgsmålet om »Förhållandet mellan arkiven och bibliotekens handskriftssamlinger«. Indledningsforedraget blev holdt af arkivar John E. Roos, Helsingfors, i den sygemeldte rigsarkivar Blomstedts sted. I diskussionen deltog fra dansk side arkivarerne E. Marquard og dr. E. Nystrøm. Derefter indledte Stockholms stadsarkivar, professor B. Boëthius en forhandling om »Tjänstgöringstidens uppgifter och arkivtjänstemännens vetenskapliga intressen«. I den efterfølgende diskussion deltog fra dansk side arkivar E. Marquard.

Efter fælles lunch genoptoges forhandlingerne om eftermiddagen. Arkivar Samzelius redegjorde for statsprøveanstaltens forslag til en ny papirforordning, og arkivar, dr. phil. H. Hjelholt gav en meddelelse om »Arkivspørgsmåls behandling i Dansk historisk Fællesforening«. Som sidste punkt på dagsordenen indledte rigsarkivar Linvald en forhandling om spørgsmålet: »Hvad kan der gøres for at vække øget interesse hos den offentlige mening og hos statsmagten for de offentlige arkivers opgaver«.

Efter det egentlige møde forevistes det svenske rigsarkivs konserveringsanstalt og en i anledning af mødet arrangeret udstilling af segl og arkivalier. Ialt deltog ca. 70 arkivmænd i det første nordiske arkivmøde, heraf 10 danske.

I forbindelse med det nordiske historikermøde i København arran-

geredes 8. august 1939 et tilsvarende nordisk arkivmøde i rigsarkivet i København. Forhandlingerne fandt sted i læsesalen, og der deltog ialt ca. 50 nordiske arkivtjenestemænd, hvoraf halvdelen var fra Danmark.

I løbet af formiddagen behandledes to emner, nemlig »Erfaringer fra det indre arbejde i rigsarkivet, navnlig med hensyn til en tillem্পning af proveniensprincippet« og »Uddannelse af arkivarer«. Den første forhandling indledtes af rigsarkivar Helge Almquist og den anden af rigsarkivar K. Blomstedt. Efter formiddagens diskussioner fandt der en fælles frokost sted i Tivoli, arrangeret af arkivarforeningen og med landsarkivar Hans Knudsen som vært.

Om eftermiddagen genoptoges forhandlingerne i rigsarkivet. Rigsarkivar Steinnes og stadsarkivar, professor B. Boëthius indledte en forhandling om »Arkivbygninger«, og derefter afsluttedes forhandlingerne med et foredrag af rigsarkivar Linvald om »De offentlige arkiver og privatarkiverne«.

Krigen og den efterfølgende tyske besættelse medførte en længere afbrydelse af de vellykkede nordiske arkivsammenkomster, og først i 1948 kunne Nordens arkivfolk påny samles til fælles faglige drøftelser ved den nordiske arkivdag på Lillehammer 29. juni 1948. Forhandlingerne var henlagt til »Lillehammer høgare skule«. I mødet deltog fortrinsvis danske, norske og svenske arkivfolk. Kun en enkelt finsk repræsentant var til stede, og Island havde ikke sendt nogen repræsentant. På mødet gav den danske, den norske og den svenske rigsarkivar en orientering om de forholdsregler, der var truffet i de enkelte lande under krigen for at beskytte arkiverne, og man drøftede, hvorledes man under en lignende situation skulle forholde sig i fremtiden. Efter en fælles lunch genoptoges forhandlingerne om eftermiddagen med et indlæg af arkivar Arthur G. Hassø om »Den moderne fotograferingstekniks betydning for arkiverne«. Derefter fulgte en forhandling om de kommunale arkiver, hvori landsarkivar Hvidtfeldt deltog fra dansk side.

8. august 1951 afholdtes en ny nordisk arkivdag i Göteborg. Mødet var henlagt til landsarkivet i Göteborg og indledtes med et meget personligt foredrag af rigsarkivar Asgaut Steinnes om »Arkiva og nasjonen«. Mødet aflagde derefter besøg på den moderne pengeskabsfabrik E. A. Rosengren, hvor der blev foretaget en demonstration af pengeskabenes holdbarhed i tilfælde af brand. Efter en fælles lunch fortsattes forhandlingerne med et foredrag af arkivar Vagn Dybdahl om »Privatarkiver« og af arkivar Martti Kerkkonen, Helsingfors, om »Utbildning

af arkivtjänestemän«. I mødet deltog ca. 65 arkivtjenestemænd, heraf 12 danske. Efter forhandlingernes afslutning foranstaltedes en forevisning af landsarkivet.

Periodens sidste nordiske arkivdag var henlagt til Åbo 3. august 1954. I mødet deltog ca. 60 arkivtjenestemænd, heraf 8 fra Danmark. Ved skrivelse fra undervisningsministeriet af 29. april 1954 stilledes der 3 portioner à 500 kr. til rådighed til dækning af de med deltagelse i arkiv- og historikermødet forbundne udgifter for 2 tjenestemænd ved rigsarkivet og til 1 fra landsarkiverne.

Mødet var henlagt til koncerthuset i Åbo og indledtes med en forhandling om kassationsproblemer. Arkivar Nils F. Holm, Sverige, holdt det indledende foredrag, hvorefter fulgte en livlig diskussion. Der var derefter arrangeret en fælles lunch, hvor Åbo stad var vært. I eftermiddagsmødet forelagde arkivar, dr. Harald Jørgensen det danske arkivblad »Nyt fra Rigsarkivet« og foreslog det udvidet ved fast samarbejde med repræsentanter fra de forskellige nordiske arkiver. Mødet stillede sig positivt over for dette forslag (se nærmere s. 133). Efter forhandlingernes afslutning aflagdes et besøg i landsarkivet i Åbo.

De nordiske arkivmøder har både i faglig og kollegial henseende været af stor betydning for rigsarkivets personale. Tidligere var det ret tilfældigt, hvilke nordiske kontakter den enkelte arkivtjenestemand erhvervede sig. De nuværende regelmæssige møder har givet mulighed for en langt mere intim kontakt på bred basis. Endvidere har det haft betydning, at man i højere grad end tidligere har haft mulighed for at gennemdrøfte problemer af fælles interesse og høste belæring ved andres erfaringer. Den mulighed for at aflægge besøg i en række nordiske arkiver, der ligeledes har været til stede på disse møder, har givet den enkelte nyttige impulser i det daglige arbejde.

Ved siden af det nordiske samarbejde er der efter krigen også organiseret et intimere internationalt samarbejde. Efter flere års forberedende arbejde oprettedes i 1950 i Paris Conseil International des Archives, af hvilken organisation både rigsarkivet og arkivarforeningen er blevet optaget som medlem. Til den internationale organisations 1. præsident udpegedes den franske arkivdirektør Charles Braibant.

Samtidig med, at den nye internationale arkivorganisation konstituerede sig, gennemførtes den 1. internationale arkivkongres i Paris i dagene 21.–26. august 1950. Kongressen havde samlet 370 arkivarer fra 33 forskellige nationer, heraf 6 danske. Forhandlingerne fandt sted

i Hotel de Rohan. Følgende emner behandledes: 1) Arkivernes forhold til den moderne administrations arkivalier, 2) arkiverne og mikrofotograferingen, 3) privatarkiverne og 4) udgivelsen af bibliografiske håndbøger af interesse for arkiverne. Som basis for forhandlingerne om de enkelte problemer forlås en i forvejen udarbejdet og ved mødets begyndelse omdelt rapport, udarbejdet efter indkomne besvarelser på et udsendt spørgeskema.

I forbindelse med mødet var der arrangeret forskellige selskabelige sammenkomster, bl. a. en middag i Eiffeltårnet samt en heldagsudflugt til Normandiet med besøg i departementsarkivet i Evreux. En udstilling af middelalderlige segl og af moderne arkivinventar var ligeledes tilvejebragt i anledning af mødet.

I dagene 16.–19. juni 1953 afholdtes derefter den 2. internationale arkivkongres i Scheveningen ved Haag. Til mødet var anmeldt 335 deltagere fra 21 lande. Fra Danmark mødte 5 arkivtjenestemænd, og såvel rigsarkivet som arkivarforeningen var officielt repræsenteret på mødet. De faglige drøftelser samlede sig om 6 forskellige emner, om hvilke der forelå en i forvejen udarbejdet rapport. De pågældende emner var følgende: 1) Fastlæggelsen af en international arkivalsk terminologi, 2) oprettelse af dokumentationscentre i forbindelse med arkiverne, 3) arkivernes betydning for kunsthistorien, 4) oprettelse af historiske museer, 5) uddannelsen af arkivarer og 6) internationalt udlån af arkivalier. I forbindelse med mødet arrangeredes forskellige udflugter og besøg i hollandske arkiver. Ved skrivelse af 4. juni 1953 stillede undervisningsministeriet 3 portioner à 500 kr. til rådighed til dækning af 3 arkivtjenestemænds udgifter i forbindelse med deltagelse i mødet.

Ved siden af de to store internationale arkivkongresser har ledelsen af Conseil International des Archives taget initiativet til to såkaldte internationale arkivalske rundbordskonferencer. Deltagerantallet var her begrænset til ca. 15, og der blev sendt en personlig indbydelse til de personer, som man gerne så deltage i mødet. Den første af disse rundbordskonferencer fandt sted i Paris i dagene 20. marts–5. april 1954 og indledtes med en 10 dages automobiltur i Midt- og Sydfrankrig med besøg i et betydeligt antal departementsarkiver. Efter tilbagekomsten til Paris samledes deltagerne til en forhandling om emnet: »Arkiverne og undervisningen i historie«. Året efter fandt en ny rundbordskonference sted i Namur i Belgien i dagene 25.–27. april 1955. Emnet var denne gang: »Arkivernes kontrol med afleveringer og kassation af moderne

administrative arkivalier«. Under begge møder var der lejlighed til en grundig diskussion af de opstillede problemer, og det var deltagernes opfattelse, at en debat mellem kolleger fra forskellige lande om et nærmere begrænset problem og ikke med flere deltagere, end der kunne sidde omkring et rundt bord, var en udmærket og udbytterig arbejdsform. Ved begge arkivalske rundbordskonferencer repræsenteredes rigsarkivet af arkivar, dr. Harald Jørgensen.

Den internationale arkivorganisation har endelig taget initiativet til udsendelsen af et internationalt arkivalsk tidsskrift, kaldet Archivum. Af dette tidsskrift er hidtil udkommet 4 bind (hefter), dækkende årene 1951–54. Fra 1954 er dr. Harald Jørgensen fast korrespondent til dette tidsskrift.

RIGSARKIVETS LEGATER

Ved skrivelse af 7. november 1918 tilbød rigsarkivar Kr. Erslev undervisningsministeriet at oprette et legat på 8.000 kr. til fordel for rigsarkivet. Undervisningsministeriet modtog tilbudet, og under 3. marts 1920 udfærdigedes kgl. konfirmation på fundats for »Rigsarkivar Kr. Erslevs Legat for Rigsarkivet«. Fundatsen havde følgende ordlyd.

1. Legatets grundkapital er 8.000 kr. (otte tusinde) i obligationer i genforeningslånet.

2. Legatets årlige renter udbetales til min første, fraskilte hustru, fru Louise Augusta Erslev, født 8. april 1859, så længe hun lever, og til hendes dødsbo i den første rentetermin, der indtræffer efter hendes død. Senere vil af de årlige renter hvert år være at tilbageholde en femtedel til forøgelse af legatets kapital; det således tilbageholdte gøres foreløbig frugtbringende ved indsættelse på en sparekassekonto, indtil der er samlet et så stort beløb, at der kan indkøbes en obligation på 1000 kr. Mulig gevinst ved udtrækning af obligationer tjener til forøgelse af det tilbageholdte.

3. Over den del af renten, der ikke tilbageholdes, råder rigsarkivaren frit til fordel for rigsarkivet, også på den måde at han ikke er pligtig til at anvende det hele beløb i hvert enkelt år, men kan overføre, hvad der ikke er benyttet, som beholdning til det næste år.

4. Rigsarkivaren affatter for hvert kalenderår et regnskab over legatets indtægt og udgift, som forelægges for undervisningsministeriet til revision og decision. Han opbevarer i rigsarkivets jernskab de legatet tilhørende obligationer, der forsynes med prohibitivpåtegning af ministeriet, og en sparekassebog for legatet, jfr. ovf.

Ved testamentarisk disposition af rigsarkivar Erslev og hustru fru Anna Hude tillagdes der yderligere rigsarkivet 5.000 kr. til forøgelse af det oprettede legat.

I henhold til testamentet var det bestemt, at halvdelen af det nye legat, kr. 2500 straks skulle udbetales rigsarkivet, medens den sidste halvdel skulle indsættes i overformynderiet, og renten udbetales fru Anna Hude, så længe hun levede. Fru Hude ønskede imidlertid, at hele kapitalen straks blev udbetalt til rigsarkivet med fradrag af arveafgiften, kr. 300. For de således nyerhvervede kr. 4.700, hvortil lagdes et mindre beløb af den opsparede fond, indkøbtes i dec. 1931 genforeningsobligationer til en pålydende værdi af kr. 5.000, hvorefter legatkapitalen udgjorde kr. 13.000 i 5 % statsobligationer.

Ifølge undervisningsministeriets ønske udfærdigedes der under 20. maj 1932 kgl. konfirmation på tillæg til fundatsen for rigsarkivar Kr. Erslevs legat for rigsarkivet. Tillægget havde følgende ordlyd:

1. Ved testamentarisk disposition af fhv. rigsarkivar, dr. Kr. Erslev og hustru, fru Anna Hude, er der tillagt rigsarkivet 5.000 kr. til det af rigsarkivar Erslev tidligere stiftede legat på 8.000 kr. Denne kapital er med fradrag af arveafgiften blevet udbetalt rigsarkivet af Frederiksberg skifteret med et beløb af 4.700 kr., for hvilket der med et tilskud på 126 kr. 71 øre af det oprindelige legats opsparingskonto er indkøbt genforeningsobligationer til et samlet pålydende af 5.000 kr., hvorefter legatet ejer genforeningsobligationer til et pålydende af 13.000 kr.

2. Med det således udvidede legat forholdes i et og alt på samme måde, som er fastsat ved den under 3. marts 1920 konfirmerede fundats for »Rigsarkivar Kr. Erslevs Legat for Rigsarkivet«.

I 1942 konverteredes de oprindelige obligationer til 4½ % p. a. For de ved udtrækning og årlige henlæggelser opsparede midler er senere indkøbt nye obligationer. Ved udgangen af kalenderåret 1955 ejede legatet kr. 19.000 i obligationer samt på en opsparingskonto i den sjællandske bondestands sparekasse kr. 355,20.

I 1920 traf rigsarkivar L. Laursen en overenskomst med Carlsbergfondets direktion ang. honorar og indtægtsfordeling ved det af ham på fondets bekostning udgivne værk »Danmark-Norges Traktater«. Overenskomsten gik ud på, at indtægten skulle tilfalde udgiveren, så længe han levede, derefter hans bo i to år efter hans død og endelig rigsarkivet. Da rigsarkivar L. Laursen døde 2. januar 1936, indtrådte rigsarkivet i hans rettigheder fra 2. januar 1938, og der optoges en forhandling med undervisningsministeriet om oprettelsen af et legat i lighed med »Kr. Erslevs Legat for Rigsarkivet«. Undervisningsministeriet

skønnede imidlertid, at den foreslåede legatordning var for omstændelig i forhold til de foreliggende værdier (nemlig restoplaget af traktatværket), og undervisningsministeriet bemyndigede derefter under 4. oktober 1939 rigsarkivaren til efter bedste skøn at anvende de årlige indtægter af Laursens traktatværk til fordel for rigsarkivet.

De indkomne indtægter blev imidlertid ikke anvendt, og da disse i 1949 var steget til et beløb af kr. 1.900, foreslog rigsarkivet påny, at der oprettedes et legat bærende rigsarkivar Laursens navn, således at dette kunne forblive levende for kommende generationer i rigsarkivet. Efter at undervisningsministeriet havde godkendt forslaget, udfærdigedes under 30. juni 1949 kgl. konfirmation for »Rigsarkivar L. Laursens Legat for Rigsarkivet« sålydende:

§ 1.

Legatets grundkapital er kr. 1.000 i Østifternes kreditforeningsobligationer.

§ 2.

Indtil legatkapitalen har nået et beløb af kr. 3.000, henlægges såvel renteindtægt som indtægt ved salg af L. Laursens værk »Danmark-Norges Traktater« til legatkapitalen. Derefter henlægges $\frac{1}{5}$ af den årlige renteindtægt og indtægt ved salg til kapitalen. Indtil der er opsparret et passende beløb til indkøb af nye obligationer, gøres de opsparede beløb frugtbringende ved indsættelse på sparekassebog. Mulig gevinst ved udtrækning af obligationer tilføres opsparingskontoen.

§ 3.

Over den del af indtægten, der ikke henføres til opsparingskontoen, råder rigsarkivaren frit til fordel for rigsarkivet, også på den måde, at han ikke er pligtig til at anvende det hele beløb i hvert enkelt år, men kan overføre, hvad der ikke er benyttet, som beholdning til det næste år.

§ 4.

Rigsarkivaren affatter for hvert kalenderår et regnskab over legatets indtægt og udgift, som forelægges undervisningsministeriet til revision og descision. Han opbevarer i rigsarkivets pengeskab de legatet tilhørende obligationer, der forsynes med prohibitivpåtegning af ministeriet.

Som ovenfor nævnt bestod grundkapitalen ved legatets oprettelse af

kr. 1.000. Ved de indtjente beløb er siden indkøbt obligationer til pålydende værdi kr. 3.000, således at legatkapitalen ved udgangen af kalenderåret 1955 udgjorde kr. 4.000 i obligationer og kr. 16,13 på en opsparingkonto.

Med den størrelse, som de to legater efterhånden har opnået, kan rigsarkivaren årligt disponere over ca. 800 kr. til fordel for rigsarkivet.

Tillæg I.

CENTRALADMINISTRATIONENS AFLEVERINGER TIL RIGSARKIVET 1946-55

Hofstaterne.

	Bd.	Pkr.
<i>Staldetaten.</i>		
Indkomne sager og kongelige resolutioner 1862-1904	»	19
Protokoller for »Liig- og Begravelseskassen for kgl. Lakaier og Løbere« (Oprettet 1782)	8	»

Intendanturen.

Journaler 1864-1912	»	99
Hoved- og regnskabsbøger 1906-12	27	»
Diverse protokoller 1817-49, 1863-1912	282	»

Arkivalier vedr. personligt indsendte ansøgninger om pengehjælp.

Ansøgninger om understøttelse 1906-24	»	136
---	---	-----

Statsministeriet.

Resolutionsprotokoller 1848-1900	8	»
Kopibøger 1898-1907, 1911-14	2	»
Journaler 1896-1924	10	»
Journalregistre 1907-13, 1916-20	2	»
Journaler over ind- og udgået post 1941-46	4	»
Korrespondance 1940-46	»	1
Udsendelser til pressen 1938-49	»	21
Resuméer af udenlandsk radio 1941-43	»	5
Rapporter om luftkrigsaktivitet over Danmark 1941-43	»	1
Spørgekontorets journal over indgåede breve 1942-46	5	»
Spørgebrev m. kopier af svar 1943-46	»	4
Diverse 1939-45	»	1

Grønlands styrelse.

Akter vedr. voldgiftsretten i Haag 1932-33	»	32
Skematiske indberetninger 1902-18	8	»
Handelens regnskabsprotokoller m. bilag 1869-1940	343	144

Dansk-islandsk nævn.

Anm.: Nedsat i henhold til lov af 30.11.1918.

Forhandlingsprotokoller 1919-39	3	»
---------------------------------------	---	---

	Bd.	Pkr.
<i>Anm.:</i> Heri også referat af den dansk-islandske forhandlingsdelegations møder 1945–46.		
Journaler 1919–39	5	»
Korrespondancesager 1919–39	»	52

Udenrigsministeriet.

Kgl. forestillinger 1856–1900	45	»
Politiske depecher fra kgl. gesandtskaber 1856–1900	»	80
Originale traktater med fremmede lande 1880–1900	»	16
Udberetninger 1925–41, 1946–54	25	»
Protokol over vielser, foretaget af kgl. konsulere 1892–1904	1	»

Gesandtskabsarkiver.

Amerikas forenede stater.

Alm. korrespondancesager 1923–38	»	169
--	---	-----

Argentina.

Journaler 1917–24	2	»
Korrespondancesager 1919–39	»	128

Belgien.

Anm.: Afleveringerne omfatter såvel Belgien som Holland.

Registratur 1903–15	1	»
Journaler 1902–16	3	»
Journalregistre 1902–16	2	»
Korrespondancesager 1903–16	»	15
Depechekoncepter 1904–09	»	2
Politiske indberetninger 1910–18	»	1

Brasilien.

Korrespondancesager 1921–25	»	26
-----------------------------------	---	----

England.

Journaler over ind- og udgået post 1909–22	14	»
Registre 1909–22	3	»
Pas- og visumprotokoller 1836–1914	3	»
Korrespondancesager 1909–22	»	76
Aktsager 1914–22	»	400
Pas- og visasager 1914–18	»	16
Ældre regnskabsbøger	10	»
Politiske depecher fra Udenrigsministeriet 1909–18	»	1
Politiske depecher fra andre gesandtskaber 1914–22	»	1
Politiske depecher til Udenrigsministeriet 1912–29	»	7

Holland.
Se Belgien.

Italien.

Korrespondanceprotokoller 1924–34	18	»
Korrespondanceprotokol m. Ungarn-Østrig 1929–30	1	»
Korrespondancesager 1924–34	»	21

Kina.

Register til notarialprotokol (årstal kan ikke angives)	1	»
Sag- og brevregister 1908–21	»	1
Korrespondancesager 1891–1921	»	31

Mexico.

Register over ind- og udgåede breve 1931–40	8	»
Register over breve til Udenrigsministeriet 1934–37	1	»
Register over breve fra Udenrigsministeriet 1934–37	2	»
Korrespondance- og journalsager 1930–40	»	43

Norge.

Korrespondancesager 1930–38	»	58
-----------------------------------	---	----

Portugal.

Korrespondancejournaler 1913–24, 1931–40	3	»
Journalsager 1913–39	»	17

Siam.

Journalsager 1929–45	»	2
----------------------------	---	---

De Socialistiske Sovjetrepublikkers Union.

Korrespondancejournaler 1923–41	11	»
Korrespondancesager 1923–41	»	127
Udgået korrespondance 1916–23	1	»
Viseringsprotokol 1923–39	1	»
Hovedbøger (rubler) 1923–47	7	»
Hovedbøger (finmark) 1936–43	2	»

Spanien.

Korrespondancesager 1921–30	»	43
-----------------------------------	---	----

Sverige.

Journaler over ind- og udgåede skrivelser 1923–32	8	»
Korrespondancesager 1923–37	»	80

	Bd.	Pkr.
<i>Tjekoslovakiet.</i>		
Journaler 1921–38	13	»
Visumprotokoller m. v. 1921–28	4	»
Hovedbøger –1937	2	»
Korrespondancesager 1921–37(41)	»	96
<i>Tyskland.</i>		
Journaler 1929–45	19	»
Korrespondancesager 1929–45	»	422
Paskontorets journaler 1925–45	11	»
Visumprotokoller 1930–44	6	»
Passager 1938–45	»	81
Landbrugsattachéens korrespondancesager 1921–45	»	51
<i>Konsulatsarkiver.</i>		
<i>Amerikas forenede stater.</i>		
<i>Vicekonsulatet i Baltimore.</i>		
Protokoller 1931–40	3	»
Korrespondance 1938–41	»	4
<i>Vicekonsulatet i Boston.</i>		
Konsulatsprotokoller 1918–33	4	»
Korrespondanceprotokoller 1917–24	6	»
Korrespondancebøger 1916–21	8	»
Korrespondancesager 1923–41	»	11
<i>Vicekonsulatet i Charleston.</i>		
Protokoller 1924–27	2	»
<i>Konsulatet, senere Generalkonsulatet i Chicago.</i>		
Brevjournaler 1939–42	8	»
Journalsager 1909–42	»	166
Kassekladde 1925–38	1	»
Hovedbøger 1922–33	4	»
Gebyrjournaler 1921–35	3	»
Paserklæringer 1930–37	»	4
Kassebøger 1927–40	4	»
Legalisationsprotokoller 1925–37	4	»
<i>Vicekonsulatet i Detroit.</i>		
<i>Anm.: Afleveret gennem generalkonsulatet i Chicago.</i>		
Brevjournaler 1889–1936	14	»
Gebyrjournal 1895–99	1	»
Korrespondancesager 1880–1939	»	17

	Bd.	Pkr.
<i>Vicekonsulatet i Galveston.</i>		
Korrespondancesager 1926	»	1
<i>Vicekonsulatet i Lovelocks, Nevada.</i>		
Journal 1897–1921	1	»
<i>Konsulatet i New Orleans.</i>		
Journaler 1914–30	21	»
Skibsberetninger 1914–19	5	»
Skibsjournaler 1903–24	2	»
Korrespondancesager 1916–30	»	48
<i>Generalkonsulatet i New York.</i>		
Korrespondancesager 1922–32, 1945–47	»	392
Sager 1920–38	»	139
Brevbøger 1914–36	24	»
Passager 1920	»	5
<i>Vicekonsulatet i Norfolk.</i>		
Korrespondancesager 1910–20	»	7
<i>Vicekonsulatet i Philadelphia.</i>		
Korrespondancesager 1933–38	»	7
<i>Vicekonsulatet i Port Arthur.</i>		
Korrespondancesager 1921–38	»	5
<i>Konsulatet i San Francisco.</i>		
Korrespondancesager 1926–33	»	128
Diverse protokoller 1897–1932	32	»
<i>Vicekonsulatet i Savannah.</i>		
Korrespondance 1935–39	»	5
<i>Konsulatet i Seattle.</i>		
Journaler 1909–23	»	2
<i>Australien.</i>		
<i>Generalkonsulatet i Melbourne.</i>		
Korrespondancesager 1918–23	»	20
Hovedjournal 1917–22	1	»
Korrespondancejournal med udenrigsministeriet 1917–22	1	»
Indgåede og udgåede skrivelser 1917–23	3	»
Hovedbøger 1917–30	2	»
Protokol A (korrespondance m. institutioner) 1924–25	1	»
Protokol B (korrespondance m. private) 1924–28	1	»

	Bd.	Pkr.
<i>Konsulatet i Sydney.</i>		
Korrespondancesager 1915–35	»	85
Brevkopibog 1915–17	1	»
Gebyrjournal 1917–20	1	»
Ind- og udgåede skrivelser 1917–26	4	»
Journal over brevenes fordeling 1921–22	1	»
Afgiftsprotokol 1922–26	1	»
Journal for handel, industri o. l. 1922–26	1	»
Arkivjournaler 1926–31	2	»
Arkivjournal (private) 1929–31	1	»
Hovedbog –1933	1	»

Belgien.

<i>Generalkonsulatet i Antwerpen.</i>		
Kopibøger 1833–1916	41	»
Journaler 1901–14	7	»
Dagbøger 1914–33	12	»
Diverse protokoller 1914–30	33	»

Konsulatet i Verviers.

Diverse sager 1937–55	»	1
-----------------------------	---	---

Canada.

<i>Konsulatet i Montreal.</i>		
Korrespondancesager 1924–31	»	162
Diverse protokoller 1924–31	30	»
Kopi af kassejournal 1941–43	1	»

Colombia.

<i>Generalkonsulatet i Bogota.</i>		
Journalsager 1879–1939	»	4
Skrivelser fra gesandtskabet i Mexico og udenrigsministeriet 1931–32	»	1
Indgåede skrivelser 1879–1909, 1923–38	»	1
Kopibøger (af indgåede skrivelser) 1893–1938	4	»

Danzig.

<i>Generalkonsulatet i Danzig.</i>		
Sager 1910–44	»	27
Journaler 1920–40	29	»
Regnskabsbøger 1920–40	10	»
Notarialprotokol 1930–43	1	»
Hovedbog 1941–44	1	»
Kassebog 1941–44	1	»

	Bd.	Pkr.
Brevjournal 1941–44	1	»
Pasjournal 1928–44	1	»
Gebyrjournal 1943–44	1	»

Frankrig.

Konsulatet i Paris.

Protokoller over ind- og udgåede breve 1914–47	15	»
Sagsprotokoller 1897–1940	12	»
Ind- og udgåede telegrammer 1941–44	1	»
Besøgsprotokoller 1902–26	2	»
Marineprotokol 1921–22	1	»
Korrespondance med gesandten i Vichy 1941–44	1	»
Erklæringer om dansk indfødsret 1903–07	1	»
Legaliseringsprotokoller 1919–46	3	»
Visumprotokoller for danskere 1921–36	2	»
Visumprotokoller for udlændinge 1922–36	3	»
Visumprotokoller 1945–48	3	»
Gebyrprotokol 1909–10	1	»
Gebyrprotokoller for pas og visa til danske 1921–34	3	»
Gebyrprotokoller for pas og visa til udlændinge 1922–45	4	»
Hovedbøger 1919–29	2	»
Kopibøger 1902–14	12	»
Kopibog for korrespondance med vicekonsulaterne 1897–1901	1	»
Korrespondancesager 1897–1940	»	105

Konsulatet i Rouen.

Protokol over ind- og udgåede skrivelser 1923–41	1	»
--	---	---

Holland.

Generalkonsulatet i Rotterdam.

Korrespondancesager 1922–32	»	57
-----------------------------------	---	----

Konsulatet i Soerbaja (Indonesien).

Kopibøger 1931–34	3	»
Indkomne breve 1932–34	3	»
Diverse sager 1934–44	»	9

Italien.

Konsulatet i Rom.

Korrespondanceprotokol 1920–22	1	»
--------------------------------------	---	---

Kina.

Konsulatet i Amoy.

Breve 1924	»	1
------------------	---	---

	Bd.	Pkr.
<i>Konsulatet i Changchun (Kwangchengtze).</i>		
Diverse sager	»	1
<i>Generalkonsulatet i Shanghai.</i>		
Ind- og udgæede breve 1914–25.	»	48
<i>Konsulatet i Chefoo (Tshcifu).</i>		
Diverse sager 1894–1920	»	2
<i>Mexico.</i>		
<i>Konsulatet i Vera Cruz.</i>		
Dagbog 1842–1939.	1	»
<i>New Zealand.</i>		
<i>Generalkonsulatet i Wellington.</i>		
Kopibog 1914–29	1	»
Pasjournal 1925–28	1	»
Dagbøger 1910–26	4	»
Sager 1911–36	»	13
<i>Norge.</i>		
<i>Konsulatet i Trondheim.</i>		
Brevjournaler 1924–30	2	»
Kopibøger 1855–60, 1907–20	9	»
<i>Paraguay.</i>		
<i>Generalkonsulatet i Asuncion.</i>		
Kopibøger 1925–46	2	»
<i>Portugal.</i>		
<i>Konsulatet i Funchal (Madeira).</i>		
Modtagne breve 1895–1922	5	»
Kopibøger 1777–1933	7	»
Breve fra generaltoldkammer- og kommercekollegiet 1777–1848	»	1
Indkomne breve fra udenrigsministeriet 1848–1908, 1921–35..	»	1
Indkomne og udgæede breve 1814–1934	»	2
Instrukser, bekendtgørelser o. l. 1742–1925	»	1
Certifikatsprotokol 1815–22	1	»
Protestprotokol 1815–1919	1	»
Protester, manifeste o. l. 1778–1858	»	1
Attestationsbog 1880–1895	1	»
Regnskabsbog for danske skibe 1878–1922	1	»
Regnskabsbilag vedr. udlæg for danske skibe. Diverse sager 1878–1920	»	1
Skibsregistre 1779–1907	2	»

Unionen af Socialistiske Sovjetrepublikker.

Bd. Pkr.

Konsulatet i Baltiskport.

Korrespondancesager 1912–27 » 1

Konsulatet i Pernau.

Kopibøger 1876–1903, 1912–15 2 »

Spanien.

Konsulatet i Madrid.

Korrespondancesager 1914–24 » 12

Gebyrprotokol (u. å.) 1 »

Register (u. å.) 1 »

Kassebog (u. å.) 1 »

Pasprotokol (u. å.) 1 »

No. 1 Register vedr. korrespondance indtil 1914 1 »

Svejts.

Konsulatet i Zürich.

Journaler 1894–1935 7 »

Adresseprotokol 1893–95 1 »

Pasjournaler 1907–36 3 »

Brevjournal 1896– 1 »

Kassebøger 1903–29 7 »

Korrespondance med udenrigsministeriet:

Ind- og udgåede breve 1896–1901 » 3

Breve fra udenrigsministeriet 1902–25 » 5

Breve til udenrigsministeriet 1898–1925 » 6

Indgåede breve fra private 1891–1933 » 45

Ind- og udgåede breve 1894–98 » 7

Kopier af udgåede breve 1898–1934 » 28

Kopier af breve til gesandtskabet i Bern 1918–25 » 1

Kopier af breve til vicekonsulatet i Genève 1898–1919 » 2

Kopier af breve til vicekonsulaterne i Genève og St. Gallen
1919–25 » 1

Sverige.

Vicekonsulatet i Kalix.

Diverse sager 1886–1929 » 1

Generalkonsulatet i Stockholm.

Journaler over ind- og udgåede skrivelser 1928–32 10 »

Diverse sager 1923–37 » 50

Fortegnelse over anordninger, love og statistiske tabelværker (u. å.) 1 »

	Bd.	Pkr.
<i>Tyskland.</i>		
<i>Konsulatet i Bremen.</i>		
Legalisationsprotokol 1938–45	1	»
Diverse sager 1942–45	»	1
Brevjournal 1944–45	1	»
Breve 1942–45	»	2
 <i>Vicekonsulatet i Hannover.</i>		
Aktsager 1900–43	»	6
Legalisations- og attestprotokol 1925–44	1	»
 <i>Vicekonsulatet i Wesermünde.</i>		
Arkivalier 1939–46	»	1
Finansministeriet.		
<i>Sekretariats- og budgetkontoret.</i>		
Kgl. resolutioner 1939–43, 1945–49	20	»
Brevbøger (m. registre) 1936–40	20	»
Journaler (m. registre) 1927–36	20	»
 <i>Statsgældskontoret.</i>		
<i>I. statsgældskontor.</i>		
Kopibøger 1927/28–1938/39	69	»
Kopibøger (m. registre) 1939/40–1943/44	38	»
Registre til kopibøger 1927/28–1938/39	12	»
Journaler (m. registre) 1930/31–1940/41	38	»
Hovedbøger 1928/29–1931/32	3	»
Hovedjournaler for regnskabet 1931/32	2	»
Hovedjournaler 1938/39–1942/43	5	»
Reskonto C 1933/34	1	»
Sager vedr. de økonomiske interesser i Rusland før 1917	»	29
 <i>Noterings- og indskrivningskontoret.</i>		
Brevkopibøger 1896–1913	21	»
Statsgældskontorets journaler (m. registre) 1896–1913	37	»
Statsgældskontorets journalsager 1896–1913	»	97
 <i>I. statsaktivkontor.</i>		
Statsslånefondens og statskassens kopibøger 1895–1923	89	»
Statsslånefondens og statskassens brevbøger 1895–1942	177	»
Statsslånefondens og statskassens journaler 1895–1935	204	»
Udgiftsordrebøger 1818, 1849–1923	16	»
Indtægtsordrebøger 1849–1908	9	»
Journaler vedr. kriselån i h. t. lov af 18. okt. 1931 til landbruget 1932 ff	4	»

	Bd.	Pkr.
Sager vedr. kriselån i h. t. lov af 18. okt. 1931 til landbruget 1932 ff	»	224
A-sager 1896–1922	»	58
F-sager (jernbaner) –1922	»	29
Kopier af udgåede skrivelser 1924–42	»	110
Tiendelove 1919–35	»	1
Diverse protokoller 1850 ff	77	»
Diverse regnskabssager –1921	»	278
 <i>2. statsaktivkontor.</i>		
H.-L.-sager 1–10344	»	553
 <i>3. statsaktivkontor.</i>		
P.-L.-sager (parcellånsager)	»	38
 <i>4. statsaktivkontor.</i>		
Arkivalier vedr. Howaltswerke som Treuhänder for orlogsværftet 1943–45	»	100
 <i>5. statsaktivkontor.</i>		
Brevbøger vedr. istandsættelselån i h. t. love af 31. okt. 1940 og 28. febr. 1942	102	»
Journaler vedr. istandsættelselån i h. t. love af 31. okt. 1940 og 28. febr. 1942	29	»
Sager vedr. istandsættelselån i h. t. love af 31. okt. 1940 og 28. febr. 1942 nr. 1–35846	»	358
Sager vedr. staldhygiejnelån i h. t. love af 15. marts 1939 og 18. marts 1941 nr. 1–12590.....	»	60
 <i>Finansbogholderiet.</i>		
Diverse protokoller vedr. husmandslån, jordlån m. v. 1909–28..	186	»
 <i>Kontoret for enkeforsøgelse, anvisning og bogholderi.</i>		
Sekretariatets kopibøger 1889–1911	4	»
Journaler 1861–85	26	»
Journaler 1856–1923	278	»
Journaler til civil anvisning 1885–96	7	»
Krigs- og marineministeriets journaler 1886–1915	6	»
Journalsager 1870–1888	»	10
Gagerelementer 1849–1916	79	»
Lønforskud 1850–1910	8	»
Lønforskuds kassebøger 1900–18	16	»
Kontrabøger 1852–1905	54	»
Diverse protokoller	10	»

	Bd.	Pkr.
Enkeforsørgelse:		
Ekspeditionsprotokoller 1901–16	70	»
Journaler 1896 ff	10	»
Enkeforsørgelsesskemata 1858–1909	364	»
Enkeforsørgelsessager 1887–1918	»	156
Diverse enkeforsørgelsesprotokoller	4	»
Pension:		
Kopibøger 1917–32	95	»
Registre til kopibøger 1917–32	15	»
Pensionskontorets journaler 1886–1914	29	»
Understøttelseskassens kopibøger 1926	1	»
Bestillingmænds forsørgelse, hovedbøger 1871–1905	26	»
Diverse sager (div. år)	33	89

Det statistiske departement.

Folketællingslister 1940	»	1664
Kreaturtællingslister 1837	»	1
Kreaturtællingslister fra Hertugdømmerne 1861	»	2
Materiale vedr. fabrikker og fabrikmæssigt drevne håndværk 1871–72	»	1
Fæste-, leje- og tjenestehuse 1899	»	17
Produktionsstatistik 1916–33	»	68
Materiale fra erhvervstællingen 1935	»	264
Skemaer vedr. landbrugets gæld 1937	»	245
Skibsfartsindberetninger 1941–46	»	3
Spørgeskemaer vedr. vildtudbyttet 1944–46	»	255
Dødsfald ved voldsom død på Færøerne 1920–21	»	1
Indberetninger vedr. krigsskatter 1864	»	1
Direkte skatter 1864–74	»	1
Indberetninger vedr. den fælleskommunale udligningsfond (skole- væsen) 1936/37–1949/50	»	133
Regnskaber vedr. amtsrepartitionsfondet 1910–38	»	1
Bykommunernes regnskaber 1910/11, 1920–21, 1930/31, 1937/38	»	7
Sognekommunernes regnskaber 1930/31–1937/38	»	112
Diverse sager 1885–1922	»	47

*Departementet for told- og forbrugsafgifter.**Personalekontoret.*

Kopibøger B 1909–19	33	»
Registre til kopibog B 1909–19	11	»
Journaler B 1909–19	11	»
Kopibøger C 1909–19	35	»
Registre til kopibog C 1909–19	11	»

	Bd.	Pkr.
Journaler C 1909–19	11	»
Sager til journal C (afgået personale) 1931–40	»	65
Sager til journal C (personale) 1866–1943	»	186
<i>Toldafgiftskontoret.</i>		
Importafgiftssager 1940–43	»	30
Sager vedr. den tyske værnemagt 1940–48	»	11
Sager vedr. midlertidigt udførselsforbud 1940–45	»	4
Beskatnings- og afgiftssager 1906–54	»	81
Sager vedr. overtrædelse af toldlovens § 48	»	98
<i>Forbrugsafgiftskontoret.</i>		
Alm. journalsager 1923–44	»	60
Færø-sager 1908–36	»	27
Afgiftssager 1912–47	»	213
<i>Skattedepartementet.</i>		
<i>1. ekspeditionskontor.</i>		
Kopibøger 1936–42	19	»
Registre til kopibøger 1913–20	8	»
Journaler 1913–20	10	»
Journalregistre 1913–20	8	»
Journalsager 1937–42	»	14
Journalsager (Skd. I-) 1936–42	»	141
Journalsager (Skd. I R-) 1936–42	»	171
Kopibøger for stempelsager 1939	6	»
Registre til kopibøger for stempelsager 1912–39	28	»
Journaler for stempelsager 1901–10	12	»
Journalregistre for stempelsager 1901–10	10	»
Journalsager (stempelsager) 1939–40	»	43
Postbog for stempelsager 1912	1	»
<i>2. ekspeditionskontor.</i>		
Kopibøger 1939–41	36	»
Journaler (Skd. II-) 1903–20	20	»
Journalregistre (Skd. II-) 1903–20	12	»
Journalsager (Skd. II-) 1941–46	»	62
Merindkomstsager 1942–44	»	5
<i>3. ekspeditionskontor.</i>		
Kopibøger 1936–38	21	»
Journalsager (Skd. III-) 1936–38	»	77
<i>4. ekspeditionskontor.</i>		
Journaler med registre (Skd. IV-) 1903–13	26	»
Journalsager (Skd. IV A-) 1942–45	»	130

	Bd.	Pkr.
Registre til kopibøger for motorskattesager 1933–39	7	»
Journaler med registre for motorskattesager 1922–45	47	»
Registre til kopibøger (Klasselotteri-) 1868–1922	12	»
Journaler (Klasselotteri-) 1872–1913	22	»
Kopibøger (Ejendomsskylds-) 1937–45	27	»
Journaler (Ejendomsskylds-) 1937–45	»	68

Hovedrevisoraterne.

Regnskabsbøger fra justitsministeriet 1924/25–1940/41	54	»
Protokoller B til landsover- samt hof- og stadsrettens skiftekommissions sager 1875/76–1918/19	45	»
Landsover- samt hof- og stadsrettens skiftesager 1866/67–1918/19	»	109
Regnskaber for retskredsene 1920/21–1939/40	»	921
Protokoller for Københavns byrets skiftesager 1919/20–1939/40	32	»
Københavns byrets skiftesager 1919/20–1939/40	»	129
Regnskabsbøger fra forskellige politigrene 1920/21–1942/43 ..	151	»
Regnskabsbøger fra fængslerne 1920/21–1931/32	44	»
Regnskaber fra Færøerne 1856–1940	»	130
Regnskabsbøger fra hospitaler 1921/22–1939/40	48	»
Skovkasseregnskaber 1938–49/50	»	292
Regnskaber vedr. kgl. slotte og haver 1939–45	»	59
Regnskabsbilag vedr. kgl. slotte og haver 1931/32–1949/50 ..	»	144
Regnskaber vedr. byggearbejder ved Landbohøjskolen og Serum-institutet 1918–27	»	2
Materiale fra auditørerne ved den ekstraordinære tjenstemandsdomstol 1945–49	»	68
Regnskabsbilag hørende under marineministeriet 1916/17–1933/34	»	992
Proviantjournaler fra Søværnets kaserne 1936–40	»	1
Redningsvæsenets inventarieregnskaber 1937–40	»	1
Regnskaber fra modstandsbevægelsen og Den danske brigade i Sverige 1943–45	»	189
Regnskabsbilag fra undervisningsministeriet 1913–34	»	771
Diverse regnskabsbøger	150	»

Statens ligningsdirektorat.

Skemaer vedr. 8 alm. vurdering til ejendomsskyld (1936)	»	1955
Skemaer vedr. omvurderinger 1933–44	»	37
Kendelser vedr. 7. alm. vurdering til ejendomsskyld	»	50
Kendelser vedr. 8. alm. vurdering til ejendomsskyld	»	57

Landsoverskatterådet.

Klagesager 1913–1926/27	»	565
-------------------------------	---	-----

Justitsministeriet.

	Bd.	Pkr.
<i>1. ekspeditionskontor.</i>		
Forestillingsprotokol 1941–50	1	»
Kronologisk register til forestillingsprotokoller 1920–48	1	»
Registrarer 1943–51	27	»
Brevbøger 1944–53	151	»
Brevregistre 1930–43	31	»
Journaler 1940–49	69	»
Journalregistre 1940–49	10	»
Journalsager 1944–52	»	1299
Fortegnelser til blanketregnskaber 1943–47	5	»
Blanketregnskaber 1943–47	»	638
Tyske faderskabssager 1942–44	»	169
Ansøgerliste 1911–32	1	»
 <i>2. ekspeditionskontor.</i>		
Forestillingsprotokoller 1943, 1945–47	4	»
Registrarer 1943–50	10	»
Brevbøger 1944–53	140	»
Brevregistre 1942–51	20	»
Journaler 1940–48	42	»
Journalregistre 1940–46	7	»
Journalsager 1943–52	»	920
Psykopatsager 1935 ff.	»	10
Filmsrådsager 1938–48	»	11
(Benådningssager se 6. ekspeditionskontor).		
 <i>3. ekspeditionskontor.</i>		
Forestillingsprotokoller 1940–46	6	»
Registrarer 1940–46	10	»
Brevbøger 1942–46	55	»
Brevregistre 1941–46	12	»
Journaler (med registre) 1936–48	59	»
Journalsager 1941–51	»	118
Sager fra Justitsministeriets færdselsudvalg	»	8
 <i>4. ekspeditionskontor. 1921–24.</i>		
Ekspeditionsliste 1921–24	1	»
 <i>4. ekspeditionskontor 1939 ff.</i>		
Kopibøger 1941–49	106	»
Brevregistre 1939–47	18	»
Journalsager 1942–51	»	780

	Bd.	Pkr.
<i>5. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Ann.:</i> Oprettet 1947, jvf. Hof- og Statskalenderen.		
Forestillingsprotokol 1947-49	1	»
Registranter 1947-51	3	»
Brevbøger 1947-53	49	»
Brevregistre 1947-50	8	»
Journaler (med registre) 1947-48	8	»
Journalsager 1947-53	»	417
<i>6. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Ann.:</i> Oprettet 1947, jvf. Hof- og Statskalenderen.		
Kopibøger 1947-51	29	»
Brevregistre 1947-48	2	»
Journaler (med registre) 1947-48	5	»
Journalsager 1947-52	»	260
Benådningssager:		
<i>Ann.:</i> Disse sager behandlede indtil 1947 i 2. ekspeditionskontor.		
Forestillinger 1946-52	20	»
Registranter 1946-55	13	»
Kopibøger 1946-53	53	»
Brevregistre 1942-50	22	»
Journaler 1941-45	6	»
Journalsager 1944-53	»	613
<i>Direktoratet for fængselsvæsenet.</i>		
Forestillingsprotokoller 1920-34	16	»
Kopibøger 1922-40	76	»
Journaler 1935-45	26	»
Journalregistre 1935-45	11	»
Journalsager 1935-45	»	495
<i>1. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Ann.:</i> Oprettet 1946, jvf. Hof- og Statskalenderen.		
Journaler 1946-50	20	»
Journalregistre 1946-50	5	»
Journalsager 1946-50	»	216
<i>2. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Ann.:</i> Oprettet 1946, jvf. Hof- og Statskalenderen.		
Journaler 1946-49	23	»
Journalregistre 1946-49	4	»
Journalsager 1946-49	»	277
<i>Kontoret for arbejdsdriften.</i>		
Kopibøger 1913-29	50	»

Lenskontrollen.

Bd. Pkr.

Journalsager 1915–27 » 194

Indenrigs- og boligministeriet.

1. departement.

Forestillingsprotokoller (for alle kontorer) 1933–43 12 »

1. ekspeditionskontor (kommunekontoret).

Brevbøger 1937–44 33 »

Real- og brevregistre 1935–44 10 »

Journalsager 1935–44 21 »

Journalregistre 1935–44 10 »

Journalsager 1943–51 » 453

Registre over ekspeditioner 1867–1912 8 »

Registraturprotokol 1880–1905 1 »

Ejendomsudvalget.

Kopibøger 1943–46 29 »

Brevregistre 1943–46 3 »

Journalsager 1943–46 7 »

Journalregistre 1943–46 2 »

Journalsager 1943–46 » 187

Referater 1943–44 » 7

Fælleskommunal udligningsfond.

Journalsager 1937/38–1946/47 2 »

Journalsager 1937/38–1945/46 » 26

2. ekspeditionskontor.

Anm.: Fælles for flere saggrupper.

Kopibøger 1939–40 28 »

Almindelige journalsager 1938–39 2 »

Værnepligtssager m. v.:

Brevbøger 1941–45 5 »

Brevregistre 1937–40 4 »

Journalsager (med registre) 1937–46 31 »

Journalsager 1941–47 » 96

Civil værnepligtsjournalsager (med registre) 1934–46 12 »

Civil værnepligtssager 1938–46 » 16

Sundhedssager.

Anm.: Fra og med 1947 overgik sundhedssager til 4. og 5. ekspeditionskontor, se dette.

Brevbøger 1941–44 39 »

	Bd.	Pkr.
Brevregistre 1932-44	13	»
Journaler (med registre) 1932-44	43	»
Journalsager 1943-46	»	188
<i>Luftværnssager.</i>		
Journaler (med registre) 1939-46	15	»
Journalsager 1943-47	»	27
<i>Rottesager.</i>		
Journaler (med registre) 1943-46	4	»
Journalsager 1943-47	»	5
<i>Folkeregistersager.</i>		
Journal 1938-42	1	»
Journalsager 1938-47	»	20
<i>Vandindvindingssager.</i>		
Journalsager 1946-47	»	2
<i>Civilbeskyttelsessager.</i>		
Journaler 1941-43	3	»
Journalsager 1941-43	»	7
<i>Ædrueligheds-, husflids- og legatsager.</i>		
Journalsager 1946-47	»	2
<i>Tyskersager.</i>		
Journalsager 1940-44	»	70
<i>2. ekspeditionskontor (2. kommunekontor).</i>		
<i>Anm.: Oprettet 1948, jvf. Hof- og Statskalenderen.</i>		
Journalsager 1948-51	»	153
<i>3. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Indfødsretssager:</i>		
Kopibøger 1943-47	21	»
Brevregistre 1938-47	10	»
Lovsager 1942-44, 1946-51	»	419
Alm. journalsager (62-sager) 1942-51	»	338
<i>4. og 5. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Anm.: Oprettede 1947, jvf. Hof- og Statskalenderen.</i>		
<i>Sundhedssager:</i>		
Journalsager 1947-52	»	345

Bd. Pkr.

Statens bygningsdirektorats 1. ktr.

Byggesager (d. v. s. dispensationssager):

Kopibøger 1940–45	12	»
Brevregistre 1938–40	3	»
Journaler 1938–40	6	»
Journalregistre 1938–40	3	»
Journalsager 1942–48	»	102
Sager vedr. kgl. slotte og haver:		
Kopibøger 1940–43	12	»
Brevregistre 1936–1939/40	4	»
Journaler 1936/37–1939/40	4	»
Journalregistre 1936/37–1939/40	4	»
Journalsager 1942/43–1950/51	»	157

Statens bygningsdirektorats 2. ktr.

Boligsager:

Kopibøger (med registre) 1934–45	86	»
Journalsager 1937–45	»	729

Huslejesager.

Journaler 1938–44	3	»
Journalsager 1941–44	»	13

Civildforsvarsstyrelsen.

Journalsager 1938–44	»	86
----------------------------	---	----

Statens civile luftværn.

Journalsager 1939–45	»	40
----------------------------	---	----

Sundhedsstyrelsen.

Indkomne sager 1938–44	»	197
Medicinalberetninger 1941–52	»	48
Dødsattester 1944–53	»	614
Dødsattester fra Færøerne 1939/40–1945/46	»	4

Stadslægen i København.

Fødselsanmeldelser 1943–52	»	120
----------------------------------	---	-----

Socialministeriet.*1. ekspeditionskontor.*

Kopibøger 1939–49	69	»
Brevregistre 1939–47	16	»
Journaler 1930–36	25	»
Journalregistre 1930–36	7	»
Journalsager 1941–50	»	272

	Bd.	Pkr.
<i>2. ekspeditionskontor (Kontoret for offentlig forsorg).</i>		
Kopibøger 1938–47	69	»
Brevregistre 1938–46	13	»
Realregistre 1946–48	9	»
Journalsager 1942–51	»	344
Sekretariatssager 1942–51	»	78
<i>3. ekspeditionskontor.</i>		
a) <i>Børneforsorgskontoret.</i>		
<i>Ann.:</i> Oprettet 1949, jvf. Hof- og Statskalenderen.		
Kopibøger 1946–49	15	»
Journalsager 1949–50	»	41
b) <i>Særforsorgskontoret.</i>		
Kopibøger 1941–49	34	»
Brevregistre 1935–44	10	»
Journalsager 1935–44	19	»
Journalregistre 1935–44	10	»
Journalsager 1941–49	»	255
<i>4. ekspeditionskontor.</i>		
Kopibøger 1939–49	82	»
R-journalsager 1934–49	15	»
54-journal 1933–34, 1937	2	»
205-journalsager 1935	2	»
Journalsager 1940–49	»	509
<i>5. ekspeditionskontor.</i>		
<i>Ann.:</i> Oprettet 1950, jvf. Hof- og Statskalenderen.		
Journalsager 1950	»	7
<i>Beskæftigelsescentralen.</i>		
Kopibøger 1941–46	38	»
Journalsager 1937–42	»	316
Diverse materiale vedr. beskæftigelseslejre m. v.	1	11
<i>International afdeling.</i>		
Kopibøger 1922–47	26	»
Journalsager 1919–47	22	»
Journalsager 1919–41, 1945–47	»	55
<i>Minister Fanny Jensen.</i>		
Diverse sager 1947–50	1	9
<i>Grønlandskommissionen.</i>		
<i>Ann.:</i> Nedsat ved kgl. resolution af 29. nov. 1948.		
Diverse	»	6

	Bd.	Pkr.
<i>Udvandringskontoret.</i>		
Fortrolig beretning om dets virksomhed 1939–45	1	»
Skibsekspeditionssager 1869–74, 1879–1931	»	120
Diverse sager 1940–46	»	400

Direktoratet for arbejds- og fabriktilsynet.

Diverse sager 1919–45	»	470
-----------------------------	---	-----

Voldgiftsrådet for sygekasser og læger.

Alm. sager 1915–50	»	15
--------------------------	---	----

Handelsministeriet.

Forestillingsprotokoller 1908–43	37	»
Register til forestillingsprotokoller 1908–41	1	»
Kopibøger 1933–41	221	»
Realregistre 1929–51	58	»
Journalregistre (søfart) 1925–46	22	»
Registre over udgåede breve 1942–47	17	»
Journal vedr. skotøj, cigarer og cigarillos 1922–23	6	»
Journalregistre vedr. skotøj, cigarer og cigarillos 1922–23	4	»
Journalsager 1933–41	»	816
Hovedbøger 1924/25–1934/35	21	»
Regnskabsjournaler 1924/25–1947/48	58	»
Anvisningsbøger 1909–47 (diverse år)	27	»
Sager vedr. Detailhandlerbanken 1908–10	»	2
Sager vedr. Landmandsbanken 1927–35	»	4
Diverse sager	1	1

Banktilsynet.

Sager vedr. tilsynets periodiske undersøgelser i bankerne 1919–39	»	176
---	---	-----

Sparekassetilsynet.

Sparekasseregnskaber 1939–47	»	91
------------------------------------	---	----

Fragtnævnet.

Olierapporter, skibsmapper m. m. 1939–45	»	477
Fragterklæringer m. m. 1939–49	»	372
Beredskabssager, banemapper m. m. (u. å.)	»	426
Diverse sager 1939–46	»	700

Skibsregistreringskontoret.

Skibsregistreringsprotokoller 1867–92	107	»
---	-----	---

Navigationsdirektoratet.

Protokoller fra Navigationsskolen 1866–1931	41	»
---	----	---

Landbrugsministeriet.

	Bd.	Pkr.
<i>Landvæsenskottoret.</i>		
Landvæsens- (L J-) kopibøger (m. registre) 1935–48	187	»
Landvæsensbrevlister 1924–48	49	»
Landvæsensjournalsager 1941–48	»	262
Landbrugsministeriets tilsyn med landøkonomisk konsulentvirksomhed 1914–35	7	71
 <i>Domænekottoret.</i>		
Godsdomænekopibøger 1932–39	8	»
Godsdomænebrevlister 1902–35	5	»
Godsdomænejournaler 1920–29	10	»
Godsdomænejournalregistre 1926–29	4	»
Godsdomænesager 1924–39	»	39
Sønderjyske godsdomænesager 1920–39	»	7
Godsdomænesager, pakkesager 1887–1945	»	54
Skovdomænekopibøger 1932–39	23	»
Skovdomænebrevlister 1901–37	11	»
Skovdomænejournaler 1919–29	11	»
Registre til skovdomænejournaler 1919–29	11	»
Skovdomænejournalsager 1932–39	»	84
Skovdomænepakkesager	»	10
Sager vedr. Horneby sand 1931	»	3
Journaler til Færø-skovsager (u. å.)	3	»
Register til Færø-skovsager (u. å.)	1	»
Fortegnelse over kort over private skove (u. å.)	1	»
 <i>Erhvervsdirektoratet.</i>		
Udførsels-(LUJ-) kopibøger (m. registre) 1934–39	54	»
Udførselsbrevlister 1926–35	11	»
Registre til udførselsbrevlister 1926–35	11	»
Udførselsjournalregistre 1926–35	10	»
Udførselsjournalsager 1943–51	»	591
Veterinær-(LVJ-) journaler 1926–35	14	»
Veterinærjournalsager 1943–51	»	206
Korn-(LKJ-) journalsager 1943–51	»	105
FAO-sager 1948	»	1
 <i>Gældssanerings-, bygge- og brændselskottoret.</i>		
Gældssaneringsager 1936 ff.	»	204
Journaler og sager vedr. tinglysningsloven 1943 ff.	21	9
Ny bygn. nr. 1–100013	»	86
Gl. bygn. nr. 1–90050	»	92

	Bd.	Pkr.
<i>Fiskeridirektoratet.</i>		
Journalsager 1940–42	»	148

<i>Direktoratet for matrikelvæsenet.</i>		
Udstyknings-(UJ-) sager 1926–30	»	779
Bemærkninger om landvæsen på Færøerne 1843	1	»

<i>Statens Jordlovsudvalg.</i>		
Indkøbt jord nr. 18001–18200	»	53

<i>Direktoratet for statsskovbruget.</i>		
Diverse sager ang. skovdistrikterne 1911–35	»	58
Diverse direktoratsager 1911–35	»	97
Diverse sager 1902–29	»	10
Budgetsager 1938/39–1946/47	»	9
Årsoversigter 1928/29–1945/46	»	7

<i>Brunkulstilsynet.</i>		
Regnskabsbøger og pakkesager 1940–55	15	87

<i>Det veterinære sundhedsråd (Veterinærdirektoratet).</i>		
Kopibøger 1851–67	11	»
Journalsager 1851–1923	26	»
Journalsager ang. behandling med arsenik 1864–80	2	»
Journalsager 1851–1921	»	213
Protokoller over smitsomme sygdomme hos husdyr	24	»
Diverse protokoller 1859–1926	34	»
Diverse sager	»	3

Ministeriet for offentlige arbejder.

<i>Alm. sager:</i>		
Forestillingsprotokoller 1894–96, 1900–14	7	»
Bestallingsprotokoller 1894–1918	1	»
Kopibøger 1900–39	40	»
Journalsager 1900–13	14	»
Journalsager 1942–52	»	82

<i>Trafiksager:</i>		
Journalsager 1943–45	»	13

<i>Elektricitetssager:</i>		
Kopibøger 1907–38	12	»
Journalsager 1942–52	»	31

	Bd.	Pkr.
<i>Jernbanesager:</i>		
Kopibøger 1903–39	91	»
Journalsager 1900–13	14	»
Journalsager 1942–52	»	246
<i>Havnesager:</i>		
Kopibøger 1900–39	81	»
Journalsager 1900–13	14	»
Journalsager 1942–52	»	302
<i>Krydsningsager:</i>		
Journalsager 1941–45	»	23
<i>Luftfartssager:</i>		
Kopibøger 1922–39	18	»
Journalsager 1942–52	»	79
<i>Motorsager, Omnibus- og rutebilsager:</i>		
Kopibøger 1925–39	16	»
Journalsager 1941–47	»	48
<i>Telefonsager:</i>		
Kopibøger 1923–47	9	»
Journalsager 1945–52	»	32
<i>Vejssager:</i>		
Journalsager 1941–45	»	177
<i>Undergrundssager:</i>		
Journalsager 1943–52	»	24
<i>International buskørsel:</i>		
Journalsager 1949.....	»	16
<i>Rationeringsager:</i>		
Journalsager 1948, 1952–53	»	77
<i>Gummiager:</i>		
Kopibøger 1941–48	11	»
<i>Havne- og brotaksager:</i>		
Journalsager 1949.....	»	41

	Bd.	Pkr.
Register til N. Andersens arbejderlegat	1	»
Sager vedr. Economic Committee for Europe 1948	»	1
Regnskabsjournaler 1924/25–1935/36	20	»
Hovedbøger 1924/25–1935/36	12	»

Generaldirektoratet for statsbanerne.

Kassebøger for kassererkontoret i Århus 1871/72–1931/32	149	»
Diverse regnskaber 1867–1900	»	275
Det tekniske kontors arkiv 1885–1903	»	439

Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet.

Diverse postale akter 1717–1847	»	25
Overkommissionens arkiv 1920–37	»	13
»Historiske« telegrammer 1941–45	»	17

Vejdirektoratet.

Overvejsinspektoratets kopibøger 1775–1885, 1911–49	191	»
Registre over udgåede breve 1794–1867	53	»
Journaler 1778–1867	59	»
Vejkontrollens regnskaber 1867–85	»	1
Pengeregnskaber 1868–1910	»	4
Afskedigede vejopsynsmænd og deres enker	»	2
Diverse regnskabsprotokoller 1864–94	14	»
Diverse protokoller 1760–1868	9	»

Jernbanekommissariatene.

Journal vedr. sjællandske jernbaner 1921–24	1	»
Journalsager vedr. sjællandske jernbaner 1926–29	»	11
Journal vedr. fynske jernbaner 1911–40	1	»
Journalsager vedr. fynske jernbaner 1926–40	»	7
Journaler vedr. jyske jernbaner 1919–28	3	»
Journalsager vedr. jyske jernbaner 1926–33	»	32

Kirkeministeriet.

Forestillinger 1901–13	13	»
Brevbøger 1901–13	65	»
Journaler 1901–13	13	»
Journalsager 1901–13	»	257
Henlagte sager 1901–13	»	5
Henlagte ekspeditioner 1901–13	»	52
Ansøgninger 1901–13	»	53

Undervisningsministeriet.

	Bd.	Pkr.
<i>Vedr. det alm. skolevæsen m. v.:</i>		
Brevbøger 1908–28	306	»
Brevregistre 1908–28	21	»
Journaler (m. registre) 1908–28	52	»
Journaler 1908–28	»	689
Skoleberetninger 1848–1905	»	35
De danske skoler i Sverige under besættelsen	49	5
Anmeldelser til eneret 1867–96	»	2
 <i>Vedr. det højere undervisningsvæsen:</i>		
Tandlægeskolens dimissionsprotokol 1916–39	1	»
Tandlægeskolens elevprotokoller 1932–43	3	»
Tandlægeskolens kassebøger 1907–35	5	»
Tandlægeskolens hovedbøger 1928–34	2	»
Regnskabsbilag 1907–14	»	1
 <i>Det kgl. teater.</i>		
Regnskabsbilag 1931–39	»	50

Marineministeriet.

<i>Søartilleriet.</i>		
Indkomne sager 1889–1919	»	31
Skibsjournaler for »Valkyrien« og »Sjælland« 1848 og 1864 ..	2	»
 <i>Fyr- og vagervæsenet.</i>		
Fyrskibenes journaler 1870–95	45	»
Fyrmagasinet hovedbøger 1852–1920	36	»

Kommissioner m. v.

<i>Højesteret.</i>		
Voteringsprotokol 1777–78	1	»
Reskriptjournaler 1728–1865	2	»
Højesterets erklæringsprotokoller 1786–1844	17	»
Justitiarii erklæringsprotokoller 1837–73	2	»
Protokoller for Højesterets skriftlige kommission 1829–50	2	»
Journaler over indkomne breve 1802–35	3	»
Assessorernes prøvevota 1815–39	1	»
Prøveprotokoller for sekretæren 1806–43	3	»
 <i>Den parlamentariske kommission.</i>		
Tyske akter	»	135

	Bd.	Pkr.
<i>Røde kors.</i>		
Sager vedr. allierede flygtninge 1945–47	»	81
Flygtningeadministrationens undervisningsudvalgs indberetninger 1945 ff.	»	2
Kirketjenesten for flygtninge	8	51
I. R. O. Diverse sager 1948–52	39	»
 <i>2. ekstraordinære statsadvokatur for København.</i>		
Materialer fra Rüstungsstabs arkiv vedr. diverse danske firmaer 1940–45	»	117
 <i>Revisionsudvalget for tyske betalinger.</i>		
Tyske regnskabs- og kontrolbøger 1940–45	»	48
Værnemagtssager 1945 ff.	»	12
 <i>Den danske flygtningeadministration i Sverige.</i>		
Diverse sager 1943–45	107	7
 <i>Nationalbanken.</i>		
Protokoller over bankhæftelser i bygninger (u. å.)	287	»
Diverse protokoller (u. å.)	46	»
Diverse sager (u. å.)	»	2
 <i>Rigspolitichefen.</i>		
Kopibøger 1911–30	159	»
Fortrolige kopibøger 1912–32	5	»
Journals 1911–25	16	»
Journalregistre 1911–24	13	»
Indgangsregistre 1922–34	6	»
Udgangsregistre 1922–34	6	»
I. C. P. O.-registre (Int. Off. sikkerhed) 1925–28	4	»
Paroleordrebøger 1914–44	4	»
Fortrolige meddelelser	1	»
Forhørsprotokoller 1914–31	7	»
Stamrullejournals 1920–34	3	»
Journals vedr. belønninger og gratialer 1912–34	1	»
Ansættelsesbøger for ordenspolitiet i Sønderjyll. 1920–26	2	»
Ansøgningsjournal 1930–38	1	»
Uantagne betjente på prøve 1919–30	1	»
Antagelsesbøger for prøvebetjente 1919–25	3	»
Ansættelsesbøger for faste betjente 1918–26	6	»
Register til ansættelsesbøger 1918–26	1	»
Konceptbøger til stamruller 1920–32	5	»
Sekretariatsjournalregistre 1920–32	4	»

	Bd.	Pkr.
Navneregister over udlændinge 1920	1	»
Register over ejendoms køb og -salg 1912-38.....	1	»
Eftersøgningstjenesten:		
Sager vedr. danske i Tyskland 1939-50	»	14
Fremmedafdelingen:		
Sager vedr. danskes rejser til udlandet	»	392
<i>Retslægerådet.</i>		
Kopibøger 1922-24	6	»
Journaler 1922-24	3	»
Journaler 1922-24	»	15
<i>Statsradiofonien.</i>		
Sager vedr. radiohusets opførelse 1934-45	»	38

AFLEVERINGER AF PRIVATARKIVER M. M.
TIL RIGSARKIVET
1921–55

Oversigten er udarbejdet på basis af indførsler i gavebogen. De angivne bind, pakker og læg er ofte ændret ved ordningen og giver derfor kun en antydning af de enkelte arkivers størrelse.

Arkiverne er opført alfabetisk efter givernes navne. De arkiver, der er afleveret af private til rigsarkivet gennem »Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie«, er markeret med en stjerne.

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
*Aaberg, Karen, frk., Thisted (29/1 1940):			
Red. <i>A. L. M. Aabergs</i> efterladte papirer	»	»	»
Aagesen, V., højesteretssagfører, København (4/9 1936):			
Arkivalier fra det <i>Oxholmske</i> privatarkiv på Rosenfeldt . .	»	1	»
Aakjær, Svend, rigsarkivar (3/4 1946):			
Folketingsmand <i>Victor Pingels</i> privatarkiv	»	9	»
Agger, Anna, Kirkegaard pr. Bøvlingbjerg (2/11 1953):			
3 vandrebøger, mrk. m 33–35, tilhørende lærer <i>J. Jørgensen</i> , Borup	3	»	»
Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, greve (31/7 1947):			
Baron <i>Friederich v. Pechlins</i> arkiv	»	1	»
Ambassade, dansk, Paris (29/11 1950):			
Arkivalier vedr. » <i>Frit Danmark</i> « i Paris	»	1	»
Amby, Ulla de Teilman, frue (4/3 1949):			
Dokumenter og breve af slægten <i>de Teilmans</i> arkiv	»	3	»
Andersen, A., kreditforeningsfuldmægtig, Viborg (13/11 1948):			
Prof. <i>Carl Hermansens</i> arkiv	»	1	»
Andersen, E. K., kontorchef, kirkeværg for Frederikskirken (14/11 1952):			
9 tegninger af <i>F. Meldahl</i> fra Marmorkirkens arkiv	»	»	9
*Andersen, Esper, frue, Skive (18/3 1939):			
<i>Esper Andersens</i> papirer	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Andersen, J. Oskar, professor (26/9 1942):			
Pergamentsbreve fra perioden 1491–1661	»	»	12
Andresen, Sune, højskolelærer, Snoghøj (15/9 1936):			
Højskoleforstander <i>Peter Andresens</i> efterladte brevsamling	»	»	»
Andræ, Poul, etatsråd (31/1 1921):			
<i>C. C. E. Andræs</i> og hustrus privatarkiv	»	»	»
Samme (21/10 1922):			
<i>Andræs'ske papirer</i>	»	2	»
Arntz, Martha, frk., København (21/6 1933):			
Diverse arkivalier	1	1	3
Arntz, S., læge (15/2 1921):			
Pergamentsbrev af 1587 og skiftesager vedr. <i>Hans Georg Faith</i>	»	1	1
Arkivkommissionen (9/9 1926):			
<i>Oluf Friedrich v. Eggers'</i> arkiv	»	2	»
Etatsråd <i>A. S. Ørsted</i> og hustru <i>Antoinette f. v. Eggers'</i> arkiv	»	1	»
<i>Oluf Chr. Tønnies v. Eggers'</i> arkiv	»	1	»
<i>Otto Friedrich v. Eggers'</i> arkiv	»	1	»
Samme (1926):			
<i>D. B. Adlers</i> arkiv	8	3	»
Samme (14/12 1926):			
<i>Herman Triers</i> arkiv	»	28	»
Samme (17/1 1930):			
<i>Kall-Monrad'ske</i> papirer med fortegnelse over disse	1 hft.	21	»
Samme (9/5 1930):			
Afskrifter af papirer vedr. <i>Ove Høegh-Guldberg</i> (1731–1808)	1 hft.		
Samme (20/6 1930):			
Familien <i>Goos'</i> arkiv	»	21	»
<i>Hegermann-Lindencroneske</i> papirer	»	17	»
Samme (25/7 1930):			
Breve og papirer fra <i>Erik Skram</i> til <i>Anna</i> og <i>Carl Feilberg. I.</i>	»	1	»
Breve fra fru <i>Amalie Skram</i> og fra <i>Erik Skram</i> til <i>Anna</i> og <i>Carl Feilberg. II.</i>	»	1	»
Breve mellem <i>Amalie Skram</i> og <i>V. Irminger</i>	»	1	»
Samme (25/7 1930):			
Af professor <i>Goos'</i> papirer: Breve fra <i>Henning Matzen</i> m. m.	»	1	»
Samme (maj 1933):			
Det <i>Aagaard-Hammerich'ske</i> arkiv	»	32	»
Samme (7/9 1937):			
Johan Ottosens saml. vedr. nationalitetskampen i Sønder- jylland (afskrifter)	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (9/9 1937):			
Div. afskrifter vedr. grev <i>Magnus Theodor Moltke</i> på <i>Zalenze</i>	»	»	»
Samme (8/1 1938):			
Breve til fru <i>Dagmar Lemming</i> i ægteskab med <i>Niels Neergaard</i>	»	1	»
Samme (16/3 1939):			
Fotostatkopier af breve fra <i>J. H. E. Bernstorff</i> til <i>Achatz Freiherr von der Asseburg</i>	»	1	»
Samme (13/10 1943):			
Prof. <i>Vald. Irmingers</i> († 1938) papirer (1896–1935)	»	1	»
Samme (4/2 1944):			
<i>Kr. Tovborg Jensens</i> papirer, efterlevering	»	»	»
Samme (29/3 1944):			
En samling breve fra <i>Jeppe Aakjær</i> til red. <i>Carl Hansen</i> ..	»	1	»
Samme (14/12 1948):			
Papirer fra fru <i>Inge Holmers</i> bo	»	1	»
Samme (8/5 1953):			
3 bd. forhandlingsprotokoller for ministermøder 1916–18 (kirkeminister <i>Th. Povlsens</i> efterladenskab)	3	»	»
Samme (27/4 1955):			
Papirer fra biskop <i>Jørgen Hansens</i> arkiv	»	1	»
Arp, Fl., maskinmester (22/2 1944):			
Dokumenter fra 18. og 19. årh., bl. a. vedr. sognepræst <i>Terkel Nicolaj Brandt</i>	»	1	»
Bache, D. G. M., overretssagfører, København (12/9 1951):			
En pakke afskrifter af <i>Monradhåndskrifter</i>	»	1	»
Samme (3/1 1952):			
Papirer vedr. <i>D. G. Monrad</i> , væsentlig udkast til prædikener	»	»	1
Balslev, L. C., pastor emer., Erikshaab pr. Højrup (7/10 1941):			
Dagbøger førte af <i>Marie Balslev</i> 1823–27, 1830–31, 1833–34, 1837–39	»	»	11
Afskrifter af breve til og fra <i>Fr. VII</i>	»	»	1
Banke, Niels, underdirektør, Kgs. Lyngby (11/1 1955):			
<i>Jørgen Bankes</i> arbejde ved dannelsen af » <i>Dansk Studiering</i> «	»	1	»
Banning, Knud, pastor, København (2/8 1955):			
Saml. til den grønlandske missions historie under <i>Hans Egede</i>	3	hft.	
Barfod, ingeniør, De danske Sukkerfabrikker (16/3 1922):			
»Oversigt over Privilegier m. m. vedr. gamle Sukker- raffinaderier« 1620–1834	1	»	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Barfod, A., departementschef, København (14/12 1951):			
En samling »situationsmeldinger fra udenrigsministeriets pressebureau« og notater fra departementschefsstyrets dage	»	2	»
Barfod, Egil, direktør, København (16/6 1954):			
Beretninger fra besættelsestiden	»	»	1
Bauditz, O., kaptajn (11/12 1924):			
9 breve (9/2–22/12 1908) fra arkivar <i>A. Thiset</i> til toldkontrollør <i>W. S. Bauditz</i>	»	»	9
Samme (14/2 1923):			
Afskrift af liste over døde og sårede i Affairen 20/10 1808 efter Statstidende 26/10 1808	»	»	1
Samme (marts 1923):			
Breve fra <i>Louise v. Dockum</i> f. Bauditz	»	1	»
Samme (7/6 1923):			
Constitution for kgl. fuldmægtig, kammerjunker og kaptajn <i>Frederik v. Bauditz</i> som Vejer og Postmester i Frederikstad	»	»	1
Bech, Lennard, landsretssagfører, København (26/1 1952):			
Meddelelser fra The Danish Information Office of Friends of Denmark 1940–45	»	5	»
The Danish Listening Post 1942–45	»	1	»
*Beck, Axel, sognepræst (18/3 1939):			
En samling manuskripter til prædikener og litterære arbejder af pastor <i>V. Beck</i>	»	1	»
Samme (28/4 1940):			
Prædikener af kgl. confessionarius <i>Balthasar Münter</i> († 1867) 1836–66	»	1	»
Samme (27/6 1941):			
Manuskripter til div. bøger, bl. a. til et værk om <i>Vilhelm</i> og <i>Nina Beck</i>	»	11	»
Beck, N. L., proprietær, Vellingshøj pr. Hjørring (Vendsyssels historiske museum (19/12 1937):			
En samling <i>Heiberg'ske</i> papirer m. m.	»	1	»
Begtrup, Holger, højskoleforstander (17/9 1929):			
Justitsråd, redaktør <i>Hartvigsens</i> efterladte optegnelser ..	»	1	»
Sammes dødsbo (30/8 1937):			
Div. papirer fra højskoleforst. Holger Begtrups dødsbo..	3	1	17
Bennike, V., generalmajor, København (9/6 1953):			
En forsegleet pakke vedr. modstandskampen	»	1	»
Bentzon, Asbjørn Drachmann, landsdommer (7/3 1940):			
Prof. <i>A. G. Drachmanns</i> erindringer	1 hft.		
*Bentzon, Harriet, etatsrådinde (30/8 1940):			
En samling breve fra <i>Niels Collett Vogt</i> til fru <i>Harriet</i> <i>Bentzon</i> (1864–1939)	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (16/9 1940):			
Papirer vedr. <i>Holger Drachmann</i>	»	1	»
Bentzon, Karen Johanne, fru, Hørsholm (26/10 1949):			
Breve fra og til biskop <i>Otto Laub</i>	»	»	1
Bernhoft, H. A., kammerherre, København (15/12 1949):			
Papirer og regnskabsbog vedr. indsamling til marmor- sarkofag for kong Frederik VIII og dronning Louise ..	»	1	»
Samme (27/10 1950):			
Komiteen for den danske landsindsamling til hjælp for nødlidende spanske kvinder og børn, dens arkiv	»	1	»
*Bernstorff, Hermann, greve, Mecklenburg (17/2 1947):			
Breve fra <i>A. P. Bernstorff</i> til <i>Magdalene Hedewig Bern- storff</i>	»	1	»
Bertouch-Lehn, Rud., baron, Højbygaard pr. Rødby (2/10 1951):			
1 pk. arkivalier til det <i>Bertouch'ske</i> slægtsarkiv	»	1	»
Samme (11/8 1954):			
1 pk. arkivalier vedr. slægten <i>Bertouch</i>	»	1	»
Beutlich, Fr., kommandørkapt., Horten (6/3 1931):			
Maskinskreven kopi af journal ført ombord i orlogsbrig- gen Hemnæs fra 1/7 1810–22/8 1811	1	»	»
Samme (7/10 1941):			
Reg. over admiral <i>Lütkens</i> kopibøger 1813–14	»	»	1
Bibliotek, det kgl. (22/8 1928):			
Afskrifter af svenske arkivdokumenter	»	3	»
Samme (19/12 1928):			
<i>Frederik Moltke's</i> († 1836) papirer	»	2	»
Samme (25/10 1939):			
Arkivalier vedr. negeropstanden på St. Croix	»	1	»
Samme (21/6 1949):			
Papirer fra det tyske videnskabelige institut	»	»	»
Bildsøe, kommandør (13/8 1947):			
Rapporter vedr. Corvetten <i>Galatheas</i> jordomsejling 1845–47	»	1	»
*Bildsøe, Magda, fru (3/5 1940):			
Div. bøger, manuskripter og optegnelser etc. efterladt af kommandør <i>J. A. D. J. Bildsøe</i>	»	1	»
Bille, kammerherreinde (16/9 1935):			
Admiral <i>Steen Billes</i> papirer	»	1	»
Bing, Otto, overretssagf. (21/12 1940):			
Forhandlingspr. f. komiteen for en indsaml. af gaver til betrængte jyder	1	»	»
Kopibog fra <i>H. J. Bings</i> udsalg 1922–24	1	»	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
*Birket-Smith, dr., museumsinspekt. (31/7 1940):			
Overbibliotekar, dr. phil. <i>S. Birket-Smiths</i> efterladte breve	»	3	»
Breve til frk. <i>J. Smith</i> fra <i>Chr. Winther</i> , dennes hustru m. fl.	»	1	»
Bistrup, F., oberstløjtnant, Obelitz, Erik v., installatør, og Ibenfeld, redaktør, Nykøbing F. (16/1 1956):			
»Arkiv for modstandsbevægelsen på Lolland-Falster« ..	»	1	»
*Bjerre, Kristine, fru (13/2 1947):			
Papirer vedr. familien <i>Bjerre</i>	»	2	»
Blem, Julie, frue, Hellerup (18/9 1929):			
Folketingsmand <i>M. P. Blems</i> papirer	»	2	»
Bløndal, S., bibliotekar (15/2 1923):			
»Nordisk studenterforbund«s arkiv	»	2	»
Bobé, L., dr. phil., kgl. ordenshistoriograf (10/11 1925):			
Fotografier af pergamentsbreve fra tiden 1418–1648 vedr. Slesvigs og Holstens historie	»	1	»
Samme (27/11 1946):			
Breve fra <i>Schack Carl Rantzau-Ascheberg</i> til grevinde <i>Anna Sophie Schack</i> og en unævnt [<i>A. G. Moltke?</i>]	»	»	1
Samme (17/8 1951):			
Forskellige arkivalier fra Brahetrolleborg dep. i R. A. af dr. Bobé ca. 1912 og 1944 brevi manu	2	»	1
Samme og Benzou, A. D., dommer (5/8 1928):			
Register til Bobé: Efterladte papirer fra den <i>Reventlow'ske</i> familiekreds	2	ks.	
Bodelsen, C. A., professor, København (11/1 1956):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
*Bodenhoff, Willie, fuldmægtig, Dutrupgaard pr. Snekker- sten (1/3 1955):			
Det <i>Bodenhoff'ske</i> familiearkiv	»	22	»
Bojsen, Fr., cand. theol. (15/7 1927):			
Fru <i>Eline Bojsen</i> , f. Heramb's erindringer I–III	»	1	»
Breve til <i>Hans Andersens Skridshol</i>	»	1	»
*Boldsen, Aage, gårdejer (10/1 1944):			
Papirer efterladt af folketingsmand <i>Chr. Aaberg</i>	»	1	»
*Boldsen, G., lektor (1/9 1943):			
Folketingsmand <i>Chr. Aabergs</i> efterl. papirer	»	»	»
Bonnesen, Edith, frue (7/1 1949):			
Sammes papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	1	»
Borch, Johannes, direktør (9/3 1942):			
Sognepræst <i>Christen Borchs</i> arkiv	4	»	»
Samme (1/7 1942):			
<i>Chr. Borch</i> , optegnelser og bemærkninger III–IV	2	»	»
<i>Johs. Borch</i> , spredte livserindringer I–II	2	»	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (3/2 1949):			
Sognepræst <i>Christen Frausing Borchs</i> breve	»	1	»
Borch, Jørgen (26/2 1944):			
Dagbog 1768, papirer efterl. af godsforv. <i>Niels Borch</i> ..	»	»	»
Bose, B. L. Walter, Buenos Aires (16/7 1955):			
<i>Heiberg'ske</i> familiepapirer	»	2	»
Samme (2/9 1955):			
<i>Heiberg'ske</i> familiearkiv	»	8	»
Botanisk Have (21/6 1923):			
Rapport 22/5 1836 fra <i>C. R. B. Boeck</i> til Gouvernemen- tet i Trankebar om en Rejse til Nicobarerne (afskrift) ..	»	»	1
Samme, direktionen for (18/9 1929):			
Arkivalier vedr. udg. af »Flora danica«	»	1	»
Brammer, Fr., fhv. overførster (9/6 1944):			
Breve fra biskop <i>G. P. Brammer</i> til biskop <i>C. T. Engels- toft</i> 1851–76	»	»	45
Brandt, Helga (13/5 1932):			
»Kong <i>Chr. d. 9.</i> og dronning <i>Louise</i> af Danmark og deres efterslægt«, manuskript	1	»	»
Brannow, Irene, frue, Charlottenlund (22/11 1950):			
Departementschef <i>A. P. Weis'</i> og hustrus papirer	»	2	1
Brask, Elisabeth, frue (15/6 1942):			
Kontorchef <i>Rich. Høeg Brasks</i> papirer	2 ks.	»	16
Bredsdorff, Morten, seminarieførster, Vordingborg (21/10 1952):			
<i>Thomas Bredsdorff's</i> efterladte breve	»	1	»
Brendstrup, H. E., fhv. birkedommer, Hillerød (1/12 1947):			
Den danske Dommerforenings arkiv 1900–39	»	11	»
Brieghel, Agda, København (16/12 1948):			
Prinsesse <i>Julianes</i> lommebog f. 1819	1	»	»
*Brock, Signe, Frue, København (12/9 1934):			
<i>Brock'ske</i> breve	»	»	»
Brorly, Niels Otto, Kenya (11/1 1955):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
Bruun, Daniel, kapt., hans arvinger (28/1 1935):			
<i>P. D. Bruuns</i> slægtsarkiv	»	65	»
*Bruun, Henry, hans arvinger (februar 1934):			
<i>Henry Bruun</i> : Saml. til Studenterkorpsets (kronprinsens livkorps) historie	»	2	»
Bruun, H. H., højesteretssagf., København (11/5 1950):			
Papirer vedr. afd. generaldir. <i>Peter Knutzen</i>	»	1	»
Bruun, Jonas, landsretssagf. (27/3 1950):			
Forfatteren <i>Knud Poulsens</i> efterladte papirer	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Bryndum, A. E., overretssagf., Viborg (27/8 1949):			
Pastor <i>E. Mans</i> selvbiografi	»	»	»
Bryndum, Helge, Sejs pr. Silkeborg (31/8 1949):			
Pastor <i>E. Maus</i> dagbøger	52	»	»
Calov, Vibeke, bibliotekar (22/10 1943):			
Afskrift af breve vedr. <i>Frederik VII's</i> ungdom	1	»	»
Carlsbergfondet (28/4 1922):			
Fotografier af breve i de pavelige kopibøger i vaticanarkivet vedr. Danmarks historie 1362–1428	»	4	»
Samme (3/8 1927):			
Fotografier af breve i de pavelige kopibøger i vaticanarkivet vedr. Danmarks historie 1530–34	»	»	1
Caroline, arveprinsesses legat for sygeplejersker (21/11 1944):			
Legatets arkiv	»	5	»
Castenschiold, Erik, forpagter, kammerjunker, Sprettingegaard pr. Tureby (13/5 1941):			
Dokumenter vedr. forhold og personligheder i Dansk-Vestindien 1703–50	»	1	»
Castenschiold, H., Borreby (16/4 1941):			
Private papirer efter kmh. <i>H. G. Castenschiold</i> (1783–1856) og cand. jur. <i>A. Fr. H. Castenschiold</i> (1805–65) . .	»	1	»
Breve til kmh. <i>C. Castenschiold</i> fra moderen <i>Else Marie Castenschiold</i> f. Olsen	»	1	»
Breve til kmh. <i>C. Castenschiold</i> fra hustruen <i>Lucie Castenschiold</i> f. Scavenius	»	1	»
Christensen, Alf., overretssagf. (12/9 1921):			
<i>Balthazar Christensens</i> efterladte papirer	»	2	»
Christensen, Jens K., regnskabschef (12/12 1938):			
Afskrift vedr. den slesv. deputation til Paris okt. 1864 . .	»	»	1
Christensen, P. V., overingeniør (26/2 1941):			
Breve fra 1856–1860 til daværende herredsfuldmechtig i Visby, <i>Jacob Christensen</i>	»	1	»
*Christensen, Sigurd, udenrigsråd (april 1938):			
Landstingsmand <i>J. V. Christensens</i> efterladte papirer . . .	»	4	»
Samme (1/7 1954):			
Landstingsmand <i>J. V. Christensens</i> efterladte papirer . . .	2 ks.	»	»
Christensen, Villads, rådstuearkivar, hans arvinger (1923):			
Saml. vedr. hans skrift <i>Båreprøven</i>	»	1	»
– – Danmarks historie	»	6	3 kapsl.
– – Skipper Clements oprør og dets følger for den jydsk bondestand	»	1	»
– – Danmarks forhold til Sverige 1613–30	»	1	»
Herredagsdomme ang. kejserkrigen	»	1	»
Saml. vedr. hans skrift <i>Nykjøbing på Mors</i>	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Saml. vedr. hans artikler i Dansk biogr. Lexikon	»	1	»
— — Dødsstraffen	»	1	»
Hans privatarkiv	»	1	»
Christensen, W., dr., arkivar (20/11 1933):			
V. A. Sechers afskrifter af dok. i München og Ansberg vedr. <i>Christopher af Bayerns</i> styrelse af hans bayerske lande 1442–48	»	1	»
Christiansen, Erik, skovrider, Linå Vesterskov, Svejebak (21/1 1956):			
Papirer vedr. nedkastningsarbejdet på Sjælland 1945	»	1	»
Christiansen, G., cand. theol., fhv. kommunelærer, Holte (29/5 1953):			
Væver og musiker <i>Hans Christian Hansens</i> (1819–1907) og hustru Cathrine (1819–89) i Ørslev pr. Eskildstrup, deres arkiv 1845–66	»	1	»
Christiansen, Margrethe, f. Appel, Hillerød (3/1 1950):			
<i>Jacob Appels</i> breve til sin kone 1910–13 og 1920–24 ..	»	»	»
Samme (14/8 1950):			
Breve fra biskop <i>Ostenfeld</i> (et enkelt fra biskop <i>Rud</i>) samt breve fra den norske digter <i>Per Sivle's</i> hustru	»	2	»
Samme (30/10 1950):			
Breve til <i>Jacob</i> og <i>Ingeborg Appel</i> fra sognepræst <i>Ludvig Wagner</i> og <i>Johannes Schrøder</i>	»	»	49
Samme (24/11 1952):			
En samling breve til indlemmelse i <i>Jacob Appels</i> arkiv..	»	»	1
Samme (21/11 1954):			
En del breve til <i>Jacob Appels</i> arkiv	»	3	»
Samme (7/7 1955):			
Breve til familien <i>Appel</i>	»	2	»
Claudius, Eva, København (19/10 1939):			
Papir- og pergamentbreve 1591–1841	»	»	13
Clausen, Amalie, frue, København (5/5 1952):			
En samling papirer vedr. rektorerne <i>N. B. Krarup</i> og <i>H. A. Krarup</i>	»	1	»
Clausen, H. V., lektor (28/9 1922):			
Foreningen 4 S's arkiv 1887–1921	»	1	»
Samme (7/1 1932):			
Tillæg til <i>H. V. Clausens</i> arkiv	»	»	1
— — landdagsmand <i>Julius Nielsens</i> arkiv	»	»	1
Samme (januar 1932):			
Tillæg til <i>H. V. Clausens</i> arkiv	»	1	»
Samme (26/1 1932):			
Tillæg til <i>H. V. Clausens</i> arkiv	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (24/4 1935):			
Breve og manuskripter som tillæg til hans privatarkiv ..	»	»	2
Samme (8/7 1935):			
Uddrag af breve fra H. V. C. til hustruen <i>Cathrine Clausen</i> 1901–29 og breve til Cathrine C. under hendes ophold i Paris 1 halvdel 1919	1 konv.	»	»
Samme og Bülow, Fritz, højesteretssagf. (januar 1932):			
Foreningen af 5. okt. 1898's arkiv	»	1	»
Samme (januar 1932):			
Foreningen af 5/10 1898:			
Forhandlingspr. f. repræsentantskabet 1898–1922	»	»	»
– – forretningsudv. 1898–1909	»	»	»
3 mapper div. arkivalier	2	3	»
Sammes bo (20/10 1937):			
Papirer, breve etc.	»	»	»
Samme (25/10 1937):			
H. V. Clausens papirer vedr. Norden og Clara Lachmanns fond	»	»	»
Clausen, Julius, bibliotekar (26/1 1923):			
Overpræsident <i>Rosens</i> papirer	»	2	»
*Clausen, J. Chr., pastor emer., Korinth (16/11 1935):			
Pastor <i>Johannes Clausens</i> papirer (1832–1908)	»	9	»
Samme (21/4 1936):			
<i>Johs. Clausens</i> papirer.	»	9	»
Samme (14/8 1936):			
Breve til oberstløjtn. <i>Edv. Nielsen</i> samt dennes optegnelser vedr. skytteforeningssagen, forsvarssagen og Sønderjylland m. m.	»	1	»
Clausen, Marie, København (27/10 1954):			
Papirer vedr. <i>O. G. Treschow, Morten Pontoppidan</i> m. fl.	»	1	»
Clausen-Bagge, N., pastor emer. (8/9 1934):			
Registraturer over det <i>Clausen'ske</i> familiearkiv	1	»	»
Samme (29/5 1947):			
<i>Clausen'ske</i> familiearkiv	»	8	»
Cold, Fr., kommandør (12/2 1924):			
Viceadmiral <i>Kofoed-Hansens</i> optegnelser fra krigen 1914	1	»	»
*Collet, H., Gl. Kjøgegaard (aug. 1934):			
Major <i>A. W. Dinesen</i> til Katholm, hans arkiv	»	1	»
Cour, Vilh. la, dr. phil., Birkerød (29/4 1954):			
Manuskripter:			
<i>E. With</i> : Militærpolitiske betragtninger. Sept. 1938 ...	»	»	1
Viceadmiral <i>Wenck's</i> dagbog vedr. de militærpolitiske forhandlinger i vinteren 1931–32	»	»	1
<i>W. W. Prior</i> : Mindeblade fra Danmarks mørkeste tid.			
Med uddrag af »bilag«	»	»	1

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
*Dalgas, Ingeborg, frue (13/2 1942):			
Familien <i>Dalgas'</i> arkiv	»	2+1	»
Danmarks Realskoleforening (16/11 1953):			
Foreningens arkiv fra dens stiftelse til 1940	1	kasse, 6	æsker
»Dannebrog«, foreningen (Flensborg Samfundet) (23/3 1935):			
»Foreningen Dannebrog«s arkiv 1865–1921	»	12	»
Dansk Adelsforbund (28/3 1928):			
Stamtavler m. m. skænket Adelsforbundet af hofjæger- mester Georg v. Lovsow	3	8	»
Dansk historisk Fællesforening (6/1 1951):			
Dele af »Dansk historisk Fællesforening«s arkiv	1	5	»
Dansk Tonekunstner-Forening (28/5 1924):			
En del af foreningens arkiv	7	»	»
Samme (7/12 1925):			
Dansk Tonekunstner-Forenings medlemsprotokol 1904 . .	1	»	»
Danske Dewing-gave til britiske soldaterfamilier, Komiteen for den (11/8 1947):			
Komiteens arkiv	1	kasse	
Danske sagførerforening, den (7/3 1925):			
Manuskript til <i>Palle Rosenkrantz</i> og <i>H. Hjort-Nielsen</i> : Den danske prokuratorstands historie, pakke A-B	»	2	»
Daugaard, Harriet, fru (26/10 1936):			
<i>Georg Valdemar Brückers</i> papirer	»	5	»
*Samme (okt. 1936):			
<i>Vilh. Brückers</i> papirer	»	»	»
Daugaard, K. J., gartner, Roskilde (11/8 1955):			
Lærer <i>Peter Michael Jørgensens</i> :			
Dagbogsoptegnelser 1846–50, 1862 og 1876–78	»	»	3
Regnskaber 1838–78	»	»	13
»Hovedregningsopgaver«	»	»	1
Dedichen, H., ingeniør (18/11 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Delcomyn, L. M., frue (24/11 1948):			
Søløjtnant <i>Peder Bangs</i> dagbog på rejse til Vestindien 1815–16	1	»	»
Djurklou, friherre, ritmester, Malmø (22/11 1938):			
Friherre <i>Niels Gabriel Djurklous</i> papirer	»	1	»
Dragsdahl, Margrethe Scharling, pastorinde, Lyngby (24/6 1955):			
Det <i>Scharling'ske</i> arkiv	»	5	»
*Drucker, Lily, frue (25/3 1946):			
Toldinspektør <i>Ivar Berendsens</i> papirer	2	kasser	
Duurloo, frk., og Koch, frue, f. Duurloo (15/10 1942):			
Breve til justitsråd <i>Henr. Chr. Kilde</i> († 1835)	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Duus-Hansen, ingeniør (21/10 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Eggers, Fr. v., apoteker, Viborg (10/6 1925):			
<i>H. F. v. Eggers</i> papirer 1722–98	»	1	»
<i>C. U. D. v. Eggers</i> papirer 1758–1813	»	4	»
<i>Egger'ske</i> familieoptegnelser	»	1	»
Diverse	»	1	»
Eigaard, Aage, Gentofte (14/3 1938):			
Seglsamling (7766 segl på tavler)	»	»	»
Eigenbroth, N. A., redaktør, Ålborg (18/1 1956):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
Elberg, Charlotte, frue, f. Dam (29/8 1936):			
Folketingsmand <i>Ph. R. Dams</i> efterladte breve og papirer	»	1	»
Eller, Vilh., maskinmester (11/11 1938):			
Sognepræst <i>Ludvig Vilh. Hertels</i> papirer	»	1	»
Ellinger, H. G., prof. (11/10 1939):			
Komiteen for nationalbidrag til Kongeborgen 1891–1906, dens arkiv	»	1	»
Engberg, Rigmor Trier, frue, Kolding (5/7 1954):			
2 bd. udkast til prædikener af højskoleforst. <i>Ernst Trier</i>	2	»	»
Engelstoft, Povl, redaktør, cand. mag. (28/9 1934):			
Biskop <i>C. Th. Engelstofts</i> papirer	»	4	»
Erichsen, Elna (9/11 1943):			
*Resten af de <i>P. Vedel'ske</i> papirer	»	»	»
*Breve m. m. vedr. <i>Hans Egede Schack</i>	»	»	»
Samme (13/12 1943):			
<i>P. G. Andræs</i> dagbog »indeholdende en beskrivelse over de mærkelige dage i mit liv 1854«	1	»	»
Erslev, Kr., fhv. rigsarkivar (15/3 1926):			
»Akter vedr. Danmarks Riges Historie 1889–1907«	1	»	»
Fabricius, K., professor (12/5 1947):			
Soldaterbreve 1864 til <i>Jacob Plaetner</i>	»	1	»
Fabritius, Albert, bibliotekar, dr. phil. (25/8 1951):			
2 pakker med arkivalier fra dr. Bobé's bo	»	2	»
Samme (2/9 1951):			
1 pakke med arkivalier fra dr. Bobé's bo	»	1	»
Samme (15/9 1951):			
Diverse sager fra dr. Bobé's bo	9	1	»
Falkenstjerne, Bent, legationsråd (10/2 1939):			
Breve efterladt af folketingsmand, sognepræst <i>F. F. Fal-</i> <i>kenstjerne</i> († 1896)	»	1	»
Finsen, John, dommer (25/5 1926):			
4 breve fra <i>A. F. Krieger</i> til overpræsident <i>S. H. S. Finsen</i>	»	»	1

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Fischer, landsdommer, Charlottenlund (18/6 1951):			
En kasse fra professor <i>Ellingers</i> dødsbo	1	kasse	
Samme (23/1 1952):			
Papirer fra afdøde professor <i>Ellinger</i>	»	5	»
Fischer-Holst, Ib, ingeniør (21/10 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Fog, Mogens, professor (4/9 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Fog-Petersen, AUSA, Skalborg (8/10 1940):			
Landstingsmand <i>Gunnar Fog-Petersen</i> : Spørgeskemaer fra udgivelsen af »Vor Regering og Rigsdag«	»	1	»
*Fog-Petersen, Johs., stiftsprovst (dec. 1941):			
Forhandlinger for »St. Eulaliæ Convent« på Falster 1919–39	1	»	»
Samme (28/10 1944):			
Breve, manuskripter m. m. efterladt af pastor <i>P. N. Peter- sen</i>	»	1	»
Forchhammer, Georg, forstander, dr. phil., Snoghøj (16/11 1926):			
Inspektør ved Hellebæk Geværfabrik <i>D. C. F. Schultz'</i> op- lysninger om fremgangsmåden ved »Verfertigung eines Infanterie-Gewehres«. Udat.	»	»	1
Sammes bemærkninger om, hvad der formentlig vil kunne læres af den engelske geværfabrikation til forbedring af den danske. 1820 april 10.	2	ark	
Udat. beskrivelse af ovne og værksteder ved Brede Kob- berværk til at smelte og smede kobber	2	ark	
Udat. optegnelser ang. »Bedingungen . . . wegen des Be- sitzes von Brede . . .« Lit. B	1	ark	
Udat. beskrivelse af Brede værk . . . Lit. C.	1½	ark	
Udat. beskrivelse over Ørholm og Nyemølle. Lit. D. . .	2/2	ark	
Udat. beskrivelse af . . . Ørholm og Nyemølle. Lit. E. . .	1	ark	
Udat. overslag »Betreffend . . . Ørholm und Nyemølle«. Lit. Lit. G.	½	ark	
Forsvarsministeriet (24/11 1955):			
Modstandsbevægelsens region II's arkiv	20	mapper	
Frandsen, Erik, ingeniør, Odense (28/4 1949):			
Papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	»	»
Frederik VII's stiftelse, bestyrelsen for, Jægerspris (2/10 1940):			
Overleveringsforr. 1729, hvorved Jægerspris gods blev overleveret fra prinsesse Sophie Hedwig og prins Carl til kronpr. Christian (VI)	1	»	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (29/9 1955):			
Arkivalier fra grevinde <i>Danners</i> arkiv	»	22	»
Frederiksborg statsskoles arkiv (3/10 1935):			
Diverse håndskrifter og arkivalier	9	hefter, 2 pk.,	3 kon
Frederikskirken, menighedsrådet for (30/4 1932):			
Provst <i>Jens Vahl</i> († 1898), hans arkiv	»	1	»
2 fotografier af Frederikskirkens nu nedtagne prædikestol	»	»	2
Frederikskirkens patronat (6/11 1922):			
Frederikskirkens arkivalier	4	8	39
Freuchen, Magdalene, frue (30/1 1956):			
Breve, manuskripter og fotografier fra <i>Peter Freuchen</i> (uordnet)	»	»	»
Friis, Aage, professor (19/6 1922):			
<i>D. G. Monrads</i> arkiv	»	3	»
Samme (1/7 1929):			
En del optegnelser og afskr. vedr. <i>D. G. Monrad</i>	1	»	1
Samme (3/1 1948):			
<i>Fr. Schinkel & Charlotte Amalie Bräums</i> optegnelser og breve m. m. Maskinskrevet manuskript	1	»	»
Friis, Finn T. B., kontorchef, Charlottenlund (2/7 1954):			
Professor <i>Aage Friis'</i> efterladte papirer	»	»	»
Frijs, Helle, grevinde, Halsted Kloster (10/12 1927):			
Stamhuset <i>Steensballegaards</i> arkiv	56	7	2 papæs
Fællesrepræsentationen for Dansk Skibsfart (25/4 1927):			
Fællesrepræsentationens arkiv	»	42	»
Samme (29/3 1928):			
Forhandlingsprotokol for forretningsudv. 1897–1927. Re- præsentationens regnskabsbog 1897–1927, m. bilag (for årene 1926–27)	»	1	»
Galster, G., overinspektør (10/10 1955):			
Efterlevering af Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie, dets arkiv	2	2	»
*Gamél, Ragnhild, frue (1/5 1940):			
Breve m. m. efterladt af gross. Augustin Gamél, væsent- lig vedr. Dijmphna ekspeditionen 1882–83	»	1	»
Geismar, L., professorinde (4/4 1941):			
Prof. <i>Geismars</i> efterladte breve	»	1	»
Genealogi og Personalhistorie, Samfundet for dansk (5/1 1933):			
Samfundets arkiv	»	3	»
Samme (27/1 1938):			
Samfundets arkiv 1931–34	»	»	4
Samme (11/4 1941):			
Adresse fra »Personalhist. Samfundet« 1929	1	rulle	

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
2 sølvmedailler skænkede af »Genealog. Samfundet« i Finland 1929	1	æske	
Samfundets regnskaber 1931–39	»	1	»
Virorum doctorum vitæ, 1 hdskr. fra det 18. årh.	1	»	»
Arkivalier vedr. dr. med. <i>V. C. Driebein</i>	»	1	»
Samme (6/2 1944):			
Samfundets arkiv for årene 1940 og 1941	»	»	»
Glahn, Irmelin Egede, frue, København (13/10 1951):			
En pakke arkivalier vedr. højesteretsassessor <i>Otto Frederik Müller</i> , Augustforeningen m. m.	»	1	»
Samme (6/12 1951):			
En samling breve fra højesteretsassessor <i>Otto Müller</i> til <i>A. Munch</i> (samt et brev fra <i>Augusta Maria Hall</i> til <i>Otto Müller</i>)	»	»	1
Glahn, T., overbibliotekar, Krusaa, Padborg (8/8 1950):			
Breve fra cand. mag. <i>William Rannow</i> vedr. prof. <i>Verrier</i>	»	»	7
Godske-Nielsen, O., fhv. kontorchef (16/12 1921):			
Breve til <i>Godske-Nielsen</i>	»	1	»
Samme (9/12 1929):			
Breve fra <i>C. Wegener</i>	»	»	15
Samme (27/11 1942):			
Redaktør <i>Godske-Nielsens</i> papirer	»	1	»
*Gommesen, Betty, frue og Fog-Petersen, J., stiftsprovst (29 og 31/10 1940):			
En samling prædikener efterl. af sognepr. <i>Chr. O. St. Spleis</i>	»	1	»
En samling breve fra <i>H. H. Lefolii</i> til sognepræst <i>Chr. O. St. Spleis</i>	»	1	»
*Gommesen, Marie (18/6 1943):			
Papirer efterl. af pastor <i>C. O. S. Spleis</i> og <i>Anders Gommesen</i>	1	»	2
*Gram, H. C., prof. (13/12 1943):			
<i>Gram'ske</i> familiearkiv	»	14	»
Grandjean, oberstinde (1/5 1925):			
3 adkomstdokumenter på den såkaldte Collinske Gaard i Bredgade 21/5 1666, 7/5 1675, 17/5 1675.			
Håndskrevne navneregistre til Richters 100 års dødsfald, Wibergs præstehistorie. De kgl. danske Ridderordner og Dansk Portræggalleri	4	»	»
Seddelregister til forskellige personalhistoriske skrifter. Forskellige håndskrevne stamtavler m. m.	»	4	31
Grau, Ellen, frue, Sønderborg (20/3 1937):			
Redaktør <i>Andreas Graus</i> papirer	»	»	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (6/4 1937):			
Breve fra redaktør <i>Andreas Graus</i> efterladte papirer	»	1	»
Green, G., landsretssagf., København (5/10 1951):			
Nationalbankdirektør <i>Greens</i> arkiv	12	11	»
Grundtvig, overbibliotekar, Århus (29/5 1942):			
Fhv. dommer <i>Stener Grundtvigs</i> efterladte breve og samlinger til danske underrettsdommeres historie	»	4	»
Grundtvig, Stener, dommer (22/4 1927):			
Kontrakter m. m. vedr. udg. af <i>N. F. S. Grundtvigs</i> skrifter. 1874–86	»	1	»
Samme (25/4 1927):			
Indholdsfortegnelse til <i>N. F. S. Grundtvigs</i> brevveksling .	»	1	»
Samme (27/4 1927):			
Afskrifter af breve fra og til <i>N. F. S. Grundtvig</i> , tagne i anl. af, men ikke benyttede ved udgaven af: Breve fra og til <i>N. F. S. Grundtvig</i> udg. af <i>Georg Christensen</i> og <i>Stener Grundtvig</i>	»	1	»
*Grønborg, Johs., førstelærer, Århus (27/9 1939):			
Breve efterladte af enelærer i Vedsted, Åby sogn, <i>Peder Pedersen</i> (1826 8/9–1880)	»	1	»
Guldager, frue, Hellerup (april 1940):			
Betragtninger over religionen af provst <i>Plesner</i> (ved <i>J. A. Cronholm</i>)	1	»	»
Gundel, Leif, redaktør, København (24/1 1956):			
Arkivalier vedr. arbejdet i England 1940–45	»	1	»
Gørtz, J. V. C., generalløjtnant (29/2 1932):			
Breve m. m. fra den kommand. general <i>A. P. Tuxen</i> til generalløjtnant <i>J. V. C. Gørtz</i> 19/6 1914–6/4 1917.	»	1	»
Hagerup, H., lektor, Randers (16/12 1934):			
Breve fra rejser fra <i>H. Hagerup</i>	»	3	»
– – overlærer <i>F. Nielsen</i> til <i>Hagerup</i>	»	1	»
Diverse breve fra og til forskellige	»	1	»
Sager vedr. Randers Statsskole.	»	1	»
Samme (10/11 1938):			
Samlinger til Randers Statsskoles historie	»	1	»
Hagerup, Lillian, frue, Hellerup (9/4 1953):			
Kaptajn <i>H. Ostermanns</i> efterladte papirer	»	»	9
Hald, Karen, frue, København (8/7 1955):			
Breve til gårdejer <i>Jørgen Hald</i> (1 kuvert)	»	1	»
*Hammerich, Gunnar, billedhugger (13/4 1937):			
<i>Aagaard-Hammerich'ske</i> papirer	»	33	»
Samme (18/9 1944):			
Breve fra det <i>Aagaard-Hammerich'ske</i> arkiv	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme og Hammerich, Martin og Tommy (27/5 1933):			
Det <i>Aagaard-Hammerich'ske</i> arkiv	»	32	»
Hansen, Holger, skovrider, Tranekær (24/3 1924):			
Prof., forstdocent <i>J. Fr. Hansens</i> dagbog under hans rejse 1834–35	1	»	»
Hansen, Marinus, typograf, Randers (17/1 1956):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
Hansen, Simon, provst (10/10 1935):			
Forhandlingsprot. for de samvirkende sønderjyske for- eninger 1894–1920	4	»	»
Sammes bo (23/10 1937):			
De samvirkende sønderjyske foreningers skoleudv.s for- handlingsprot. 1891–1920 etc.	1	»	»
*Hanssen, Bjørn, redaktør (6/10 1941):			
Breve fra <i>H. P. Hanssen</i> til <i>Jørgen Köcks</i> , forretnings- fører ved Heimdal	»	1	»
*Harbou, dommerfuldmægtig, Kolding (10/3 1938):			
Familiepapirer, breve, samlinger etc.	»	1	»
Harpøth, H., frk., København (10/10 1950):			
Breve fra løjtnant <i>Søren Harpøth</i> 1848–50	»	»	32
*Hartman, generalkonsul (5/11 1937):			
En samling <i>Vilh. Birkedal'ske</i> breve	»	»	»
Hatting, Jørgen, adjunkt (23/11 1943):			
Breve til rådmand <i>Boge</i>	»	»	1
Papirer efterl. af geheimekonferensraad <i>H. N. Hansen</i> ..	»	1	»
Rektor <i>H. P. Hansens</i> arkiv	»	1	»
Hauberg, P. R., cand. pharm. (11/2 1929):			
<i>Julius Bidstrups</i> historiske og personalhistoriske samlinger	»	1	»
Hauer, Chr., landsretssagf., København (23/6 1950):			
En pakke arkivalier hidrørende fra frk. <i>Anna Wittrups</i> bo	»	1	»
Heegaard, S. M., professorinde, Oslo (20/8 1948):			
Samlinger vedr. »Personer av navnet <i>Heegaard</i> «	1	»	»
Hegermann-Lindencrone, <i>Dorothea</i> , frue, København (19/1 1950):			
Teaterchef <i>Hegermann-Lindencrones</i> papirer	»	36	»
Samme (1952):			
Af det <i>Hegermann-Lindencrone'ske</i> arkiv	3	54	»
»Heimdal«, studenterforeningen (marts 1936):			
Foreningens arkiv	»	2	»
Helk, J. V., kaptajn (11/11 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	»	1
Helms, Jagtvar, læge (5/8 1947):			
Redaktør <i>Rudolf Helm's</i> stamtavle og papirer vedr. fami- lien Helms	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Hendil, Leif B., redaktør, København (okt. 1946): Dansk-svensk flygtningetjenestes arkiv	1 bd.,	1 hft.,	62 mapp
Hennings, C., frue (1927 og 1929): Overretssagf. <i>Poul Hennings'</i> arkiv og samlinger	»	15	»
Henriques, Arthur, overretssagf. (17/4 1948): Breve fra dr. <i>Fraenkel</i> , Slagelse, til prof. <i>Leopold Meyer</i>	»	1	»
Herbøl, Ayoe, frue, Holte (8/1 1948): Oberst <i>J. M. H. Kirchhofs</i> arkiv	44	1	»
*Herning museum (nov. 1939): 1493–o. 1650 tingsvidner, skøder m. m.	»	1	»
Herold, Elisabeth, frue (5/3 1953): Overretssagf. <i>Carl Herolds</i> arkiv	»	1	»
Hersholt, Jean, Californien (1955): National America Denmarks Association og America- Denmarks Relief, deres dokumenter 1940–45	»	12	»
Hetsch, Stefan, overretssagf. (13/2 1934): Optegnelser af afd. slotsforvalter, dr. phil. <i>P. Brock</i>	»	1	»
Samme (6/9 1948): Papirer vedr. arkitekt <i>C. F. Hansen</i>	»	1	»
*Heyman, Aage, gross., Charlottenlund (24/6 1941): Papirer efterladt af gross. og fabrikant <i>Philip Wulff</i> <i>Heyman</i> (1837–93)	»	5	»
Hjelmstjerne-Rosencrone'ske Stiftelse, den gr. (sept. 1938): Toldforv. <i>Chr. H. Esmarchs</i> († 1820) dagbog (afskrift) ..	»	1	»
Hingsberg, frue, Århus (17/1 1955): Den » <i>Hingsbergske</i> Slægtebog«	1	»	»
Hiort, N. B., afdelingsbestyrer (29/5 1947): Generalmajor V. A. G. Hindenburg († 1880), hans arkiv	»	1	»
Hjelholt, Holger, overarkivar, dr. phil. (1/5 1950): Arkivar, dr. phil. <i>William Christensens</i> arkiv 1883–1940.	»	1	»
*Hjort, Camilla, frue (2/4 1936): Dir. <i>Niels Hjorts</i> efterladte papirer og breve	»	»	»
Hjort-Nielsen, hovedarkivar (18/9 1943): Pergamentbreve af 25/2 1482 vedr. Guds Legems Lav ..	»	»	2
Holck, P., orlogskaptajn (24/1 1940): En våbenbog: »Adskillige Adels Waabner«	1	»	»
Samme (16/1 1946): Familiepapirer, indeholdende bl. a. forsk. stamtavler	»	1	»
*Holm, Gudrun, frue (1/5 1936): <i>Harald Holm's</i> efterladte papirer	»	»	»
*Holmer, Inge, frue, f. Junker (6/10 1944): Breve til fru Inge Holmer fra politikerens <i>Julius Schove-</i> <i>lin</i>	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Holstein-Holsteinborg, Bent, lensgreve (1934):			
Privatarkiver og godsarkiv fra Holsteinborg	10	58	67
Samme (7/3 1939):			
Breve fra Holsteinborg	»	1	»
Holstein, Bent, greve (læge Zartmann) (3/8 1936):			
En samling tabeller vedr. søartilleriet	1	»	»
*Holstein, Bent, greve (9/6 1939):			
Breve fra Holsteinborgarkivet	»	1	»
Holstein, Else, v., frue, København (6/2 1952):			
Kaptajn <i>Ulrik Adolf v. Holsteins</i> efterladte seglsamling..	1	seglsamling	
Hvidt, Chr., direktør (24/11 1926):			
»Comiteen for at grundlægge en Indretning til moralsk fordærvede Personer, men især den opvoxende Ungdoms Forbedring«, dens arkiv 1831–32 (»Flakkebjerg«).....	»	1	»
Hærens Arkiv (febr. 1923):			
Akter vedr. <i>hertug Vilhelm af Glycksborgs</i> efterladen- skaber	»	1	»
Samme (17/1 1930):			
Dokumenter vedr. forholdene i København under krigen 1807	»	»	1
Hæstrup, J., adjunkt, Odense (3/3 1949):			
1) beretninger vedr. modstandsbevægelsen I–IV.....	»	»	»
2) diverse ikke offentligt udsendte beretninger vedr. mod- standsbevægelsen	»	»	»
3) breve m. m. til <i>Børge Outze</i>	»	2	1
Samme (17/3 1949):			
Beretninger vedr. modstandsbevægelsen I–IV	4	mapper	
Diverse beretninger vedr. modstandsbevægelsen	1	mappe	
Fotokopi af <i>Fl. Muus'</i> beretning	»	1	»
Samme (12/2 1954):			
Beretninger fra <i>Egil Barfod</i> og <i>Hambro</i> og breve fra sidstnævnte	»	»	3
Høegh-Guldberg, Ove, læge, Gedved (24/1 1956):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
Høgsbro, Erik, landsretssagf. (11/10 1944):			
*En rest af pastor <i>Karl Povlsens</i> papirer	»	1	»
Samme (26/10 1950):			
Arkivalier vedr. <i>H. N. Clausen</i> , biskop <i>Johs. Clausen</i> og <i>Sofus Høgsbro</i>	1	1	1
Høgsbro, Louise, frue (marts 1936):			
<i>Svend Høgsbro's</i> arkiv	»	»	»
Høgsbro, Olav, læge (16/7 1935):			
* <i>Høgsbro'ske</i> papirer	»	12	31

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (21/3 1936):			
<i>Sofus Høgsbro's</i> arkiv	»	20	»
Høyer, E. Ussing, frk., København (14/9 1954):			
Manuskript af <i>Rasmus Ussing</i> : »En alderstegen landsby- præsts memoier«	»	»	1
Irgens-Bergh, Preben v., fuldmægtig (14/5 1941):			
<i>Mathias Friis v. Irgens-Bergh</i> († 1828) og hustru, deres arkiv. Søofficer <i>Fred. Chr. Holsten</i> († 1816), hans arkiv. <i>Alfred Andr. Holsten v. Irgens-Bergh</i> († 1896) og hustru, deres arkiv m. m.	»	3	»
Iversen, W. M. (1/12 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden 1939–47	»	2	»
Jacobsen, Hans, marineløjtnant (7/3 1930):			
Breve til giveren fra hans fader stabssergent <i>Mads Jacob- sen</i>	»	»	1
Stabssergent <i>Mads Jacobsens</i> selvbiografi	»	»	1
Jansen, Gert, gårdejer, Dragør (22/8 1950):			
Jordebog over Amager land 1719	1	»	»
Jelgren, Poul J., København (24/1 1956):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
Jensen, H. H., sagfører, Neksø (16/11 1925):			
Breve til birkedommer <i>H. V. Fiedler</i> fra forskellige	»	1	»
Jensen, J. O., oberst, Fredericia (26/2 1926):			
Oberst <i>N. P. Jensens</i> dagbogoptegnelser m. m.	»	1	»
Jensen, N. A., pastor emer., Åbenrå (20/12 1939):			
Breve fra <i>N. H. Rasmussen</i> til <i>N. A. Jensen</i> (1915–18) . .	»	1	»
Jensen, Ove Juel, cand. jur. (13/11 1950):			
»Hvad jeg oplevede«. Optegnelser fra hans arrestation efter 5/5 1945	1	»	»
Jensen, Stig, direktør (1/11 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Jensen, Verner, sparekasseassistent (28/4 1949):			
Papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	»	»
Jerichow, Ernst B., landsretssagf., København (29/10 1952):			
En pakke arkivalier hidrørende fra hans kgl. højhed <i>prins Haralds</i> særbo	»	1	»
Jespersen, Iver, København (18/9 1954):			
Optegnelser af <i>Christian Sophus Klein</i> , 1824–1900, justits- minister, overpræsident i København	»	»	1
Jespersen, Kirsten Krag, frue, København (8/8 1955):			
Dr. <i>C. Krags</i> optegnelser vedr. 9. april 1940	»	»	1
Jessen, Franz v., redaktør, dennes dødsbo (17/9 1949):			
Red. <i>Franz v. Jessens</i> efterl. papirer	37	27	3

	Bd.	Pkr.	Læg el. stk.
Jessen, Ingrid, frue, København (23/4 1951):			
En saml. håndskr. hefter, der vedr. slægten, der nedstammer fra politikeren <i>Sofus Høgsbro</i> , nr. 1–293	293	hefter	
Johnson, J. W., læge (14/4 1924):			
Akter af Stadsbygdens og Ritsens Præstegælds arkiv. 1792–1827	»	1	»
Juel, kammerherreinde, Krabbesholm (19/10 1935):			
Arkivalier, stammende fra statsminister <i>Niels Rosenkrantz</i> og geh. konferensråd <i>Willum Fr. Treschow</i>	»	1	»
Juncker, Flemming, godsejer, Overgaard pr. Havndal (21/2 1952):			
Papirer fra fru <i>Gabrielle Rohdes</i> arkiv	»	1	»
Jöhnke, admiralinde (1/5 1934):			
Akter vedr. F. H. Jöhnke og V. C. A. Jöhnke	»	1	»
Jørgensen, frue (11/11 1936):			
<i>F. C. Rosenørns</i> papirer	»	»	»
Jørgensen, Fibiger, pastorinde, Gentofte (27/11 1931):			
Optegnelsesbog for sognepræsten i Egeslevmagle for årene 1739–1836	1	»	»
Jørgensen, J. C. B., kaptajn og frue (13/11 1950):			
Breve til overhofmesterinde <i>Rosenørn</i> , f. Wormskiold ..	»	»	127
Jørgensen, Jørgen, lærer, Borup, Bøvlingbjerg (5/11 1936):			
1896–1935. Vandrebøger for en kreds af friskolelærere ..	3	»	»
Jørgensen, K. E. Jordt, pastor, dr. theol., Roskilde (7/11 1955):			
Dr. theol. <i>Alfred Th. Jørgensens</i> arkiv	»	4	»
Jørgensen, Troels G., fhv. højesteretspræsident, dr. jur. (10/1 1939):			
Afskrifter af højesteretsdomme 1662–87	»	2	»
Samme (9/2 1949):			
11 blade af fru <i>J. L. Heibergs</i> manuskript: »Et liv oplevet i erindringen«	»	»	1
Samme (10/12 1950):			
Papirer tilhørende rigsarkivar <i>A. D. Jørgensen</i>	»	3	1
Kabinetssekretariatet (3/3 1922):			
Et Hans Majestæt kongen tilhørende album med fotografiske gengivelser af forskellige breve, der findes i museet i Neuhausen, og som hidr. fra <i>Christian IV</i>	1	»	»
Kalkar, Otto, kriminalbetjent, København (24/6 1949):			
Papirer efterladt af pastor <i>Kr. Kalkar</i>	»	»	»
Samme (6/12 1955):			
Efteraflevering af det <i>Kalkar'ske</i> arkiv	1	»	2

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Kan, J., van, prof. (5/11 1931):			
1) Calendar of a volume containing notifications (1779 to 1824), issued by the Danish Administration at Tranquebar. Madras 1908.	»	»	»
2) List of volumes of Dutch and Danish Records preserved in the Madras Record Office. Madras 1916 ..	»	1	»
Kaper, E., borgmester (30/6 1925):			
Breve (1900–1924) fra fhv. minister <i>J. C. Christensen</i> til afd. fru <i>Marianne Kaper</i> , f. Branner	»	1	»
Kehler, Henning, redaktør (17/11 1955):			
Korresp. ml. fhv. statsmin. <i>Knud Kristensen</i> og red. <i>H. Kehler</i> ang. Danmarks besættelse 9/4 1940	»	1	»
Kirkehistorie, selskabet for Danmarks (14/12 1948):			
Af selskabets arkiv	2	mapper	
Kiær, legationsråd, udenrigsministeriet (24/2 1950):			
Breve til fhv. gesandt i Moskva, general <i>Kiær</i>	»	1	»
Kiær, Henning F., orlogskapt. (30/5 1942):			
Alfabetisk navnerregister over præstehustruer, forekommende i <i>Otto Fr. Arends</i> : Geistligheden i Slesvig-Holsten	2	kasser	
Klubien, E., læge, Helsingør (8/6 1925):			
Højesteretsadvokat <i>Anton Klubiens</i> efterladte papirer 1867–93	12	40	»
Knudsen, Erik, cand. jur., København (28/9 1934):			
Birkernes historie 1500–1660, manuskript	1	»	»
*Knutzen, Peter, generaldirektør (21/5 1949):			
Generaldirektør <i>Peter Knutzens</i> efterladte papirer	»	»	»
Koch, Elisabeth, Charlottenlund (7/11 1951):			
Nogle af løjtn. <i>I. V. Svedstrup</i> førte dagbøger (2 hefter 1819–45 samt nogle kort og fotografier fra Guineakysten)	»	»	2
Koch, Hal., prof., København (5/1 1952):			
Efteraflevering til provst <i>Hans Kochs</i> arkiv	»	3	»
Koch, Hans, provst, København (21/6 1947):			
Breve til provsten, hans fader og bedstefader	»	1	»
Koefoed, amtmand, Rønne (15/1 1925):			
Optegnelser af statsrådssekretær <i>Koefoed</i> fra årene 1884–87	3	hefter	
*Koldinghus Museum (21/10 1935):			
Arkivalier fra Koldinghus Museum	»	15	»
Komiteen for tilvejebringelse af et mindesmærke for dronning Margrethe (6/5 1927):			
Kassebog for indsamling til et monument for dronning Margrethe	1	»	»
Forhandlingsprotokol for do.	1	»	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Kongelige oktr. Sø-Assurance-Komp. A/S, det (28/11 1935):			
En del af kompagniets arkiv	»	570	»
Kongens håndbibliotek, bibliotekaren ved, Christiansborg (5/11 1954):			
Amtmand <i>P. Chr. Schumachers</i> arkiv	7	9	»
Samme (jan. 1948):			
Sager vedr. værket »Flora Danica«	»	2	»
Samme (2/7 1954):			
Breve til og dagbøger for prins <i>Wilhelm</i>	»	»	»
Dagbøger for dronning <i>Louise</i>	»	»	»
Hofmarskallatets sager m. m. fra kong Frederik VIII's tid	»	»	»
Samme (29/8 1955):			
»Dagbog over Prinds Frederik af Danmarks Reise i Ud- landet 1826, 1827 og 1828«	6 kapsler		
Konow H., kontreadmiral (10/5 1921):			
Papirer vedr. landgangsekspeditionen på Anholt 26/3 1811	»	1	»
Konservative folkeparti, det, København (jan. 1948):			
Det konservative folkepartis arkiv	»	»	»
Samme (13/10 1953):			
Breve og arkivalier fra den tid, Christmas Møller var knyttet til partiets administration	»	1	»
Koppel, Elise, frue (8/12 1950):			
Breve fra <i>Krieger</i> til <i>A. D. Jørgensen</i>	»	»	1
Kornerup, Bjørn, overarkivar, dr. theol., København (8/6 1953):			
Rektor <i>Chr. M. Krarups</i> († 1915) autobiografi i afskrift.	»	»	1
Samme (30/6 1953):			
<i>H. F. Rørdams</i> og <i>L. Kochs</i> historiske samlinger og ud- skilte dele heraf	1	16	7
Samme (1954):			
8 breve 1869–87 fra domprovst, dr. theol. <i>L. Gude</i> til højesteretsadvokat <i>C. Liebe</i>	»	»	8
Samme (8/8 1954):			
Forhandlingsprot. for Selskabet for Danmarks Kirke- historie 1881–1913	1	»	»
Krabbe, Jon, kommitteret (21/12 1955):			
Manuskript, indeholdende bidrag til en skildring af Islands historiske udvikling i 20. årh.	»	1	»
*Krabbe, Torben, plantagebestyrer (24/9 1947):			
Politikeren, kammerhr. <i>Christopher Krabbes</i> efterladte papirer	»	2	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (16/10 1947):			
Politikeren, kammerhr. <i>Christopher Krabbes</i> efterladte papirer	»	13	»
Krarup, E., gross. (29/9 1943):			
Foreningen » <i>To Løver</i> «s arkiv	»	10	»
Kretz, Ingeborg, frue, f. Fiedler († 1931), boet efter (21/3 1932):			
<i>Hans Henrich Schønbergs</i> arkiv	»	1	»
Kringelbach, Elna, registrator (8/5 1953):			
1 læg med breve til <i>C. C. Hall</i> og hustru	»	»	1
Kristensen, Evald Tang, forfatter (marts 1927):			
1. Pergamentbrev indeholdende et tingsvidne af 1531 af Ning herred vedr. et skøde	»	»	1
2. En samling af 20 originale breve på papir fra tiden 1565–1763, der skal stamme fra arkivet på Hemme- strup	»	»	20
3. En samling »Skjærbæk-Afskrifter«, indeholdende af- skrifter af 11 breve fra tiden 1501–1771, vedr. Skær- bæk og nærliggende egne i Sønderjylland	»	»	12
4. En samling afskrifter fra <i>Lerkenfelds</i> arkiv, indehol- dende afskr. af 17 breve fra tiden 1557–1681	»	»	16
Krog, Fr. A., konsulent, Hillerød (21/8 1922):			
Arkivalier vedr. Frederiksværk Støberi	»	2	»
Kunstakademiets Bibliotek (13/10 1952):			
En samling konvolutter af forskellige art indhold vedr. <i>Meldahl</i> og hans virksomhed (28 konv.)	»	7	»
Københavns Magistrat (4/12 1944):			
Borgm. Kapers orig. manuskript vedr. den politiske situa- tion i påsken 1920	»	»	1
*Lamare, Lily de, f. Verrier (3/4 1940):			
<i>Paul Verriers</i> arkiv	»	7	»
Landorph, Lassen, overretssagf., Randers (30/4 1938):			
Optegnelser vedr. slægten <i>Daugaard</i>	3	»	»
Lange, Bente, frue, København (21/11 1949):			
Papirer fra afd. højskoleforst. <i>Jakob E. Langes</i> bo	»	13	»
2 pk. fotografier, skitsebøger m. m.	»	2	»
Lange, Jacob E. (10/3 1934):			
Etatsråd Carl Frederik <i>Adolf Schlegel's</i> (1801–78) papirer	»	»	»
Lange, John Arthur, gross., København (21/6 1933):			
Dokumenter 1915–19	»	1	»
Samme (23/2 1940):			
Holger Lange, stamtavle over <i>Skjalm Hvides</i> efterslægt ..	»	1	»
Samme (30/3 1943):			
Personalthist. saml. vedr. familierne <i>Lange</i>	27 ks., 24 pkr., 2 map		

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (4/6 1943):			
Personalhist. saml. vedr. forskellige slægter	44 ks.,	34 pkr.,	9 kapsler,
		2 mapper	
Samme (6/3 1948):			
Tillæg til tidl. afl. genealogiske saml., div. udklip m. m. . .	»	3	»
Lange, J. A., hans arvinger (5/10 1951):			
Gross. <i>J. A. Langes</i> efterladte arbejder	2	1	2
*Lange, Marie, frue, Vejle (dec. 1938):			
Højskoleforst. <i>Grønvold Nielsens</i> efterl. papirer (1857–1931)	»	»	»
Seminarieforst. <i>Kristen A. Langes</i> efterl. papirer	»	»	»
*Langebæk, H. C., tandlæge (26/9 1945):			
Papirer efterl. af underv.minister, provst <i>M. C. B. Nielsen</i>	»	1	»
Langeland-Mathiesen, Aage, arkitekt (22/12 1931):			
Fotografiske gengivelser af dronning <i>Ingeborgs</i> kalendarium i Musée Condé (Chantilly)	»	»	13
do. do. af Saint Louis' kalendarium i universitetsbiblioteket i Leijden	»	»	12
Larsen, Anna, pastorinde, København (22/5 1939):			
Pastor <i>J. V. Hoff</i> († 1908), hans arkiv	»	2	»
Larsen, Ejnar, centralbestyrer, Farsø (22/4 1955):			
Afd. trafikminister <i>Thomas Larsens</i> erindringer	»	»	1
Larsen, Ib, overbetjent (17/2 1949):			
Sammes papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	»	1
Larsen, Kay, forfatter (28/2 1922):			
Dansk-ostindiske personalia og data (kartotek)	4 kasser		
*Larsen, Otto, lektor, Århus (31/8 1940):			
Papirer vedr. prof. L. V. Bircks parti »Centrum«	»	1	»
Lauritzen, K. Røhr, proprietær, Sjørslev (5/1 1940):			
Chr. V's danske lov 1683 med Henrik Stampes optegnelser	1	»	»
Lehmann, E., oberstløjtnant (8/1 1930):			
Breve fra oberst <i>W. O. W. Lehmann</i> til hustruen Adelaide, f. David	»	»	»
Breve fra samme fra krigen 1864	»	»	»
Lehmann, I., professorinde (6/3 1924):			
Familien Lehmanns arkiv 1827–66	»	1	»
*Lehmann, Inge (10/3 1944):			
Manuskript til <i>Benny Davids</i> selvbiografi	»	»	1
Lehmann, Willie A., gross., København (30/11 1954):			
Papirer vedr. »Den danske forening i Södertälje«	»	1	»
Leth, K., pastorinde (25/6 1946):			
<i>Leth'ske</i> familiepapirer	»	3	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Lillelund, Jens, direktør (7/12 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Samme (8/12 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	3	»
Lind, H. P. Th., ingeniør, England (25/6 1948):			
Arkivalier, stammende fra den britiske resident Hugh Greg (1694–1701)	3	»	»
Lindhard, H., brandinspektør, København (17/5 1949):			
Fr. Emil Elberlings optegnelser vedr. Dansk-Vestindien	1	»	»
Lillemann, H. V., kgl. kommissarius, kammerherre (28/8 1926):			
Arkiv for administrationskommissionen for grevskabet <i>Knuthenborg</i> af 1920 24/4	4	10	»
Lippmann, Ole, direktør (27/7 1948):			
Sammes arkiv fra besættelsestiden	»	1	»
*Lund, Hans, Rødding, højskoleforst. (13/11 1935):			
Folketingsmand <i>Rasmus Nielsens</i> papirer	»	1	»
Lund, Knud, lærer, Kjellerup (31/12 1936):			
»Frænder og Stamfædre: Bidrag til Slægtebog fra Tør- ning hensamlet og udarbejdet af K. Lund«	1	»	»
Lunddahl, Joh., amtslæge (23/2 1937):			
Stiftsprovst <i>Eggert Christopher Trydes</i> dagbøger 1854–60	5	»	»
*Lunn, Cathinka, Etatsrådinde, familielegat, bestyrelsen for (8/1 1932):			
<i>Knabstrup</i> privatarkiv	»	19	»
– godsarkiv	17	3	»
Lunn, Christian D. O., oberst, Knabstrup (25/10 1950):			
Arkivalier vedr. fastsættelsen af grænsen mellem Syrien og Tyrkiet	»	1	»
Løvgreen, N. V. M., mønstringsbestyrer (29/4 1931):			
N. V. M. Løvgreen: Mønstringsbestyreren og Vaterskou- ten i København. MS.	1	»	»
Mackeprang, M., fhv. museumsdirektør (7/11 1938):			
Papirer vedr. Genforeningen	»	»	»
Madsen, Magnus, frue, København (28/10 1950): (28/10 1950):			
Breve, optegnelser m. m. fra afdøde pastor emer. <i>Hother Ostermann</i>	»	3	»
*Madsen, Thorvald, dir., dr. (29/9 1936):			
En samling breve fra pastor <i>Johannes Clausen</i> til gene- ralmajor <i>V. H. O. Madsen</i>	»	1	»
*Samme og Velschow, Joh., frue, f. Madsen (11/1 1937):			
Krigsminister, general <i>V. H. O. Madsens</i> efterladte papirer	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Malling, gross. (29/11 1927):			
»Forestillinger til Kongen om kvæstede« 1802–13 (for kommissionen til understøttelse af kvæstede og faldnes efterladte fra 1801)	1	»	»
Malthe-Bruun, V. U., legationsråd, Sophienholm, Hellebæk (6/6 1953):			
En samling papirer vedr. slægten <i>Bruun</i>	»	1	»
Mariboe, Carl, redaktør (14/4 1922):			
Breve fra dronning <i>Caroline Amalie</i> til professorinde S. Mariboe, f. Dalgas	»	1	»
Marinens Bibliotek (30/6 1927):			
Pastor <i>H. D. Linds</i> samlinger til marinens historie	»	6	»
*Marstrand, Even og Olav (5/2 1948):			
Borgmester <i>Jacob Nic. Marstrands</i> arkiv	»	1	»
Marstrand, Vilh., arkitekt (12/10 1940):			
Breve fra <i>H. Hammerichs</i> forældre, søskende og børn m. m.	»	1	»
Meinert, Nanna, frue (1922):			
Efterladte breve fra <i>Fr. Krarup</i>	»	4	»
Meldahl, V., skovrider kgl., Fredensborg (27/6 1940):			
Breve efterl. af kammerhr. <i>F. Meldahl</i>	»	1	»
Meyer, Vilh., overretssagf., København (12/4 1954):			
Overtelegrafkontrollør <i>E. Kølpin Petersens</i> efterladte papirer	5	6	»
Moltesen, Harald, Charlottenlund (10/1 1955):			
Udenrigsminister dr. <i>L. Moltesens</i> arkiv	»	38	»
Moltke, F., lensgreve, Bregentved (20/10 1924):			
<i>Bregentveds</i> arkiv	»	21	»
Samme (14/8 1926):			
Grev <i>Joakim Godske Moltkes</i> arkiv	»	20	»
Moltke, Nina, grevinde, Klampenborg (22/10 1935):			
Grev <i>Carl Moltkes</i> papirer	»	12	»
Mourier, I. H., overretssagf. (6/12 1927):			
Protokol indeholdende <i>K. E. Mouriers</i> officielle breve (som guvernør i Trankebar) 1832–38	1	»	»
Samme (6/3 1928):			
»Protocol over Rapporter til Kongen og til Collegiet fra Gouverneuren. Begyndt den 19de Mai 1832. Tilhørende <i>K. E. Mourier</i> «	1	»	»
Samme (12/9 1929):			
4 konvolutter med breve skrevne på indisk (heraf et, ifølge en vedl. dansk oversættelse, stilet til guvernør <i>Mourier</i> i Trankebar og dat. 1837 maj)	»	»	1

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Munch, Ebbe, cand. polit., og Simonsen, Jesper, højesteretsdommer (25/2 1948):			
Fhv. minister, dr. phil. <i>P. Munchs</i> arkiv: Diverse breve og papirer	»	300	»
Fortrolige optegnelser og fremstillinger af hans liv og politiske gerning	»	12	»
<i>P. Munchs</i> uddrag af departementschef og kirkemin. <i>Holbølls</i> optegnelser 1944	2	hefter	
<i>P. Munchs</i> afskr. af folketingsmand <i>A. M. Hansens</i> beretning om 9. april 1940	»	»	1
Protokol for det radikale venstre på rigsdagen, ført af folketingsmand Johs. Fog-Petersen 20/10 1914–11/4 1920	2	»	»
Munck, Ebbe, redaktør (3/3 1949):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	6	»
Samme (17/10 1951):			
Redaktør <i>Ebbe Munchs</i> dagbog fra besættelsestiden (fotokopi)	»	1	»
Munthe af Morgenstjerne, O. von, ekspeditionssekretær (25/2 1922):			
»Urne-Legatet«s arkiv 1909–1916	»	1	»
Samme (2/8 1940):			
Personalhistoriske optegnelser over familier og personer	»	1	»
Muus, Flemming B., major (maj 1948):			
<i>Flemming Muus'</i> optegnelser fra besættelsen (fot.)	»	1	»
(28/4 1949):			
Papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	»	»
Muus, Hans, gross., Odense (13/1 1954):			
»Fyensledelsen«s arkiv	»	2	»
Müller, Wanda, frue, f. Bock (27/11 1923):			
Etatsråd, dr. med. <i>C. P. M. Hansens</i> efterladte papirer († 1879)	»	1	»
Mynster, Carl, læge, hans efterl. arvinger (10/9 1924):			
Læge <i>Carl J. N. S. Mynsters</i> efterladte personalhistoriske optegnelser. MS.	10	kasser	
Mølbak, Keld, højskoleforst., Hindholm højskole pr. Fuglebjerg (14/2 1949):			
Forstander <i>Ludvig Becks</i> arkiv	»	30	»
Samme (14/2 1949):			
Forfatteren <i>Johs. Vedels</i> arkiv	»	16	»
Møller, Gertrud Christmas (21/6 1949):			
Papirer efterl. af <i>J. Christmas Møller</i>	»	»	»
Møller, J. Christmas (15/1 1946):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	42	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Møller, Mariane, frue, f. Nieuwenhuis (5/9 1940):			
Dr. phil. <i>H. L. Møllers</i> efterladte papirer	»	1	»
Møller (nov. 1941):			
<i>H. L. Møller</i> , saml. vedr. slægten Møllers historie	»	1	»
Møller, Vagn, højskoleforstander, Rødkilde (21/8 1935):			
Papirer vedr. afd. <i>Frede Bojsen</i>	1	10	»
Samme (juli 1939):			
<i>Frede Bojsen's</i> papirer	»	2	»
Neckelmann, Marie, konventualinde (7/10 1942):			
En samling våbentegninger	»	1	»
Neergaard, Betty, frue (1936):			
Statsminister <i>Niels Neergaards</i> efterladte breve og papirer	»	»	»
Neergaard, B., frue, f. Monrad, hendes bo (1/12 1939):			
En indbundet bog med anmeldelser af <i>N. Neergaard</i> : »Fra Ungdomsårene og mit offentlige Liv« samt diverse per- sonlige papirer	1	2	»
Neergaard, Holger, ingeniør (27/2 1941):			
Breve til og fra kammerhr., admiral <i>Anton Hedemann</i> og hustru Eugenie, f. Berenhorst	»	4	»
Neiiendam, Rob., museumsleder (20/6 1936):			
<i>Heiberg'ske</i> papirer	»	1	»
Nielsen, John Ahl, »The Chicago Tribune« (26/2 1926):			
»Bidragydere til Mindehøjen i Søndermarken«	1	»	»
Nielsen-Sorring, frue, Aabyhøj (13/2 1951):			
Arkivalier efterladt af komiteen for opførelsen af Mar- selisborgmonumentet	»	2	»
*Noack, Axel, realskoleforst., Ringe (11/9 1937):			
<i>Frederik Kolvigs</i> efterladte papirer	1	»	»
Nordentoft, Annelise, seminarielærerinde, Gentofte (23/4 1955):			
En samling breve fra provst <i>Johannes Nordentofts</i> arkiv	»	1	»
Norrie, Gordon J. W., kaptajn (21/7 1942):			
Familiepapirer vedr. stabslæge, dr. med. <i>Gordon Norrie</i>	»	1	»
Nyeland, Stephan, dir. for »Vilvorde«, hans bo (19/1 1923):			
Optegnelser om kongefamilien og breve fra medlemmer af samme	»	2	»
Nygaard, S., arkivar (25/8 1939):			
Diverse arkivalier	7	»	18
Samme (7/1 1949):			
»Dansk genealogisk institut«s arkiv	»	1	»
Nørgaard, E. O., lærer, Frederikssund (21/1 1956):			
Papirer vedr. arbejdet i modstandsbevægelsen	»	1	»
*Nørregaard, magister (14/3 1934):			
Breve fra højskoleforstander, dr. <i>Jens Nørregaard</i> m. m.	»	28	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Nørregaard, Jens, højskoleforstander, dr. phil., hans døtre (6/2 1949):			
Tillæg til Jens Nørregaards arkiv	»	»	1
Nørregaard, Margrethe, København (22/6 1954):			
Breve og optegnelser fra professor <i>Jens Nørregaard</i>	»	12	»
Oersted, H. C., dr., Bruxelles (dec. 1921):			
Breve til A. S. Ørsted	»	1	»
Oldenburg, P., biskop (7/12 1942):			
Overpræsident <i>V. Oldenburgs</i> redegørelse for hans del- tagelse i »Systemskiftet« 1901	»	»	5
Olrik, H. G., kontorchef (29/9 1921):			
»Fortegnelse over Hans Kongelige Mayestets Stald-Offi- cianter, Haandværkere og Livrée-Betjente den 1ste Aug. 1831«	1	»	»
Samme (8/5 1948):			
Breve til amtmand i Sorø, sen. statsminister <i>Poul Chr. Stemann</i> til konferensråd <i>Conrad Harhoff</i>	»	1	»
Olsen, Johs., museumsinspektør, Svendborg (4/12 1926):			
9 breve 1851–52 fra kontorist <i>Otterstrøm</i> , Hamburg, til købmand <i>Chr. Nissen Olsen</i> , Rudkøbing	»	»	9
Ostenfeld, Ib, dr. med., Hellerup (6/10 1937):			
Pastor <i>Morten Pontoppidans</i> efterladte papirer	»	2	»
Oxholm, Oscar, overkammerherre, hans bo (25/9 1939):			
Kirkelige ceremonialakter vedr. den danske kongefamilie i d. 18. årh.	»	1	»
Paludan, Hans Aage, bibliotekar (19/9 1934):			
Dok. vedr. slaget på Eckernførde fjord. Optegn. af komm. <i>Fred. Aug. Paludan</i> som chef for linjeskibet Chr. VIII . .	»	1	»
Samme 10/9 1939:			
Papirer hidr. fra komm. <i>F. A. Paludan</i>	»	1	»
Panum, Elly (febr. 1936):			
Efteraflevering af <i>P. L. Panums</i> papirer	»	»	1
Pedersen, Tønnes, overretssagf., Egholm Skovgaard (29/4 1924):			
<i>Eegholms</i> godsarkiv	»	1	»
Læg vedr. general <i>W. Haffners</i> virksomhed 1884 som medlem af kom. for oprettelsen af en dampfærgeforbin- delse ml. Danmark og Sverige	»	»	2
Samme (1921):			
<i>Wolfgang Haffners</i> arkiv	»	1	2 æsker
Petersen, P. G. H., arkitekt (6/1 1941):			
En del arkivalier vedr. Mariager klostergård etc.	»	1	»
Petersen, P. H. J., fhv. apoteker (9/11 1928):			
P. H. J. Petersen, samlinger vedr. danske ridefogeder . .	»	2	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Petersen-Norup, Johanne (30/5 1940):			
<i>Frederik Bajer</i> og hustrus arkiv	»	»	»
Petresch-Christensen, Chr., ekspeditionssekretær (6/4 1934):			
»Tegnebog« vedr. Ribe	1	»	»
Physant, H., skolebestyrer (26/11 1945):			
Foreningen »Vidar«s arkiv	2	»	»
»Vælgerforeningen af 1918«s arkiv	2	»	»
Årsprøveprotokol v. Frederiksberg realskole 1913 og skolepengeprotokol 1918	2	»	»
*Piper, Otto, grosserer (12/12 1936):			
Landstingsmand <i>Emil Georg Pipers</i> efterladte papirer ..	»	1	1
*Plessen, Sophie-Louise, baronesse (10/8 1940):			
Baronerne <i>Otto Plessen</i> (1816–97) og <i>Hugo Plessen</i> 1818–1904), deres efterladte papirer	»	2	»
*Plessen, Victor, baron til Wahlstorf (24/8 1948):			
<i>Plessen'ske</i> papirer 1725–1865	»	»	»
Plum, N. M., biskop, dr. theol. (25/6 1946):			
Breve fra biskop <i>G. P. Brammer</i> til fru <i>Elisabeth</i> (Elisa) <i>Bøgh</i>	»	1	»
Pontoppidan, Axel, kaptajn (7/11 1938):			
Breve og dagbog henh. til de <i>Moltke'ske</i> privatarkiver ..	1	»	2
Potozki, S., frue, København (30/3 1954):			
Dokumenter vedr. danske frivillige, som har deltaget i kampene i Nordrusland 1917–18	»	1	»
Poulsen, Martin, pastor, Charlottenlund (24/1 1950):			
En del <i>Hegermann-Lindencrone'ske</i> papirer	»	2	»
*Povlsen, E., frue, Farum (24/10 1935):			
Højskoleforstander <i>Alfr. Povlsens</i> papirer	»	18	»
*Povlsen, Kirsten (1/3 1939):			
Pastor <i>Karl Povlsens</i> (1851–1918) efterladte papirer ..	»	16	»
Pürschel, Vilhelm, overretssagf. (11/1 1937):			
Samtlige hos ham beroende dok. vedr. den mod ham af justitsmin. i 1935 rejste sag: Æresfornærmelse mod by- retsdom. Eide	»	1	»
Samme (9/3 1944):			
Papirer vedr. sammenslutn. af den frie mælkehandel 1940	»	2	»
Quaade, P., sekretær i finansmin. (7/9 1923):			
En samling papirer efterladt af geheimekonf.råd <i>G. J.</i> <i>Quaade</i>	»	1	»
Qvistgaard, Erh., pastor emer. (10/4 1922):			
Samlinger vedr. slægten <i>Qvistgaard</i>	3 hefter,	1 konv.	
Samme (9/10 1926):			
3 udsnit af personalhist. tidsskr. med håndskrevne til- føjelser	1 hefte		

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (3/10 1940):			
1 eksempl. af S. V. Wibergs Alm. dansk Præstehistorie med talrige håndskrevne tilføjelser	5	»	»
Erh. Qvistgaard: Præstehustruer, der mangler i Wibergs Præstehist. Forf.s håndeksemplar med talrige tilføjelser..	1	»	»
Ramsing, H. U., generalmajor (26/4 1940):			
En samling papirer	»	1	»
Randers, Kristensen, landsretssf., Svendborg (12/10 1955):			
33 breve, henh. til de <i>Berg'ske</i> papirer	»	»	33
Rasmussen, Eli, kommunelærerinde, København (23/7 1955):			
Dagbøger m. m. førte af provst, folketingsm. <i>F. A. Hansen</i> († 1890)	14	1	hefte
Rasmussen, Marie, frue (31/1 1927):			
Gymnastikdirektør <i>N. H. Rasmussens</i> arkiv vedr. arbejdet i årene 1914–19 for sønderjyder i krigsfangenskab I–XXII	»	22	»
Reinhardt, E., kontorchef (22/9 1925):			
»Den danske Folkeforenings Arkiv«	4	2	»
Reventlow, Chr., greve, Herfølge (1/11 1954):			
Arkivalier vedr. slægten <i>Heimbruch</i>	»	»	»
Reventlow, C. E., lensgreve (30/4 og 4/5 1930):			
3 kort fra tiden 1765–82 over vejen København–Korsør	»	»	3
Rigsdagens arkiv (4/10 1952):			
Regnskab for de stænderdeputeredes diæter m. v. 1844–48	1	»	»
Konceptregnskab for direktionen for statsgælden 1846..	1	»	»
Rigsdagens bibliotek (23/1 1952):			
<i>Lars Dinesens</i> dagbog 1865–1884	1	»	»
*Rode, Ove og Line, deres arvinger (2/4 1936):			
En samling af <i>Orla Lehmanns</i> papirer	»	1	»
Samme:			
Fhv. indenrigsminister <i>Ove Rodes</i> efterladte breve og papirer	»	»	»
Rode, Stig, højesteretssagfører (10/4 1940):			
<i>Ove Rodes</i> dagbøger (1914–18)	5	»	»
Samme (23/2 1955):			
Breve fra <i>Herman Heilbuth</i> til <i>Ove Rode</i> aug./sept. 1920	»	»	2
Rosen, Marie v. (juni 1924):			
Optegnelser af hofdame frk. <i>D. H. Rosen</i> m. m.	»	1	»
Rosendahl, fhv. højskoleforstander (1/8 1940):			
Professorinde <i>Schouws</i> efterl. papirer	»	1	»
*Rosendal, H. A., cand. theol. (10/7 1935):			
Højskoleforstander <i>Hans Rosendals</i> papirer	»	63	»
Rosenkrantz, Oluffa, baronesse, f. Krabbe, Liselund 17/10 1933):			
En samling breve fra oberst, kammerherre <i>Oluf J. H. Krabbe</i> til <i>Maria Francisca Wessel</i>	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (5/2 1941):			
1. Breve til baronesse <i>Elisabeth Louise Rosenkrantz</i> , g. m. geh.konf.råd G.E.G.F.Rosenkrantz til Sophien- dal m.m. En af samme ført dagbog 8/5–22/8 1843	»	1	»
2. Breve fra kammerhr. <i>Oluf J.H.Krabbe</i> til hans hustru Anna Dorothea f. Kjellerup	»	1	»
Rosenkrantz, Palle, baron, overretssagf. (30/11 1923):			
Register til <i>Düring-Rosenkrantz'</i> sedler	1	»	»
Samme (26/5 1933):			
Arkivalier og håndskrevne optegnelser	»	1	»
Samme (sept. 1934):			
Baron <i>Iver Holger Rosenkrantz'</i> efterl. brevsamling	»	»	»
*Rosenstand, Tage, gårdejer, Danalund, Ribe (1/11 1940):			
En samling af pastor <i>Otto Rosenstands</i> (1861–1919) papirer	»	1	»
Samme (14/7 1941):			
Efteraflev. af pastor <i>O. Rosenstands</i> efterladte breve....	»	1	»
Rosenørn, Elisabeth (7/3 1923):			
Familiepapirer	»	1	»
Samme (26/5 1927):			
9 breve fra kammerhr. geh.konf.råd <i>Rosenørn</i> 1857–59	»	»	9
Tale holdt af pastor <i>Nørfeldt</i> over kammerjunker <i>Jacob</i> <i>Baden Olrik Rosenørn</i> 28/1 1918	»	»	1
*Rosenørn, Marie (6/11 1941):			
Biographiske antegnelser om <i>Poul Christian Stemann</i> og <i>Christian Ludvig Stemann</i> , skr. af C. F. Wegener 1854	2	»	»
Rung, Gertrud, frue (25/3 1941):			
Brevveksling ml. mag. <i>H. V. Clausen</i> og hustru <i>Cathrine</i> <i>Clausen</i>	»	3	»
Rüttel, P., pastor, hans arvinger (8/11 1921):			
Afd. pastor <i>P. Rüttels</i> dagbøger fra 11/10 1894–14/7 1912	»	1	»
Ræder, Ph., ingeniør, Brabrand (25/8 1955):			
General <i>Ræders</i> efterladte papirer	»	1	»
Rønning, kirkegårdsinspektør, Køge (7/10 1955):			
Manuskript, udarb. af Erik Rønning: »Slægten <i>Rønne-</i> <i>ling</i> 1420–1920«	5	»	»
*Rørdam, fuldmægtig, frue (23/10 1930):			
En samling breve til <i>Amalie Skram</i> og manusk. m. m. af <i>Amalie Skram</i>	»	»	»
Sandkaas, E., København (12/8 1937):			
Breve og optegn. af baron <i>Nicolai Gersdorff</i> († 1936)..	»	»	»
Scavenius, Jørgen, sekr. cand. jur. udenrigsmin. (14/4 1948):			
Grev <i>Edmund Bourkes</i> arkiv	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Schack, Egede, provst, København (6/12 1951):			
Et læg breve m. m. fra pastor <i>Tage Schack</i> , sluttende sig til provst Hans Kochs arkiv	»	»	1
*Schleisner, P. T. C., læge (28/2 1938):			
Læge <i>Peter Anton Schleisners</i> (1818–1900) efterl. papirer	»	»	»
cand. polit. <i>O. A. Schleisners</i> efterl. papirer	»	»	»
Samme (22/9 1938):			
Læge <i>Peter Anton Schleisners</i> efterl. papirer	»	»	»
Schlepppegrell, Rigmor (28/4 og 8/5 1940):			
General <i>Schlepppegrells</i> papirer m. m.	»	1	»
*Schmidt, Valentin og Skovmand, Roar (1/4 1939):			
<i>Højskolebladets</i> arkiv	»	26	»
<i>Konrad Jørgensens</i> arkiv	»	5	»
Schmidt-Phiseldeck, Vilh., fhv. skolebestyrerinde (febr. 1924):			
Gagerulle 21/11 1750 for skibet Christiansborg	»	»	1
Faktura for gods fra faktoret i Canton 25/11 1752.	»	»	1
Breve til <i>Frederik VII</i> som prins og diverse ham vedk.	»	»	9
Schmiegelow, E., prof. (25/9 1933):			
Saml. af afskr. og blade vedr. slaget på Rheden 2/4 1801	»	1	»
Scholten, Julie, frue, Biskopstorp pr. Ullerslev (20/8 1948):			
Familien <i>Scholten's</i> arkiv	1 kasse		
Schou, Christy, frue (okt. 1932):			
Dir. <i>H. H. Schous</i> samlinger	23 kasser, 4 stk. 12 bd. manuskripter 14 bd. trykte bøger		
*Schou, Elis., godsejerinde (13/1 1940):			
<i>Palsgaards</i> godsarkiv	»	»	»
*Schou, Sv., kunstmaler (aug. 1941):			
<i>Philip Schou's</i> efterl. dagbøger, korresp. og div. papirer og fotos	»	11	»
*Schouw, Soffi (23/11 1938):			
Papirer vedr. major <i>von Schindel</i> og prof. <i>Joachim Fr. Schouw</i>	»	2	»
Schulin, Sigismund, lensgreve, Frederiksdal (1930):			
»Rechnungs Journal über Einnahme und Ausgabe derer Gelder vor . . . <i>Prinz Friederich Christian Marggraf zu Brandenburg Culmbach</i> . 1728–32	2	»	»
*Schwartz, Walter, redaktør (6/9 1943):			
<i>Schwartz'ske</i> familiepapirer	»	»	»
Schwartz, Harriet (16/5 1938):			
En samling breve fra <i>Chr. VIII, Frederik VII</i> o. a.	»	1	1
Secher, Knud, prof., Gentofte (30/3 1954):			
Det <i>Secher'ske</i> slægtsarkiv	7 kasser		

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Samme (28/9 1955):			
Det <i>Secher'ske</i> arkiv	16	kasser	
Sehested, Jørgen, hofjærgemester, Broholm (15/11 1933):			
Privatarkiver, opbevarede på Broholm	21	198	»
Seidenfaden, Erik, redaktør (21/10 1948):			
Sammes papirer fra besættelsestiden	»	1	»
Cederfeld de Simonsen, kammerherre, Erholm (11/7 1925):			
Manuskripter til brudstykker af <i>Christian IV's</i> historie . .	»	»	2
Indkomne breve til <i>Th. Wedelsparre</i> og frue <i>Louise</i> , f. <i>Wedel Jarlsberg</i> 1780–1806	»	1	»
Div. dok. vedr. <i>Th. Wedelsparre</i> og frue <i>Louise</i> , f. <i>Wedel</i> <i>Jarlsberg</i> , samt deres slægt 1772–1806	»	1	»
Udgiftsberegning udi classificeret Dag-journal ført af <i>Th.</i> <i>Wedelsparre</i> 1805	1	»	»
*Simony, Edith, frue (26/2 1948):			
<i>Carl Frederik Simonyms</i> arkiv	»	4	»
<i>Joh. Fr. Simonyms</i> arkiv	»	2	»
Skat-Rørdam, K., dir., København (13/3 1952):			
Breve fra dr. theol. <i>H. C. Rørdam</i> til sognefoged <i>M. Dals-</i> <i>gaard</i>	»	1	»
Breve fra biskop <i>Skat-Rørdam</i> til biskop <i>Fredrik Nielsen</i>	»	1	»
Brevveksling ml. biskop <i>Skat-Rørdam</i> og præsten <i>Otto</i> <i>Møller</i> i Gylling	»	2	»
Skram, Caroline, frue (5/9 1929):			
Forfatteren <i>Erik Skrams</i> efterl. papirer	»	29	»
Smidt, Agnes (1/10 1948):			
Sammes arkiv	»	»	1
Smith, Jonathan, fhv. amtsassessor (10/12 1940):			
J. Smith: Haderslev amts jernbaner	»	1	»
Samme (8/9 1941):			
»Indtægts- og formueforhold i Nordslesvig efter genfor-			
eningen«	»	1	»
Samme (4/2 1949):			
Maskinskr. manuskript. Nogle oplysninger om højere em-			
bedsmænd og om nogle præster i Oldenburg og Delmen-			
horst i tiden 1667–1773	»	»	1
Sonne, Bent, student (12/10 1951):			
<i>Per Sonnes</i> dagbog fra hans fængselsophold	»	»	1
Staffeldt, Mogens, boghandler (7/1 1949):			
Sammes papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	1	»
Stedt, Julie, frue, Saltsjöbaden (20/2 1935):			
Kontreadmiral <i>Lorens Fiskers</i> papirer	»	1	»
Breve fra <i>Sten A. Bille</i> til kommandørkpt. <i>Koefoed</i>	»	»	10

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Steensen-Leth, C. H., gross., København (12/8 1941):			
»Bidrag til det <i>Løvenhjelmske</i> slægtsreg.« af H. C. Bendz, 1822	1	»	»
Steenstrup, Johs., prof. (26/4 1922):			
Afskrift af regnskaber fra <i>Skovkloster</i> 1467–81. MS.....	»	1	»
*Steffensen, J. F., prof. (7/1 1938):			
Breve efterl. af generalauditør <i>H. C. Steffensen</i> (1837–1912)	»	1	»
Samme (31/3 1951):			
Papirer henh. til generalauditør <i>H. C. Steffensens</i> arkiv..	1	»	1
Arkivalier vedr. generalauditør <i>H. C. Steffensen</i> . Breve og en kopibog	1	»	1
Stein, Johs., højesteretssagf. (10/11 1938):			
»Historie om Kong <i>C 4te</i> umyndige Aar« og proklamationer fra <i>Chr. Frederik</i> 17.–19. maj 1814	»	1	1
Stein, Olga, frue (25/2 1947):			
Landstingsmand, red. <i>Hendrik Steins</i> efterl. papirer	6		forseglede æsker
Stemann, G., kammerherre, Haderslev (1/12 1927):			
Fordordn. om forandring i pengevæsenet for Danmark, Norge og Slesvig-Holsten 1813	1	»	»
Afskr. af præsteindberetninger til biskop <i>J. C. Bloch</i> i Ribe m. m.	»	1	»
<i>Neckelmann</i> : Kortfattet Udsigt over Randers Kjøbstad i 1830	1	»	»
<i>Neckelmann</i> : Randers Kjøbstads hist.-topogr. Beskrivelse. Den alm. Deels 1ste Hefte. Den specielle Deels 1ste Hft.	2	»	»
Stemann, Helga, kammerherreinde, Haderslev (7/9, 4/11 og 21/2 1926):			
Arkivalier vedr. danske kvinders sølvbryllupsgaver til kongeparret 1894 og 1923	»	3	»
Samme (24/2 og 19/12 1945):			
Egenh. optegnelser, erindringer o. l.	»	»	25
Breve fra <i>Magdalene Thoresen</i> til fru Stemanns moder..	»	»	18
Samme (14/12 1946):			
Egenh. optegnelser (erindringer) og uddrag af breve	»	»	41
Breve fra forskellige.....	»	»	118
Stemann, P. C. v., amtmand, Rønne (18/1 1949):			
Afskr. af brev 4/1 1949 m. redegørelse: »Kriegsende auf Bornholm« af fregatkpt. <i>Rob. Morath</i> , samt amtm. Stemanns bemærkninger og tilføjelser	»	»	1
Samme (5/5 1952):			
Manuskpr. t. erindringer om besættelsestiden.....	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Stiernswård, Rolf-Henning, kpt., godsejer, Vittskövle, Sverige (25/8 1955): . .			
<i>Christian Barnekows</i> optegnelsesbog – som kancellisekretær i første halvdel af 1590'eren	1	»	»
Storck, H. G., etatsråd, hans dødsbo (9/2 1923):			
Samling af danske adelige (og fyrstelige) segl, samt 7 pergamentbreve. 560 segltavler	»	»	7
Etatsråd <i>H. G. Storcks</i> arkiv	»	2	7
Stærmose, Rob. (7/1 1949):			
Sammes papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	1	»
Støckel, J. F. V. V., kapt. (13/4 1929):			
Uddrag af resolutioner, reskripter og skrivelser om danske faner, standarter o. l. 1785–1867	1		hefte
Samme (29/10 1929):			
»Fortegnelse over Uniforms- og Fanetegninger i Rigsarkivet 1912«	1		hefte
Sundsted, Martha (7/6 1944):			
Papirer efterl. af kgl. kassekontrollør v. finanshovedkassen <i>Peter Chr. Giøe Winge</i>	»	3	»
Sveinbjørnson, J. H., kabinetssekr. (6/11 1948):			
Sammes redegørelse for sit forhold under krisen ml. Danmark og Island	»	»	1
Svejstrup, A. M., Varde, og Sveistrup, E., Rønshoved, Rinke-næs (7/3 1942):			
<i>Svejstrup'ske</i> familiepapirer	»	1	»
Svendborg amts museum (26/10 1946):			
Breve fra kong <i>Christian VIII</i> til fru <i>A. Brandt</i> , f. Mayer (?), g. m. købmand <i>E. Brandt</i> , Svendborg, 1838–45	»	»	17
Swane, borgmesterinde, København (juni 1935):			
Papirer fra boet efter fhv. borgm. <i>T. D. Swane</i>	»	1	»
Swane, Jørgen, amtsforvalter, Tønder (22/8 1928):			
Jørgen Swane, forarb. til en planlagt ny udg. af de <i>Brock-Bredal'ske</i> legatstamtavler	»	1	»
Samme (juni 1935):			
3 stambøger tilh. <i>Johan Galle</i> og <i>Elise Galle</i> samt dennes ægtefælle, premierljt. <i>Ludvig Posselt</i> (c. 1840–64)	3	»	»
Søe-Militaire Kaart-Archiv og Bibliotheks-Selskab, det (8/12 1927):			
Det sømilitære Kort-Archiv og Biblioteksselskabs efterl. arkiv fra 31/10 1788 til 8/12 1927	34	1	»
Tangø, O., bankfuldmægtig, København (29/2 1944):			
Ejendoms-papirer fra de hertugelige <i>Augustenborgske</i> be-siddelser	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
*Tegner, Hans, gross. (3/4 1937):			
Papirer vedr. de <i>Puggaard'ske</i> legater	»	1	»
Termansen, Niels, konservator (19/1 1935):			
<i>N. J. Termansens</i> papirer	»	5	»
Thaning, Ingeborg, pastorinde, og Voigt, Nanna, frue (7/3 1949):			
Arkivalier vedr. <i>Jens Nørregaard</i> :			
Manuskripter til prædikener	»	1	»
– – foredrag	»	1	»
Dagbøger og diverse	»	1	»
Breve	»	»	1
Thaulow, Th., oberstløjtnant (8/6 1932):			
Afskr. af breve til og fra <i>J. O. Schack-Ratlou</i> m. m. 1760–97	»	1	»
Samme (12/8 1932):			
»Betreffende de efter Oberst <i>C. W. v. Scholten</i> forefundne Papirer og Breve, tildeels fra hans Faders og Bedtefaders Tid af«	1	hefte	
Samme (nov. 1933):			
Afskr. af breve i arkivet på <i>Ravnholt</i> vedr. Danmarks historie 1697–1720	»	»	»
Samme (21/12 1935):			
Uddrag af regnsk. over indg. Kancelli-Sportler ved T. K. 1700–1711	1	»	»
Samme (23/3 1936):			
»Westerwig Closter betreffende« (Erektionspatent m. m. for stamhuset <i>Westerwig Closter</i>)	1	hefte	
Samme (29/5 1942):			
Th. Thaulow: <i>Den Thaarupgaardske Stiftelse</i> 1698–1942	1	»	»
Thiset, Olivia, frue (6/2 1930):			
Arkivar Thisets originaltegninger til våben i Adelsårbogen	»	1	»
Thomsen, Ingeborg, amtmandinde, Åbenrå (12/12 1936):			
Breve fra <i>H. P. Hanssen</i> til dennes broder <i>Chresten Hanssen</i> (Nørremølle) og hustru Dorothea	»	1	»
Thomsen, Sophie, frue, Bynksminde pr. Hjortshøj (25/11 1930):			
Våbenbrev af kong <i>Hans</i> 1488 3/1 for <i>Jes Thammess</i> i Kollundt. Med Tillæg af aktstykker. 1572–1871	»	1	»
Thostrup, Chr. Bendt, Løjtn., Hellerup (3/3 1941):			
Kartotek over pers. i Marquard & Topsøe Jensens bøger I–II om søofficerer	4	kasser	
Thygesen, Th. K., oberst, Viborg (30/9 1950):			
Arkivalier vedr. O 2 (Slotsholmsdepartementet og Ama- lienborgstyrken) 1945	»	2	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Toft, A., læge, København (19/2 1940): Brevsager o. a. efterl. efter prof. <i>Carl Ferdinand Degen</i> . . .	»	1	»
Topsøe-Jensen, T. A., kommandør (21/5 1921): »Vejledning til Fart og Takling m. m.«. Manuskript formentlig udarb. omkring år 1800	2	»	»
Topsøe-Jensen, H., dr. phil., bibliotekar (12/1 1942): Th. Topsøe-Jensen: Saml. til oplysning om Norges provi-dering med korn 1807-13	»	1	»
Samme (17/1 1942): Protokoller og løse sager hidr. fra admiral <i>Nyholm</i>	»	1	»
Torm, Frederik, prof., København (25/10 1950): Dele af hans arkiv	»	»	8
*Tovborg-Jensen, A., ing. (23/2 1943): Proprietær <i>Kr. Tovborg-Jensens</i> efterl. papirer	»	9	»
Trier, Herman, landstingsmand (2/10 1922): Brevveksling ml. <i>D. B. Adler</i> og <i>Jules Hansen</i>	»	»	1
*Trier, Troels, kunstmaler, Vallekilde (15/11 1935): Højskoleforstander <i>Ernst Triers</i> papirer (1837-93)	»	50	»
Trier-Hansen, Sigrid, frue, Vallekilde (3/6 1936): Højskoleforstander <i>Povl Hansens</i> papirer	»	20	»
Troels-Smith, T. F. P., oberstløjtnant (10/12 1942): Provst <i>D. P. Smiths</i> erindringer	2	»	»
Trolle, J., statsadvokat (18/10 1945): Statsadvokats <i>Trolles</i> papirer	»	2	»
Udenrigsministeriet (18/12 1943): Breve fra attaché v. kgl. gesandtskab i London, zoologen <i>C. A. Gosch</i> til udenrigsmin.'s dir. <i>P. Vedel</i>	»	1	»
Ulrik, Axel, fhv. stadslæge (22/8 1921): Breve fra <i>A. F. Krieger</i> til Fysikus <i>Fr. Ferd. Ulrik</i>	»	1	»
Undervisningsministeriet (1/4 1931) : »Udkast til samt Udtog og Afskrifter af Skrivelser fra Rektor ved Haderslev lærde Skole efter dennes Omdan-nelse til dansk Skole«	1	»	»
Unsgaard, Iver, cand. jur., ekspeditionssekretær (10/12 1940): Fotograf. gengivelser af breve fra <i>Fr. VII</i> til <i>J. J. Unsgaard</i> 1832-62	»	1	1
Samme (24/8 1948): <i>Vogt-Unsgaard'ske</i> familiepapirer	»	»	»
*Ussing, Alf, dir. (30/1 1948): Papirer vedr. nationalbankdir. <i>Werner J. A. Ussing</i> († 1887)	»	»	»
Valentiner, Walther, ing. (4/5 1944): En samling breve fra og til biskop, dr. theol. <i>Peter Engel</i> († 1903)	»	1	»

	Bd.	Pkr.	Læg el. stkr.
Vanggaard, I. S., folketingsmand (22/1 1935):			
Optegnelser med bill. vedr. grænsespørgsmålet	»	6	»
Samme (5/8 1938):			
Div. historiske optegnelser	»	»	1
Vedel, Annette (3/2 1938):			
Geheimelegationsråd <i>Peter Vedels</i> efterladte breve	»	c. 45	»
*Vejle amts hist. Samfund, Kolding (1938):			
1. <i>Andreas Fr. Lassens</i> rundrejse, selvbiografi 1883–1923	»	1	»
2. Skomagern. <i>A. Kysters</i> almanakoptegnelser 1864 . . .	»	»	»
3. Fru <i>Theodora Schumacher</i> , f. Grandjeans dagbog fra Kolding 1863–64	»	»	»
4. Bogb. <i>C. S. Jürgensens</i> dagbog 1850–52 og 1857.	»	»	»
5. Sammes papirer (lidt om krigen)	»	»	»
6. <i>A. Holck</i> : Minder fra Krigen 1864.	»	»	»
7. Papirer fra borgm. <i>Madsens</i> bo 1848, 1864	»	»	»
8. Slagter <i>H. Lassens</i> optegnelser om 1864	»	»	»
9. Graver <i>Chr. V. Simonsens</i> optegnelser om 1864	»	2	»
*Velschow, Johanne, frue, f. Madsen (11/1 1937):			
Historikeren, prof. <i>H. M. Velschows</i> efterl. papirer	»	1	»
Verrier, Ida, frue, f. Sørensen (10/11 1939):			
Prof. <i>Paul Verriers</i> efterladte papirer	»	50	»
Vesten, L., pastor emer., Hobro (20/5 1944):			
Håndskrevne saml. til Danmarks præstehistorie	70	kasser	
Veterinærdirektoratet (13/5 1947):			
Prof. <i>Bangs</i> arkiv	»	20	»
Vogt, G., godsejer, Selchausdal (15/4 1929):			
Privatarkivalier fra <i>Selchausdal</i> (med en fortegnelse) . . .	»	4	»
Vyff, proprietær, Poulinesminde, Vonsild St. (6/2 1946):			
Papirer vedr. amtsforvalter i Ringkøbing, <i>Levin Levinsen</i>	»	1	»
Wagner, Sv., oberstløjtnant (7/1 1949):			
Sammes papirer vedr. modstandsbevægelsen	»	1	»
Wahl, A., adjunkt:			
Axel Sørensen: Lærerstanden ved Metropolitanskolen 1871–1899	1	hefte	
*Wedel-Neergaard, baronesse, og Hage, Torben, kammer- herre (1/3 1938):			
Arkivalier fra biblioteket på Egholm vedr. Lammefjordens udtørring og forsvarsbevægelsen ca. 1890–1900.	»	2	»
Weihe, frue, Espergærde (3/8 1945):			
Protokol med optegnelser af justitsråd, inspektør for Vajsenhuset <i>Jacob Gude</i> († 1810) m. fl.	1	»	»
West, Agnes, frue (maj 1934):			
Arkivar <i>F. J. West's</i> efterladte samlinger	»	18	2

	Bd.	Pkr.	Læg el. stk.
Wichfeld, J. A., stamhusbesidder, Engetofte (10/7 1922): Slægtsbog 1708–29 af <i>Oluf Hermanssøn</i> , Nysted	1	»	»
Willemoës, A., oberst, kammerherre (3/10 1938): Sognepræst <i>J. G. Willemoës</i> († 1898), hans dagbog og stambogsblade	»	1	»
Willemoës, Emmy, lektor, Ribe (3/6 1955): Redaktør <i>C. Willemoës'</i> papirer	»	3	»
Wolf, R. Johs., pastor emer., København (4/5 1950): Efteraflev. af stiftsprovst, dr. <i>R. Wolfs</i> arkiv	»	1	»
Wolf, Thyra, pastorinde, København (27/4 1954): Efteraflev. af stiftsprovst, dr. <i>R. Wolfs</i> arkiv	»	»	»
Samme (29/10 1955): Aflevering af det <i>Wolfske</i> arkiv	»	4	»
Zahle, Erik, museumsdirektør: Fhv. statsminister <i>C. Th. Zahles</i> efterladte breve og pa- pirer	»	»	»
Ødum, Hilmar, dr. phil., dir., Lyngby (9/7 1853): »Den danske Klub af 1944 (Malmø-Lund)«, dens papirer, 1944–45	»	1	»
Dir. Hilmar Ødums papirer 1944–45	»	1	»
Samme (27/1 1954): Oplysninger om Dansk Ungdomssamvirke	»	1	»
Ørstedeske Prismedaille-Legat, bestyrelsen for det A. S. (15/2 1954): Legatets arkivalier 1851–1924.	»	1	»
Østasiatisk Kompagni (5/1 1945): Forkullede papirer, henh. til H. N. Andersens fremstilling af hans deltagelse i begivenhederne 1914–19	3	kasser	

KASSATIONSBESTEMMELSER GIVET I ÅRENE 1921-55

Statsministeriet

Grønlands styrelse og den kgl. grønlandske handel.

1. Rigsarkivet bemyndiger 27. marts 1937 styrelsen at kassere: kassebilag indtil 1. april 1930, der kun indeholder beløb og kvittering, samt pakker indeholdende leveattester, træksedler og diverse oversigter og bilag for tiden indtil 1. april 1930.
2. Rigsarkivet bemyndiger 12. okt. 1949 den kgl. grønlandske handel at kassere:
 - a) 26 pakker konnossementer 1905-30; b) 54 pakker specifikationer 1905-31; c) 1 protokol vedr. returvarer, materialer og inventarier fra kolonierne i Grønland 1898-1905; d) 24 rekvisitionsbøger 1901-09, 1925-40; e) 21 pakker hjemsendingen vedr. (kladder) 1908-37; f) 26 pakker udredningen vedr. 1911-38; g) 19 pakker tilbud 1911-30; h) 4 kassebøger (kladder til kontorholdsregnskabet) 1899-1930; i) 6 mapper slutsedler 1912-30; j) 11 bøger vedr. sendingsgods fra Grønland 1912-28; k) 10 bøger over tom emballage 1924-39; l) 25 pakker daglister 1913-1936/37; m) 28 bøger vedr. spæk, lever o. a. (til oliefabrikken) (kladder) 1924-38; n) 8 bøger vedr. oliefabrikken 1919-35; o) 3 pakker bilag til arbejdsjournalen (udskrifter af bødkerbøger) 1919-30; p) 2 pakker regnskabsafslutning (lønningsregnskabet) 1915-17; q) 7 kassebøger (kladder) 1912-39; r) 6 bikassebøger 1912-37; s) 9 lagerbøger (vedr. tran) 1913-23; t) 15 lagerbøger (vedr. beholdning på loftet) 1913-39; u) 4 proviantregninger 1922-30; v) 16 bøger returvareregnskaber (dubletter; pladsmesterens eksemplar) 1912-30; x) 12 pakker vedr. skindauktioner (uvæsentligt) 1905-29; y) 1 pakke breve til og fra pakhuskontoret 1904-09; z) 1 pakke assurance, handelen vedr. 1914-32; æ) 1 pakke konditioner og særkonditioner 1905-13; ø) 1 pakke »afgåede breve« (til »Styrelsen«) 1901-05; aa) 1 pakke skrivelser til Grønland (kopier) 1924-36; bb) 5 pakker skrivelser til Grønland (kopier) 1922-37; cc) 12 pakker udleveringssedler 1919-1931.
3. Grønlands styrelse bemyndiger 20. maj 1950 rigsarkivet at kassere:
 - a) den kgl. grønlandske handels duplikatbilag vedr. udredningen 1925/26-1929/30; b) sammes duplikater af proviantregninger 1925-31.

Ministeriernes pressesekretariat.

1. Statsministeriet bemyndiger 1. februar 1952 rigsarkivet at kassere alt, hvad der efter arkivets skøn ikke har blivende historisk betydning. I henhold til denne bemyndigelse er 1952-53 kasseret:

a) ministerialtidende 1943; b) rapporter vedr. overarbejde 1945/46; c) meddelelser om priser fastsat af priskontrolrådet 1945/46; d) manuskripter (landbrugs-, arbejds- og socialministeriet), 1940; e) avisudklip 1939 sept.–dec.; f) kopier af svar 1942 16. febr.–1945 31. dec.; g) spørgebrev (lytterspørge) med kopier af svar 1941 okt.–nov., 1942 16. febr.–1946 20. marts; h) lytterspørge 1942 1. jan.–; i) ekstraoplag af udsendelser til pressen 1940–46; j) redaktør A. C.s scrapbook; k) presseudsendelser (arbejds- og socialministeriet) 1941 jan.–nov.; l) direkte besvarelser 1944–45; m) handelsministeriet 1/8 1940, manuskript plus diverse; n) ikke udsendte bekendtgørelser og cirkulærer 1941 dec.–1945 sept.; o) lytterspørge-kopier 1943 1. jan.–1945 1. jan., 1945 1. jan.–27. sept.

Udenrigsministeriet m. m.

Udenrigsministeriet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 10. nov. 1936 udenrigsministeriet at kassere 7 år gamle regnskabsbilag.
2. Rigsarkivet bemyndiger 14. marts 1951 udenrigsministeriet at kassere 20 år gamle sager af følgende grupper, hvis behandling henhører under andre ministerier:
 - a) 59.H.: Grundstødninger.
 - b) 59.I.: Fremmede skibes grundstødninger.
 - c) 59.O.: Skibslistes.
 - d) 61.O.: Søfolks ulykkestilfælde.
 - e) 61.P.: Søfolks sparepenge.
 - f) 61.L.:
 - g) 61.M.: Søfolks sygdom og understøttelse. Enkelt-sager indtil 1919. (Afsluttet og fortsat på 61.K.)
 - h) 61.N.:
 - i) 62.L.: Rømnings-sager.
 - j) 62.M.: Bødesager (søfolk).
 - k) 62.P.: Førerskifter.
3. Rigsarkivet bemyndiger 2. juni 1951 udenrigsministeriet med enkelte undtagelser at kassere 20 – i visse tilfælde dog kun 10 eller 5 – år gamle enkelt-sager fra følgende grupper:
 - a) 3.I.: Kurerforbindelser indtil ca. 1940.
 - b) 3.T.5.: Korrekturark af diplomatlisten til ca. 1931.
 - c) 3.T.7.: Kvittering for udenrigsministeriets kalender indtil ca. 1941.
 - d) 3.T.13.a.: Korrektur og rettelse til statshåndbogen til ca. 1931.
 - e) 3.T.13.b.: Fremskaffelse af oplysninger til statshåndbogen til ca. 1931.
 - f) 3.T.25.: Udsendelse af statshåndbogen til ca. 1931.
 - g) 3.T.28.: Udsendelse af vejviseren til ca. 1931.
 - h) 3.T.30.: Anmodninger om udenrigsministeriets kalender til ca. 1931.
 - i) 4.P.4.a.: Passer og identitetskort for fremmede gesandter og udsendte konsulter til ca. 1941.
 - j) 4.P.7.: Danske rationeringer for fremmede gesandter og konsulter til ca. 1945.
 - k) 4.P.7.b.: Benzin og gummi.
 - l) 4.P.7.c.: Levnedsmidler.
 - m) 4.P.7.d.: Brændsel.

4. Rigsarkivet bemyndiger 18. december 1953 udenrigsministeriet at kassere 20 år gamle sager inden for grupperne:
 - a) 35.K.: Midlertidig understøttelse til danske i udlandet og hjemsendelser.
 - b) 35.L.: Pengeforsendelser til og fra danske i udlandet.
 - c) 35.N.: Attester til og fra danske i udlandet samt erklæringer fra udlandet (dog ikke ægteskabs- og dødsattester).
5. Rigsarkivet bemyndiger 15. januar 1954 udenrigsministeriet at kassere 3 år gamle enkeltsager inden for følgende grupper (generelle sager og navnlig sådanne, der indeholder love og forskrifter, bevares):
 - a) 66.A.-Ø.
 - b) 70.T.
 - c) 70.V.

Disse 3 grupper indeholder korrespondancesager om soliditetsoplysninger om firmaer i Danmark og udlandet.

Ambassader og gesandtskaber.

1. Rigsarkivaren resolverer 14. marts 1951, at flere pakker i gesandtskabsarkivet fra Prag indeholdende minister Høsts og legationsråd Leths private regninger kasseres.
2. Rigsarkivet bemyndiger 28. sept. 1951 udenrigsministeriet at kassere en række saggrupper og enkeltsager i gesandtskabsarkivet fra Moskva 1923-41.
3. Udenrigsministeriet bemyndiger 28. oktober 1952 rigsarkivet at kassere de i gesandtskabsarkiverne beroende eksemplarer af ministeriets udberetninger fra årene 1925 ff.
4. Rigsarkivet bemyndiger 10. oktober 1953 udenrigsministeriet at lade foranstalte kassation af en række saggrupper og enkeltsager i ambassadearkivet fra Oslo.
5. Rigsarkivet bemyndiger 27. juni 1955 udenrigsministeriet at lade foranstalte kassation af sager med numrene 61.K., 66. og 70. i gesandtskabsarkivet fra Lissabon forinden hjemsendelsen.
6. Rigsarkivet bemyndiger 20. oktober 1954 udenrigsministeriet at lade foranstalte kassation af en række saggrupper og enkeltsager i gesandtskabsarkiverne fra Mexico forinden hjemsendelsen.

Konsulater.

1. Udenrigsministeriet bemyndiger 29. aug. 1950 rigsarkivet at kassere forskellige grupper af tryksager i samtlige konsulatsarkiver.
2. Udenrigsministeriet bemyndiger 10. okt. 1950 rigsarkivet at kassere en række saggrupper og enkeltsager i en samtidig aflevering af sager fra konsulatet i Sydney.
3. Rigsarkivet bemyndiger 9. juli 1951 udenrigsministeriet at kassere hovedparten af sagerne fra det nedlagte arbejderkontor under general-konsulatet i Hamburg.

4. Rigsarkivet bemyndiger 18. marts 1954 udenrigsministeriet at kassere annullerede pas, på grundlag af hvilke nye pas er udstedt i årene 1915–40 samt visumansøgningsskemata, som er over 5 år gamle beroende i generalkonsulatet i Göteborg.
5. Udenrigsministeriet bemyndiger 1. december 1955 rigsarkivet at kassere det i generalkonsulatarkivet fra Paris beroende dr. Stephan Blumbergers arkiv 1933–40.

Røde Kors.

1. Dansk Røde Kors bemyndiger 29. juli 1948 rigsarkivet at kassere følgende arkivalier vedr. virksomheden under verdenskrigen 1914–18:
 - a) Kartoteker vedr. eftersøgningen af krigsfanger og vedr. pengeforsendelser til sådanne samt tilhørende rutinemæssige korrespondancesager; b) sager vedr. bogforsendelser til krigsfangelejrene (med undtagelse af sager af historisk interesse); c) arkiverne fra Røde Kors kontorerne i Wien, Berlin og Paris (delvis); d) sager vedr. virksomheden i Rusland (delvis).

Krigsministeriet

Afdelingsarkiverne.

1. Rigsarkivet bemyndiger 28. marts 1944 Hærens arkiv at foretage kassationer i de militære afdelingers arkiver. Dog bevares alle arkivalier fra 15. bataillon. Kassationen omfatter følgende grupper:
 - a) indkomne skrivelser fra andre militære myndigheder, som føres i afsenderens korrespondancebøger og ikke har særlig betydning for afdelingen eller omhandler personel; b) registraturbøger for intendant o. s. v., hvis sagerne findes i afdelingens registraturbog; c) ordrebøger, hvis den udstedende afdelings befalingsbog findes i arkivet; d) befalingsbøger for kompagni m. m.; e) et eksemplar af stambogen; f) dagbog for kompagniet, forsåvidt de ikke indeholder noget af særlig interesse; g) kvitteringsbøger; h) disciplinarbøger; i) mønstringskommissionens forhandlingsprotokol; j) fouragebog; k) stambog for heste; l) styrkeliste for heste; m) sygeprotokol for heste; n) sygehusenes ind- og udskrivningsbøger; o) 60 år gamle sygejournaler; p) bog over daglig sygebevægelse; q) bøger over desinfektion, vask og badning; r) 7 år gamle regnskabsbilag; s) notatprotokol; t) lønningsbøger for underkorporaler og menige; u) bog over tjenstlige afdrag for personale; v) bog over private afdrag for personale; x) likvidationsbog; y) bøger vedr. kostforplejningens drift; z) inventariebøger for afdeling og kompagni; æ) til- og afgang af materiel; ø) våbenbøger; å) kontrolbøger; aa) eftersynsprotokol for skyts.

Marineministeriet m. m.

Marineministeriet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 7. juni 1940 marineministeriet at kassere: en række arkivalier beroende på modelsamlingens loft og bestående af rapporter og dagbøger vedr. bygning af orlogsskibe.

2. Rigsarkivet bemyndiger 8. juni 1940 marineministeriet at kassere: regnskabsbilag for en række regnskaber for perioden 1894–1925.
3. Forsvarministeriet bemyndiger 27. oktober 1955 rigsarkivet at kassere proviantregnskabsbøger, maskinregnskaber og regnskaber over forbrugsgods fra tiden 1850–1900.

Chefen for flådestationen.

1. Rigsarkivet bemyndiger 3. marts 1928 chefen for flådestationen at kassere en del bøger og papirer fra skibsbygningsværkstedet på holmen.
2. Rigsarkivet bemyndiger 12. januar 1939 chefen for flådestationen at kassere: sager vedr. nedlagte militære vagter, nemlig Værftsbrogvagen, Nyholms vagt, Bommens vagt, Kongebro vagt og Palæ vagt. Arkivalierne omhandler årene 1876–1922.

Søværnets kaserne.

1. Rigsarkivet bemyndiger 4. dec. 1941 søværnets kaserne at kassere følgende arkivalier:

a) sager vedr. status 1931–33; b) kommandolister 1919–33; c) telefonmeldinger 1924–33; d) sager vedr. lægeundersøgelser 1900–35; e) postkvitteringsbøger 1918–28; f) fagruller 1905–29; g) øvelsesprotokoller 1912–15; h) forhørsprotokoller (Fyen) 1919–32; i) af- og tilgangslistor 1921–33; j) brødregnskaber 1910–13; k) forstrækningsbog 1900–34; l) vaksinations-, tand-, vægt- og synsprotokol 1931–34; m) styrkerapporter 1929–33; n) vaskebog 1931–33; o) stående ordrer 1911–19; p) pengeregnskaber 1914–21; q) bog over disciplinærmidlers anvendelse 1921–1932; r) beklædningsregnskab 1912–20; s) kommandolister 1916–22; t) indkomne skrivelser 1887–1934; u) registre til indkomne skrivelser 1890–1934; v) udgåede skrivelser 1887–1934; x) registre til udgåede skrivelser 1890–1934; y) fortrolige skrivelser 1901–26; z) indpassagesedler 1926–33; æ) kasernens tjenesteordning 1915–21; ø) kontrolurbog 1927–34; å) fortrolig kopibog 1903–13; aa) nattegn; bb) hovedbog til forbrugsregnskab 1917–22; cc) protokol for vagtskibet Sjælland; dd) debetsbog 1914–22; ee) mål- og vægtbog 1937–39; ff) kasernedagbog 1911–34; gg) kommende og gående rulle 1893–1935; hh) udkommando 1905–34; ii) journal for reservekadetskolen 1912–18; jj) intendantur 1899–1919; kk) konduite-protokol 1894–1934; ll) meldebog 1908–20; mm) næstkommanderendes forhørsprotokol 1919–34; nn) rapporter 1893–1927; oo) diverse skrivelser 1887–1925; pp) inspektionsjournaler 1909–34; qq) telefonmeddelelser 1896–1934; rr) øvelsesjournal for eksercerskolen 1911–33; ss) diverse sager.

Nyboders kommandantskab.

1. Rigsarkivet bemyndiger 1. og 8. juni 1942 kommandantskabet at kassere følgende sager:

a) vagtjournaler 1848–1923; b) parolebøger 1821–29, 1832–36, 1843–45; c) melding om orlov for fast mandskab 1857–89; d) diverse protokoller for drengeskolerne 1816–72; e) regnskabsbog over arbejdsfortjenesten ved pigeskolen 1846–67; f) sygeprotokoller for søetatens hospital og Nyboders asyl 1856–1906; g) kassebøger for samme 1892–1923.

Fyrdirektoratet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 3. juli 1947 fyrdirektoratet at kassere: kassejournaler 1870–1920 og journaler for modtagne regninger 1886–1920.
2. Fyrdirektoratet bemyndiger 26. sept. 1947 rigsarkivet til efter bedste skøn at kassere:
a) hovedregnskabsbøger vedr. fyrmagasinet's beholdninger af inventar- og forbrugsgods for årene ca. 1880–1920; b) fyrjournaler for årene 1887–1920 og c) fyrskibsjournaler for årene 1870–1920.
3. Rigsarkivet bemyndiger 10. juli 1948 fyrdirektoratet at kassere:
a) behovslisten 1930–37; b) diverse notesbøger 1900–30; c) ordrekort 1930–38; d) forbrugslister (dampskibe) 1932–36; e) regningskopier ældre end 1943; f) ekstragenparter (supplementslister) ang. tænding og slukning af fyr, div. år; g) arbejdsedler 1936–39.

Finansministeriet**Sekretariats- og budgetkontor.**

1. Undervisningsministeriet bemyndiger 13. sept. 1927 med sekretariatets tilslutning rigsarkivet at kassere følgende rækker af vestindiske regnskabs-sager, når de er 10 år gamle:
a) bilag til hovedbøgerne; b) bilag til kasseregnskaberne; c) udskrifter af kasseregnskaberne; d) bilag til landkasseregnskaberne; e) bilag til fogedregnskaberne; f) bilag til kirke- og fattigregnskaberne; g) bilag til de militære regnskaber (nemlig hvervnings-, rekruterings-, depot- og soldaterfondens regnskaber); h) bilag til sportel- og 20 % regnskaberne; i) bilag til ¼ % regnskaberne; j) bilag til stempel- og spillekortsregnskaberne; k) bilag til brev- og pakkepostregnskaberne; l) bilag til lods-, havne- samt protestantkajens regnskaber; m) bilag til toldregnskaberne med undtagelse af generale bilag) antegnelser, decisioner og kvittancer; n) varebøger og oplagsbøger 1914–17.
2. Rigsarkivet bemyndiger 26. juni 1937 sekretariatet at kassere efter gennemgang:
a) alm. nummersager, væsentlig bestående af sager vedr. lønningsforskud, rejsetilladelser, frigivelse af kautioner m. v. 1909–25; b) sager vedr. lønning og dyrtidstillæg 1896–1920; c) sager vedr. vedligeholdelse af assistenshusets bygning, kontorbestyrere, assurance m. v. 1895–1927; d) sager vedr. metalindkøb til den kgl. mønt 1917–27; e) sager vedr. udlån af midler fra statsanstalten for livsforsikring.
3. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:
a) sager vedr. understøttelser af finansmin.s understøttelseskasse 1849–56, 1859–70, 1872–1900; b) sager vedr. dyrtidstillæg 1854–55, 1875–96 og 1899–1903; c) regnskabsbøger over bestallingsgebyrer 1850–66; d) diverse bestallinger og udfyldte edsformularer 1848–63; e) udfyldte og underskrevne edsformularer 1906; f) sager vedr. fritagelser for bygningsafgift 1893–1904; g) akter ang. understøttelse ifølge cirkulæresamling nr. 5 og 6/1851 og nr. 1/1852, 1851–56; h) akter ang. understøttelser i anledning af sund- og

strømtoldens afløsning 1858; i) udfyldte understøttelseskemaer 1859–76; j) færøske understøttelser 1857–86; k) understøttelser ved Helsingør toldsted 1859–94; l) understøttelser til private arbejdere 1886–1901; m) understøttelser vedr. Christiansø.

4. Sekretariatet bemyndiger 19. sept. 1949 rigsarkivet til i forbindelse med en gennemgang delvis at kassere følgende grupper:

a) alm. journalsager 1849–1925; b) sager vedr. understøttelser af finansministeriets understøttelseskasse 1849–1904; c) sager vedr. eftergivelse af 6 % arveafgift af kapitaler bortskænkede ved testamente i velgørende øjemed 1867–1906; d) sager vedr. lån af livsforsikringsanstaltens midler 1862–1911; e) rangskatssager 1857–1906.

Ved den påfølgende gennemgang kasserer rigsarkivet:

a) sager, der kun består af koncept; b) rene oversendelsesskrivelser o. l. c) cirkulæreskrivelser; d) lønningsforskudssager; e) flertallet af sager vedr. etableringslån, med bevarelse af enkelte historisk interessante sager; f) understøttelsessager som under punkt e); g) sager ang. kontorinventar, tryksager, papir, indbinding o. l.; h) de fleste sager vedr. mindre honorarer, rejsegodtgørelser o. l.; i) en del sager, der kun består af en skrivelse fra et andet kontor, efter hvis kopibog de vil kunne rekonstrueres; j) enkelte andre sager af ganske uvæsentlig karakter.

Statsgældskontoret.

1. Finansministeriet bemyndiger 15. nov. 1943 rigsarkivet at kassere:

a) kupons-obligationsprotokoller 1859–71, 1875–86 og 1883–95; b) kuponsprotokoller for kreditbeviser 1864–70.

2. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:

a) koncepter til de årlige statsgældsregnskaber 1850–80; b) fortegnelse over de finanshovedkassen gennem statsgældskontoret meddelte indtægts-, afgang- og udgiftsordrer samt over de fra 1. april 1852 til centralkasserne i Slesvig, Holsten og Lauenborg udstedte udgifts-ordres-numre, 1850–67; c) regnskabsbog for betalinger, der erlægges i anledning af uddragninger af indskrivningsbøgerne og for ombytning af mindre for større obligationer; d) beregning for tontinen af 1800, 1859–78, 1882–84; e) journal for udleveringen af amortisable 4 % statsobligationer til ombytning af sjællandske jernbaneaktier for 1880–81; f) anvisningsattester for ¼ års renter 1874–86; g) indskrivningsbog for overformynderiets indenbys afdeling 1876–87; h) kontrabog for statskassens obligationsbeholdning i statsgældskontoret 1878–86; i) brændingsprotokoller over obligationer 1849–75; j) noteringsdokumenter 1849–60; k) dokumenter vedr. transporter ved noteringsdokumenter 1861–66; l) brevlister 1849–53, 1855–60.

3. Finansministeriet bemyndiger 27. febr. 1950 rigsarkivet til efter gennemgang at kassere statsgældskontorets journalsager 1849–95. Fra kassation undtages sager vedr. lovgivningsforanstaltninger, organisatoriske forhold, embedspersonalet, principielle sager og andre sager, som skønnes at have varig historisk interesse.

4. Finansministeriet bemyndiger 25. jan. 1951 rigsarkivet at udstrække kassationen inden for statsgældskontorets journalsager til årgangene 1896–1913.

Kolonialkontoret.

1. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:
 - a) alimentantsager; b) Sct. Croix kolonialkasses indtægter og udgifter; c) Sct. Thomas kolonialkasses indtægter og udgifter; d) sundheds- og karantænevæsen; e) apotekervæsen; f) fyrværkere, kommandersergenter; g) straffefangers benådning; h) pakhusforvalteren; i) konceptbreve; j) understøttelser af Sct. Thomas fattigvæsen; k) den vestindiske hærstyrkes beklædning.
2. Finansministeriet bemyndiger 18. oktober 1949 rigsarkivet efter en gennemgang at kassere visse af kontorets på nummer henlagte journalsager, nemlig:
 - a) samtlige indsendte duplikater (til 1853); b) sager vedr. fremsendelse og rekvisition; c) sager vedr. anvisninger; d) sager vedr. antegnelser i regnskaber; e) sager vedr. militære straffe; f) sager vedr. alimentation; g) sager vedr. militære understøttelser; h) sager vedr. meddelelser; i) sager vedr. inventar.

Anvisningskontoret.

1. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:
 - a) brevboøger for de civile ministerier 1868–86 m. registre; b) slesvigske told- og postembedsmænds midlertidige indtægter; c) Eiderkanalen 1861–65; d) anvisninger efter normalbudgettets § 15 a 1865–66; e) slesvigske sager. Quartals anvisninger 1860–64; f) indtægtsbog for hertugdømmet Slesvig 1852–64; g) udgiftsboøger for Slesvig 1852–66; h) fodjournaler for Slesvig 1852–60; i) anvisningsjournal for centralkassen i Flensborg 1860–64; j) Sachen betr. Holstein und Lauenborg, Quartalsanweisungen 1860–64; k) alm. journalsager efter gennemgang 1849–91; l) brevboøger m. registre 1849–1869.
2. Finansministeriet bemyndiger 17. okt. 1949 rigsarkivet efter gennemgang at kassere:
 - a) slesvigske journalsager 1852–1864/65; b) Holsten-lauenborgske journalsager 1852–1864/65; c) journalsager fra regeringskommissionen for Slesvigs finansbureau 1849–52.
3. Finansministeriet bemyndiger 18. sept. 1951 rigsarkivet at kassere efter eget skøn inden for anvisningskontorets i 1951 afleverede sager. I henhold hertil kasseres:
 - a) brevboøger (vedr. de civile ministerier) 1886/87–1924/25; b) brevboøger over civile kvartalsanvisninger 1896/97–1900/01; c) civile ministeriers udgiftsboøger 1896/97–1924/25; d) indtægtsboøger 1890/91–1923/24; e) brevboøger vedr. tilskud til lokalkasserne 1898/99–1917/18; f) brevboøger vedr. lønningsforskud 1898/99–1901/02, 1924/25; g) brevboøger vedr. nationalbanken 1918/19–1923/24; h) udgiftsboøger vedr. krigsministeriet 1908/09–1917/18; i) udgiftsboøger vedr. marineministeriet 1908/09–1923/24; j) kopi-boøger for telegrammer 1894–1901; k) registre til brevboøger 1886/87–1903/4; l) registre til »tilskud til lokalkasserne« 1911/12–1923/24; m) fodjournal 1899–1911/12, 1915/16–1918/19, 1920/21, 1922/23–1923/24; n) fodjournal for civile sager 1893–99; o) diverse fodjournaler vedr. anvisninger på banker – 1921/22; p) fodjournal for marineministeriet 1892/93–1894/95; q) kvartalsfodjournaler 1910/11–1923/24; r) diverse journalsager c. 1865–c. 1920.

Pensionskontoret.

1. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:
a) fodjournaler 1850–86; b) fodjournal for Slesvig 1854–65; c) Fuss-Journal für Holstein und für Lauenburg 1856–64.

Kontoret under bestyrelsen for de militære underklassers pensionering og for invalideforsørgelsen.

1. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:
a) kassebøger for den alm. fond 1852–60; b) kvitteringskontrolbøger 1851–60; c) kvitteringskontrolbøger 1851–60; d) generalregnskaber for den alm. og overordentlige fond, 1851–57; e) sager vedr. bogholderiet 1852–60; f) kopibøger over korrespondancen i anledning af de til kontoret indkomne, bogholderiet vedk. sager 1852–60 med registre.

1. statsaktivkontor.

1. Finansministeriet bemyndiger 16. dec. 1949 rigsarkivet til efter gennemgang at kassere:
Af sagerne til A-journalen:
a) sager vedr. fremsendelse af tryksager; b) andre uvæsentlige sager, der umiddelbart kan skønnes at være uden betydning.
Af sagerne til B-journalen:
Alle sager med undtagelse af sager vedr. lovgivningsforanstaltninger, organisatoriske forhold, embedspersonalet og principielle sager.
2. Finansministeriet bemyndiger 14. januar 1950 rigsarkivet at kassere visse nærmere betegnede dele af en samtidig aflevering af sager fra 1. statsaktivkontor.
3. Finansministeriet bemyndiger 28. aug. 1950 rigsarkivet at kassere sager vedr. indbetaling af de i ejendomme indestående halve købesummer af udstykkede parceller (kgf. penge) 1849–1900.

2. statsaktivkontor.

1. Finansministeriet bemyndiger 15. febr. 1951 rigsarkivet at kassere de dele af sager vedr. statshusmandslån, som ikke har blivende interesse, således at man hovedsagelig kun bevarer de trykte skemaer og kopierne af ministeriets skrivelser.

3. statsaktivkontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 18. december 1952 3. statsaktivkontor at kassere sager vedr. indfrieede grundforbedringslån ydet i henhold til lov nr. 281 af 2. nov. 1932 med tidligere love (de såkaldte G.II-sager) og sager vedr. indfrieede driftslån ydet i henhold til lov nr. 166 af 20. marts 1918 (de såkaldte G.L.-sager).
2. Rigsarkivet bemyndiger 16. nov. 1953 3. statsaktivkontor at kassere ca. 20.000 sager vedr. indfrieede lån ydede i henhold til lov nr. 106 af 31.

marts 1933 om lån og tilskud til grundforbedring med senere tillægslove (de såkaldte G. III-sager).

3. Rigsarkivet bemyndiger 18. marts 1954 3. statsaktivkontor at kassere sager vedr. grundforbedringslån ydet i henhold til tillægsbevillingslove for finansårene 1937/38, 1938/39 og 1939/40 (de såkaldte J. G.-sager). Samtidig giver rigsarkivet meddelelse om, at man er villig til at modtage de såkaldte parcellåns-sager (sager vedr. lån i henhold til lov nr. 105 af 6. april 1906 m. m.) med senere kassation for øje. Forinden kassation vil vurderingsforretningerne være at udtage.
4. Rigsarkivet bemyndiger 9. dec. 1954 3. statsaktivkontor at kassere sager vedr. indfrieede grundforbedringslån ydet i henhold til lov nr. 33 af 26. feb. 1937 med tillægslove (de såkaldte G. III F-sager).

4. statsaktivkontor.

1. 4. statsaktivkontor bemyndiger 18. maj 1953 rigsarkivet at kassere arkivalier stammende fra Howaldtswerke som Treuhänder for orlogsværftet 1943-45.

5. statsaktivkontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 12. juni 1945 finansministeriet at kassere sager vedr. anvisning af tilskud, der er bevilget i henhold til lov nr. 563 af 31. okt. 1940 om istandsættelse af bygninger på landet.
2. Finansministeriet bemyndiger 25. aug. 1947 rigsarkivet at kassere sager vedr. anvisning af tilskud, der er bevilget i henhold til lov nr. 563 af 31. okt. 1940 og lov nr. 57 af 28. feb. 1942 om istandsættelse af bygninger på landet.
3. Rigsarkivet meddeler 11. maj 1950 5. statsaktivkontor, at man er villig til at modtage sager vedr. indfrieede lån bevilget i henhold til lov nr. 563 af 31. oktober 1940 og lov nr. 57 af 28. februar 1942 om istandsættelse af bygninger på landet samt sager vedr. indfrieede lån bevilget i henhold til lov nr. 106 af 15. marts 1939 og lov nr. 115 af 18. marts 1941 om lån og tilskud til foranstaltninger vedr. staldhygiejne og opbevaring af gødning, under forudsætning af at sagerne kan kasseres 1. januar 1965.
4. Rigsarkivet bemyndiger 6. dec. 1955 5. statsaktivkontor at kassere visse fra forskellige ekspropriationskommissioner modtagne trykte eller stencilerede meddelelser om ekspropriation, der ikke er tilakteret de egentlige lånesager, men journaliseret i særlige, amtsvis ordnede opsamlings-sager for årene 1941 ff.

Rentetilskudsafdelingen.

1. Rigsarkivet bemyndiger 19. dec. 1951 finansministeriet at kassere samtlige rentetilskudsafdelingens sager med undtagelse af en enkelt pakke indeholdende statistik o. l.

Erhvervenes lånefond.

1. Finansministeriet billiger 10. maj 1951 rigsarkivets forslag om kassation af sager fra erhvervenes lånefond. Ministeriet vil kassere samtlige sager med undtagelse af enkelte almindelige sager og nogle enkelte sager af hver lånekategori til senere orientering om låneteknikken m. v. i disse sager.

Kontoret for tørvelån.

1. Rigsarkivet bemyndiger 13. juni 1946 kontoret at kassere sager vedr. indfrieede tørvelån, når de ikke længere har administrativ interesse.

Statsaktivbogholderiet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 10. juni 1942 statsaktivbogholderiet at kassere diverse bogholderimateriale omfattende bl. a. de til et taylorixbogføringsssystem hørende journalblade, kontokort og gruppekort.

Finanshovedbogholderiet.

1. Undervisningsministeriet bemyndiger 13. sept. 1927 med finanshovedbogholderiets tilslutning rigsarkivet at kassere 10 år gamle tableauer.
2. Rigsarkivet bemyndiger 10. dec. 1927 finanshovedbogholderiet at kassere følgende arkivalier, der stammer fra den tidligere finanshovedkasse:

a) udgifts- og indtægtskassebøger 1869–1906; b) kontra-udgifts- og indtægtskassebøger 1869–1926; c) postbøger vedr. amtsstuer og toldkasser 1884–1906; d) kopibøger 1904–06.

De under a, c og d opførte arkivalier kan fremtidigt kasseres, når de bliver 20 år gamle sammen med bilagene til finanshovedkassens indtægts- og udgiftsregnskaber.

Statistisk departement.

1. Undervisningsministeriet bemyndiger 6. feb. 1922 rigsarkivet at kassere følgende arkivalier:

a) lister over kreaturhold 1861–81; b) lister vedr. det besåede areal 1861–76; c) statistik vedr. selvmord 1856–84; d) statistik vedr. retsplejen i forskellige rækker; e) indberetninger vedr. høstens udfald siden 1875.

2. Rigsarkivet bemyndiger 22. dec. 1944 departementet at kassere:

a) svinetællinger 1939–43; b) fårebestanden 7/2 1942; c) arbejdslønnen i landbruget juni 1943, november 1943 og maj 1944.

3. Rigsarkivet bemyndiger 22. juni 1945 departementet at kassere:

a) landbrugstællingen af 17. juli 1937; b) arbejdslønnen i landbruget maj 1943; c) arbejdslønnen i landbruget november 1943; d) arbejdslønnen i landbruget maj 1944.

4. Rigsarkivet bemyndiger 28. april 1947 departementet at kassere:
 - a) skemaer anvendt ved tællingerne til brug ved huslejestatistikken 1941–44.
5. Rigsarkivet bemyndiger 22. maj 1947 departementet at kassere:
 - a) skemaer vedr. arbejdslønnen i landbruget 1944; b) skemaer vedr. arbejdslønnen for løse daglejere i landbruget 1946.
6. Rigsarkivet bemyndiger 3. dec. 1947 departementet at kassere:
 - a) arbejdsløshedsskemaer 1940–44; b) udskrifter af lærekontrakter indtil 1944.
7. Rigsarkivet bemyndiger 12. dec. 1947 departementet at kassere:
 - a) afmeldingsskemaer af udlændinge dels for private dels for hoteller 1938–46.
8. Rigsarkivet bemyndiger 10. juli 1948 departementet at kassere:
 - a) kontinuationsstraffekort for 1921–45; b) meddelelser om tiltalefrafald og løsladelser 1926–32; c) meddelelser om benådninger 1926–46.
9. Rigsarkivet bemyndiger 13. okt. 1948 departementet at kassere: vildtudbyttestatistikken 1946–47.
10. Rigsarkivet bemyndiger 12. nov. 1948 departementet at kassere:
 - a) de som grundlag for indkomst og formuestatistikken anvendte uddrag af mandtalslisten m. m. 1941–47; b) skemaerne ang. indkomst- og formueforhold for personer over 60 år, 1943–44; c) månedlige indberetningskort fra sparekasserne 1939–46.
11. Rigsarkivet bemyndiger 27. nov. 1948 departementet at kassere:
 - a) skemaer vedr. skovhugst 1938–47; b) transformatorforeningernes indberetninger 1939–44; c) skemaer ang. elektricitetsværkernes personale 1937 og 1940–44; d) elektricitetsværkernes oplysninger om produktion og omsætning 1935–43.
12. Rigsarkivet bemyndiger 1. feb. 1949 departementet at kassere: skemaer vedr. beskæftigelsen ved produktionen af indenlandsk brændsel, 1943–44.
13. Rigsarkivet bemyndiger 27. juni 1949 departementet at kassere: jagttegn som grundlag for vildtudbyttestatistikken 1947–48. Bemyndigelsen gælder også for fremtiden for jagttegn af samme art.
14. Departementet bemyndiger 27. juni 1949 rigsarkivet at kassere: det samlede materiale fra folketællingerne 1906, 1916, 1925 og 1935.
15. Rigsarkivet bemyndiger 3. dec. 1949 departementet at kassere:
 - a) skemaer vedr. beboelses- og huslejeforhold 1940; b) skemaer vedr. svine-, hornkvæg-, heste- og hønsbestand 1941–42; c) skemaer vedr. landbrugets arbejdskraft og husdyrbestand 1943–44; d) skemaer A, B og C fra landbrugstællingerne 1941–47; e) skemaer vedr. arealer med grøntsager på friland 1942–47.
16. Rigsarkivaren approberer 4. maj 1950 kassation af: materiale vedr. jagtstatistik 1942–46.

17. Rigsarkivet bemyndiger 30. nov. 1951 departementet at kassere: skemaer vedr. vildtudbyttet i 1949/50.
18. Rigsarkivet bemyndiger 26. jan. 1952 departementet at kassere indberetninger om oplagte skibe 1932–38.
19. Rigsarkivet bemyndiger 19. sept. 1952 departementet at kassere indberetningsskemaer vedr. danske skibes fart på udenlandske havne 1947–48.
20. Rigsarkivet bemyndiger 27. jan. 1953 departementet at kassere:
 - a) materiale med oplysninger om kongetienden (korn- og kvægtienden m. v.), 1900; b) matrikelstater over hartkornsforandringer 1871–82; c) indberetninger om noterede hartkornsforandringer 1870–1920 (div. år); d) indberetninger om kapitelstakster 1848–1910 (div. år); e) skemaer til afgivelse af oplysninger ang. salg af fast ejendom i henhold til lov nr. 671 af 21. dec. 1918, 1921; f) sager fra sønderjysk valutaråds arkiv 1934/35–1938/39; g) materiale fra areal- og kreaturtællingen pr. 15. juli 1929.
21. Rigsarkivet bemyndiger 31. marts 1953 departementet at kassere de ved husleje- og boligtællingen af 5. nov. 1945 indsendte skemaer.
22. Rigsarkivet bemyndiger 18. december 1953 departementet at kassere skemaer i forbindelse med tællingen af landbrugets arbejdskraft og husdyrbestanden 20. marts 1948 og 26. marts 1949 samt tællingen af hornkvægbestanden 3. marts 1951.
23. Rigsarkivet bemyndiger 18. dec. 1954 departementet at kassere folketællingsskemaerne fra tællingen pr. 15. juni 1945.

Skattedepartementet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 13. okt. 1936 skattedepartementet at kassere skemaerne vedr. 6. almindelige vurdering til ejendomsskyld med dertil hørende omvurderinger med undtagelse af skemaer, der vedrører ejendomme, for hvilke fradrag i grundværdien for forbedringer er givet, samt for de enkelte majoratsejendomme, hvis aflevering af jord i henhold til lensafløsningsloven ikke var afsluttet pr. 1. jan. 1927.
2. Rigsarkivet bemyndiger 7. nov. 1936 skattedepartementet at kassere en del ældre salgsideberetninger, fremsendt i henhold til lov af 7. aug. 1922 § 17.
3. Finansministeriet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere følgende sager fra skattedepartementet:

1. ekspeditionskontor:

a) amtstuernes indberetninger vedr. kontorholdsudgifter og visse indtægter m. m. 1867–90.

2. ekspeditionskontor:

a) motorskattesager 1920–25.

Diverse kontorer:

a) sager vedr. rangskat 1856–62; b) restancesager 1848–65; c) postbøger til skattesager 1849–1913; d) postbøger til stempelsager 1849–1912; e) ordrebøger 1863–1911; f) sager vedr. smykkeskatten; g) sager vedr. matrikel-

forandringer, ordnede efter amter; h) branddirektørregninger; i) amtsfilialernes portogodtgørelse indtil 1889; j) sager vedr. skiftegebyrer i dødsboer indtil 1874; k) postbog f. rangskatsager 1856–62.

Klasselotterisager:

a) sekundakvitteringer f. gevinstudbetalinger 1851–63; b) indberetninger fra justitsdirektionen om trækninger 1890–1900.

Stempelpapirforvalterembedet:

- a) journaler 1863–1908; b) lagerbøger 1862–1915; c) udleveringsbøger 1863–1910; d) hovedbøger 1862–1911; e) kassebøger 1843–58; f) regnskabsbog for udlevering til forhandlere og disses beholdninger; g) kopibøger 1841–55 og 1863–99; h) bøger for privat stempeling 1864–1911; i) kvitteringsbøger 1849–54 og 1883–1913; j) noteringsbøger 1882–1912; k) resolutionsregister for slesvigske og holstenske dokumenter 1852–63; l) resolutionsregistre A–E og F–H; m) bog for indtægtsordrer til Københavns amtstue 1883–96; n) bog for rekvisitioner 1894–1905; o) noteringsbog efter de meddelte ordrer 1863–1876; p) indtægter og udgifter efter særlige resolutioner 1864–82; q) rekvisitions- og kvitteringsbog vedr. stempelingen til stempelpapirforvalterens lager 1885–89; r) beholdning og afregning 1901–07; s) hovedbog for slesvigsk og holstensk stempeling 1830–47.
4. Skattedepartementet bemyndiger 22. nov. 1945 rigsarkivet at kassere:
- a) samtlige stempelsager 1849–1913 med undtagelse af sager vedr. lovgivningsforanstaltninger, organisatoriske forhold og embedspersonalet samt principielle sager; b) samtlige skattesager (skat I) 1849–1920 med undtagelse af sager vedr. lovgivningsforanstaltninger, organisatoriske forhold, embedspersonalet, principielle sager, sager vedr. arv, gave, skifteafgifter, retssportler, mølleskyld og kroholdsafgifter.
5. Finansministeriet bemyndiger 22. sept. 1950 rigsarkivet at kassere:
- a) skattedepartementets 3. kontors journalsager 1914–20 med undtagelse af sager vedr. lovgivningsforanstaltninger, organisatoriske forhold, embedspersonalet, V. B.-sager og sager vedr. bekendtgørelser, cirkulærer o. l.
6. Finansministeriet bemyndiger 27. okt. 1950 rigsarkivet at kassere ordrebøger for stempelpapir og stempelmærker 1913/14–1927/28.
7. Rigsarkivet bemyndiger 29. juli 1955 skattedepartementets 2. ekspeditionskontor at kassere sager vedr. skattelempelse, henstand, spørgsmål om beskatningssted (statsskattelovens § 21, sidste stk.), merindkomstskat og ekstraordinære afskrivninger.
8. Skattedepartementets 3. kontor bemyndiger 20. nov. 1951 rigsarkivet at kassere stempelordrebøger 1911–29 samt postbog for stempelsager B 1913.
9. Skattedepartementets 3. kontor bemyndiger 10. maj 1952 rigsarkivet at kassere lagerbøger for årene 1915–21.
10. Skattedepartementet bemyndiger 20. dec. 1950 rigsarkivet at kassere departementets journalsager Skd. II A 1944, IV A 1945.
11. Rigsarkivet bemyndiger 13. nov. 1952 skattedepartementet at kassere journalsager til Skd. II A 1946, 1947 og 1948 (sager ang. skattelempelse), dog således at alle normgivende sager, eventuelle sager vedr. cirkulærer, bekendtgørelser etc. undtages fra kassation.

12. Skattedepartementet bemyndiger 20. feb. 1953 rigsarkivet at kassere diverse klasselotterisager indtil 1920.
13. Skattedepartementet bemyndiger 14. maj 1952 rigsarkivet at kassere sager vedr. særavgift af motorkøretøjer i henhold til lov nr. 531 af 4. okt. 1919.
14. Skattedepartementet bemyndiger 28. juli 1952 rigsarkivet at kassere motorskattesager efter 5 års forløb, når sager vedr. lovgivningsforanstaltninger, bekendtgørelser, cirkulærer m. v. samt V.B.-sager undtages.

Statens ligningsdirektorat.

1. Statens ligningsdirektorat bemyndiger 4. jan. 1951 rigsarkivet at kassere skemaerne fra 3. og 5. ejendomskyldvurdering 1916 og 1924.

Departementet for told- og forbrugsafgifter.

1. Toldrevisionsdepartementet bemyndiger 30. juni 1921 rigsarkivet at kassere 20 år gamle summariske ekstrakter (generalekstrakter) af regnskaberne fra de enkelte toldsteder.
2. 1. ekspeditionskontor bemyndiger 20. sept. 1927 rigsarkivet at kassere 5 år gamle månedlige oversigter over toldindtægterne m. v. ved de enkelte toldsteder.
3. 1. ekspeditionskontor bemyndiger 3. feb. 1937 rigsarkivet at kassere:
 - a) budgetsager 1930–32; b) feriesager 1928–32; c) havnetakstsager 1924–29; d) inventarsager 1920–31; e) sager vedr. kasseeftersyn 1922–32; f) strandsindsberetninger 1931–33; g) sygeanmeldelser 1927–33; h) tjenestelister 1924–34; i) uniformssager 1927–33.
4. 2. toldrevisionskontor bemyndiger 15. maj 1939 rigsarkivet at kassere samtlige journalsager, antegnelser og kautionssager med tilhørende protokoller under forudsætning af, at kontorets journaler og kopibøger bevares.
5. 1. toldrevisionskontor bemyndiger 20. maj 1939 rigsarkivet at kassere samtlige journalsager 1850–99, antegnelser indtil 1899 og kautionssager med tilhørende protokoller indtil 1899 under forudsætning af, at kontorets journaler og kopibøger bevares.
6. Rigsarkivet bemyndiger 27. dec. 1939 departementet at kassere følgende arkivalier:
 - a) sager vedr. tilbagebetaling af told 1922–32; b) alm. sag vedr. fremmede gesandters toldfrihed 1924–31; c) sager vedr. manglende ankomstattester 1924–32; d) jernbanesager (urigtigheder ved forsendelsen) 1922–23; e) sager vedr. lov af 23. dec. 1925 (maskiner) 1926–32; f) alm. sag vedr. skibes lastelinie og fribordsbrev 1909–28; g) sager vedr. pakhusgoods, der udslettes af toldregnskabet 1924–32.
7. Rigsarkivet bemyndiger 27. dec. 1939 departementet at kassere følgende arkivalier:
 - a) blanketter til adgangsbeviser 1933–36; b) budget 1932–34; c) rekvisitioner fra toldsteder m. fl. 1924–33; d) udgifter vedr. chokoladebeskatningen 1922–33; e) motorbeskatningen 1924–33; f) departementets regnskaber 1917–30;

g) udgifter ved eksamenskommissionen 1931–32; h) feriesager 1932–36; i) flyttegodtgørelser 1931–34; j) genparter til revisionen 1922–37; k) sager vedr. reglement for grænsegendarmeriets sygemeldte tjenestemænd (kun andragender om fritagelse for medregning); l) havnetakstsager (udarbejdelse af nye takster, fremsendelsesskrivelser); m) havnetakstsager. Ændringer i taksterne 1930–34; n) inventarsager (diverse) 1908–33; o) intradelister 1934–36; p) kautionssagen, forespørgsel om frigivelse af, indtil 1935; q) skibes lastelinie og friboardsbrev 1929–34; r) sukkerfabrikkernes regnskaber 1928–33; s) kosttilskud 1933–34; t) normalarbejdsdagen og overtidsbetaling 1931–34; u) sager vedr. overtoldinspektoraternes tjenesterejser 1905–35; v) statens indkøb af brændsel 1932–34; x) statens indkøb af kontormaskiner m. m. 1933; y) stempelmærker til spillekort 1934–36; z) indberetninger om danske skibes stranding (kasseres efter gennemgang) 1932–33; æ) indberetninger om norske skibes stranding 1932–33; ø) indberetninger om tyske skibes stranding 1932–33; å) sygeanmeldelser 1922–35; aa) sager vedr. telefonhåndbogen 1909–30; bb) sager vedr. honorar for opkrævning af havne- og bropenge 1929–33; cc) sygehjælp til arbejdsmandskabet på toldboden. Alm. sag 1924–33; dd) tjenestelister og fordelinger 1928–37; ee) udgifter vedr. tobaksbeskatningen 1931–33; ff) toldrådets regnskaber 1927–35; gg) toldrådets udgifter 1910–32; hh) anmeldte tilfælde af ulykkesforsikring 1926–33; ii) uniformssager 1924–35; jj) udgifter vedr. vin- og spiritusbeskatningen, 1932–33.

8. Rigsarkivet bemyndiger 3. sept. 1942 departementet at kassere følgende arkivalier:

a) sager vedr. fremmede udstillingsvarer 1933–36; b) sager vedr. vareprøver, der genudføres 1933–36; c) sager vedr. manufakturvarer fra farvning m. v. i udlandet 1924–36; d) sager vedr. toldfri genindførelse af varer fra reparation m. v. i udlandet, uanset manglende toldkontrol ved udførslen 1929–36; e) andre sager vedr. toldfri genindførelse af varer fra reparation i udlandet 1929–36; f) alm. sag vedr. toldfranchise (oversigt over forbruget) 1932–36; g) alm. sager vedr. tilbagebetaling af told 1933–36; h) sager vedr. toldgodtgørelse for skibe, både, fartøjer og nybygninger 1933–36; i) sager vedr. lov af 23. dec. 1925 om tekstilmaskiner 1933–36.

9. Rigsarkivet bemyndiger 14. dec. 1943 departementet at kassere:

a) intradelister 1937–40; b) tjenestelister 1938–40; c) departementets regnskaber 1930–38; d) blanketrekvisitioner, skibsfartsstatistik 1938–40; e) budget 1934–38; f) udgifter vedr. eksamenskommissionen 1933–36; g) fejltællingsgodtgørelser 1933–37; h) feriesager 1936–40; i) flyttegodtgørelses-sager 1934–38; j) sager vedr. sygeanmeldelser ved grænsegendarmeriet 1934–38; k) blanketter til adgangsbeviser 1937–40 incl.; l) havnetakstsager, ændringer i taksterne 1935–38; m) honorar for opkrævning af havne- og bropenge 1934–38; n) hovedrevisoratsag 1935–37 (kun fremsendelsesskrivelser); o) konstitutioner, tjenestemænds honorarer og kosttilskud 1934–36; p) diverse inventarsager 1934–38; q) normalarbejdsdagen, overtidsbetaling 1935–38; r) overtoldinspektørernes rejseomkostninger og diæter 1934–37; s) sukkerpolarisering, apparaters anskaffelse og vedligeholdelse 1934–37; t) sukkerfabrikkernes regnskaber 1934–35 (kun dagpengeregnskaber); u) sygehjælp til arbejdsmandskabet på toldboden (andragender om daglige vederlag) 1933–37; v) skibes lastelinie og friboardsbrev (kun tilladelse til at udskyde hovedsyn) 1934–37; x) statens indkøb af brændsel og kontormaskiner 1934–38; y) stempelmærker til spillekort 1937–39; z) strandingssager (indberetninger) 1934–35; æ) diverse sygeanmeldelser 1937–40; ø) diverse tjenestelister og fordelinger 1937–41; å) udgifter vedr. tobaksbeskatningen 1934–37 og vin- og spiritusbeskatningen 1934–37; aa) uniformssager 1935–40.

10. Tolddepartementet bemyndiger 10. juli 1944 rigsarkivet at kassere:

a) koncepter (postkarter) til kopibog A-C 1849-72; b) koncepter til kopibøger fra fynske og lolland-falsterske kontor 1849-57; c) koncepter til jyske kopibøger 1849-60; d) postkarter til kopibog A-C 1865-70; e) bestyrelsesudgifter ved landtoldgrænsestederne 1865-90; f) overtoldinspektorens rejseomkostninger og diæter 1904-11; g) økonomiregnskaber 1849-95; h) bilag til økonomiregnskaber 1895-1917; i) portoregnskaber 1875-88; j) kontorholdsindberetninger (kontorholdsforklaringer) 1874-1909; k) kontorholdsregnskaber fra toldstederne m. v. 1893-1904; l) kontorudgifter i ekspeditionskontoret for toldsager 1865-1902; m) generaltolddirektoratets konorholds- og medhjælpsregnskaber 1903-15; n) arbejdspengeregnskaber 1907-16; o) dagpengeregnskaber 1891-1917; p) natpenge 1896-1905; q) bilag til natpenge 1910; r) fejltællings-1910-27; u) sygeanmeldelser 1912-27; v) kontrollørfordelinger og sygelister vedr. København 1865-1910; x) krydstoldvæsenets regnskabsuddrag 1895-1903; y) krydstoldvæsenets regnskabsbog 1903-04; z) krydstoldvæsenets pengeregnskaber 1853-1904; æ) krydstoldvæsenets inventarieregnskaber 1861-1903; ø) grænsetoldpolitiets pengeregnskaber 1864-75; å) grænsetoldpolitiets depositoregnskaber 1864-75; aa) antegnelser og decharge til grænsepolitikorpsets penge- og depositoregnskaber 1865-76; bb) grænsetoldpolitikorpsets inventar- og materialregnskaber 1863-75; cc) grænsegendarmeriets penge- og depositoregnskaber 1876-1914 (decharger og antegnelser); dd) grænsegendarmeriets inventariesager 1876-92; ee) grænsegendarmeriets fourageleveringer 1885, 1901 og 1903-24; ff) anvisninger til grænsegendarmeriet 1866-99; gg) grænsegendarmeriets hestehold 1869-99; hh) grænsegendarmeriets konto VIII, 1872-99; ii) grænsegendarmeriets pensionering, 1901; jj) indberetning om mønstringsgebyrer 1875-1908; kk) munderingsanskaffelser 1870-1911; ll) sager vedr. assurance af toldsteder samt tyveriforsikring 1884-1919; mm) overliggeret pakhusgods 1852-98; nn) sager vedr. pakhusgods og pakhusleje 1898-1918; oo) pakhusgods, der udslettes af regnskabet 1907-23; pp) plomberingssager 1887-1903; qq) diverse inventarsager 1906-14; rr) sager vedr. vejning 1871-1911; ss) 5 % sager 1874-1902; tt) sager ang. »straffede handelsrejsende, idømte mulkt« 1860-87; uu) militæretats fornödenheder 1901-02; vv) brænderistatistikker 1850-90; xx) kontrolbøger ved sukkerfabrikkerne 1884-1901; yy) mulksager vedr. tobaksdyrkningsafgift 1920-22; zz) udgifter vedr. tobaksdyrkningsafgift 1920-27; ææ) tilbagebetaling af erlagt told (flasker) 1856-86; øø) sager vedr. toldfri indførsel af varer 1892-1908; åå) tilbagebetaling af told 1893-1913; aaa) genindførsel af usælgelige varer i udlandet 1906-17; bbb) sager vedr. toldfri indførsel af rejse- og flyttegods 1912-17; ccc) sager vedr. tilbagebetaling af told af vareprøver, der genudføres 1909-14; ddd) sager vedr. tilbagebetaling af told af flyttevogne 1913-19; eee) sager vedr. toldfri genudførsel af varer til reparation, vask o. lign. her i landet 1909-17; fff) genindførsel af varer fra reparation, vask o. lign. i udlandet 1909-19; ggg) Øresunds- og strømtoldkontorets koncepter 1848-58; hhh) kolonialrevisionskontorets journalsager 1850-71.

11. Rigsarkivet bemyndiger 14. jan. 1947 departementet at kassere følgende arkivalier:

a) diverse blanketrekvisitioner 1934-43; b) cirkulæresamling. Rekvisitioner fra toldstederne m. fl. 1934-41; c) budget-regnskabsekstrakter 1933-41; d) budget-statsregnskabet 1934-38; e) dagpengeregninger 1909-43; f) udgifter vedr. eksamenskommissionen 1937-40 incl.; g) fejltællingsgodtgørelser 1938-40; h) ferisager 1940-43; i) flyttegodtgørelser 1938-41; j) sygesager vedr. grænsegendarmeriet 1923-42; k) sager vedr. ændringer i havnetaksterne 1939-40; l) honorar for opkrævning af havne- og bropenge 1939-41;

m) hovedrevisoratssag 1938–42; n) diverse inventarsager 1934–40; o) kautationer (frigivelse) 1936–43; p) konstitutioner, tjenestemændshonorarer 1937–40; q) sager vedr. tjenestetid 1938–40; r) diverse sager vedr. tjenesterejser kasseeftersyn) 1934–43; s) sager vedr. skibstilsyn og registrering 1938–40; t) statens indkøb af brændsel 1938–39; u) statens indkøb af kontormaskiner, farvebånd m. m. 1939–41; v) stempelmærker til spillekort-leverance og forbrug 1940–42; x) diverse indberetninger om strandinger 1936–40; y) sygeanmeldelser 1941–43; z) sukkerfabrikkernes regnskaber 1936–40; æ) tjenestelister og fordelinger inden for inspektoratet for tobaksbeskatningen, omsætningsafgifter og øl- og spiritusbeskatningen 1940–43; ø) tjenestelister for overtoldinspektoraterne 1942–43; å) tjenestefordelinger i København 1942–43; aa) sygehjælp til arbejdsmandskabet på toldboden 1938–41; bb) ministerialbetjentes uniformering 1935–40; cc) udgifter vedr. motor-, chokolade-, tobaks-, vin- og spiritusbeskatningen 1934–41; dd) anmeldte ulykkestilfælde 1934–40; ee) diverse uniformssager 1936–42.

12. Rigsarkivet bemyndiger 11. juni 1952 tolddepartementet at kassere følgende sager:

a) sager vedr. forhandlertilladelser i henhold til lov nr. 333 af 3. juli 1943 om omsætningsafgift af motorkøretøjer 1943–46; b) sager vedr. ulovlig personbefordring og andre overtrædelser 1930–35; c) sager vedr. berigtigelser af chokolade- og sukkervareafgiften 1923–35.

13. Rigsarkivet bemyndiger 31. marts 1953 tolddepartementet at kassere følgende sager:

a) benzinrationering vedr. bådene –1946; b) bevogtningstjeneste for marineministeriet m. fl. 1939–46; c) blanketrevisjoner 1935–47; d) cirkulærsamling m. v. 1940–47; e) budget- og regnskabssager 1936–51; f) fejltællingsgodtgørelser 1941–46; g) feriesager 1943–47; flyttegodtgørelser 1941–48; i) honorar for opkrævning af havne- og bropenge 1942–46; j) honorarer for opkrævning af havne- og bropenge 1942–46; k) hovedrevisoratssag 1943–45; l) inventarsager 1930–47; m) konstitutionssager 1941–46; n) sager vedr. ekstraordinære krigsforanstaltninger 1939–46; o) kasseeftersyn ved overtoldinspektoraterne 1944–47; p) skibstilsyn og -registrering 1941–46; q) indberetninger vedr. strandinger 1941–46; r) statens indkøb af kontormaskiner 1942–46; s) sygesager 1944–48; t) synsprøven 1931–47; u) tjenestelister og tjenestefordelinger 1944–49; v) tjenestetid (normalarbejdsdag, overtidsbetaling, mistede fridage) 1934–47; x) sygehjælp til arbejdsmandskabet på toldboden 1942–46 (ministerialbetjentes og chaufførers); y) uniformssager 1941–46; z) udgifter vedr. tobaksbeskatningen 1941–47, vin- og spiritusbeskatningen 1941–47, parfumebeskatningen 1940–47, motorbeskatningen 1942–47 og chokoladebeskatningen 1942–47; æ) ulykkesforsikring, anmeldte tilfælde 1941–46; ø) uniformssager 1942–48.

1. hovedrevisorat.

1. Rigsarkivet bemyndiger 10. maj 1928 hovedrevisoratet at kassere 5 år gamle:

a) kvitteringer fra privatbanken for skattebeløbet indbetalt gennem de københavnske rodemestre; b) kvitteringer fra finanshovedkassen til amtstuerne for indbetalte amts- og stempelintrader; c) amtstuenes kvitteringer for lotterikollektørernes indbetaling af lotteriintrader; d) ordrer til amtstuerne om at modtage stempelafgifter; e) anmeldelser fra politimestrene om indbetalinger af forlystelsesaftalt til amtstuer og købstæder.

2. Rigsarkivet bemyndiger 10. maj 1928 hovedrevisoratet at kassere det ved hovedrevisoratet beroende eksemplar af de til 1., 2., 3. og 4. alm. vurdering hørende vurderingsfortegnelser.
3. Hovedrevisoratet bemyndiger 1. juni 1939 rigsarkivet at kassere:
 - a) bilag til regnskaberne for klasselotteriet 1849–1920; b) bilag til stempel-papirforvalterens regnskaber og amtstuernes stempelpapirregnskaber 1849–1907.
4. Rigsarkivet bemyndiger 7. maj 1940 hovedrevisoratet at kassere regn-skabsoversigter og bilag til amtstuernes og klasselotteriets regnskaber 1900–30 med undtagelse af:
 - a) matrikulforklaringer, der ligger som særlige bilag; b) de ved jordebogs-regnskaberne liggende specifikationer over solgt og fornyet kirkegårdsjord ved domænekirkerne; c) bygningsafgiftsberegninger med tilhørende opmå-lingsforretninger; d) gaveanmeldelser; e) bilag vedr. afløsning af jordebogs-afgifter; f) skattelister vedr. indkomst- og formueskat, forsåvidt disse lister ikke findes i landsoverskatterådet.
5. Rigsarkivet bemyndiger 30. april 1941 hovedrevisoratet at kassere 7 år gamle regnskabsbilag henhørende til regnskaber fra statsministeriet, statstidende, finansministeriets 1. dept., centralbogholderiet, A og B kontoret, skattedepartementets 2. bogholderi, landsoverskatterådet, over-skyldrådet, statistisk departement og statsbrandforsikringsfonden. End-videre bemyndiges hovedrevisoratet til at kassere regnskabsbilag for den overordentlige invalidefond 1908–24 og den vestindiske special-kommission indtil 1926/27.
6. Rigsarkivet bemyndiger 27. nov. 1941 hovedrevisoratet at kassere bilag til centralstyrelsens kontorholdsregnskaber 1900–34 og bilag til 1. revi-sionsdepartements og 1. hovedrevisors kontorholdsregnskaber 1920–34.
7. Rigsarkivet bemyndiger 12. dec. 1941 hovedrevisoratet at kassere 7 år gamle afgiftsbøger fra dommerkontorerne.
8. Rigsarkivet bemyndiger 8. okt. 1942 hovedrevisoratet at kassere bilag til følgende regnskaber:
 - a) politimestrenes, 1919–35 (sporteljournaler over afgifter for straffeattester, førerbeviser, pas o. lign.); b) afgiftsbøger (jagttegn) 1932–35; c) Københavns politi, 1895–1920; d) politidirektøren i København, 1920–35; e) udskrivnings-kredsens regnskaber over værnepligtsbøder, 1925–35; f) forstrandsregnska-ber, 1920–35; g) landover- samt hof- og stadsrettens regnskaber over mulkter til justitskassen, 1895–1920; h) 1., 2. og 3. brevskriverkontors regnskaber 1913–19 (afskrifter af sporteljournaler for tinglæste dokumenter); i) 1. og 2. civilkammers regnskaber 1895–1919 (retsafgifter i politisager); j) 1. og 2. vidnekammer 1913–20 (retsafgifter og originale sporteljournaler); k) by-rettens brevskriverkontors 1., 2. og 3. afdeling 1919–20 (afskrift af sportel-journaler for tinglæste dokumenter); l) skriverkontorets regnskaber 1919–31 (originale protokoller over retsafgifter); m) brevskriverens regnskaber 1920–27 (originale protokoller over gebyrer for tinglysning); n) tinglysningskon-toret, 1927–35; o) byfogden i København, 1913–24; p) fogedkontor I, 1924–35 (originale protokoller over udpantningsforretninger); q) fogedkontor II, 1913–35 (fogedgebyrer og auktionsgebyrer); r) notarius, 1913–35 (originale protokoller); s) sø- og handelsretten, 1913–34 (originale protokoller); t) østre

landsret, 1919–35 (originale protokoller); u) søndre landsret, 1920–28 (originale protokoller); v) vestre landsret, 1895–1922 (originale protokoller, afkrifter af sporteljournaler; x) højesteret (regnskaboversigter med bilag) 1913–35; y) forligskommissionen (regnskaboversigter med bilag) 1913–34; z) mulkt- og bødefortegnelser 1899–1906; æ) skrivelser vedr. udlån af sporteljournaler 1921–30; ø) bornholmske appelstævninger 1887–1918.

9. Rigsarkivet bemyndiger 9. okt. 1942 hovedrevisoratet at kassere:
 - a) 1. revisionskontors portobøger 1894 ff; b) 1. sjællandske og fynske kontors koncepter 1850–58; c) 1. revisionskontors koncepter 1859–60 og 1899; d) afgjorte kautionssager 1847–49; e) 2. revisionskontors brevkoncepter 1849–61; f) 1. revisionskontors journalsager 1850–1902.
10. Rigsarkivet bemyndiger 31. jan. 1947 hovedrevisoratet at kassere alt materiale vedr. 7. almindelige vurdering til ejendomsskyld og grundskyld.
11. Rigsarkivet bemyndiger 26. april 1948 hovedrevisoratet at kassere bilag til regnskaber fra:
 - a) statsministeriet 1936–40; b) statstidende 1936–40; c) udenrigsministeriet 1933–40 med undtagelse af originale bilag, for så vidt angår gesandtskabs- og konsulatsejendomme i udlandet; d) finansministeriets centralbogholderi 1939–40, herunder fripas for bornholmske værnepligtige 1934–35 og 1938–40; e) kontorholdsregnskaber under centralbogholderiet 1924–40; f) statens annoncebureau 1937–40; g) statistisk departement 1935–40; h) statsbrandforsikringsfonden 1934–40; i) enkeforsørgelses-, anvisnings- og bogholderikontoret 1936–40; j) dansk-vestindisk specialkommissariat 1931–37; k) den sønderjydske realkreditkommission 1927; l) statsaktivbogholderiet 1935–40; m) departementet for told- og forbrugsafgifter 1924–40 med genparter af lønningskrivelser 1927–40; n) skattedepartementet 1934–40; o) overskylderrådet 1936–39; p) landsoverskatterådet 1934–39; q) landsskatteretten og ligningsdirektoratet 1939–40.
12. Rigsarkivet bemyndiger 7. febr. 1951 hovedrevisoratet at kassere:
 - a) sporteljournaler, når de er 7 år gamle; b) de af auktionsledere indsendte kontrollister, når de er 7 år gamle.
13. 1. hovedrevisorat bemyndiger 22. febr. 1951 rigsarkivet at kassere:
 - a) sporteljournaler (afgiftsbøger), 7 (10) år gamle; b) kvitteringer for indbetaling af dommerembedernes indtægter, når de er 7 år gamle.
14. Rigsarkivet bemyndiger 9. marts 1951 hovedrevisoratet at kassere:
 - a) afgiftsbøger (for retsafgifter; b) tinglysningsdagbøger.
15. Rigsarkivet meddeler 13. juni 1952 hovedrevisoratet, at man intet har at indvende imod kassation af regnskabsbilag, der opbevares i lokale arkiver, når 5 år er forløbet efter det regnskabsår, hvortil bilagene hører. Den samme meddelelse gives de øvrige hovedrevisorater.

2. hovedrevisorat.

1. Rigsarkivet bemyndiger 20. febr. 1930 hovedrevisoratet at kassere 5 år gamle regnskabsbilag tilhørende følgende regnskaber:

- a) post- og telegrafvæsenets regnskaber; b) statshavnene; c) vandbygningsvæsenet; d) vestkysthavneanlæggene; e) statens arealer ved Hanstholm og Hirtshals; f) ministeriet f. offentlige arbejders centralstyrelse; g) elektricitetskommissionen; h) driften af luftfartshavnen; i) vejrmeldingstjenesten ved luftfarten; j) driften af Østergård på Amager og de øvrige til lufthavnen eksproprierede, men endnu ikke indtagne arealer; k) anlægsudvalget ved lufthavnen; l) luftfartsrådets sekretær; m) overvejnspektøren; n) de kommunale havne.
2. Hovedrevisoratet bemyndiger 21. juni 1939 rigsarkivet at kassere bilag til vandbygningsvæsenets regnskaber 1885–1915.
3. Rigsarkivet bemyndiger 23. aug. 1944 hovedrevisoratet at kassere 7 år gamle bilag til regnskaber aflagt af ministeriet for offentlige arbejder og trafikministeriet samt de under disse hørende institutioner, foreløbig med undtagelse af radiorådet (statsradiofonien).

3. hovedrevisorat.

1. Undervisningsministeriet bemyndiger 13. sept. 1927 med hovedrevisoratets tilslutning rigsarkivet at kassere 5 år gamle bilag til skovkasse-regnskaberne, når de vedrører salg underhånden af skoveffekter samt lønningskvitteringer.
2. Hovedrevisoratet bemyndiger 6. aug. 1928 rigsarkivet at kassere 10 eller 20 år gamle regnskabsbilag, efter rigsarkivets eget skøn, hørende til følgende regnskaber:

Under indenrigsministeriet:

a) centralstyrelsen; b) den kgl. borgmester i Århus; c) de kgl. bygninger og haver; d) den faste voldgiftsret; e) det internationale socialpolitiske samarbejde; f) Grønlands handel.

Under sundhedsministeriet:

a) centralstyrelsen; b) forsikringsrådet; c) arbejds- og fabriktilsynet; d) sundhedsstyrelsen; e) farmaceutiske visitatores laboratorium; f) koppeindpodningsanstalten; g) serumsinstituttet med diagnosestationen; h) læge Hindhede; i) overværgerådet; j) dir. for sindssygehospitalernes kontorhold; k) fødselsanstalten i Jylland; m) statshospitalet i Sønderborg; n) Spangsbjerg sanatorium; o) invaliderådet; p) invalidenævnet; q) de kgl. døvstummeinstitutter og -skoler; r) statens institut for talelidende; s) den kgl. blindeforskole på Refsnæs; t) blindes videreuddannelse; u) statens trykning af bibliotek for blinde; v) overtilsynet med den offentlige børneforsorg; x) Braaskovgaard; y) Børgildgaard; z) Prøven; æ) Vejstrup, Sjølund og Skibby; ø) regnskab for opmuntlingspræmie til børn under værgerådsforsorg samt for beklædning, rejsepenge m. v. for samme.

Under justitsministeriet:

a) højesteret, østre- og vestre landsret, Københavns byret, sø- og handelsretten, akkordretten samt rigsadvokaten og statsadvokaterne; b) Københavns forligskommission; c) stats- og færdselspolitiet; d) retslægerådet; e) notarialvæsenet i København; f) biografcensuren; g) naturfredningen; h) Røde kors; i) dir. for forsørgelsesvæsenet (kontorholds).

Under landbrugsministeriet:

a) skovkasseregnskaber; b) skov- og vedregnskaber; c) regnskab for tipperne og klægbanken; d) domæneindtægterne ved Åbenrå, Haderslev, Sønderborg

og Tønder amtstuer; e) Gråsten gods; f) rørsær og græsning i Felsted kog; g) inventarieregnskab for statens civile bygninger på Jægersborg samt domænevæsenets bygninger og arealer sammesteds; h) statens redskabsudvalg; i) skovreguleringen; j) kommissionen for skovfogedelevens uddannelse; k) statens forstlige forsøgsvæsen; l) direktoratet for skovbrug; m) Faurholm og Trollesminde; n) dansk landbrugsmuseum; o) fiskerikontrollen; p) biologisk station; q) statsfrøkontrollen; r) redningsdamperne; s) landøkonomisk driftsbureau; t) vildmosekommissionen; u) statens forsøgsmejeri; v) sandflugtens dæmpning; x) statens planteavl; y) nybygningerne på Faurholm og Trollesminde; z) sandpumpen Thorsminde i Nissum fjord; æ) veterinærfysikatet; ø) forsøgsstationen på Lindholm; å) Lotz legat.

Under handelsministeriet:

- a) børskommissæren; b) banktilsynet; c) sparekasseinspektøren; d) statsprøveanstalten; e) aktieselskabsregisteret; f) overskibsinspektoratet (herunder kontorhold); g) justervæsenet; h) dir. f. patentafdelingen; i) dir. f. varemærker og mønstre; j) mønstringskontoret; k) registrerings- og skibsmålingsbureauet.
3. Hovedrevisoratet bemyndiger 17. juni 1939 rigsarkivet at kassere bilagene til følgende regnskaber:
- a) statspolitiet 1911–20; b) statens planteavl 1904–20; c) patentkommissionen 1894–1920; d) klitregnskaber 1859–1920; e) forstrandsregnskaber 1848–1920; f) færøske spiritusafgifter 1890–1915.
4. Rigsarkivet bemyndiger 15. nov. 1939 hovedrevisoratet at kassere bilagene til følgende regnskaber indtil udgangen af finansåret 1931/32:

Under indenrigsministeriet:

a) indenrigsministeriets centralstyrelse; b) apotekerfonden; c) den kgl. borgmester i Århus; d) Københavns karantænekommission; e) udskrivningskredsene; f) civil værnepligt; g) sundhedsstyrelsen; h) vitaminlaboratoriet; i) seruminstittuttet; j) sindssygehospitalerne; k) fødselsanstalten i Århus; l) statshospitalet i Sønderborg; m) Færøernes amtsrepartitionsfond (epidemiudgifter); n) Færøernes læge-embedsboliger; o) karantæneregnskaber; p) legatregnskaber.

Under socialministeriet:

a) socialministeriets centralstyrelse; b) den faste voldgiftsret; c) statens forligningsinstitution; d) dir. f. arbejds- og fabriktilsynet; e) dir. f. sygekassevæsenet; f) arbejdsdirektoratet; g) arbejdsrådet; h) invalideforsikringsretten; i) dir. f. ulykkesforsikringen; j) invaliderådet; k) invalidenævnet; l) det kgl. døvstummeinstitut i København; m) det kgl. døvstummeinstitut i Fredericia; n) den kgl. døvstummeskole i Nyborg; o) statens institut for talelidende; p) Stendetgård; q) det kgl. blindeinstitut i København og på Refsnæs; r) landsnævnet og overinspektionen for børneforsorg; s) statsungdomshjemmene.

Under landbrugsministeriet:

a) domænekontoret; b) sandflugtens dæmpning; c) det forstlige forsøgsvæsen; d) jagtrådet; e) jordfonden; f) dir. f. statsskovbruget, herunder skovkasserregnskaber fra København, Frederiksborg, Frederikssund, Frederiksværk, Odsherred, Falster, Buderupholm, Viborg, Holstebro, Silkeborg, Palsgård, Vejle I og II, Stenderup, Åbenrå, Haderslev, Sønderborg, Lindet, Gråsten, Jægersborg og Bornholm; g) matrikulsdirektoratet; h) landbohøjskolen; i) landvæsenskontoret; j) statens redskabsudvalg; k) statens forsøgsvirksomhed i plantekultur; l) landbrugsforsøg på Færøerne; m) statsfrøkontrollen; n) husdyrbrugets fremme (forsøgslaboratorium); o) Faurholm og Trolles-

minde; p) statens forsøgsmejeri; q) hedeselskabet; r) dansk landbrugsmuseum; s) landøkonomisk driftsbureau; t) erhvervsdirektoratet; u) statens foderstofkontrol; v) veterinærdirektoratet; x) det veterinære sundhedsråd; y) kontrollen med indførsel af levende husdyr; z) statens veterinære forsøgsstation for virus sygdomme; æ) statskontrollen med smør og æg etc.; ø) smørbedømmelsen; å) varetagelsen af det danske landbrugs interesser i udlandet; aa) statskontolenter; bb) statens veterinære serumlaboratorium; cc) landsudvalget for landøkonomisk ungdomsarbejde; dd) landbrugets studiefond; ee) fiskeridirektoratet; ff) fiskerikontrollen; gg) kommissionen for fiskeri- og havundersøgelser; hh) biologisk station; ii) redningsdamperne; jj) Dana.

Under handelsministeriet:

a) statsprøveanstalten; b) statens kontrol med guld- og sølvarbejder; c) justervæsenet; d) handelsministeriets centralstyrelse; e) handelsskolevæsenet; f) de tekniske skoler og tilsynet med teknisk undervisning; g) sparekassetilsynet; h) aktieselskabsregisteret; i) fondsborstilsynet; j) banktilsynet; k) overbevillingsnævnet; l) forsikringsrådet; m) priskontrolrådet; n) navigationsvæsenet; o) eksaminer for maskinister; p) skoleskibet; q) skibsregistreringskontoret i København; r) statens skibstilsyn; s) statens isbrydnings- og ismeldingstjeneste; t) mønstringsvæsenet; u) forhyringsvæsenet; v) prøvekammeret for skibslus og nautiske instrumenter i København og Thorshavn; x) valuta-centralen; y) handelsministeriets tilsyn med sukkerordningen.

Under justitsministeriet:

a) rigspolitiet (før 1. april 1938: statspolitiet); b) dir. f. fængselsvæsenet med underliggende institutioner; c) kontorholdsregnskaber fra højesteret, østre og vestre landsret, Københavns byret, sø- og handelsretten, rigsadvokaturen, statsadvokaturerne, Københavns forligskommission, retslægerrådet, notarialkontoret, filmcensuren, underretsdommerne, politimestrene; d) rets- og politibygningerne; e) dommer- og politimesterboliger; f) de færøske afgiftsregnskaber (landfogden, sysselmændene m. fl.); g) legatregnskaber.

5. Rigsarkivet bemyndiger 13. maj 1944 hovedrevisoratet at kassere bilag til regnskaber for de under punkt 4 nævnte myndigheder, når der er forløbet 5 år efter rigsdagens godkendelse af statsregnskabet for det pågældende år.
6. Rigsarkivet bemyndiger 24. febr. 1950 hovedrevisoratet at kassere: direktoratet for patent- og varemærkevæsenets regnskabsbilag, når de er 7 år gamle.
7. Direktoratet for statsskovbruget bemyndiger 6. sept. 1950 rigsarkivet at kassere direktoratets regnskabsoversigter med bilag 1938-45.
8. 3. hovedrevisorat bemyndiger 2. febr. 1951 rigsarkivet at kassere følgende færøske regnskabsbilag:

a) oppebørselskontorets toldregnskab april 1939-jan. 1940; b) postvæsenets toldregnskab 1939-40; c) syslernes toldregnskaber 1939-40; d) skibsmanifesten 1939-40; e) afgiftsregnskaber for politimesteren i Thorshavn, febr. 1939; f) Færøernes sygekasseregnskaber jan. kvartal 1939.

9. 3. hovedrevisorats 1. kontor bemyndiger 3. jan. 1952 rigsarkivet at kassere i regnskabsbilag vedr. statens bygningsdirektorat indtil år 1944/45.

4. hovedrevisorat.

1. Hovedrevisoratet bemyndiger 21. juni 1928 rigsarkivet at kassere: alle 20 år gamle regnskabsbilag, der hører til følgende regnskaber:
a) statsskolerne; b) det kgl. theater og kapel; c) det kgl. theaters understøttelses- og lånefond; d) nationalmuseets 1. og 2. afdeling; e) der kgl. maleri-, skulptur- og kobberstiksamling; f) den kgl. afstøbningssamling; g) mønt- og medailliesamlingen; h) Rosenborgsamlingen; i) dansk skolemuseum; j) det kgl. bibliotek; k) Århus statsbibliotek; l) statens bogsamlingskomité og statens bibliotekstilsyn; m) Fyens stiftsbibliotek; n) gradmålingen; o) rigsarkivet; p) geologiske undersøgelser; q) polyteknisk læreanstalt; r) pharmaceutisk læreanstalt; s) skolelærer- og lærerindeeksamen; t) seminariefonden; u) seminariefondens 6 kirker; v) statsseminarierne; x) tandlægeskolen; y) statens lærerhøjskole.
2. Hovedrevisoratet bemyndiger 4. dec. 1946 rigsarkivet at kassere 7 år gamle bilag til regnskaber fra følgende institutioner:

Under kirkeministeriet:

- a) kirkeministeriet; b) samtlige stiftsøvrigheder; c) diverse legatregnskaber henhørende under kirkeministeriet; d) værket Danmarks kirker.

Under undervisningsministeriet:

- a) 1. departement; b) amtsskolekonsulenten i Sønderjylland; c) instituttet f. historie og samfundsoekonomi; d) Færø amts skolevæsen; e) tilsynet med folkeskoler og landbrugsskoler; f) amtsskolekonsulenterne; g) byggeregnskab vedr. St. Peders kirke i Holsted; h) tilsynet med folkehøjskoler og landbrugsskoler; i) afsluttende prøver for husholdningslærere; j) Sct. Peter kirke; k) bygning af teknisk kemisk institut; l) malernes legatskole; m) samtlige statsseminarier; n) Vejle forskoleseminarium; o) skolekonsulenten; p) dansk sløjd lærerskole; q) statens pædagogiske studiesamling; r) dansk skolemuseum; s) statens gymnastikinstitut; t) statens lærerhøjskole; u) håndarbejdsinspektionen; v) sanginspektøren; x) diverse inspektører; y) statens tegnelærerkursus; z) statens tegneinspektører.

Under undervisningsministeriets 2. dept.:

- a) 2. departement; b) farmaceutisk læreanstalt; c) fonden til det farmaceutiske studiums fremme; d) depositumkasse; e) kunstakademiet; f) statens avisamling i Århus; g) Århus universitet; h) dansk folkemindesamling; i) stednavneudvalget; j) det særlige bygningssyn; k) dansk studieoplysning; l) det kgl. bibliotek; m) universitetsbibliotek; n) statsbiblioteket i Århus; o) statens bibliotekstilsyn; p) rigsarkivet med underliggende landsarkiver; q) Rosenborg; r) Hirschsprungs samling; s) statens museum for kunst og afstøbningssamlingen; t) Sorø akademi; u) det kgl. theater; v) tandlægeskolen; x) Danmarks geologiske undersøgelser; y) nationalmuseet; z) universitetskvæsturen og diverse institutioner under denne; æ) rigshospitalet; ø) samtlige statsskoler; å) bispetiende-regnskaber; aa) Duebørdreklosters hovedbøger 1930–33; bb) Slagelse hospitals fællesfond 1930–33.
3. Rigsarkivet bemyndiger 8. sept. 1947 hovedrevisoratet at kassere 7 år gamle bilag til diverse marineregnskaber, nemlig:
a) udrustede skibe og divisioner; b) kystdefensionen m. forter; c) flyvevæsenet med stationer; d) søartilleriet; e) søminevæsenet; f) bygningsvæsenet; g) kystudgivsvæsenet og søtransportvæsenet; h) kompasvæsenet; i) flådemagasinet; j) beklædningsmagasinet; k) proviant- og servicemagasinet;

- l) vaskeriet; m) prøveanstalten; n) magasinet for kasseret gods; o) søkortarkivet; p) marinens bibliotek; q) søværnets lånekasse; r) søværnets intendantur; s) søofficersskolen; t) kystflåden og flådestationen; u) søværnets kaserne; v) marineministeriets lønningskontor; x) kommissariats- og bogholderkontoret; y) Christiansø og Hirtsholmene; z) Nyboder; æ) meteorologisk institut; ø) redningsvæsenet; å) lodsdirektoratet; aa) fyrmagasinet; bb) fyrvæsenets kasse; cc) fyr, fyrskibe, fyrinspektionsskibe og gasstationer.
4. Rigsarkivet bemyndiger 26. okt. 1950 hovedrevisoratet at kassere korrespondance fra 1920'erne og 1930'erne mellem hovedrevisoratet og forskellige militære afdelinger om mindre betydningsfulde fejl i de til revision indsendte regnskaber.
 5. Rigsarkivet bemyndiger 12. dec. 1950 hovedrevisoratet at kassere en række over 7 år gamle regnskabsbilag og regnskabsoversigter for kirke- og undervisningsministerierne og de derunder hørende institutioner.
 6. 4. hovedrevisorat bemyndiger 26. sept. 1951 rigsarkivet efter eget skøn at kassere i en aflevering af regnskaber fra modstandsbevægelsen og brigaden i Sverige.
 7. Rigsarkivet bemyndiger 20. okt. 1954 hovedrevisoratet at kassere regnskabsarkivalier fra en række institutioner henhørende under kirke- og undervisningsministeriet fra årene 1948/49.

Landsskatteretten.

1. Rigsarkivet bemyndiger 26. marts 1952 landsskatteretten at kassere sådanne klagesager, der på grund af deres relative ubetydelighed har været underkastet en summarisk udvalgsbehandling, og som ikke har eller har haft principiel interesse.

Det kgl. assistenshus.

1. Rigsarkivet bemyndiger 20. okt. 1954 det kgl. assistenshus at kassere følgende arkivalier:
 - a) regnskabsbilag der er mere end 5 år gamle; b) kontra-udlånsprotokoller 1953–1922, hvor udlånsprotokoller findes; c) fornyelsesprotokoller 1841–1922; d) kontraeksemplarer af protokoller og regnskabsbøger; e) auktionssalgshæfter; f) auktionsopgørelser; g) lister over udbetalt og hjemfaldent auktionsoverskud; h) kasseafstemningsbøger; i) magasinbøger; j) rekvisitionsbøger; k) kasseekstrakter; l) postbøger; m) postkontrolbøger; n) ind- og udgåede breve, der angår pantsætning, indløsning, fornyelse og udstedelse af erstatningssedler samt bogføring af dermed fulgte beløb.

Justitsministeriet

1. ekspeditionskontor.

1. Justitsministeriet bemyndiger 28. dec. 1938 rigsarkivet at kassere sager på fast nr. 19 (lovforslag m. v. fra andre ministerier).
2. Justitsministeriet bemyndiger 23. jan. 1939 rigsarkivet at kassere sager på fast nr. 56–160 (konstitutioner af dommerfuldmægtige som dom-

- mere) 5 år efter, at sagerne er afleveret til rigsarkivet, og sager på fast nr. 37 (bestilling af tinglysningsdagbøger o. l.).
3. Rigsarkivet bemyndiger 12. dec. 1939 justitsministeriet at kassere følgende sager fra bogholderiet:
a) regnskabsekstrakter fra sindssygehospitalerne 1918–23; b) regnskabs-ekstrakter fra myndigheder underordnet justitsministeriet 1922–23; c) regnskabsekstrakter vedr. lov- og ministerialtidende; d) originale kvitteringer for rigtigheden af de af justitsministeriets kasserer aflagte regnskaber; e) ekstrakter over indtægter og udgifter ved ministeriets kasse 1882–1924; f) oversigter over ministeriets indtægter og udgifter efter finansloven 1912–1920; g) regnskabsekstrakter over legater og apotekerfonden; h) journal 1920–21 og 23–24 (kopi).
 4. Justitsministeriet bemyndiger 16. maj 1941 rigsarkivet at kassere sager om dispensation fra bestående udførselsforbud for årene 1915–21.

2. ekspeditionskontor.

1. Justitsministeriet bemyndiger 26. feb. 1925 rigsarkivet at kassere 5–6 år gamle bilag til indsendte regnskaber over indkøb af levnedsmidler, der indsendes til undersøgelse i henhold til lov nr. 108 af 18. april 1910.

4. ekspeditionskontor.

1. Justitsministeriet bemyndiger 11. nov. 1949 rigsarkivet at kassere skrivelser fra landsretternes præsidenter om konstitutioner af dommerfuldmægtige som dommere 5 år efter afleveringen. (Ministeriet vil fremtidig selv kassere disse skrivelser inden afleveringen og udstrække denne kassation til de tilsvarende journalsager i det omfang, hvori de skønnes at være uden blivende betydning).
2. Justitsministeriet bemyndiger 23. nov. 1949 rigsarkivet at kassere journalsager vedrørende bestilling af tinglysningsdagbøger o. l. (Ministeriet vil fremtidig selv kassere disse sager inden afleveringen).

Direktoratet for fængselsvæsenet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 2. sept. 1941 direktoratet at kassere:
a) refusionssager vedr. afregning mellem arresthusene og statsfængslerne;
b) straffeanstaltternes regnskabsekstrakter og budgetforslag.
2. Rigsarkivet bemyndiger 15. feb. 1948 direktoratet at kassere følgende arkivalier:
a) pengerekvisitioner; b) kvartalsrapporter; c) ansøgere; d) arresthusindberetninger; e) overførelse af fanger til Nr. Snede; f) overførelse af arbejds-husfanger; g) fangers anbringelse på optagelseshjem; h) eftergivelse af sygedage for tjenestemænd; i) afskrift af anbefalinger for tjenestemænd; j) forplejningspenge; k) lønforskud; l) hospitalssager for fanger; m) svenske og norske cirkulærer; n) rejseudgifter for fanger; o) tilsendte publikationer; p) militære fanger; q) orlov til fanger; r) forsorgssager; s) løsladte fangers overarbejds-penge; t) afsoningssted; u) arresthusenes driftsregnskaber; v) overflytning af fanger mellem arresthusene; x) tjenestemænds flytteudgifter.

3. Direktoratet bemyndiger 10. febr. 1951 rigsarkivet at kassere – i årgangene fra 1938 og så langt tilbage som de pågældende sager er ført på faste hovednumre i journalerne – de samme grupper af arkivalier, som rigsarkivet 15. febr. 1948 bemyndigede direktoratet at kassere, og desuden grupperne:

a) kundgørelser; b) fællesskabssager (indtil 1933); c) løsladelser (indtil 1932).

Rigspolitichefen.

1. Rigspolitichefen bemyndiger 1. april 1952 rigsarkivet at kassere i det modtagne materiale vedr. danske statsborgeres ophold i Tyskland under krigen 1939–45.
2. Rigsarkivet bemyndiger 4. maj 1954 rigspolitichefen at kassere følgende sager:

a) indberetninger fra politikredsene til brug ved udarbejdelsen af årsberetning; b) ordenspolitiets turnustjeneste ved kriminalpolitiet (ikke det principielle); c) ordenspolitiets turnustjeneste ved civilpolitiet (ikke det principielle); d) ministerielle skrivelser vedr. forflytninger og forfremmelser af politikredsenes politifuldmægtige; e) indkaldelse af skolecensorer; f) korrespondance vedr. de forskellige kurser; g) eksamensbeviser (findes på akterne); h) politimestrenes rejsetilladelser; i) assistancesager; j) rigspolitichefens egen telefonbog; k) time- og dagpenge (enkelte sager); l) skolediæter (enkelte sager); m) diæter ved udenlandsrejser (enkelte tilfælde); n) tilskud af politikasserne til foreningsrejser og møder (enkelte andragender); o) bestillingstillæg (enkelte andragender); p) vederlag for tjeneste på fridage og godtgørelse for mistet ferie; q) beklædningsgodtgørelse (enkelte tilfælde); r) erstatningssager vedr. personale inden for politiet; s) erstatningssager vedr. private personer, forsåvidt det drejer sig om mindre materielle skader, bortkomne effekter o. l., men ikke de øvrige sager, herunder sager vedr. skader på personer; t) fribefordring (de enkelte år – ikke det principielle); u) trykte formularer; v) andragender fra politimestrene om tildeling af cirkulærer; x) andragender om radioapparater til de enkelte politikredse; y) andragender om tjenestefrihed for polititjenestemænd i anledning af møder og generalforsamlinger; z) almindelige færdselssager (afhøring af danske statsborgere i anledning af færdselsuheld i udlandet og afhøring af udenlandske statsborgere i anledning af færdselsuheld i Danmark; æ) færdselstavlesager vedr. de enkelte politikredse; ø) ministerielle skrivelser vedr. ansættelse af politiadvokater; å) forskellige ansøgninger vedr. ansættelse i politiet; aa) færdselsstatistikmateriale.

Politiets efterretningstjeneste.

1. Politiets efterretningstjeneste bemyndiger 22. marts 1955 rigsarkivet at kassere det under rigspolitichefens afdeling for visum og fremmedsager opståede Dankartotek.

Brandforsikringsager.

1. Rigsarkivet bemyndiger 26. okt. 1949 justitsministeriet at lade den almindelige brandforsikring for landbygninger kassere 50 år gamle vur-

deringsforretninger vedrørende brandskadeopgørelser med vedlagte brandforhør.

2. Justitsministeriet bemyndiger 1. febr. 1951 rigsarkivet at kassere journaler over indkomne brandforhør fra købstæderne og landdistrikterne 1889-97 og 1899-1926.

Indenrigsministeriet

Kommunekontoret.

1. Kommunekontoret bemyndiger 30. juni 1939 rigsarkivet at foretage kassationer efter eget skøn i de fra nævnene under verdenskrigen afleverede arkivalier.
2. Rigsarkivet bemyndiger 9. nov. 1939 kontoret at kassere kvartalsindberetninger fra kredit- og hypoteksforeninger.

2. ekspeditionskontor.

1. Kontoret bemyndiger 11. maj 1928 rigsarkivet at kassere 5 år gamle bilag til sessionsregnskaberne.
2. Kontoret bemyndiger 19. april 1933 rigsarkivet at kassere samtlige sager vedr. udskrivningsvæsenets revision.

3. ekspeditionskontor.

1. Kontoret bemyndiger 13. sept. 1944 rigsarkivet at kassere de i rigsarkivet og landsarkiverne beroende eksemplarer af udskrivningsvæsenets lodtrækningslister. Fremtidig kan disse lister kasseres af kredsene efter 20 års forløb.
2. Kontoret bemyndiger 8. marts 1948 rigsarkivet at kassere af udskrivningsvæsenets sager:

a) protokoller og sager vedr. repartition; b) protokoller og sager vedr. lodtrækning og nummerbytning; c) notatprotokoller med tilhørende sager; d) samtlige tryksager, alt til og med årgang 1933.

Arbejds- og socialministeriet

Sekretariatet.

1. Ministeriet bemyndiger 20. dec. 1950 rigsarkivet at kassere sekretariatsager på fast journalnummer 15: fremsendelse af tryksager o. l. (Ministeriet vil fremtidig kassere disse sager inden afleveringen).

2. ekspeditionskontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 20. sept. 1949 kontoret at kassere samtlige 7-årige regnskabssager samt kopibøgerne, når de er 20 år gamle.

4. ekspeditionskontor.

1. Ministeriet bemyndiger 16. marts 1951 rigsarkivet at kassere alle sager – undtagen visdomsbogsager – på faste journalnumre 18, 24, 25, 54, 55 og 205 i årgangene 1933–1944. (Ministeriet vil fremtidig selv kassere disse sager inden afleveringen).

Ejendomsudvalget.

1. Boligministeriet bemyndiger 30. juni 1951 rigsarkivet at kassere ejendomsudvalgets journalsager og referater for årene 1943–46, dog således at en mindre del af dem bevares som prøver på sagernes karakter.

Statens civile luftværn. (Civilforsvarsstyrelsen).

1. Rigsarkivet bemyndiger 16. sept. 1948 statens civile luftværn at kassere 7 år gamle regnskabsbilag.
2. Rigsarkivet bemyndiger 13. juni 1952 civilforsvarsstyrelsen efter indhentet tilladelse af hovedrevisoratet at kassere regnskabsbilag 5 år efter udløbet af det regnskabsår, hvortil bilagene hører.
3. Rigsarkivet bemyndiger 16. maj 1952 civilforsvarsstyrelsen at foretage kassationer i de ældre årgange af journalsager omfattende perioden 1938–45.

Beskæftigelsescentralen.

1. Arbejds- og socialministeriet bemyndiger 9. maj 1953 rigsarkivet at kassere diverse sager vedr. beskæftigelseslejre, ungdomslejre og arbejds-tekniske skoler fra årene 1938 ff.:

a) kassejournaler, -kladder, -afstemninger og -bøger; b) lønningsbøger; c) deltagerprotokoller; d) husholdning; e) diverse oversigter; f) ugesedler fra alle lejre; g) attestationer fra teknologisk institut m. f. om deltagelse i kurser for arbejdsledige; h) korrespondancesager vedr. eleverne; i) månedsberetninger og arbejdsrapporter fra lejrene, indsendt til arbejds- og socialministeriet; j) kopier af lønningslister; k) køresedler; l) rekvisitionskopier; m) inventarfortegnelser; n) henvisningskort og -skrivelser; o) regnskabsbilag; p) deltagerkort; q) lægekort; r) ubeskrevne skemaer, diverse kopier m. m.

Direktoratet for arbejds- og fabriktilsynet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 2. okt. 1933 direktoratet at kassere:

a) protokoller og registre over dampkedler og lokomobiler 1871–1913; b) gebyrprotokoller 1897–1913; c) synsforretninger m. v. vedr. kedler kasserede i årene 1871–1913; d) kedelfortegnelser fra forskellige tilsynskredse 1890–1913; e) protokoller og registre over inspicerede arbejdssteder 1873–1913.

2. Rigsarkivet bemyndiger 24. juni 1940 direktoratet at kassere:

a) månedsberetninger til 1936; b) E-anmeldelser til 1934; c) motoranmeldelser til 1937.

3. Rigsarkivet bemyndiger 15. marts 1944 direktoratet at kassere: arkivalier vedr. dampkedler under offentligt tilsyn, som er udgået af tilsynet 1926-29.
4. Rigsarkivet bemyndiger 8. nov. 1944 direktoratet til af tilsynskredsens arkiver at kassere:
 - a) lister fra elektricitets- og gasværker samt motoranmeldelser, når de er 3 år gamle; b) oplysningsskemaer, der erstattes af nye, når oplysninger af betydning overføres til det nye skema; c) planer over lokaler samt mapper for A-D-bedrifter, der er nedlagt eller overført til E-bedrifter, når 3 år er gået, efter at bedriften er nedlagt; d) mapper for E-bedrifter; e) kedel-papirer, når 1 år er gået, siden kedlen er kasseret eller flyttet; f) fortegnelser over godkendte maskinværksteder, når ny fortegnelse foreligger; g) meddelelser om kedelbesigtigelse.
5. Rigsarkivet bemyndiger 10. april 1945 direktoratet at kassere: de fra fabriktilsynets Vejle kreds indsendte registre over dampkedler.
6. Rigsarkivet bemyndiger 26. sept. 1947 direktoratet at kassere: kedel-papirer, når de ikke længere har administrativ betydning.
7. Rigsarkivet bemyndiger 20. okt. 1948 direktoratet at kassere:
 - a) månedsberetninger fra fabriktilsynets kredse for årene 1937-42 med månedsregningsblanketter; b) bedriftskort for nedlagte virksomheder 1934-40; c) stamkort for årene 1929-40; d) antegnelser for årene 1940-43; e) gamle bedriftskort fra fabriktilsynets Odense og Åbenrå kredse; f) anmeldelser af tørvevirksomheder.
8. Rigsarkivet bemyndiger 22. dec. 1949 direktoratet at kassere i fabriktilsynskredsens arkiver:
 - a) mapper for nedlagte bagerier, når ovnene er fjernet; b) mapper for enkelte elevatorer, når stol og spil er fjernet; c) kartotek kort for kommunale maskinsynsmænd, når de er døde eller fyldt 70 år; d) skrivelser fra kommunalbestyrelserne til tilsynskredsene ang. valgte maskinsynsmænd, når legitimationen er udfærdiget; e) kedelbesigtigelsesrapporter, for så vidt der intet er fundet at bemærke ved besigtigelsen, under forudsætning af, at der uden på de enkelte kedlers omslag i kredsens arkiv gøres notat om besigtigelsen; f) meddelelser om ulykkestilfælde, når der er gået 2 år, og undersøgelse og indberetning til direktoratet har fundet sted.
9. Rigsarkivet bemyndiger 1. juli 1954 direktoratet at kassere følgende arkivalier:
 - a) 1 år gamle kladder til månedsberetninger; b) 1 år gamle lister fra el- og gasværker; c) 1 år gamle motoranmeldelser; d) oplysningsskemaer for virksomheder bortset fra bagerier; e) diverse planer over lokaler, der enten er ombygget eller nedlagt; f) mapper for A-D-bedrifter (d. v. s. virksomheder under fuldt fabriktilsyn) samt E-bedrifter, 1 år efter at virksomheden er nedlagt; g) papirer vedr. kasserede højtrykskedler samt 1 år gamle papirer vedr. fjernede lavtrykskedler; h) ulykkestilfældeformular 596 a kasseres, så snart undersøgelsen er afsluttet og formular 596 c indsendt til direktoratet. Genparten af 596 c kasseres, når virksomhedens mappe kasseres; i) fortegnelser over godkendte maskinværksteder kasseres, når ny foreligger; j) kontorkort kasseres, når virksomheden nedlægges. Rejsekort 3 år efter virksomhedens nedlæggelse; k) 1 år gamle kartotek kort for kommunale maskintilsynsmænd, når disse er fratrukket.

Statens udvandringskontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 21. febr. 1946 kontoret at kassere: kontrakter for direkte og indirekte trafik til oversøiske lande i tiden 1919–34.

Arbejdsdirektoratet.

1. Direktoratet bemyndiger 4. nov. 1948 rigsarkivet at kassere alle tidligere afleverede sager med undtagelse af gruppen: anvisningssager.
2. Rigsarkivet bemyndiger 17. nov. 1948 direktoratet at kassere:

a) C-sager vedr. dispensation til statsanerkendte arbejdsløshedskasser ang. 10-måneders bestemmelsen; b) D-sager vedr. klager o. lign. 1907–20; c) G-sager vedr. understøttelse fra fortsættelseskasser; d) I-sager vedr. alimenter; e) K-sager vedr. kontrolsteder; f) X-sager vedr. understøttelse i henhold til nu ophævede ekstraordinære arbejdsløshedslove; g) Ø-sager vedr. tilhold for medlemmer af tjenernes arbejdsløshedskasse om ikke at være medhjælper; h) N-sager 1933–37 vedr. nødhjælpsarbejder og tilskuds-skrivelser fra direktoratet.

3. Rigsarkivet bemyndiger 20. dec. 1950 direktoratet at kassere sager af grupperne:

a) AFRD: vedr. regnskabs-sager for de enkelte arbejdsløshedskasser og arbejdsfordelingskasser; b) AK: vedr. arbejdskortordningen; c) AL: vedr. beregning af lønmodtagerbidrag (løntillæg) til arbejdsløshedsfonden (lov 23/9 1940); d) Ar: indberetninger om medlemmer, der søger aldersrente (til 1948); e) D: klager og lign. vedr. enkelte medlemmer (1920–35); f) DF: vedr. godkendelse af arbejdsfordelingsordninger; g) Eb 1–33 (m. undernumre): vedr. klager, forespørgsler; indberetning o. l. vedr. anvisningskontorenes daglige virksomhed; h) Ec: vedr. henvendelser fra kabinetssekretariatet om anvisning af arbejde til visse personer (indtil 1945); i) Ed: vedr. anvisningskontorenes ugentlige statistik; j) Ef: vedr. oprettelse og nedlæggelse af arbejdsløshedskasseafdelinger; k) H: vedr. fortegnelser over medlemmer af arbejdsløshedskasserne (til 1945); l) I: vedr. indrejse- og arbejdstilladelse-sager (til 1945); m) Ir: vedr. indberetninger om medlemmer, der søger invaliderente (til 1945); n) K: vedr. kontrolsteder o. l. (til 1945); o) L: vedr. lærlingeforhold; p) N: vedr. tilskudsskr. og klager vedr. beskæftigelsesforanstaltninger; q) Sk: vedr. tilskud til oprettelse af kursus for arbejdsløse (til 1945); r) SRa-b: vedr. refusion af understøttelse til deltagelse på højskole og kursus for arbejdsløse; s) T: vedr. Tysklandsarbejdere; t) X: vedr. ekstraordinære arbejdsløshedslove; u) Z: vedr. tilskud til ikke-anerkendte fortsættelseskasser; v) Æ: vedr. kontrol med havnearbejdere; x) Ø: vedr. tilhold for medlemmer af tjenernes arbejdsløshedskasse.

Desuden gives generel kassationstilladelse for:

a) Ar-sager; b) I-sager; c) Ir-sager og sager om bevilget understøttelse til arbejdsløse på skole, efterhånden som de pågældende sager ikke har aktuel eller fremtidig interesse for direktoratet.

4. Rigsarkivet bemyndiger 30. juni 1955 arbejdsdirektoratet at kassere:

a) afsluttede sager vedr. klager fra arbejdsløshedskassemedlemmer ang. medlems- og understøttelsesret i arbejdsløshedsforsikringen, når sagerne er 10 år gamle; b) afsluttede sager vedr. understøttelsesretten for medlemmer, der har fået tilsendt invaliderente, eller som på grund af nedsat erhvervs-evne af det offentlige erholder udbetalt en understøttelse, der i omfang og varighed kan sidestilles med invaliderente, når sagerne er 5 år gamle.

Direktoratet for sygekassevæsenet.

1. Rigsarkivet bemyndiger efter mundtlig aftale i 1948 direktoratet at kassere:
a) materiale vedr. valg til sygekassenævnet; b) 10 år gamle sager vedr. bedømmelse af ubemidlethed (folkeforsikringslovens § 8); c) sager vedr. helbredsbetingelserne for optagelse i sygekasse, forsåvidt de ligger forud for 1. okt. 1933 (folkeforsikringslovens § 7).

Statens udvandringskontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 21. febr. 1946 kontoret at kassere passagerkontrakter 1919–34¹.
2. Udvandringskontoret bemyndiger rigsarkivet at kassere i sager vedr. de i Tyskland og Norge under besættelsen midlertidigt beskæftigede danske arbejdere.

Ministeriet for industri, handel og søfart m. m.**Ministeriet for industri, handel og søfart.**

1. Ministeriet bemyndiger 22. dec. 1924 rigsarkivet at kassere:
a) kvartalsindberetninger gennem amterne fra retsbetjentene om de i deres jurisdiktioner indtrufne strandinger; b) udskrifter af retsprotokoller indeholdende søforklaringer og søforhør vedr. søulykker, fra årene 1894–1908.
2. Ministeriet bemyndiger 19. dec. 1940 rigsarkivet at kassere:
a) J. nr. 61¹–1172/1922 og 61¹–212/23 (importtilladelser for fodtøj); b) J. nr. 68¹–736/1922 og 68¹–102/1923 (importtilladelser for cigarer og cigarillos).
3. Rigsarkivet bemyndiger 20. jan. 1941 ministeriet at kassere:
a) legalisationer, hovedsagelig af translatørers underskrift (j. nr. 5 med undernumre); b) sager vedr. rejseunderstøttelser til unge handelsmænd (j. nr. 22 med undernumre); c) sager vedr. kursusunderstøttelser til handelskolelærere (j. nr. 23 med undernumre); d) ansøgninger fra handelsskoleelever om understøttelse (j. nr. 25, 25a og 25b med undernumre); e) ansøgninger fra tekniske skoler om statstilskud (j. nr. 42–44 med undernumre); f) ansøgninger om understøttelse til elever på tekniske skoler (j. nr. 45 med undernumre); g) sager vedr. tekniske lærerkursus (j. nr. 46 med undernumre); h) sager vedr. rejseunderstøttelser til håndværkssvende (j. nr. 51 med undernumre); i) sager vedr. rejseunderstøttelser til håndværksmestre (j. nr. 52–53); j) regnskabsberetninger fra vejere og målere (j. nr. 54 med undernumre); k) indberetninger fra politimestrene om foretaget eftersyn af redskaber til brug ved vejning og måling (j. nr. 54a med undernumre).
4. Rigsarkivet bemyndiger 29. sept. 1950 ministeriet at kassere neden nævnte grupper i årgangene 1935 og 1937, dog med undtagelse af sager af principiel eller almindelig karakter. Endvidere tillades det at udvide kassationen efter disse retningslinjer også til de øvrige årgange af journalsager.

a) 4: ansættelsessager, der ikke har ført til ansættelse; b) 5: diverse legislationer; c) 6: finanslov; d) 7: tillægsbevillingslov; e) 8: regnskabssager; f) 9: stående anvisninger; g) 10: kontorhold; h) 11: valutasafer (im- og eksport, varebytteforretninger); i) 12: medhjælp; j) 13: told og afgifter; k) 22: understøttelse til unge handelsmænd, rejser; l) 23: handelsskolelærere, feriekursus; m) 24: driftstilskud til handelsskoler; n) 25a: elever på højere handelsskoler; o) 25b: landhandelslæringer; p) 29: industriel landvinding; q) 31: skotøjsordningen; r) 33: fondsbørssager (meddelelser vedr. papirers optagelse til notering); s) 34: kartoffelmelsordningen (tildeling, im- og eksport af stivelsesholdige produkter); t) 40: ansøgninger om motorlån (maskinlån); u) 41: bevilgede motorlån (maskinlån). Lånet afviklet; v) 42: tekniske skoler (driftstilskud); x) 43: tekniske skoler (almendannende art); y) 44: tilskud til undervisningsmidler; z) 45: tekniske skoler, elevunderstøttelser; æ) 46: tekniske lærerkursus; ø) 51: tilskud til studierejser for håndværkere; å) 52: tilskud til studierejser for håndværksmestre i indland; aa) 53: tilskud til studierejser for håndværksmestre i udland; bb) 54: vejeres og måleres regnskaber; cc) 54a: eftersyn af vejeres og måleres redskaber; dd) 57: udstillinger i udlandet; ee) 63: indberetninger fra udlandet vedr. bank- og valutaforhold, erhvervs- og økonomiske forhold; ff) 64: indberetninger fra udlandet vedr. ind- og udførselsbestemmelser; gg) 66: lån til håndværkere og industridrivende (lånet afviklet); hh) 68: opholds- og arbejdstilladelser; ii) 69: fremmede landes indbyrdes handelstraktater; jj) 73: fremmede landes toldbestemmelser; kk) 77: ind- og udførsel af guld; ll) 81: sukkerordningen, im- og eksport; mm) 85–699: løse numre; nn) 709: tilladelser til at føre mesterbetegnelse; oo) 719: Sovjet. Indberetninger jfr. 63: pp) 720–899: løse numre; qq) 950: spiritus- og gærordningen.

Endvidere tillades kassation af visse sager journaliseret under institutionssagerne, nemlig hovedgrupperne: 14, 18, 20, 29, 36, 38, 49, 70 og 80.

5. Rigsarkivet bemyndiger 7. marts 1951 ministeriet at kassere følgende grupper af sager fra dets 3. afdeling (søfartssager), dog ikke sager af almindelig eller principiel karakter:

a) 2001: reglement for ordens overholdelse i havne; b) 2001A; broreglementer; c) 2002: havne- og brotakster; d) 2006: finanslov; e) 2007: tillægsbevilling; f) 2008: regnskabssager; g) 2009: stående anvisninger; h) 2011: yachtflag; i) 2015: fremmede skibslistes; j) 2038: overskibsinspektoratet; k) 2041: overtrædelse af sønæringslovens bestemmelser; l) 2042: navigationsvæsenet; m) 2044: maskinistvæsenet; n) 2045: medhjælp, kontorholdskassen; o) 2047: handels- og skibsfartraktater; p) 2048: toldbestemmelser; q) 2049: ind- og udførselsbestemmelser; r) 2050: lån til sejlskibe; s) 2051: sømandsloven; t) 2052: konventioner; u) 2057–2060: isbrydere; v) 2062: prøvekammeret i København; x) 2065: dispensationer fra synsprøvebestemmelser; y) 2067: statens skoleskib »Danmark«.

Endvidere af krisesager fra årene 1933 ff. følgende grupper:

a) 1001: benzin; b) 1002: krisesager (diverse grupper); c) 1012: brændsel; d) 1012A: generatorbrænde; e) 1012B: generatortørv; f) 1015: varmt vand; g) 1016: olie, petroleum; h) 1024C: gummi; i) 1024D: metaller; j) 1024T: kødordningen; k) 1024X: kartoffelrabatkort; l) 1025: elektricitetsforsyningen; m) 1032: automobilgummi; n) 1035: rabatkort for manufakturvarer; o) 1039: sæbe; p) 1040: sukker; q) 1043: motorkøretøjer; r) 1044: cyklegummi; s) 1045: tobak; t) 1056: spædbørnsudstyr; u) 1057: strømper; v) 1060: papirordningen; x) 2018: førerskifte; c) 2020: kystskippere; z) 2021: sætteskippere; æ) 2022: skibsførere; ø) 2023: styrmænd; å) 2024: motorpassere; aa) 2025:

maskinpassere; bb) 2026: maskinmestre af 3. klasse (undermestre); cc) 2027: maskinmestre af 2. klasse; dd) 2028: maskinmestre af 1. klasse; ee) 2029: fiskeskippere af 2. klasse (bedstemænd); ff) 2030: fiskeskippere af 1. klasse; gg) 2031: lystsejlere; hh) 2032: søulykker (dog undtaget sager vedr. store forlis med tab af menneskeliv); ii) 2033: ulykker ved losning af skibe her i landet; jj) 2034; kk) 2035: søulykkestatistik; ll) 2039: dispensation fra navigatøraftigten; mm) 2040: udstillinger; nn) 2043: dispensation fra navigationsloven (styrmandseksamen); oo) 2055: optagelser i skibsregisteret (nationalitetstestifikater); pp) 2063: syge søfolk (hjemsendelse).

6. Rigsarkivet bemyndiger 17. maj 1951 ministeriet at kassere følgende grupper af sager, dog med undtagelse af sager af principiel eller almindelig karakter, samt enkelte andre nærmere specificerede arter af sager:
 - a) 1: dispensation fra lov om nedsættelse af renten i banker og sparekasser;
 - b) 2: krisefond-sager om lån til kommuner til løbende udgifter; c) 2013: bøder; d) 2016: forholdsregler til skibsfartens betryggelse; e) 2017: mønstringsvæsenet; f) 2036: skibsregistreringskontoret.
7. Rigsarkivet bemyndiger 9. nov. 1951 ministeriet at kassere ensartede ekspeditioner i grupperne:
 - a) 32: fondsbørssager (veksellerere); b) 1028: smør- og margarineordningen.
8. Rigsarkivet bemyndiger 30. april 1952 ministeriet at kassere følgende grupper af sager, dog med undtagelse af sager af principiel eller almindelig karakter, samt enkelte andre nærmere specificerede sager:
 - a) 3001: sager vedr. regler for sejlads i fjernere farvande (sager vedr. Østersøen, Kattegat og Vesterhavet m. v. bevares); b) 3003: udstedelse af nationalitets- og registreringscertifikater; c) 3004: køb og salg af skibe fra udlandet; d) 3005: bekendtgørelser og foranstaltninger vedr. skibsfarten (sager vedr. viderebefordring af bekendtgørelser o. l. fra andre ministerier); e) 3005¹⁵: hovedsag vedr. sejlavisninger. (Alle koncepter til meddelelser om lukning og åbning af sejlruiter bevares, hvorimod alle koncepter til pengeanvisninger o. l. i sagen kan kasseres; f) 3005^{15A}: overtrædelser af sejlavisninger (nogle typiske og alle vigtigere sager bevares, resten kasseres); g) 3005^{15B}: ansættelse af personer til udlevering af sejlavisninger; h) 3006: fragtnævnet (alle vigtigere sager efter ministeriets skøn bevares, resten kasseres); i) 3007^{2A}: overførsel her til landet af hyretilgodehavender; j) 3007^{11A}: udbetaling af hyre til søfolk, der fratræder tjenesten i henhold til telegrafisk instruks af 18. april 1941; k) 3008: forskellige lande. Indberetninger o. l. sager, der kun er ren kommunikering af meddelelser fra udenrigsministeriet, kan kasseres, resten bevares; l) 3009¹⁻¹⁰: skibes bemanding; m) 3009^{11-ud}: salg af skibe til udlandet (alt kasseres med undtagelse af sager, hvori den tyske værnemagt er impliceret, sager vedr. salg af større skibe og sager af særlig opsigtsvækkende karakter; n) 3010^{52A}: erstatninger efter krigsulykkesforsikringsloven m. v.; o) 3011: lån til søfolks pårørende (når ministeriets regnskaber bevares); p) 3012: udbetaling af erstatninger til danske søfolk for mistede ejendele (når regnskaberne herover bevares); q) 3013: tilskud til istandsættelsesarbejder og forbedringer m. m. vedr. skibe; r) 3014: lån til danske søfolk, der har gjort tjeneste om bord i danske af fremmede stater rekvirerede skibe; s) 3015: indberetninger, især vedr. danske søfolks død i udlandet (sager vedr. under krigen forulykkede søfolk bevares dog); t) 3015^{90B}: hjemførsel af pensionsbeløb. Afvikling af præmierestancerne; u) 3020: erstatning til omkomne søfolks pårørende for mistede ejendele; v) 3021: afvikling. Tilbagegivelse af beslaglagte skibe. (Sager af historisk værdi bevares); x) 3022: forbud mod ophugning, ombytning eller forandring af danske skibe; y) 3026:

feriegodtgørelser (med undtagelse af skemaer og referater); z) 3027: erstatninger efter § 6 i lov nr. 355 af 20/7 1945; æ) 3028: afregningsloven af 12/7 1946 §§ 1–5; ø) 3029: afregningsloven af 12/7 1946 § 6 (med undtagelse af skemaer og referater); å) 3030: afregning af effekterstatningssummer (§ 7).

9. Rigsarkivet bemyndiger 20. maj 1954 ministeriet at kassere:

a) fast nr. 27: sager vedr. handel med gødnings- og foderstoffer (lov af 26/3 1898); b) fast nr. 29 (for årene 1910–25): henvendelser fra visse myndigheder om tilsendelse af blanketter til anmeldelse til handelsregisteret.

Direktoratet for vareforsyning.

1. Rigsarkivet bemyndiger 29. maj 1947 direktoratet at kassere alle sager, der angår enkelte personers og firmaers tildelinger og ansøgning herom.

Prisdirektoratet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 16. marts 1948 prisdirektoratet at kassere:

a) sager ang. dispensationer fra prisstoppet af 1940 med undtagelse af sådanne, som skønnes at være af generel, principiel eller historisk interesse; b) alle 5 år gamle journalsager med undtagelse af sekretariatssager, registersager, sager vedr. maksimalordninger, sager hvorefter der er anlagt retssag, værnemagersager, korrespondance med ministerierne, sager der indeholder regnskaber, ansøgninger om stillinger under direktoratet og alle principielle sager.

2. Rigsarkivet bemyndiger 27. sept. 1949 prisdirektoratet at udskille og kassere rykkerskrivelser til og fra direktoratet, bekræftelser af møder og rene ekspeditionsskrivelser samt sager, i hvilke der er rejst tiltale, men hvor der i sagen kun findes rent formelle skrivelser. Endvidere bemyndiges direktoratet at udskille regnskaber af sagerne og henlægge dem branchevis, samt at kassere resten af sagen og endelig at kassere sådanne regnskaber, der ikke lader sig indordne under nogen bestemt kategori, ikke har principiel betydning og i det hele taget ikke er af en sådan art, at de vil kunne lægges til grund for generelle slutninger om økonomiske tilstande under bestemte forhold.

Direktoratet for patent- og varemærkevæsenet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 30. nov. 1951 direktoratet at kassere alle udenlandske patentansøgninger 15 år efter, at patentet er udløbet, eller efter, at ansøgningen er afslået, dog med undtagelse af sager, der er eller har været normative, og af sager, der angår særlig vigtige opfindelser eller er indsendt af eller for almindelig kendte opfindere.

Skibsregistreringskontoret.

1. Rigsarkivet bemyndiger 20. dec. 1949 kontoret at kassere 20 år gamle sager vedrørende udslettede skibe, dog med undtagelse af principielle sager.

Uldnævnet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 1. juli 1947 uldnævnet at kassere sine arkivalier, når de ikke længere har administrativ betydning.

Justervæsenet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 17. sept. 1936 justervæsenet at kassere bestillinger fra forhandlere, memorialer, kopibøger vedr. regninger, kassekladder og diverse bøger af mindre vigtig art indtil 1930.
2. Justervæsenet bemyndiger 22. januar 1952 rigsarkivet at kassere en række modtagne protokoller, dog med undtagelse af hoved- og kassebøger samt brevkopibøger.

Navigationsdirektoratet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 21. nov. 1953 direktoratet at kassere navigationsdirektoratets regnskabsbilag for 1922/25 og navigationsskolernes regnskabsbilag for 1931/50, når de er 7 år gamle.

Statsprøveanstalten.

1. Rigsarkivet bemyndiger 11. maj 1954 statsprøveanstalten at kassere:
a) kassebøger 1896–1930; b) modtagne regninger; c) indtægtsanvisningsbøger 1910–40; d) statusbog 1897–1909; e) journaler 1896–1912 (vedr. regnskab); f) konteringsbøger 1896–1901 (vedr. regnskabet); g) kladdebog 1896–1901; h) kopibøger over afsendte regninger 1896–1940; i) modtagne skrivelser 1896–1920 (i mapper).

Banktilsynet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 3. maj 1955 banktilsynet at kassere:
a) trykmanuskript m. v. for banktilsynets årlige beretninger; b) trykmanuskript for de statistiske oplysninger i »Statistiske Efterretninger«; c) tilsynets arbejdschemaer I, III og V samt indsendte trykte årsregnskaber; d) engagementsskemaer.

Ministeriet for offentlige arbejder m. m.**Ministeriet for offentlige arbejder.**

1. Ministeriet bemyndiger 6. marts 1925 rigsarkivet at kassere: 5 år gamle bilag til regnskaberne over udgifter ved afholdelse af ekspropriationsforretninger, opmålinger og taksationer m. v.

2. Ministeriet bemyndiger 6. marts 1942 rigsarkivet at kassere: 5 år gamle motorafgiftssager.
3. Ministeriet bemyndiger 1. maj 1943 rigsarkivet at kassere: lønningsforsku­dssager 1902–07 (j. nr. 3000 med undernumre).
4. Ministeriet bemyndiger 24. maj 1943 rigsarkivet at kassere: regnskaber med bilag vedr. udgifter til tilsynsførende ingeniørers diæter og kontorhold 1862–75.
5. Ministeriet bemyndiger 25. juni 1953 rigsarkivet at kassere de i jernbanesagerne for årene 1918–46 beroende talrige regnskabsbilag, når de er 5 år gamle.

Generaldirektoratet for statsbanerne.

1. Rigsarkivet bemyndiger 28. april 1921 generaldirektoratet at kassere: diverse materiale fra statsbanernes statistiske kontor for tiden 1896–1918.
2. Rigsarkivet bemyndiger 15. sept. 1921 generaldirektoratet at kassere: efter 3 års forløb: lokomotivførerrapporter og kilometerjournaler og efter 1 års forløb: brændsels- og olierekvisitioner.
3. Rigsarkivet bemyndiger 17. nov. 1921 generaldirektoratet at kassere: efter 4 års forløb: godsekspeditionernes afregningsbøger med vognmændene og efter 5 års forløb: kvitteringsbøger for udleverede fragtbreve samt kørelister.
4. Rigsarkivet bemyndiger 1. maj 1924 generaldirektoratet at kassere: 1. og 2. distrikts journaler fra 1877–99 og kopibøger 1870–99.
5. Rigsarkivet bemyndiger 19. nov. 1924 generaldirektoratet at kassere: en række ældre bogholderimateriale.
6. Rigsarkivet bemyndiger 6. dec. 1924 generaldirektoratet at kassere: diverse regnskabsmateriale efter 20 – 1/3 års forløb.
7. Rigsarkivet bemyndiger 14. nov. 1927 generaldirektoratet efter 10 års forløb at kassere: en række sager i personalafdelingens arkiv.
8. Rigsarkivet bemyndiger 30. okt. 1931 generaldirektoratet efter 40 – 3 års forløb at kassere: en række sager i maskinafdelingens arkiv.
9. Generaldirektoratet bemyndiger 12. juni 1947 rigsarkivet efter eget skøn at kassere inden for generaldirektoratets ældre arkivalier. Rigsarkivet kasserer herefter alle sager yngre end 1852 vedr. kulkøb, reparationer, desinfektioner, fribefordringer, installationer af gas, elektriske ledninger, telegrafledninger og vandrør samt ledforsømmelser.
10. Rigsarkivet bemyndiger 22. okt. 1948 generaldirektoratet efter nærmere angivne tidsfrister at kassere følgende arter sager i personalkontorets arkiv:
 - a) straffesager; b) kautionssager; c) pensionssager; d) rangeruheldssager med undtagelse af større ulykker; e) fribefordringssager uden principiel betydning; f) sager om udnævnelse til kgl. vejer og måler; g) klager over perso­nalet; h) avisudklip; i) regnskaber for dragerpensionskassen; j) lønningsforsku­dssager; k) sygefradragssager.

11. Generaldirektoratet bemyndiger 16. juni 1950 rigsarkivet efter eget skøn at kassere i »det tekniske kontors arkiv«. Rigsarkivet kasserer herefter:
 - a) sager ang. patenter, som statsbanerne erklærer sig uinteresserede i;
 - b) regninger på opmålinger;
 - c) bevogtningssager;
 - d) sager ang. annoncering;
 - e) licitationsager;
 - f) udligningssager;
 - g) permissionssager;
 - h) sager ang. brandskader;
 - i) arbejdsrapporter;
 - j) sager ang. mindre udvidelser af bygninger og banelegeme (alle sager vedr. sporudvidelser af blot lidt større omfang bevares dog; her som i alle andre grupper bevares alt, hvad der angår erhvervelse eller afståelse af fast ejendom);
 - k) kontorholdssager;
 - l) sager ang. grus, sand og brosten;
 - m) mindre sager ang. veje, tilkørsler og pladsreguleringer;
 - n) signalsager;
 - o) sager ang. reparationer;
 - p) assurancesager;
 - q) inventarsager;
 - r) mindre sager vedr. landgangsbroer, kajer, færgemateriel o. l.
12. Rigsarkivet bemyndiger 5. marts 1951 generaldirektoratet at aflevere kassebøger for årene 1870–1927 fra kassekontoret i Århus samt forskellige kassebøger fra de jysk-fynske jernbaners sygekasse til rigsarkivet, hvor de efter en gennemgang vil blive kasseret.
13. Rigsarkivet bemyndiger 9. jan. 1953 generaldirektoratet at kassere en række arkivalier i tarif- og regnskabsafdelingens arkiv (journaler og sager af principiel betydning bevares).
14. Rigsarkivet bemyndiger 19. febr. 1953 generaldirektoratet at kassere en række arkivalier i bogholderikontoret.
15. Generaldirektoratet bemyndiger 4. okt. 1955 rigsarkivet at kassere, hvad der skønnes uden historisk interesse i oberst Hedemanns arkiv.

Generaldirektoratet for post- og telegrafvæsenet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 15. sept. 1934 generaldirektoratet at lade samtlige post- og telegrafkontorer kassere deres arkivalier fra tiden 1880–1923 og fremtidig at kassere deres arkivalier, når de er 10 år gamle.
2. Rigsarkivet bemyndiger 30. nov. 1936 generaldirektoratet at kassere: en række arkivalier fra telegrafdirektoratets regnskabsafdeling, postvæsenets bogholderkontor og reklamationskontoret. Endvidere kasseres tableauer og frimærkejournaler.
3. Rigsarkivet foreslår 5. maj 1955 generaldirektoratet at kassere de såkaldte historiske telegrammer fra 1903–47, hvilket generaldirektoratet går ind på (skriv. 18/10 1955).

Tilsynet med privatbanerne.

1. Rigsarkivet bemyndiger 11. okt. 1950 tilsynet at kassere:
 - a) diverse korrespondance etc. med de enkelte privatbaner og sporveje fra årene 1939–50 vedr. fordeling af rationerede brændstoffer og smøremidler samt jern og andre metaller;
 - b) salg af røgkammersod;
 - c) tildeling af generatorer;
 - d) mørklægning;
 - e) køreplaner;
 - f) levering af belysningsindretninger.

Vejdirektoratet.

1. Vejdirektoratet tillader 7. nov. 1951 rigsarkivet at kassere:
a) konceptregnskaber for vejkontrollen i Jylland 1867–85; b) koncept-penge-regnskaber for den samlede vejkontrol 1868–1910; c) diverse sager om understøttelser til afskedigede vejopsynsmænd og deres enker.

Landbrugsministeriet**Landvæsenskontoret.**

1. Landbrugsministeriet bemyndiger 21. juli 1952 rigsarkivet at kassere sager vedr. driftslån tilsagt mindre landbrugere i henhold til lov nr. 166 af 20. marts 1918 samt husdyrsager 1941–47.

Domænekontoret.

1. Rigsarkivet bemyndiger 30. jan. 1925 domænekontoret at kassere: ældre sager vedr. skoveffektsalg, vildtsalg, porto- og telefonregninger samt sager vedr. dyrtidstillæg og understøttelser til statsskovenes underbetjente.

Direktoratet for statsskovbruget.

1. Rigsarkivet bemyndiger 13. marts 1942 direktoratet for statsskovbruget at kassere følgende sager:

Efter 2 års forløb:

a) skovdistrikternes indstillinger om indtægtsordrer og udgiftsordrer til skovkasserne med undtagelse af sådanne, der vedrører lejemål, arealafståelser o. lign.; b) korrespondancesager vedr. mellemværende med skovkasserne, der ikke vedrører revisionen; c) sager vedr. fraværelse, der ikke medfører konstitution.

Efter 7 års forløb:

a) korrespondancesager vedr. mindre fester, møder, kørsel o. lign.; b) sygehjælp og understøttelser; c) prismeddelelser; d) indsamling af brænde, mos, kogler o. lign., der ikke længere har gyldighed.

Efter 15 års forløb:

a) korrespondancesager vedr. snekastning; b) protokol over eftersyn af underbetjente steder og korrespondance herom; c) handelskorrespondance, dog ikke vedr. større handler; d) underhåndensalgsprotokoller og regnskaber.

2. Rigsarkivet bemyndiger 18. nov. 1942 direktoratet for statsskovbruget at kassere: skovkasseregnskaberne. For fremtiden bevares: det originale regnskab, antegnelserne, alle hovedbilag samt underbilagene vedr. deputater, kultur- og planteskolearbejde og vildtsalg.

Veterinærdirektoratet.

1. Rigsarkivet bemyndiger 5. maj 1947 veterinærdirektoratet at kassere:
a) alle sager vedr. mund- og klovsygeepidemien 1937–40, bortset fra erstatningssagerne; b) alle indberetninger fra kommunalbestyrelserne om resultaterne af bekæmpelsen af oksebremselarver; c) de såkaldte »Hesteattester« (kopier); d) tryksager uden administrativ betydning.
Endvidere kan en række besete indberetninger om smitsomme kvægsygdomme kasseres.
2. Rigsarkivet bemyndiger 1. juni 1949 veterinærdirektoratet at kassere ansøgninger og ekspeditionsblanketter indgivet i anledning af lov af 15. marts 1939 om erstatning for dyr, der dør som følge af mund- og klovsyge samt erstatning til de kreaturejere, der er hårdt ramt af mund- og klovsyge.

Fiskeridirektoratet.

1. Fiskeridirektoratet bemyndiger 7. marts 1945 rigsarkivet at kassere: sager ang. tilskud til redskaber 1932 og redskabslån 1933.
2. Fiskeriministeriet bemyndiger 6. dec. 1948 rigsarkivet at kassere: sager ang. tilskud til redskaber 1936 og 1937–39.
3. Fiskeriministeriet bemyndiger 30. jan. 1951 rigsarkivet at kassere:
a) sager vedr. redskabslån 1940; b) fiskerireguleringssager 1936–38 (specifikation over de enkelte fiskeeksportørers udførsel).

Statens jordlovsudvalg.

1. Rigsarkivet bemyndiger 8. jan. 1945 statens jordlovsudvalg at kassere:
a) kvitteringer for byggelån udbetalt af jordfonden; b) kontouddrag fra postgirokontoen; c) kassebilag til jordlovsudvalgets regnskaber. Fra 1. april 1941 afleveres alt regnskabsmateriale til 3. hovedrevisorat.
2. Udvalget bemyndiger 16. dec. 1950 rigsarkivet at kassere en kommode indeholdende jordprøver fra Store Vildmose.
3. Udvalget bemyndiger 9. jan. 1951 rigsarkivet at kassere istandsættelses-sager gl. lov L.A. 1941/42 og 1942/43.

Brødkornskontoret for indenlandsk korn.

1. Rigsarkivet bemyndiger 8. maj 1944 brødkornskontoret for indenlandsk korn at kassere forskelligt bogholderimateriale, fragtbreve og halv-månedlige rapporter m. v.
2. Rigsarkivet bemyndiger 15. nov. 1950 kontoret – med undtagelse af driftsregnskaber med bilag og bemærkninger 1940–50, statusbøger og personalebog – at kassere hele sit arkiv, nemlig:
a) korrespondance med landbrugsministeriet; b) afregninger med lagrene; c) kontraktkopier med lagre; d) advis'er; e) dublet-kopier af alle udgåede breve; f) udskrifter af alle kendelsesprotokoller; g) ekstrakter af arbitragekendelser; h) direktionskorrespondance; i) hovedbogholderi for samtlige høstår (ruf-system).

Ejendoms- og udlånskontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 27. febr. 1947 kontoret at kassere bygningsjournalsager vedr. tilskud til istandsættelse af bygninger på landet i henhold til lov af 31. okt. 1940.
2. Ministeriet bemyndiger 19. jan. 1951 rigsarkivet at kassere alle sager vedr. lån til tørkeramte landmænd i henhold til lov nr. 214 af 23. maj 1942 (RLJ-sager).
3. Ministeriet bemyndiger 20. marts 1951 rigsarkivet at kassere alle sager vedrørende lån ydet i henhold til lov nr. 563 af 31. oktober 1940 om istandsættelse m. v. af bygninger på landet (By-sager).
4. Rigsarkivet bemyndiger 9. aug. 1951 ministeriet at kassere hovedparten af sagerne vedrørende administrationen af lov nr. 339 af 8. juli 1943 med senere tillægslove angående tinglysning af skøder på landbrugs-ejendomme uden for de sønderjyske landsdele.
5. Ministeriet bemyndiger 1. febr. 1954 rigsarkivet at kassere sager vedr. lån ydet i henhold til lov nr. 57 af 28. febr. 1942 om istandsættelse m. v. af bygninger på landet.

Landbrugsministeriets tilsynsførende med brunkulsproduktionen.

1. Rigsarkivet bemyndiger 3. marts 1944 den tilsynsførende efter 1 års forløb at kassere indsendte følgesedler ved salg af brunkul.

Andelsslagteriernes fælleskontor.

1. Rigsarkivet bemyndiger 8. okt. 1946 kontoret at kassere: alt materiale vedr. svinereguleringen med undtagelse af materialet fra et enkelt sogn og listen over de private slagtermestre i landet, der var inddraget under ordningen.

Kirkeministeriet

1. Kirkeministeriet bemyndiger 23. april 1945 rigsarkivet at kassere: journalsager vedr. portorefusion for årene 1849–1900.
2. Kirkeministeriet bemyndiger 2. okt. 1947 rigsarkivet at kassere: bilag til stiftsøvrighedernes regnskaber 1850–1924.

Undervisningsministeriet**Universitetskvæsturen.**

1. Rigsarkivet bemyndiger 24. maj 1927 universitetskvæsturen at kassere: udgiftsbilagene til universitetets kasseregnskaber 1849–99.
2. Rigsarkivet bemyndiger 13. okt. 1933 universitetskvæsturen at kassere: udgiftsbilagene til universitetskasseregnskaber for årene 1900–13 om-

fattende universitetet, polyteknisk læreanstalt, kommunitet og Sorø akademi. For fremtiden må alle 20 år gamle bilag kasseres.

3. Kurator ved Københavns universitet bemyndiger 23. sept. 1946 rigsarkivet at kassere: samtlige fra universitetskvæsturen afleverede 7 år gamle regnskabsbilag. Undtaget fra kassation er alle bilag og regnskaber, der vedrører finanslovens § 26 (bevægelser på statens statuskonto), da der blandt disse findes regnskaber og kvitteringer samt tilbud fra håndværksfirmaer vedr. opførelse, udvidelse og erhvervelse af ejendomme under Københavns universitets regnskabsområde.

Danmarks tandlægehøjskole.

1. Rigsarkivet bemyndiger 29. april 1953 tandlægehøjskolen at kassere sådanne journaler, der er uden administrativ eller videnskabelig interesse.

Hans Majestæt Kongens intendantur

Hans Majestæt Kongens intendantur.

1. Rigsarkivet meddeler 31. okt. 1933 intendanturen, at man i henhold til mundtlig bemyndigelse har kasseret: en række bilag til civillistens kasseregnskaber for perioden 1870–1906.
2. Intendanturen bemyndiger telefonisk 10. marts 1948 rigsarkivet at kassere: ansøgninger om understøttelser 1906–24. Samtidig kasseres sager vedr. kejseren og kejserinden af Rusland, dronning Alexandra af England, hertuginde Thyra af Cumberland og kong Georg af Grækenland, da disse ligeledes er understøttelsessager.

Den kgl. staldetat.

1. Staldetaten bemyndiger 1950 telefonisk rigsarkivet at kassere: en række pakker indeholdende fourageregnskaber, forarbejder til budget, koncepter og løse regninger.

Diverse

Revisionsudvalget for tyske betalinger.

1. Rigsarkivet bemyndiger 8. okt. 1948 revisionsudvalget at kassere: de arkivalier, der er blevet tilbage, efter at rigsarkivet har frataget, hvad det ønsker at modtage.
2. Rigsarkivet bemyndiger 20. juli 1955 revisionsudvalget at kassere:
 - a) udenrigsministeriets kommitterede i industrisager's gamle arkiv i det omfang det ikke længere har interesse for de egentlige tilbagebetalingssager;
 - b) H. K. P.-arkivet; c) køresedler med undtagelse af enkelte prøver.

Revisionskomiteen vedrørende regnskabsmaterialet fra den danske flygtningeadministration i Sverige, den danske brigade m. v.

1. Komiteen bemyndiger 14. sept. 1948 rigsarkivet at kassere i dens arkivalier efter eget skøn.

Kongeriget Danmarks hypotekbank.

1. Hypotekbanken bemyndiger 6. dec. 1945 rigsarkivet at kassere dens statshusmandssager.

Forvaltningsnævnene for krigsforsikringen af bygninger, oprettet ved lov af 22/12 1939 med flg. love.

- 1 Rigsarkivet bemyndiger 18. januar 1952 nævnene at kassere nævnenes arkivalier med følgende undtagelser:

a) forhandlingsprotokoller fra nævnenes møder; b) skadejournaler; c) de over godkendte og udbetalte skader førte journaler; d) kortregistre over skader; e) forvaltningsnævnenes regnskaber med tilhørende revisionsprotokoller; f) sager vedr. skader på 100.000 kr. eller derover. Principielle sager, sager der har ført til retssager og sager af historisk interesse bevares altid; g) korrespondance med officielle myndigheder og anden korrespondance, der ikke vedrører skader, når den skønnes at måtte bevares; h) betænkninger, lovudkast, cirkulærskrivelser til forsikringsselskaber, som skønnes at have varig interesse.

NAVNEREGISTER

For at lette benyttelsen af tillæg II (afleveringer af privatarkiver) er navnene på de personer, hvis arkiver er optaget på listen, medtaget i navneregisteret, men derimod ikke givernes navne.

- Adler, D. B., bankier, 192, 229.
Adolph, hertug, 83.
154 f.
Alexandrine, dronning, 137.
Almquist, Helge, rigsarkivar, 89–92,
Als, 83.
Amager, 210.
Amsterdam, 143.
Andersen, Esper, cigarhandler, Skive,
191.
Andersen, Halvor, 98.
Andersen, H. N., etatsråd, 231.
Andersen, Sv., forstander, 137.
Andersson, Marianne, fotograf, 147.
Andreasen, A. M. H., prof., dr. phil., 47.
Andresen, Ludwig, dr. h.c., 76.
Andresen, Peter, højskoleforstander,
192.
Andrup, Otto, museumsdirektør, 57 f.,
138.
Andræ, C. G., politiker, 192.
Andræ, P. G., forfatter, 202.
Anholt, 213.
Antvorskov, 150.
Appel, Ingeborg, f. Schrøder, 199.
Appel, Jacob, højskoleforstander, 199.
Aristoteles, 118.
Arnorsson, Einar, professor, 87.
Arup, Erik, professor, dr. phil., 86, 94.
Asseburg, Freiherr v. d., 193.
Augustenborg, 109, 140, 227.
Augustinus, 118.
Bagge, Povl, landsarkivar, senere pro-
fessor, dr. phil, 58 f., 132.
Bajer, Frederik, fredsagitor, 221.
Balslev, Marie, 193.
Bang, Bernhard, professor, 230.
Bang, Bodil, registrator, 112, 115, 124.
Bang, Nina, undervisningsminister, 94.
Bang, Peder, søløjtnant, 201.
Bangert, Caspar Conrad Emil, over-
intendant, 61 f.
Banke, Jørgen, 193.
Barfod, Egil, direktør, 209.
Barfod, Jørgen, cand. mag., 22.
Barnekow, Chr., kancellisekretær, 227.
Basse, Peder Hansen, 96.
Bauditz, Frederik v., kaptajn, 194.
Bauditz, W. S., toldkontrollør, 194.
Bech, godsejer, Kruusesminde, 63.
Bechmann, Helge, cand. mag., 22.
Bergen, 142.
Berlin, 59 f.
Bille, Anders, rigsmarsk, 91 f.
Birkelund, Palle, rigsbibliotekar, 141.
Bisgaard, N. F., prof., dr. tech., 49.
Bjerring, Kaj, arkivbetjent, 18.
Bjørnsson, Sveinn, islandsk minister,
88 f.
Bloch, J., arkivar, 114 f.
Blomstedt, Karlo, rigsarkivar, 154 f.
Boëthius, B., stadsarkivar, senere rigs-
arkivar, professor, 154 f.
Bollerup, Henning, cand. mag., 22.
Brahe, Sophie, 92.
Braibant, Charles, arkivdirektør, 156.
Brandt, Otto, professor, dr., Kiel, 76.
Brask, Rich. Høeg, kontorchef, 197.
Beck, Ludvig, forstander, 218.
Beck, Nina, 194.
Beck, Vilhelm, sognepræst, 194.
Begtrup, Holger, højskoleforstander,
194.
Bendz, H. C., læge, 226.
Bentzon, Harriet, frue, 194.
Berendsen, Ivar, Toldinspektør, 201.
Berg, familien, 222.
Bernstorff, A. P., udenrigsminister, 195.

- Bernstorff, J. H. E., udenrigsminister, 193.
 Bernstorff, Magdalene Hedewig, 195.
 Bertouch, familien, 195.
 Bidstrup, Julius, genealog, 207.
 Bildsøe, J. A. D. J., kommandør, 195.
 Bille, Steen, admiral, 195.
 Bille, Sten A., søofficer, 225.
 Bing, H. J., grosserer, 195.
 Birck, L. V., professor, 215.
 Birkedal, Vilh., præst, 207.
 Birket-Smith, S., overbibliotekar, dr. phil., 196.
 Bjerre, familien, 196.
 Blem, M. P., folketingsmand, 196.
 Bloch, J. C., biskop, 226.
 Bobé, Louis, kgl. ordenshistoriograf, 202.
 Bodenhoff, familien, 196.
 Boeck, C. R. B., 197.
 Boge, rådmænd, 207.
 Bojsen, Eline, f. Heramb, 196.
 Bojsen, Frede, politiker, 219.
 Borch, Christen, sognepræst, 196 f.
 Borch, Johs., direktør, 196.
 Borch, Niels, godsforvalter, 197.
 Bornholm, 226.
 Bourke, Edmund, greve, 223.
 Brahetrolleborg, 196.
 Brammer, G. P., biskop, 197, 221.
 Brandenburg-Culmbach, Fred. Chr., markgreve af, 224.
 Brandt, A., f. Mayer, 227.
 Brandt, Terkel Nicolaj, sognepræst, 193.
 Brede, 203.
 Bredsdorff, Thomas, højskoleforstander, 197.
 Bregentved, 217.
 Bricka, C. F., rigsarkivar, 108.
 Britze, Friedrich, gravør, 66.
 Brock, familien, 197.
 Brock, P., slotsforvalter, dr. phil., 208.
 Brockenhuus-Schack, Fr., greve, 58.
 Broholm, 225.
 Bro-Jørgensen, J. O., arkivar, 18, 53, 113 f., 122 f., 139.
 Broocman, N. R., 93.
 Brudager, 150.
 Brulin, Herman, arkivråd, 154.
 Bruun, familien, 217.
 Bruun, Henry, arkivar, 114, 197.
 Bruun, Henry, overarkivar, 17 f., 108, 111, 113, 119, 121 ff., 140 f.
 Bruun, P. D., jurist, politiker, 197.
 Brücker, Georg Valdemar, præst, 201.
 Bräum, Charlotte Amalie, 204.
 Bülow, Gerda, frk., 66.
 Bøgelund-Jensen, Thor, tegner, 139.
 Bøggild-Andersen, C. O., prof., dr. phil., 56, 58.
 Bøgh, Elisabeth, frue, 221.
 Børde, norsk legationssekretær, 98.
 Carl, prins (død 1729), 203.
 Carlsen, Ad., sparekassedirektør, 65.
 Carlsen, P. G., kontorchef, 65.
 Caroline Amalie, dronning, 217.
 Caroline Mathilde, dronning, 127.
 Castenschiold, A. Fr. H., cand. jur., 198.
 Castenschiold, C., kammerherre, 198.
 Castenschiold, Else Marie, f. Olsen, 198.
 Castenschiold, H. G., kammerherre, 198.
 Castenschiold, Lucie, f. Scavenius, 198.
 Charlottenborg, 143.
 Christensen, Balthazar, overretssagfører, 198.
 Christensen, Jacob, herredsfuldmægtig, Visby, 198.
 Christensen, J. C., fhv. minister, 212.
 Christensen, J. V., landstingsmand, 198.
 Christensen, William, arkivar, dr. phil., 75 f., 80, 121 ff., 208.
 Christian II, konge, 90 ff., 98, 123.
 Christian IV, konge, 58, 91 ff., 211, 225 f.
 Christian V, konge, 114.
 Christian VI, konge, 203.
 Christian VII, konge, 109, 127.
 Christian VIII, konge, 109, 224, 226 f.
 Christian IX, konge, 197.
 Christian X, konge, 109, 136.
 Christiansborg slot, 51.
 Christiansen, C. S., arkivar, 71, 111 ff.
 Christiansen, Lillian M., kontorist, 19.
 Christiansfeld, 150.
 Christoffer II, konge, 142.
 Christoffer af Bayern, konge, 83, 90, 93, 199.
 Cismar, 83.
 Clausen, familien, 200.
 Clausen, Cathrine, f. Nielsen, 200, 223.
 Clausen, H. N., professor, 209.
 Clausen, H. V., lektor, 199 f., 223.
 Clausen, Johs., biskop, 209.
 Clausen, Johannes, præst, 200, 216.
 Clement, Ad., ingeniør, 64.
 Clemmensen, Mogens, kgl. bygningsinspektør, arkitekt, 27, 29.
 Coijet, Peter Julius, 90, 93.
 Coijet, Vilh. Jul., hofmarschal, 93.
 Collijn, Isak, rigsbibliotekar, 90.

- Csicso, slot på øen Schütt i Donau, 57 f.
- Dahl, A., civilforsvarsdirektør, 38, 47.
- Dahl, Fl., fhv. stadsarkivar, 112, 124.
- Dahl, Svend, rigsbibliotekar, 47, 138.
- Dahlerup-Petersen, Gudrun, registrator, 115, 125.
- Daler, 150.
- Dalgas, familien, 201.
- Dalgård, Magda, registrator, 19 f.
- Dalgård, Sune, arkivar, 18, 115, 124.
- Dalsgaard, M., sognefoged, 225.
- Dam, Ph. R., folketingsmand, 202.
- Danner, Louise, grevinde, 204.
- Danneskiold-Samsøe, Aage, lensgreve, 41, 56.
- Daugaard, familien, 214.
- David, Benny, grosserer, 215.
- Degen, Carl Ferdinand, professor, 229.
- Delmenhorst, 225.
- Dige, E., ekspeditionssekretær, senere departementschef, 70.
- Dinesen, A. W., major, Katholm, 200.
- Dinesen, Lars, politiker, 222.
- Djurklou, Niels Gabriel, friherre, 201.
- v. Dockum, Louise, f. Bauditz, 194.
- Drachmann, A. G., professor, 194.
- Drachmann, Holger, digter, 195.
- Dreyer, Lily, kontorist, 19.
- Driebein, V. C., dr. med., 205.
- Dybdahl, Vagn, arkivar, 18, 56, 133, 155.
- Düring-Rosenkrantz, 223.
- Eckernförde, 83, 220.
- Egede, Hans, missionær, 142, 193.
- Egeslevmagle, 211.
- Eggers, familien, 202.
- Eggers, C. U. D. v., rigsfriherre, 202.
- Eggers, H. F. v., rigsfriherre, 202.
- Eggers, Oluf Chr. Tønnes v., dyrlæge, rigsfriherre, 192.
- Eggers, Oluf Friedrich v., politimester, rigsfriherre, 192.
- Eggers, Otto Friedrich v., 192.
- Egholm, 220, 230.
- Eide, V. A. L., byretsdommer, 221.
- Eiderstedt, 82 f.
- Eigaard, Aage, grosserer, 66 f.
- Elberling, Fr. Emil, herredsfoged, 216.
- Elberling, V., bibliotekar, 138.
- Elling, Chr., professor, dr. phil., 56.
- Ellinger, H. O. G., professor, 203.
- Emmerlev, 150.
- Engel, Peter, biskop, dr. theol., 229.
- Engelstoft, C. T., biskop, 197, 202.
- England, 59, 206.
- Eriksen, Bartels, arkivbetjent, 18 f., 147.
- Erslev, Kr., rigsarkivar, dr. phil., 14 f., 32, 56 ff., 67, 74–83, 85 f., 91, 94, 108 f., 129 f., 135, 159 f.
- Erslev, Louise Augusta, frue, 159.
- Esmarch, Chr. H., toldforvalter, 208.
- Esrup pløster, 41, 46, 50, 149.
- Ewald, Johs., digter, 143.
- Evreux (Normandiet), 157.
- Fabricius, Bjørn, registrator, 20, 123.
- Fabricius, Fr. B., læge, 66.
- Faith, Hans Georg, 192.
- Falkenstjerne, F. F., sognepræst, 202.
- Faster, 150.
- Fausbøll, Hauch, direktør, 66.
- Fehmern, 82 f.
- Feilberg, Anna, 192.
- Feilberg, Carl, professor, 192.
- Fernstrøm, Niels, adjunkt, cand. mag., 21 f., 124 f.
- Fiedler, H. V., birkedommer, 210.
- Fink, Troels, professor, dr. phil., 56.
- Finmarken, 96.
- Finsen, S. H. S., overpræsident, 202.
- Fisher, Lorens, kontreadmiral, 225.
- Flakkebjerg, 209.
- Fleetwood, Gustaf, friherre, seglkonservator, 67, 153.
- Flensborg, 73 f.
- Fog-Petersen, Gunnar, landstingsmand, 203, 218.
- Fraenkel, dr., Slagelse, 208.
- Frankrig, 157.
- Frederik II, konge, 83.
- Frederik III, konge, 114.
- Frederik VI, konge, 109, 127.
- Frederik VII, konge, 109, 193, 198, 213, 224, 229.
- Frederik VIII, konge, 58, 195, 213.
- Frederik IX, konge, 137, 139.
- Frederiksberg, 140, 148, 221.
- Frederiksborg, 138 f.
- Frederiksstad, 83.
- Frederiksværk, 214.
- Freuchen, Peter, forfatter, 204.
- Friis, A. M. G., tandlæge, 66.
- Friis, Gerda, konservatorassistent, 153.
- Friis, Aage, prof., dr. phil., 11, 56, 58, 94, 205.
- Fritzø, 97.
- Fussing, Hans H., lektor, dr. phil., 414 f.
- Færøerne, 89, 113, 120, 143.
- Galle, Elise, 227.
- Galle, Johan, 227.
- Gamel, Augustin, grosserer, 204.
- Garde, Agnete, kontorist, 20.
- Garde, J., fuldmægtig, 47.
- Garde, N., kolonnechef, 47.

- Geismar, Edv., professor, dr. theol., 204.
- Gerli, Ellinor, fotograf, 147.
- Gersdorff, Nicolai, baron, 223.
- Gisselfeld, 41, 56.
- Gjedde, Ove, rigsadmiral, 96.
- Glarbo, Henny, arkivar, 17, 55, 109, 111 f., 115, 121–25, 130, 132, 140.
- Gl. Estrup, 138.
- Godske-Nielsen, redaktør, 205.
- Godske-Nielsen, O., fhv. kontorchef, 205.
- Gommesen, Anders, forfatter, 205.
- Goos, familien, 192.
- Gosch, C. A., zoolog, 229.
- Gottorp, 85, 111.
- Gram, familien, 205.
- Grandjean, Poul Bredo, arkivar, 65, 67, 115 f., 121.
- Grau, Andreas, redaktør, Sønderborg, 56, 205 f.
- Green, H., nationalbankdirektør, 206.
- Greg, Hugh, britisk resident, 216.
- Gregorius, Magnus, 118.
- Gribsvad, Frode, landsarkivar, 73 f., 116, 130.
- Griis, Johan, 60.
- Grill, Erik, arkivar, fil. dr., 134.
- Grundtvig, N. F. S., digter, præst, 94, 206.
- Grundtvig, Stener, fhv. dommer, 206.
- Grønland, 89, 113, 120, 139, 142.
- Grønlund, S., fotograf, 44.
- Graae, Fr., departementschef, 11.
- Gude, Jacob, inspektør, 230.
- Gude, L., domprovst, dr. theol., 213.
- Gudme, 150.
- Guineakysten, 212.
- Gyldenløve, Ulrik Chr., general, 91 f.
- Gyrstinger, Johannes, førstebetjent, 19, 122.
- Gärtig, Niels, konservator, 19, 152 f.
- Gøje, Elline, adelsdame, 90, 93.
- Gørtz, J. V. C., generalløjtnant, 206.
- Gøteborg, 155.
- Haderslev, 225, 229.
- Haffner, W., general, 220.
- Hage, Torben, kammerherre, 41.
- Hagerup, H., lektor, 206.
- Hald, Jørgen, gårdejer, 206.
- Hall, Augusta Maria, 205.
- Hall, C. C., politiker, 214.
- Hallberg, S., konservator, 153.
- Hamborg, 59, 66 f., 79.
- Hambro, 209.
- Hambro, C. I., stortingspræsident, 95.
- Hammerich, Holger, ingeniør, 217.
- Hannover, 83.
- Hans, konge, 228.
- Hansen, Arnold, cand. mag., 21 f.
- Hansen, A. M., folketingsmand, 218.
- Hansen, Carl, redaktør, 193.
- Hansen, C. F., arkitekt, 208.
- Hansen, C. P. M., etatsråd, dr. med., 218.
- Hansen, C. Rise, overarkivar, 18, 37, 53, 114, 122–25, 130.
- Hansen, F. A., folketingsmand, provst, 222.
- Hansen, Hans Christian, væver og musiker, 199.
- Hansen, Holger, landsarkivar, 131.
- Hansen, H. N., borgmester, politiker, 207.
- Hansen, H. P., rektor, 207.
- Hansen, Johs., kirkeminister, 98.
- Hansen, Jules, diplomat, 229.
- Hansen, Jørgen, biskop, 193.
- Hansen, J. Fr., professor, 207.
- Hansen, Povl, højskoleforstander, 229.
- Hansen, Ralph Owen, cand. mag., 22.
- Hansen, Rigmor, kontoristvikar, 20.
- Hanssen, Chresten, gårdejer, 228.
- Hanssen, H. P., nordslesvigsk politiker, 55, 207, 228.
- Harald, prins, 210.
- Harbou, familien, 207.
- Harhoff, Conrad, konferentsråd, 220.
- Harpøth, Søren, løjtnant, 207.
- Hartling, M., undervisningsminister, 136.
- Hartvigsen, L. O. J., redaktør, 194.
- Hassø, Arthur G., fhv. arkivar, 44, 51, 57, 112, 137, 145, 155.
- Hatt, H., landsarkivar, 114 f.
- Hedemann, Anton, admiral, 219.
- Hedemann, Eugenie, f. Berenhorst, 219.
- Hedemann-Heespen, von, godsejer, 76.
- Hee, 150.
- Hegermann-Lindencrone, familien, 192, 207, 221.
- Hegermann-Lindencrone, Cai, teaterchef, 207.
- Heiberg, familien, 194, 197, 219.
- Heiberg, Johanne Luise, skuespillerinde, 211.
- Heiberg, P. A., arkivar, 113 f., 122.
- Heilbuth, Herman, direktør, 222.
- Heimbruch, familien, 222.
- Helgoland, 83.
- Helm, Rudolf, redaktør, 207.
- Helsingør, 90, 93.

- Hemmestrup, 214.
 Hennings, Poul, overretssagf., 208.
 Herholdt, J. D., arkitekt, 54.
 Hermansen, Carl, prof., 191.
 Hermansson, Oluf, Nysted, 231.
 Herold, Carl, overretssagf., 208.
 Hertel, Ludvig Vilh., sognepræst, 202.
 Heymann, Philip Wulf, fabrikant, 208.
 Hieronymus, 118.
 Hildebrand, Emil, rigsarkivar, 91.
 Himmler, H., rigsminister, 60.
 Hindenburg, V. A. G., generalmajor, 208.
 Hindhede, Karen, fotograf, 147.
 Hingsberg, familien, 208.
 Hirsch, J. C. V., oberstløjtnant, 63.
 Hjelholt, Holger, overarkivar, dr. phil., 12, 14, 18, 41 f., 56, 73, 84, 98, 109 ff., 116, 121, 132, 136, 139, 141, 155.
 Hjelmveit, Nils, statsråd, 95.
 Hjort, Niels, skolemand, 208.
 Hjort-Nielsen, H., hovedarkivar, 201.
 Hoff, J. V., pastor, 215.
 Holberg, Ludvig, digter, 141, 143.
 Holbøll, Vald., kirkeminister, 218.
 Holck, A., 230.
 Holland, 157.
 Holm, Hans J., arkitekt, 55.
 Holm, Harald, politiker, 208.
 Holm, Nils F., arkivar, 156.
 Holmer, Inge, fru, 193, 208.
 Holmgaard, Jens, arkivar, 18, 22, 124, 142.
 Holstein, Ulrik Adolf v., kaptajn, 209.
 Holsteinborg, 209.
 Holsten, 79 f., 120, 196.
 Holsten, Ferd. Chr., søofficer, 210.
 Hostrup, 150.
 Hude, Anna, dr. phil., 160 f.
 Hvidberg, Fl., undervisningsminister, professor, 139.
 Hvide, Skjaln, 214.
 Hvidtfeldt, Johan, landsarkivar, 59, 111, 130, 138, 155.
 Høeg, Carsten, professor, dr. phil., 141.
 Høegh-Guldberg, Ove, statsminister, 192.
 Høgsbro, familien, 209.
 Høgsbro, Sofus, politiker, 209, 211.
 Høgsbro, Svend, politiker, 209.
 Hørsholm, 140.
 Høyer, Anna Cathrine, cand. mag., 21.
 Håkon VI, konge, 143.
 Haarløv, Inger, cand. mag., 21, 123.
 Ingeborg, dronning, 215.
 Ingold, Hans, ingeniør, 31.
 Irgens-Bergh, Alfred Andr. Holsten v., 210.
 Irgens-Bergh, Mathias Friis v., diplomat, 210.
 Irminger, Vald., maleren, professor, 192 f.
 Island, 85–89, 113, 120, 155, 227.
 Iversen, Peter Kr., arkivar, cand. mag., 21, 115.
 Jacobsen, Mads, stabssergent, 210.
 Jacobsen, Ole, mag. art., 22, 123 ff.
 Jensen, Birgitte, kontorist, vikar, 20.
 Jensen, Børge, cand. mag., 21.
 Jensen, Jep, Nykøbing F., 91.
 Jensen, Kirsten, kontorist, 20.
 Jensen, Kr. Tovborg, proprietær, 193.
 Jensen, N. A., præst, 210.
 Jensen, N. P., oberst, 210.
 Jensen, Ruth Engelhard, registrator, 19.
 Jensen, Sigurd, stadsarkivar, dr. phil., 17 f., 109, 113, 122, 124, 141.
 Jensen, Thorkild, registrator, 19, 112, 124.
 Jensen, Vagn, sekretær, senere kontorchef, 70.
 Jeppesen, Floor, kontormedhjælper, 20.
 Jessen, Franz v., red., 210.
 Jessen, Jens, red., Flensborg, 55.
 Johansen, Holger Friis, arkivar, cand. mag., 18, 115, 117 f., 141.
 Johnsen, John, læge, 66.
 Jonsson, Finnur, professor, 94.
 Josephus, 119.
 Juel, Fr., kammerherre, oberst, 65.
 Juliane, prinsesse, 197.
 Jürgensen, C. S., bogbinder, 230.
 Jægerspris, 203.
 Jöhnke, F. H., søofficer, 211.
 Jöhnke, V. C. A., søofficer, 211.
 Jørgensen, Alfred Th., dr. theol., 211.
 Jørgensen, A. D., rigsarkivar, 10 f., 108, 114, 211, 213.
 Jørgensen, Harald, overarkivar, dr. phil., 17, 59 f., 108 f., 111 f., 115, 121, 124, 131 ff., 137 ff., 156, 158.
 Jørgensen, Johan, kustode, 19, 37, 122.
 Jørgensen, John Søren, cand. mag., 22.
 Jørgensen, J., lærer, Borup, 191.
 Jørgensen, Konrad, bogtrykker, 224.
 Jørgensen, Peter Michael, lærer, 201.
 Jørgensen, Thorvald, slotsarkitekt, 33 f., 70.
 Kalkar, familien, s. 211.
 Kalkar, Kr., præst, 211.
 Kall, familien, 192.

- Kalnocky, Alexander, greve, 57 f.
 Kanton, 224.
 Kaper, Ernst, borgmester, 214.
 Kaper, Marianne, f. Branner, frue, 212.
 Kauffmann, Henrik, dansk minister i Oslo, 95.
 Kehler, H., red., 212.
 Kejser, Ilse, kontorist, 20, 123.
 Kerkkonen, Martti, arkivråd, 155.
 Kiel, 74 ff., 81, 84 f., 111, 113.
 Kierkegaard, Søren, filosof, 143.
 Kilde, Henr. Chr., justitsråd, 201.
 Kina, 141.
 Kinch, J., overlærer, 61.
 Kirchhof, J. M. H., oberst, 208.
 Kiær, F. F., general, gesandt, 212.
 Klein, Christian Sophus, justitsminister, 210.
 Klottrup, Ulla, kontorist, 19 f.
 Klubien, Anton, højesteretsadvokat, 212.
 Knabstrup, 216.
 Knudsen, Hans, landsarkivar, 12, 155.
 Knuthenborg, 216.
 Knutzen, Peter, generaldirektør, 197, 212.
 Koch, Hans, provst, 212, 224.
 Koch, L., provst, 213.
 Koefoed, kommandørkaptajn, 225.
 Koefoed, C. A., statsråd, 212.
 Kofoed, Karen, fotograf, 147.
 Kofoed-Hansen, Otto J. M., viceadmiral, 200.
 Koht, Halvdan, udenrigsminister, professor, 95.
 Kolvig, Frederik, 219.
 Kornerup, Bjørn, overarkivar, dr. theol., 18, 54, 108, 110, 113, 119, 121, 123, 130, 132.
 Korsgaard, M., ekspeditionssekretær, senere kurator, 70.
 Korsgaard, Thorkild P., cand. mag., 22, 124.
 Korsgaard, V., civilingeniør, 49.
 Korsør, 222.
 Krabbe, Anna Dorothea, f. Kjellerup, 223.
 Krabbe, Christopher, politiker, 213 f.
 Krabbe, Oluf J. H., oberst, 222 f.
 Krag, C., dr., politiker, 210.
 Kragh, E., oberst, senere general, 47.
 Krarup, Chr. M., rektor, 213.
 Krarup, Fr., 217.
 Krarup, H. A., rektor, 199.
 Krarup, N. B., rektor, 199.
 Krieger, A. F., politiker, 202, 213, 229.
 Kringelbach, Elna, registrator, 17.
 Kringelbach, G. N., arkivar, 131.
 Kristensen, Knud, fhv. statsminister, 212.
 Kroman, Erik, overarkivar, dr. phil., 18, 110, 112, 121, 123 f., 130 ff., 139.
 Kyhl, Otto, fhv. oberst, 117.
 Kyster, A., skomagermester, 230.
 København, 58, 60, 75, 79, 81, 85, 90, 92, 95, 122, 135, 138, 141, 148 ff., 154 f., 209, 216, 222.
 Köcks, Jørgen, forretningsfører, 207.
 Lange, 214 f.
 Lange, Gunde, 96.
 Lange, H. O., overbibliotekar, 32, 56.
 Lange, J. A., grosserer, 215.
 Lange, Jacob E., højskoleforstander, 214.
 Lange, Kristen A., seminarieforstander, 215.
 Larsen, Helge, museumsinspektør, dr. scient., 50.
 Larsen, Holger, bibliotekar, 66.
 Larsen, Kay, forfatter, 66.
 Larsen, Ove, kontorchef, senere stiftamtmand, 71.
 Larsen, Sofus, overbibliotekar, 94.
 Larsen, Thomas, afd. trafikminister, 215.
 Lassen, Andreas Fr., 230.
 Lassen, H., slagter, 230.
 Laub, Otto, biskop, 195.
 Laursen, L., rigsarkivar, 14 ff., 32, 34, 58, 70 f., 75 f., 80, 86, 89, 94, 131, 160 ff.
 Lefolli, H. H., rektor, 205.
 Lehmann, familien, 215.
 Lehmann, Orla, politiker, 222.
 Lehmann, W. O. W., oberst, 215.
 Lemming, Dagmar, frue, 193.
 Leonora Christina, s. 57 f.
 Lerchenfeld, 214.
 Leth, familien, 215.
 Levinsen, Levin, amtsforvalter, 230.
 Liebe, C., højesteretsadvokat, 213.
 Lillehammer, 155.
 Lind, H. D., præst, 217.
 Linvald, Aksel, rigsarkivar, dr. phil. h. c., 10 ff., 14, 17, 20, 29, 35, 38, 41, 47, 50, 56, 71, 73 f., 76, 84, 95, 98, 108 f., 114, 129 f., 132 f., 136–39, 141, 154 f.
 Ljungbygård, 90, 92.
 Lolland-Falster, 196.
 London, 60, 143.
 Louise, dronning (død 1898), 197.
 Louise, dronning (død 1926), 195, 213.

- Lowsow, Georg v., hofjægermester, 201.
- Lukman, Niels Clausen, universitetsadjunkt, dr. phil., 21 f.
- Lund (Skåne), 92, 231.
- Lund, K., 216.
- Lübeck, 90, 93.
- Lynge, 150.
- Lütken, Otto, admiral, 195.
- Løvenhjem, 226.
- Madras, 212.
- Madsen, H. V. O., generalmajor, 216.
- Madsen, borgmester, 230.
- Madsen-Mygdal, Th., statsminister, 88.
- Madvig, J. N., filolog, 141.
- Magnusson, Arni, professor, 57, 86, 88.
- Malmø, 143, 231.
- Margrethe, dronning, 143, 212.
- Mariager klostergård, 220.
- Maribo, 58.
- Mariboe, S., f. Dalgas, 217.
- Marquard, E., arkivar, 98, 112, 124, 131, 154.
- Marselis, Gabriel, købmand, 96.
- Marselisborg, 219.
- Marstrand, Jacob Nic., borgmester, 217.
- Matzen, Henning, retslærd, 192.
- Mau, E., pastor, 198.
- Mayntzhusen, H., sekretær, 47.
- Meldahl, F., arkitekt, 191, 214, 217.
- Meyer, Ellen, frue, 20.
- Meyer, F., seglsamler, 63.
- Meyer, Leopold, professor, dr. med., 208.
- Michelsen, A., departementschef, 38.
- Michelsen, Elna, registrator, 20, 115.
- Moe, A. J., civilingeniør, 47 ff.
- Moltesen, L., udenrigsminister, dr. theol., 217.
- Moltke, familien, 221.
- Moltke, Carl, udenrigsminister, greve, 217.
- Moltke, Frederik, stiftamtmand, 195.
- Moltke, Joakim Godske, greve, 217.
- Moltke, Magnus Theodor, 193.
- Monrad, familien, 192.
- Monrad, D. G., biskop, 193, 204.
- Montaigu, René, teaterdirektør, skuespiller, 143.
- Morath, Rob., fregatkaptajn, 226.
- Mortensen, Knud Kristian, cand. mag., 22.
- Moskva, 58, 89.
- Moss, 143.
- Mourier, K. E., guvernør, 217.
- Munch, A., norsk forfatter, 205.
- Munch, P., udenrigsminister, dr. phil., 95, 97, 128, 218.
- Munck, Ebbe, redaktør, 218.
- Muus, Flemming, forfatter, 209, 218.
- Müller, Otto Frederik, højesterets-assessor, 205.
- Münter, Balthasar, kgl. konfessionarius, 194.
- Mynster, Carl J. N. S., læge, 218.
- Møller, Else, fotograf, 147.
- Møller, Herman, førstebetjent, 19, 116, 125.
- Møller, H. L., dr. phil., 219.
- Møller, J. Christmas, politiker, 213, 218.
- Møller, Otto, præst, 225.
- Namur, 157.
- Neckelmann, L. C., borgmester, 226.
- Neergaard, Niels, politiker, 95, 193, 219.
- Neiiendam, M., provst, dr. theol., 148.
- Neksø, 150.
- Neuhausen (Bøhmen), 58.
- Nicobarerne, 197.
- Nielsen, Edv., oberstløjtnant, 200.
- Nielsen, Ellen Margrethe, cand. mag., 22.
- Nielsen, Ewin Ingemann, arkivbetjent, 19.
- Nielsen, Frederik, biskop, 225.
- Nielsen, F., overlærer, 206.
- Nielsen, Grønvold, højskoleforstander, 215.
- Nielsen, Helge, cand. mag., 21, 115.
- Nielsen, Julius, landdagsmand, 199.
- Nielsen, M. C. B., provst, 215.
- Nielsen, O., rådstuearkivar, 114.
- Nielsen, Overgaard, mag. art., 21.
- Nielsen, Rasmus, folketingsmand, 216.
- Nielsen, Sigurd Ove, cand. mag., 22, 124.
- Ning herra, 214.
- Nordtoft, Johannes, provst, 219.
- Nordslesvig, 73 ff., 76, 79, 80, 82, 149, 225.
- Norge, 51, 94–98, 120, 143, 145 f., 148, 151, 229.
- Norrie, Gordon, stabslæge, 219.
- Norrie, J. W. G., kaptajn, 116.
- Norvin, W., arkivar, senere professor, dr. phil., 113.
- Nydala kloster, 90, 93.
- Nygren, Ernst, arkivråd, 92.
- Nygård, S., arkivar, 113 f., 130 f.
- Nygårdsvold, Johan, statsminister, 95.
- Nyholm, Johs., admiral, 229.
- Nykirke (Angel), 83.

- Nykøbing M., 198.
 Nymølle, 203.
 Nystrøm, Arne, arkitekt, 139.
 Nystrøm, E., arkivar, dr. phil., 111, 113, 154.
 Nystrøm, Vibeke, registrator, 19, 124.
 Nørfeldt, præst, 223.
 Nørilit, Axel, kustode, 12.
 Nørlund, Poul, nationalmuseumsdirektør, dr. phil., 38, 47.
 Nørregaard, Jens, højskoleforstander, 219 f., 228.
 Nørregaard, Jens, professor, dr. theol., 220.
 Odense, 44, 91.
 Oldenburg, 225.
 Oldenburg, V., overpræsident, 220.
 Olsen, Chr. Nissen, købmand, 220.
 Olsen, Eigil, bureauchef, 59, 138.
 Olsen, Niels Gunnar, arkivar, cand. mag., 21, 115, 131.
 Olstad, Jan H., førstearkivar, 134.
 Oremandsgaard, 41.
 Oslo, 98.
 Ostenfeld, Harald, biskop, 199.
 Ostermann, H., kaptajn, 207.
 Ostermann, Hother, pastor emer., 216.
 Ostindien, 122, 141, 215.
 Otterstrøm, kontorist, Hamborg, 220.
 Ottosen, Johan, historiker, 192.
 Outze, Børge, redaktør, 209.
 Oxholm, familien, 191.
 Palsgaard, 224.
 Paludan, Fred. Aug., kommandør, 220.
 Panum, P. L., læge, 220.
 Paris, 156 f., 191, 198, 200.
 Pauls, landsbibliotekar, dr., 76.
 Pechlin, Friedrich v., baron, 191.
 Pedersen, Ole Karup, arkivar, 53.
 Pedersen, Peder, enelærer, Åby, 206.
 Pedersker, 150.
 Petersen, A. Erhard, slotsforvalter, 70.
 Petersen, Carl S., overbibliotekar, dr. phil. h. c., 12, 32, 90, 94.
 Petersen, E. Kølpin, overtelegrafkontrollør, 217.
 Petersen, Niels, arkivar, mag. art., 18, 22, 124 f.
 Petersen, O. B., premierløjtnant, 116.
 Petersen, P. N., pastor, 203.
 Petersen, Victor, arkivar, 54.
 Petrus, Lombardus, 118.
 Pingel, Victor, folketingsmand, 191.
 Piper, Emil Georg, landstingsmand, 221.
 Plaetner, Jacob, garver, 202.
 Plesner, provst, 206.
 Plessen, familien, 221.
 Plessen, Hugo, baron, 221.
 Plessen, Otto, baron, 221.
 Pontoppidan, Morten, præst, 200, 220.
 Posselt, Ludvig, premierløjtnant, 227.
 Poulsen, Knud, forfatter, 197.
 Povlsen, Alfr., højskoleforstander, 221.
 Povlsen, Karl, præst, 209, 221.
 Povlsen, Th., kirkeminister, 193.
 Preussen, 79, 109.
 Prior, W. W., general, 200.
 Puggaard, 228.
 Quaade, G. J., geheimekonferensråd, 221.
 Quistgaard, familien, 221.
 Rabsted, 150.
 Ragotzky, B., præst, seglsamler, 62 f.
 Ramm, V., fuldmægtig, senere udskrivningschef, 38.
 Randers, 206 f., 226.
 Rannow, William, cand. mag., 205.
 Rantzau-Ascheberg, Schack Carl, rigsgreve, statsmand, 196.
 Rasch, Aage, arkivar, 18, 122, 141, 147.
 Rasmussen, Edit, arkivar, 18, 22, 115, 120.
 Rasmussen, Inga Flemming, cand. mag., 22.
 Rasmussen, N. H., gymnastikdirektør, 210, 222.
 Rasmussen, Poul Erik, arkivbetjent, 19.
 Rasmussen, R. H., kustode, 57, 123.
 Ravnholt, 228.
 Recke, Ernst v. d., forfatter, dr. phil., 66.
 Reske-Nielsen, Erik, mag. art., 22.
 Reventlow, familien, 196.
 Reykjavik, 89.
 Ribe, 61, 118, 150, 221.
 Richter, statsarkivdirektør, dr., 76, 79, 81 ff.
 Ritsen, 211.
 Rode, Ove, redaktør, politiker, 95, 222.
 Roede, H. C., arkivar, 124.
 Rohde, Gabrielle, frue, 211.
 Roos, John E., arkivråd, 134, 154.
 Rose, W. E., sekretær, 66.
 Rosen, Carl, overpræsident, 200.
 Rosen, D. H., hofdame, 222.
 Rosenborg, 136–40.
 Rosendal, Hans, højskoleforstander, 222.
 Rosenfeldt, 191.
 Rosenkrantz, Elisabeth Louise, 223.

- Rosenkrantz, G. E. G. F., Sophiendal, 223.
- Rosenkrantz, Niels, statsminister, 211.
- Rosenkrantz, Palle, forfatter, 201.
- Rosenstand, Otto, præst, 223.
- Rosenørn, f. Wormskiold, overhofmesterinde, 211.
- Rosenørn, Jacob Baden Olrik, kammerjunker, 223.
- Rosenørn, M. H., geheimekonferensråd, 223.
- Roskilde, 91.
- Rud, A. J., biskop, 199.
- Rud-Petersen, Sonja, fotograf, 19, 147.
- Rusland, 221.
- Rübner-Petersen, O., skoledirektør, 66.
- Rüttel, T., præst, 223.
- Ræder, Ph., general, 223.
- Rønning, slægten, 223.
- Rørddam, H. C., præst, dr. theol., 225.
- Rørddam, H. F., kirkehistoriker, 213.
- Raasted, Jørgen, adjunkt, cand. mag., 117 f.
- Sachs, Aage, ekspeditionssekretær, senere dommer, 70.
- Samzelius, arkivar, 154.
- Schack, Anna Sophie, 196.
- Schack, Hans Egede, forfatter, 202.
- Schack, O. D., lensgreve, amtmand, 74.
- Schack, Tage, præst, 224.
- Schack-Rathlou, J. O., statsmand, 228.
- Scharling, familien, 201.
- Schau, E. F. G., kontorchef, senere amtmand, 38, 70 f.
- Scheel, O., professor, dr., Kiel, 76.
- Scheveningen, 157.
- Schiellerup, sagfører, 61.
- Schindel, Conrad Ferdinand v., major, 224.
- Schinkel, Fr., 204.
- Schlegel, Carl Frederik Adolf, forelæser f. Frd. VII, etatsråd, 214.
- Schleisner, O. A., cand. polit., 224.
- Schleisner, Peter Anton, læge, 224.
- Schleppegrell, F. A., general, 224.
- Schmedes, Jette, kontorist, 18 f.
- Schmid, Toni, dr., Uppsala, 117.
- Scholten, familien, 224.
- Scholten, C. W. v., oberst, 228.
- Schou, H. H., direktør, 224.
- Schou, Philip, industridrivende, 224.
- Schouw, professorinde, 222.
- Schouw, J. F., professor, 224.
- Schovelin, Julius, politiker, 208.
- Schrøder, Johs., sognepræst, 199.
- Schultz, gravør, 64.
- Schultz, D. C. F., inspektør, 203.
- Schumacher, P. Chr., amtmand, 213.
- Schumacher, Theodora, f. Grandjean, 230.
- Schwartz, familien, 224.
- Schønberg, Hans Henrich, skuespiller, 214.
- Secher, familien, 224 f.
- Secher, V. A., rigsarkivar, dr. jur., 15 f., 108, 114, 135.
- Sehested, Hannibal, statsmand, 96.
- Selchausdal, 230.
- Simonsen, Chr. V., graver, 230.
- Simony, Carl Fred., embedsmand, politiker, 225.
- Simony, Joh. Fr., stiftamtmand, 225.
- Sivle, Per, hans hustru, 199.
- Sjøblad, Carl, guvernør, 91, 93.
- Sjælland, 199.
- Sjøqvist, Viggo, underarkivar, mag. art., 21, 115.
- Skat-Rørddam, Th., biskop, 225.
- Skipper Clement, 198.
- Skovgaard, Johanne, arkivar, 58, 85, 109–112, 114, 130.
- Skovkloster, 226.
- Skram, Amalie, forfatterinde, 192, 223.
- Skram, Erik, forfatter, 192, 225.
- Skridshol, Hans Andersen, 196.
- Skærbæk, 214.
- Skåne, 141.
- Slagelse, 150.
- Slesvig, 79, 82 f., 85, 120, 125, 196, 198.
- Slovakiet, 57.
- Smith, D. P., provst, 229.
- Smith, J., frk., 196.
- Sonne, Per, student, 225.
- Sophie Hedeveg, prinsesse, 203.
- Spleis, Chr. O. St., sognepræst, 205.
- St. Croix, 150, 195.
- St. Magleby, 150.
- St. Petersborg, 58.
- Stampe, Henrik, retslærd, 215.
- Stapelholm, 83.
- Steensballegaard, 204.
- Steenstrup, Johs., prof., dr. phil., 56.
- Steffensen, H. C., generalauditør, 226.
- Stein, Hendrik, redaktør, 226.
- Steinnes, Asgaut, rigsarkivar, 10, 13, 95, 97 f., 155.
- Stemann, Christian Ludvig, statsminister, 223.
- Stemann, Poul Chr., statsminister, 220, 223.
- Stephan, Walther, statsarkivdirektør, 73, 76.
- Sternow, E. H., ingeniør, 38.

- Stockholm, 58, 89 f., 93, 120, 136, 154.
 Storck, H., professor, 63 ff., 227.
 Struensee, J. F., gehejmekabinetminister, 127.
 Swane, Jørgen, amtsforvalter, 227.
 Swane, Leo, museumsdirektør, 47.
 Swane, T. D., borgmester, 227.
 Svavsted, 83.
 Svedstrup, I. V., løjtnant, 212.
 Svejstrup, 227.
 Sverige, 89–94, 151, 198.
 Synkler, Anders, 92.
 Syrien, 216.
 Södertälje, 215.
 Sønderlund, O. C., lektor, 20.
 Søndermarken, 219.
 Spørensens, Jens Sølvsten, cand. mag., 21 f.
 de Teilman, slægten, 191.
 Termansen, N. J., politiker, 228.
 Thammess, Jes, Kollund, 228.
 Thiset, A., arkivar, 63 f., 110, 194, 228.
 Thisted, 150.
 Thomas Aquinas, 118.
 Thoresen, Magdalene, forfatterinde, 226.
 Thorolfsson, Bjørn K., arkivar, dr. phil., 89, 134.
 Thorsteinsson, Hannes, landsarkivar, 86.
 Thrane, Eigil, fuldmægtig, 47.
 Thaarupgård, 228.
 Tikøb, 150.
 Tillisch, F. F., regeringskommissær, 83.
 Tilsted, 150.
 Trankebar, 197, 212, 217.
 Trap, J. P., kabinetssekretær, 63.
 Treschow, O. G., overlærer, 200.
 Treschow, Willum Fr., gehejmekonferensråd (død 1869), 211.
 Trier, Ernst, højskoleforstander, 202, 229.
 Trier, Herman, politiker, 192.
 Trondheim, 143.
 Trummer, P. H., Hamborg, 62.
 Tryde, Eggert Christopher, stiftsprovst, 216.
 Tuxen, A. P., general, 206.
 Tyrkiet, 216.
 Tyskland, 73–85, 112, 118, 144.
 Tønder, by og kreds, 73, 75, 150.
 Tønder, A. N. C., auditør, etatsråd, 62.
 Tørning, 316.
 Tårnby, 150.
 Ulfeld, Corfitz, rigshofmester, 58, 91 f.
 Ulfeld, Corfitz Anton, hofkansler, 58.
 Ulrik, Fr. Ferd., fysikus, 229.
 Unmack-Larsen, Sv., borgmester, 137.
 Umsgaard, J. J., embedsmand, 229.
 Uppsala, 90.
 U. S. A., 51, 151.
 Ussing, Rasmus, sognepræst, 210.
 Ussing, Werner J. A., nationalbankdirektør, 229.
 Utah, 51.
 Vadum, 149.
 Wagner, Ludv., sognepræst, 199.
 Vahl, Jens, provst, 204.
 Valdemar d. Store, konge, 135.
 Valdemar Sej, konge, 90.
 Wanscher, Ellen, frk., 19.
 Varde, 150.
 Washington, 60.
 Weber-Andersen, Kirsten, bibliotekar, mag. art., 22.
 Vedel, Annette, kontoristvikar, 20.
 Vedel, Johs., forfatter, 218.
 Vedel, P., direktør i udenrigsministeriet, 202, 229 f.
 Wedel-Jarlsberg, feltmarskal, 97.
 Wedelsparre, Louise, f. Wedel Jarlsberg, 225.
 Wedelsparre, Th., generaladjutant, 225.
 Wegener, C., gehejmearkivar, 205, 223.
 Weibull, Lauritz, professor, 92.
 Weis, A. R., departementschef, 197.
 Velschow, H. M., historiker, 230.
 Wenck, H. L. E., viceadmiral, 200.
 Verrier, Paul, professor, 205, 214, 230.
 Wessel, J. H., digter, 143.
 Wessel, Maria Francisca, 222.
 West, F. J., arkivar, 111–114, 230.
 Vestervig, 228.
 Vestindien, 122 f., 198, 216.
 Viborg, 46, 85, 138, 150.
 Vilhelm, hertug af Glyksborg, 209.
 Wilhelm, prins, 213.
 Willemoes, A., oberst, kammerherre, 110.
 Willemoes, C., redaktør, Ribe, 56, 231.
 Willemoës, J. G., sognepræst, 230.
 Vinding, Poul, brandchef, dr. techn., 39.
 Winge, Peter Chr. G., kassekontrollør, 227.
 Winther, Chr., digter, 196.
 Winther, Ellen, frue, 22.
 Winther, J., sognepræst, Korsør, 63.
 Wissing, K., brandsinspektør, 38.
 With, E., general, 200.
 Witt-Hansen, Johs., mag. art., 22.
 Wittrup, Anna, frk., 207.
 Vogt, Niels Collett, 194.
 Wolf, R., stiftsprovst, dr., 231.
 Vordingborg, 150.

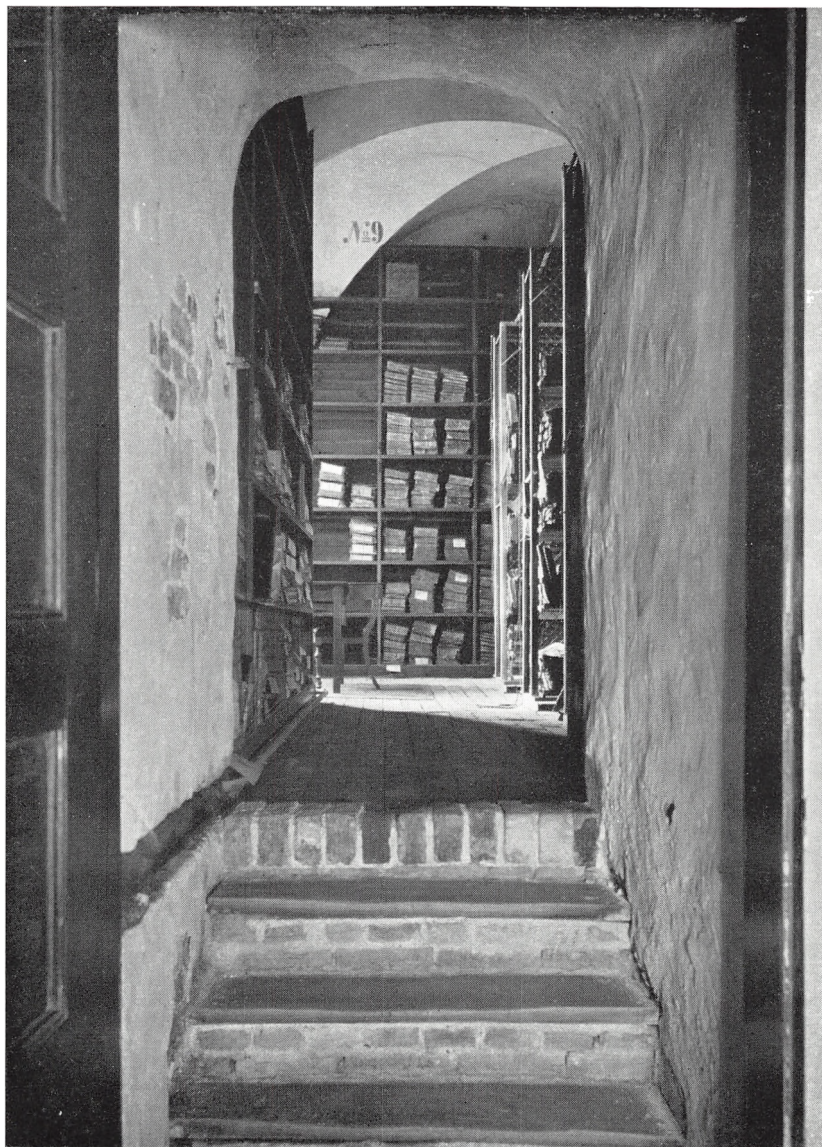
- Worster, Cicely Maria, mag. art., 21 f.,
115, 123.
- Zahle, C. Th., politiker, 231.
- Ærø, 83.
- Ørholm, 203.
- Ørsted, Antoinette, f. v. Eggers, 192.
- Ørsted, A. S., statsminister, 220.
- Ørsted, A. S., etatsråd, borgmester (død
1905), 192.
- Ørsted, H. C., fysiker, 142.
- Øsel, 91.
- Østergaard, C. H., kustode, 110, 123.
- Åbenrå, 44, 60, 75, 84 f.
- Aaberg, A. L. M., redaktør, 191.
- Aaberg, Chr., folketingsmand, 196.
- Åbo, 133, 156.
- Aagaard-Hammerich, familien, 192,
206 f.
- Aakjær, Jeppe, forfatter, 193.
- Aakjær, Svend, rigsarkivar, 17 f., 110,
112, 115.
- Ålborg, 143.
- Århus, 46, 133, 137 f.

Den nye udstillingssal i den Harsdorffske bygning.

Magasinetage i rigsarkivets hovedfløj. Arkivalierne er stillet på »kant«.

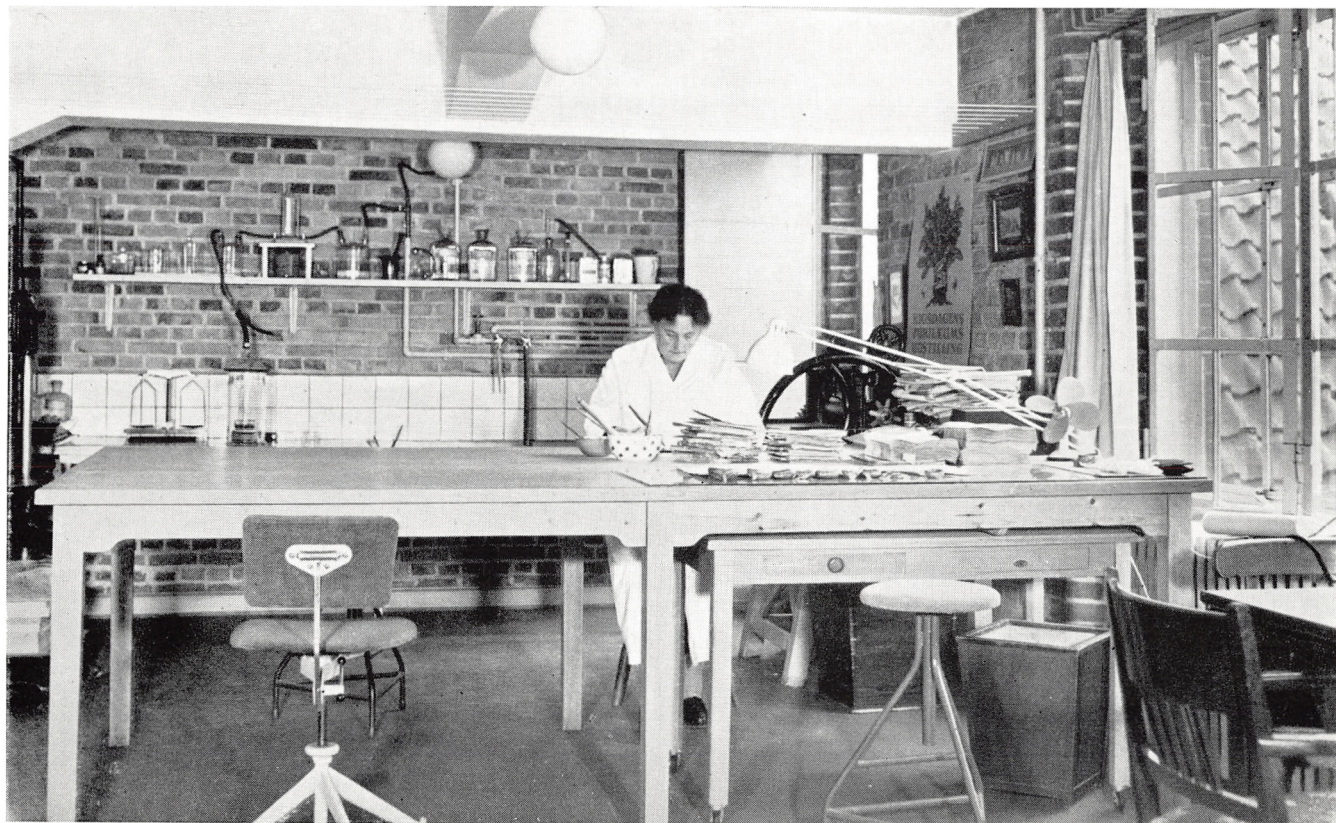
Den gamle indgang til nederste hvælving (nu kongehushvælvingen).

Ekspeditionslokalet for ministerierne («Buret») før ombygningen.

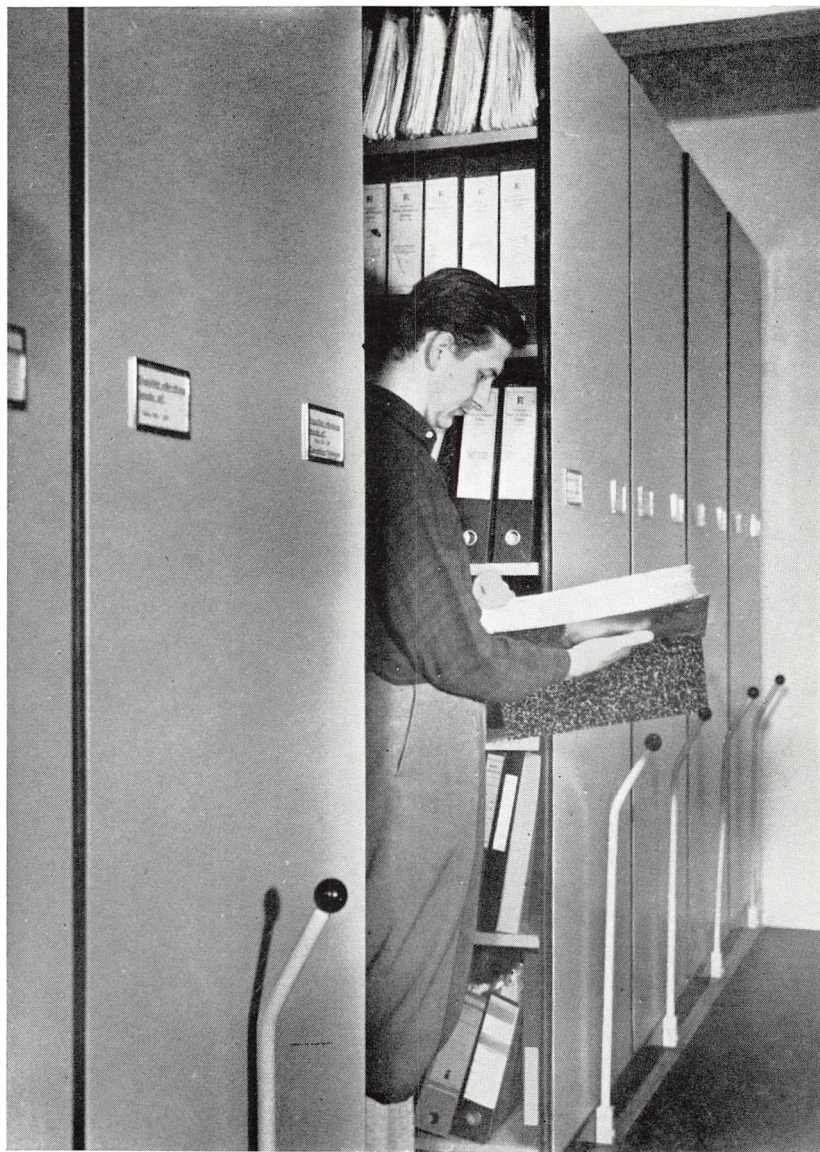
Ekspeditionslokalet for ministerierne efter ombygningen.

Parti af rigsarkivets nye konserveringsafdeling.

Parti af rigsarkivets fotografiske atelier med det moderne amerikanske optagelsesapparat.

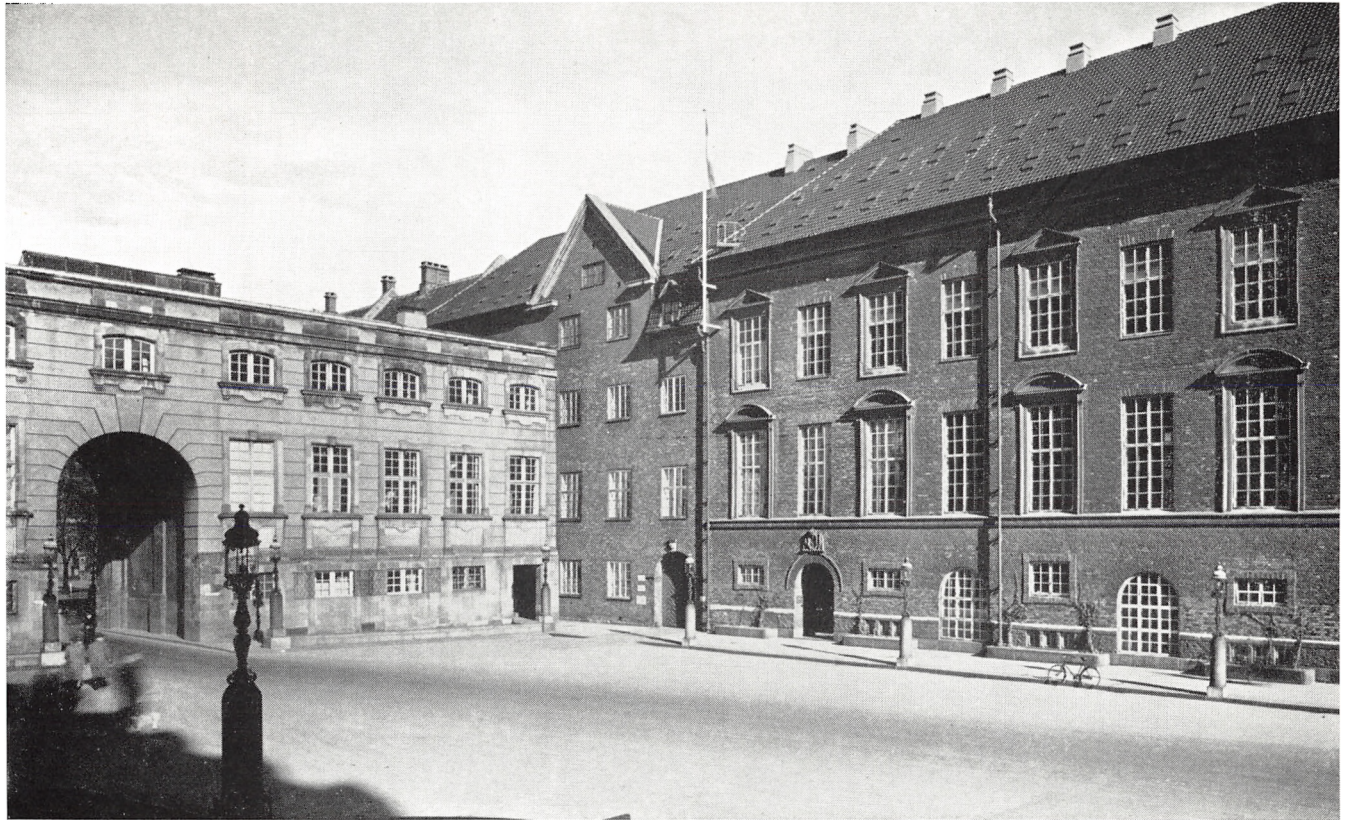
Det ny-installerede Kompaktus anlæg i Harsdorffbygningens stueetage.

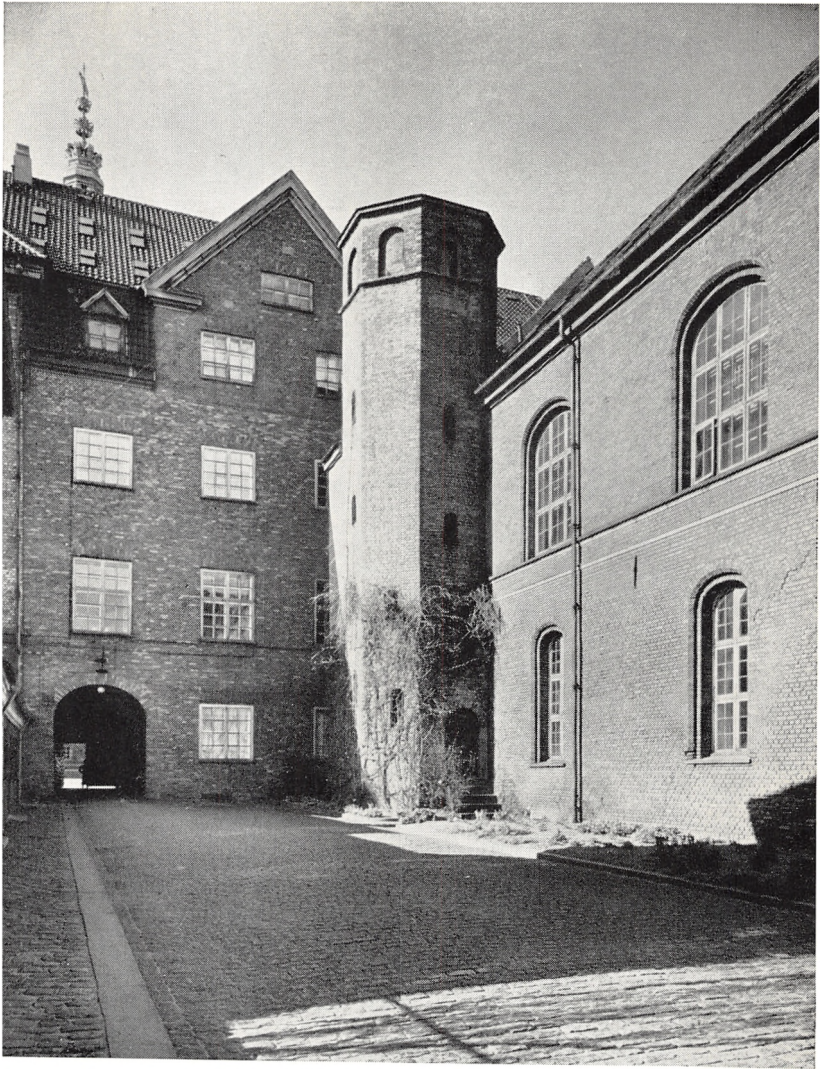
De nye stålskabe til opbevaring af kort og tegninger. En særlig »skyder« hindrer, at kortene beskadiges ved ind- og udtrækning af skufferne.

Parti fra den gamle udstillingssal med udstillingsmontre og kortskab.

Geheimarkivet og rigsarkivets hovedbygning med indgang.

Geheimearkivet set fra gården med påsat 3. etage.

- Sønderjydske Skatte- og Jordebøger fra Reformationstiden.* Ved F. Falkenstjerne og Anna Hude. 1895–99. 5 kr.
- Kronens Skøder paa afhændet og erhvervet Jordegods i Danmark.* I Uddrag. 1. bind. 1535–1648. Ved L. Laursen. 1892. 6 kr. (udsolgt). – 2. bind. 1648–1688. Ved F. J. West. 1908. 7,50 kr. (udsolgt). – 3. bind. 1689–1719. Ved S. Nygård. 1941. 15 kr. (udsolgt). – 4. bind. 1720–1730. Ved S. Nygård. 1950. 20 kr. – 5. bind. 1731–65. Ved S. Nygård. 1955. 20 kr.
- Kancelliets Brevbøger vedrørende Danmarks indre Forhold.* I Uddrag. Ved C. F. Bricka. 1551–1555. 1885–86. 5 kr. (udsolgt). 1556–1560. 1887–88. 5 kr. (udsolgt). – Ved L. Laursen. 1561–1565. 1893–95. 7 kr. – 1566–1570. 1896. 7 kr. – 1571–1575. 1898. 7 kr. – 1576–1579. 1900. 8 kr. – 1580–1583. 1903. 8 kr. 1584–1588. 1906. 9 kr. – 1589–1592. 1908. 9 kr. – 1593–1596. 1910. 8 kr. – 1596–1602. 1913. 8 kr. – 1603–1608. 1915. 8 kr. – 1609–1615. 1916. 8 kr. – 1616–1620. 1919. 10 kr. – 1621–1623. 1922. 10 kr. – 1624–1626. 1925. 10 kr. – Ved E. Marquard. 1627–1629. 1929. 10 kr. – 1630–1632. 1932. 10 kr. – 1633–1634. 1936. 10 kr. – 1635–1636. 1940. 15 kr. – 1637–1639. 1944. 18 kr. – 1640–1641. 1950. 20 kr. – Ved Gunnar Olsen. 1642–43. 1957. 24 kr.
- Indberetninger fra Charles de Dancay til det franske Hof om Forholdene i Norden 1567–73.* Ved C. F. Bricka. 1901. 3,50 kr.
- Kongeloven og dens Forhistorie.* Aktstykker. 1886. 1 kr. (udsolgt).
- Kabinetstyrelsen i Danmark 1768–72.* Aktstykker og Oplysninger. Ved Holger Hansen. 1. bind. 1916. 5 kr. (udsolgt). – 2. bind. 1919. 5 kr. (udsolgt). – 3. bind. 1923. 5 kr.
- Regeringsskiftet 1784.* Fremstillinger og aktstykker udg. til Minde om den Regering, som løste Bondens Stavnsbaand. 1888. 4 kr.
- Fonden ad usus publicos.* Aktmæssige Bidrag til Belysning af dens Virksomhed. 1. bind. 1765–1800. 1897. 4 kr. (udsolgt). – 2. bind. 1801–26. 1902. 6 kr. – 3. bind. 1827–1842. Ved Henny Glarbo. 1947. 18 kr.
- Statsraadets Forhandlinger.* Ved Harald Jørgensen. I. 24. Jan.–15. Novbr. 1848. 1954. 25 kr. – II. 16. Novbr. 1848–30. Aug. 1850. 1956. 30 kr. – III. 3. Sept. 1850–28. Jan. 1852. 1958. 35 kr.

-
- Kong Valdemars Jordebog.* Et Haandskrifts Historie. Af Erik Kroman. 1936. 3 kr.
- Fra Rigsarkivets Samlinger.* Gengivelse af Aktstykker og Breve. I. Reformationen i Danmark. Ved Bjørn Kornerup. 1936. 6 kr. (udsolgt). – II. Gehejmearkivet. Ved Holger Hjelholt. 1939. 6 kr. (udsolgt). – III. Danske Adelsbreve fra Tiden indtil 1660. Ved Erik Kroman. 1953. 12 kr.

ERHVERVSARKIVETS PUBLIKATIONER

- Erhvervshistorisk Årbog.* Meddelelser fra Erhvervsarkivet. I. 1949. 7,50 kr. II. 1950. 7,50 kr. III. 1951. 10 kr. IV. 1952. 9,75 kr. V. 1953. 9,75 kr. VI. 1954. 11,75 kr. VII. 1955. 16,25 kr. VIII. 1956. 16,25 kr. IX. 1957. 14,00 kr. X. 1958. 16,25 kr.
- Minder fra håndværk og industri.* Af Rasmus Berg. 1954. 11,75 kr.
- Dansk toldpolitik 1760–1779.* Af Aage Rasch. 1955. 19 kr.
- Sagførere i Århus.* Tilegnet Carl Holst-Knudsen. 1956. 12,00 kr.